

СПІВДРУЖНІСТЬ ШТАТУ ПЕНСИЛЬВАНІЯ

Посібник комерційного водія

ПРОГРАМА ЩОДО ОТРИМАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОГО ВОДІЯ

1. Правова основа щодо CDL і тестування для отримання CDL міститься в 49 CFR 383 і в конституційних повноваженнях кожної юрисдикції США приймати закони, спрямовані на гарантування безпеки й забезпечення добробуту своїх громадян.
2. Тести щодо CDL використовуються, щоб допомогти прийняти рішення про ліцензування.
3. Тест щодо CDL відповідає всім вимогам тестування, викладеним у 49 CFR 383.
4. Система тестування щодо CDL не призначена, щоб оцінювати успішність завершення навчання для зазначеного нижче:
  - A. Компанії вантажних автомобілів або автобусів
  - B. Асоціації вантажних автомобілів або автобусів
  - C. Комерційні або приватні школи з навчання водіїв вантажних автомобілів
  - D. Типова програма з навчання водіїв вантажних автомобілів FHWA
  - E. Програма підготовки водіїв вантажних автомобілів Інституту професійних водіїв вантажних автомобілів Америки (*PTDIA*).
5. Вимоги до знань і навичок для професійного водія вантажного автомобіля або автобуса набагато більші, ніж викладено в 49 CFR 383.
6. Тести знань CDL призначено для того, щоб визначити, чи відповідає особа мінімальним вимогам до знань, викладеним у 49 CFR 383, щодо безпечної експлуатації комерційного транспортного засобу того класу й типу, яким вона планує керувати.
7. Посібник CDL розроблено так, щоб він мав усю інформацію, необхідну для заявників на отримання CDL, для відповідності мінімальним вимогам до знань, які викладено в 49 CFR 383 щодо безпечної експлуатації комерційного автотранспорту різних класів. Крім того, посібник містить спеціалізовані знання, необхідні водіям, які хочуть отримати кваліфікацію для керування автобусами, автоцистернами, транспортними засобами, що перевозять небезпечні матеріали, і/або автопоїздом.
8. Посібник із CDL надає всю інформацію, необхідну заявнику на отримання посвідчення CDL, щоб скласти тести щодо CDL.
9. Тести навичок для CDL призначено для того, щоб визначити, чи може особа продемонструвати мінімальні знання та навички, викладені в 49 CFR 383, щодо безпечної експлуатації комерційного транспортного засобу того класу й типу, яким вона планує керувати.

Причепи шириною понад 102 дюйми й автопоїзди довжиною понад 75 футів заборонено використовувати на тестових майданчиках для перевірки навичок.

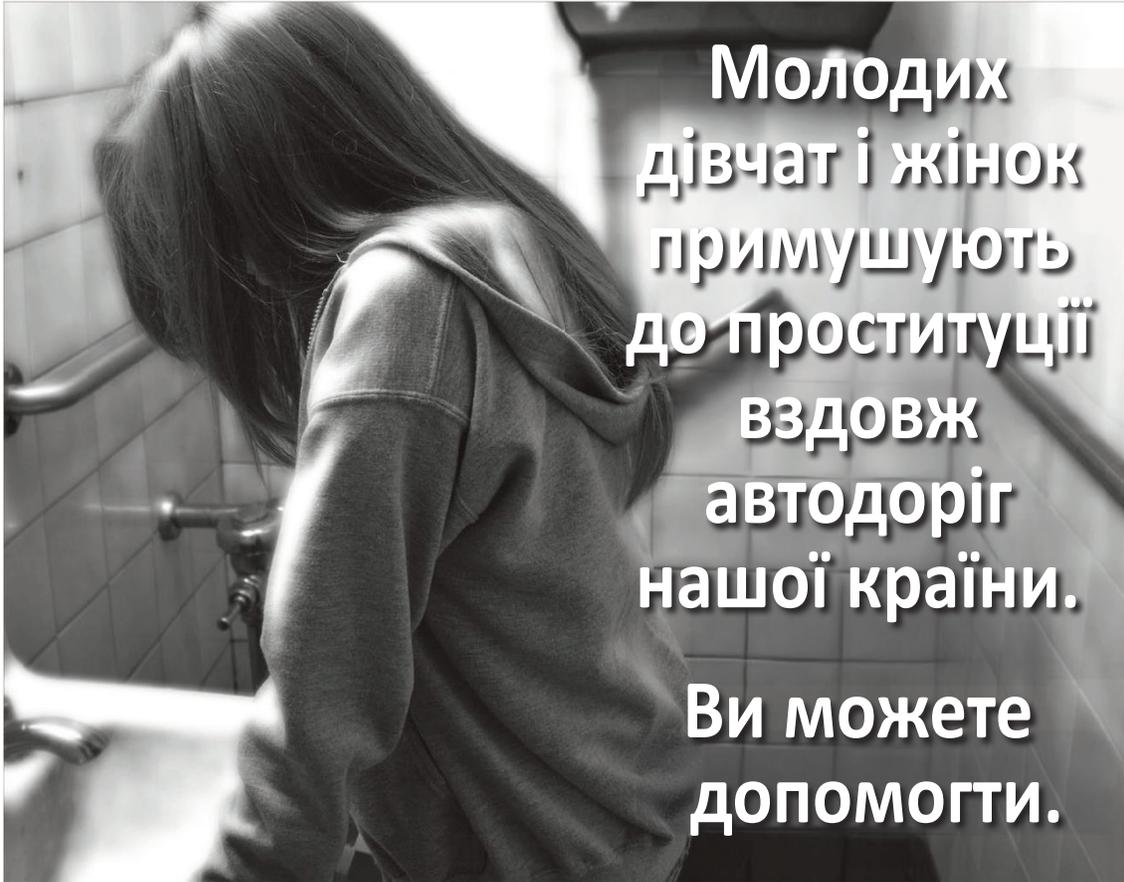
Якщо у вас більший транспортний засіб, зв'яжіться безпосередньо із центром видачі водійських прав, щоб дізнатися, чи зможе тестовий майданчик прийняти ваш транспортний засіб. Федеральне законодавство й законодавство штату вимагають, щоб транспортні засоби були порожніми під час тестування навичок для CDL, коли особа керує з учнівськими правами (комерційні).

Транспортні засоби, які використовуються, щоб перевозити небезпечні матеріали й мають відповідні позначення табличками, перевірятися не будуть. Транспортний засіб має бути порожнім. Якщо це автоцистерна, яка використовується для перевезення небезпечних матеріалів, вона має бути продута. Потрібен лист із зазначенням того, що цистерну продута, включно з інформацією про транспортний засіб, дату й час. Продувку автоцистерни потрібно провести перед тестуванням упродовж 72 годин. Якщо буде визначено, що транспортний засіб відповідає перерахованим вище критеріям, усі позначення табличками на транспортному засобі потрібно буде закрити до тестування навичок для CDL.

Щоб отримати інформацію щодо CDL або запланувати тестування навичок для CDL відвідайте вебсайт Служби реєстрації водіїв і транспортних засобів: www.dmv.pa.gov

**Не впевнені, чи ви маєте останнє видання Посібника з отримання посвідчення комерційного водія?
Найновішу версію цієї публікації можна знайти на нашому вебсайті за адресою:**

www.dmv.pa.gov

**Молодих
дівчат і жінок
примушують
до проституції
вздовж
автодоріг
нашої країни.
Ви можете
допомогти.**

Потрібні герої дня.

Телефонуйте й урятуйте життя.

Національна гаряча лінія:

1-888-373-7888

truckersagainsttrafficking.org

Торгівля людьми — це сучасне рабство. Торгівці людьми використовують насильство, обман і примус, щоб контролювати своїх жертв. Будь-яка неповнолітня особа, яка займається сексом у комерційних цілях, є жертвою торгівлі людьми. Торгівля людьми може відбуватися в багатьох місцях, як-от стоянки вантажівок, ресторани, зони відпочинку, публічні будинки, стриптиз-клуби, приватні будинки тощо.

Водії вантажівок — це очі й вуха на автошляхах нашої країни, і вони вже роблять виклики, які рятують життя. Якщо ви бачите неповнолітню особу, яка працює в одній із цих сфер, або підозрюєте, що вона працює із сутенером, зателефонуйте на національну гарячу лінію та повідомте про свою підозру.

1-888-373-7888 (США)

1-800-222-TIPS (Канада)

01800-5533-000 (Мексика)

У січні 2015 р. автофургон зупинився на стоянці для вантажних автомобілів у Вірджинії. Спостережливий професійний водій вантажівки Кевін Кімел помітив підозрілу активність навколо автофургона, який зупинився позаду вантажівок, і вирішив, що щось не так. Замість того, щоб не звертати на це уваги, він зателефонував, і за кілька хвилин на місце події вже прибули правоохоронці. Опитавши пасажирів транспортного засобу, вони з'ясували, що молоду 20-річну жінку викрали зі штату Айови два тижні тому. Її били, ґвалтували, обпалювали все її тіло інструментами, розігрітими на пічці автофургона, таврували й морили голодом. Її продавали торговці людьми, Лаура Соренсон (Laura Sorenson) й Алдаір Ходза (Aldair Hodza), через секс-оголошення на сайті Craigslist, де чоловіки купували її, а потім діставалися до автофургона, щоб ґвалтувати її. Вона помирала від недоїдання та тортур... Якби не телефонний виклик, на який відреагували правоохоронні органи й приїхали на стоянку для вантажних автомобілів, то, зі слів лікарів, вона померла б протягом наступних кількох днів. Зараз ця молода жінка, яку врятували, називає Кіммела своїм ангелом-охоронцем. Він називає себе Trucker Against Trafficking.

Truckers Against Trafficking — це некомерційна організація, яка працює з галуззю вантажних перевезень з 2009 р., щоб забезпечити необхідне навчання та інструменти, які дадуть змогу учасникам галузі розпізнати торгівлю людьми, коли вони бачать, що це відбувається, а також знання того, як поводитися, щоб правоохоронні органи могли ефективно боротись із цим злочином. Завдяки цьому навчанню та інструментам водії вантажівок стають героями дня, як-от Кевін Кімел, який також отримав нагороду TAT's 2015 Harriet Tubman Award.

Одним з інструментів, які надає TAT, є пам'ятка з тривожними сигналами, які потрібно шукати, запитання, які потрібно поставити, якщо ви підозрюєте, що хтось є жертвою, а також інформація, яку потрібно повідомити, для відповідних дій. Ця пам'ятка доступна в застосунку, який можна завантажити у відповідному магазині застосунків на всіх смартфонах Android, iPhone або Windows, а також через електронну пошту за адресою tat.truckers@gmail.com, щоб отримати версію для гаманця.

Крім того, TAT пропонує корисне 26-хвилинне навчальне відео на своєму вебсайті (www.truckersagainstrafficking.org), перегляд якого разом із проходженням короткого тесту засвідчує, що водії пройшли навчання TAT і це можна додати до резюме. Оскільки професійні водії зазвичай перебувають у місцях, які часто відвідують і використовують торговці людьми, вони мають унікальну можливість розпізнати ознаки торгівлі людьми та зробити виклик, який може допомогти врятувати жертву й арештувати злочинців. Отримайте пам'ятку вже сьогодні. Будьте героєм дня! Зателефонуйте (1-888-3737-888); урятуйте життя!

Human trafficking is modern-day slavery. Traffickers use force, fraud and coercion to control their victims. Any minor engaged in commercial sex is a victim of human trafficking. Trafficking can occur in many locations, including truck stops, restaurants, rest areas, hotels/motels, strip clubs, private homes, etc. Truckers are the eyes and the ears of our nation's highways. If you see a minor working any of those areas or suspect that the person selling sex is under someone else's control in order to make a quota, call the National Hotline and report your tip:

1-888-3737-888 (US) • 1-800-222-TIPS (Canada)
01800-5533-000 (Mexico) • Text INFO or HELP to BeFree (233733)

For law enforcement to open an investigation on your tip, they need "actionable information," and as many details as you can provide.

Specific tips helpful when reporting to the hotline would include:

- Descriptions of cars (make, model, color, license plate number, etc.) and people (height, weight, hair color, eye color, age, etc.)
- Take a picture if you can.
- Specific times and dates (When did you see the event in question take place? What day was it?)
- Addresses and locations where suspicious activity took place

Make the Call, Save Lives.

Questions to Ask:

- Do you keep your own money? If not, who does?
- Do your parents/siblings/relatives know where you are? If not, why not?
- When was the last time you saw your family?
- Are you physically or sexually abused? Are you or your family threatened? What is the nature of the threats?

Trafficking Red Flags to Look For:

- Lack of knowledge of their community or whereabouts
- Restricted or controlled communication-not allowed to speak for self
- CB chatter about "commercial company" or flashing lights signaling "buyer" location
- Not in control of own identification documents (ID/passport)
- Any acknowledgement that she/he has a pimp and is making a quota
- Signs of branding or tattooing of trafficker's name (often on the neck)

1-888-3737-888 (США)

1-800-222-TIPS (Канада)

01800-5533-000 (Мексика)

Надішліть текстове повідомлення INFO або HELP на BeFree (233733)

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ПЕРША

РОЗДІЛ 1

ВСТУП	1 - 1
КЛАСИФІКАЦІЇ	1 - 3
ДОЗВОЛИ / ОБМЕЖЕННЯ	1 - 3
ТЕСТИ НА ОТРИМАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОГО ВОДІЯ	1 - 4
Тести знань	1 - 4
Тести навичок	1 - 5
Подання заявки на отримання CDL, якщо ви вже маєте водійське посвідчення в Пенсільванії	1 - 7
Подання заявки на отримання PA CDL, якщо ви вже маєте водійське посвідчення іншого штату	1 - 7
ВИМОГИ ДО МЕДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	1 - 8
Комерційні перевезення між штатами або в межах штату	1 - 8
Комерційні перевезення між штатами / у межах штату: статус Nonexcepted (Без обмежень) або Excepted (З обмеженнями)?	1 - 8
Заяви про самосертифікацію	1 - 9
ПОЗБАВЛЕННЯ ВОДІЙСЬКОГО ПОСВІДЧЕННЯ	1 - 10
Загальне	1 - 10
Алкоголь, залишення місця ДТП й учинення серйозного злочину	1 - 10
Серйозні порушення правил дорожнього руху	1 - 11
Порушення розпоряджень про невіїзд	1 - 11
Порушення правил перетину залізничних переїздів	1 - 11
Перевірка біографічних даних і дискваліфікації щодо допуску до роботи з небезпечними матеріалами (HAZMAT)	1 - 11
Порушення правил дорожнього руху на своєму особистому транспортному засобі	1 - 12
ІНШІ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ	1 - 12
Положення про години роботи	1 - 13
Захист викривачів	1 - 13
ПЛАН МІЖНАРОДНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ / МІЖНАРОДНА УГОДА ПРО ПОДАТОК НА ПАЛИВО	1 - 13

РОЗДІЛ 2 – БЕЗПЕЧНЕ ВОДИННЯ

ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ	2 - 1
Мета технічного огляду	2 - 1
Типи технічного огляду транспортних засобів	2 - 2
На що звернути увагу	2 - 2
Контрольний тест на отримання CDL	2 - 5
Семиетапний спосіб перевірки	2 - 5
Перевірка під час поїздки	2 - 11
Післярейсова перевірка й звіт	2 - 11
БАЗОВЕ КЕРУВАННЯ ВАШИМ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ	2 - 12
Прискорення	2 - 12
Кермування	2 - 12
Зупинка	2 - 12
Безпечний рух назад	2 - 12
ПЕРЕМИКАННЯ ПЕРЕДАЧ	2 - 13
Механічні коробки передач	2 - 13
Багатошвидкісні задні осі й допоміжні коробки передач	2 - 14
Автоматичні коробки передач	2 - 14
Ретардери	2 - 14
ВИДИМІСТЬ	2 - 15
Видимість попереду	2 - 15
Огляд збоку й ззаду	2 - 16
ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ	2 - 17
Повідомте про свої наміри	2 - 17

Зміст (продовження)

Повідомлення про вашу присутність	2 - 17
КОНТРОЛЬ ШВИДКОСТІ	2 - 19
Відстань гальмування	2 - 19
Узгодження швидкості з дорожнім покриттям	2 - 19
Швидкість і вигини	2 - 20
Швидкість і відстань попереду	2 - 20
Швидкість і транспортний потік	2 - 20
Швидкість на спусках	2 - 21
Зони проведення дорожніх робіт	2 - 21
КЕРУВАННЯ ПРОСТОРОМ	2 - 21
Простір попереду	2 - 21
Простір позаду	2 - 22
Простір по боках	2 - 23
Простір угорі	2 - 23
Простір унизу	2 - 23
Простір для поворотів	2 - 23
Простір, необхідний для перетину дороги або в'їзду на неї	2 - 25
ЗДАТНІСТЬ БАЧИТИ НЕБЕЗПЕКУ	2 - 25
Важливість уміння бачити небезпеку	2 - 25
Небезпечні дороги	2 - 25
Водії, які становлять небезпеку	2 - 26
Завжди майте план	2 - 28
НЕУВАЖНЕ ВОДІННЯ	2 - 28
Проблема аварій через неуважне водіння	2 - 29
Наслідки неуважного водіння	2 - 29
Типи відвертання уваги	2 - 29
Стільникові / мобільні телефони	2 - 29
Текстові повідомлення	2 - 30
Не втрачайте пильність за кермом	2 - 30
Остерігайтеся інших водіїв, які відвертають увагу	2 - 31
АГРЕСИВНІ ВОДІЇ / ЛЮТЬ НА ДОРОЗІ	2 - 31
Що це таке?	2 - 31
Не будьте агресивним водієм	2 - 31
Що робити, якщо ви зіткнулися з агресивним водієм	2 - 31
НІЧНЕ ВОДІННЯ ТА ВТОМА ВОДІЯ	2 - 32
Це більш небезпечно	2 - 32
Фактори водіїв	2 - 32
Фактори проїжджої частини	2 - 34
Фактори транспортного засобу	2 - 34
Процедури нічного водіння	2 - 34
ВОДІННЯ В ТУМАНІ	2 - 35
ВОДІННЯ ВЗИМКУ	2 - 35
Перевірки транспортних засобів	2 - 35
Водіння	2 - 36
ВОДІННЯ В СПЕКОТНУ ПОГОДУ	2 - 36
Перевірки транспортних засобів	2 - 36
Водіння	2 - 37
ЗАЛІЗНИЧНО-АВТОМОБІЛЬНІ ПЕРЕЇЗДИ	2 - 37
Типи переїздів	2 - 37
Попереджувальні знаки й пристрої	2 - 38
Процедури водіння	2 - 39
Безпечна зупинка на автомобільно-залізничних переїздах	2 - 39
Перетин колій	2 - 39
Особливі ситуації	2 - 39

Зміст (продовження)

ВОДІННЯ В ГОРАХ	2 - 39
Вибір «безпечної» швидкості	2 - 40
Вибір правильної передачі перед початком руху вниз	2 - 40
Згасання або відмова гальм	2 - 40
Правильна техніка гальмування	2 - 40
АВАРІЙНІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС ВОДІННЯ	2 - 41
Кермування для уникнення аварії	2 - 41
Як зупинитися швидко й безпечно	2 - 41
Відмова гальм	2 - 42
Несправність шини	2 - 42
АНТИБЛОКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ГАЛЬМ (ABS)	2 - 43
Як працюють антиблокувальні системи гальм	2 - 43
Транспортні засоби, які повинні мати антиблокувальні системи гальм	2 - 43
Як дізнатися, чи ваш транспортний засіб обладнано ABS	2 - 43
Як вам допомагає ABS	2 - 43
ABS лише на тягачі або лише на причепі	2 - 44
Гальмування за допомогою ABS	2 - 44
Гальмування в разі неробочої системи ABS	2 - 44
Нагадування про безпеку	2 - 44
КОНТРОЛЬ ЗАНОСУ Й ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ЗАНОСУ	2 - 44
Заноси приводних коліс	2 - 45
Виправлення гальмівного заносу привідних коліс	2 - 45
Заноси передніх коліс	2 - 45
ПРОЦЕДУРИ В РАЗІ АВАРІЙ	2 - 46
Огородження території	2 - 46
Повідомлення відповідних органів	2 - 46
Надання допомоги постраждалим	2 - 46
ПОЖЕЖІ	2 - 46
Причини пожежі	2 - 46
Запобігання пожежі	2 - 46
Гасіння пожеж	2 - 47
АЛКОГОЛЬ, ІНШІ НАРКОТИКИ Й ВОДІННЯ	2 - 48
Алкоголь і водіння	2 - 48
Інші наркотики	2 - 49
ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВСІХ КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІЇВ	2 - 50
Що таке небезпечні матеріали?	2 - 50
Чому існують правила?	2 - 50
Списки регульованих продуктів	2 - 51
РОЗДІЛ 3 – БЕЗПЕЧНЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖУ	
ОГЛЯД ВАНТАЖУ	3 - 1
ВАГА ТА ВРІВНОВАЖЕННЯ ВАНТАЖУ	3 - 2
Визначення, які ви маєте знати	3 - 2
Маса, що допускається обмеженнями	3 - 2
Не зосереджуйте масу переважно у верхній частині	3 - 2
Врівноваження	3 - 2
ФІКСАЦІЯ ВАНТАЖУ	3 - 3
Блокування та кріплення	3 - 3
Стяжний ремінь для вантажу	3 - 3
Захисні панелі	3 - 3
Покривання вантажу	3 - 3
Герметизовані та контейнеризовані вантажі	3 - 3
ВАНТАЖ, ЩО ПОТРЕБУЄ ОСОБЛИВОЇ УВАГИ	3 - 4
Сухий насипний вантаж	3 - 4

Зміст (продовження)

Підвішене м'ясо	3 - 4
Худоба	3 - 4
Крупногабаритні вантажі	3 - 4
ЧАСТИНА ДВА	
РОЗДІЛ 4 – БЕЗПЕЧНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	
ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ	4 - 1
Системи автомобіля	4 - 1
Люки та знімні панелі	4 - 1
Салон автобуса	4 - 1
Люки на даху	4 - 2
Користуйтеся ременем безпеки!	4 - 2
ПОСАДКА ТА ПОЧАТОК ПОЇЗДКИ	4 - 2
Закон про захист прав громадян з обмеженими можливостями (ADA)	4 - 3
Небезпечні матеріали	4 - 3
Заборонені небезпечні матеріали	4 - 3
Відокремлювальна лінія	4 - 3
У пункті призначення	4 - 3
У ДОРОЗІ	4 - 3
Нагляд за пасажирями	4 - 3
На зупинках	4 - 4
Поширені інциденти	4 - 4
Швидкість на вигинах дороги або поворотах	4 - 4
Зупинки на залізничному переїзді	4 - 4
Розвідні мости	4 - 4
ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ПІСЛЯ РЕЙСУ	4 - 5
ЗАБОРОНЕНІ ДІЇ	4 - 5
ВИКОРИСТАННЯ БЛОКУВАЛЬНИХ ГАЛЬМ	4 - 5
РОЗДІЛ 5 – ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМА	
КОМПОНЕНТИ ПНЕВМАТИЧНОЇ СИСТЕМИ ГАЛЬМ	5 - 1
Компресор	5 - 1
Регулятор компресора	5 - 1
Пневмоакумулятори	5 - 1
Зливні отвори пневмоакумулятора	5 - 1
Випарник спирту	5 - 2
Запобіжний клапан	5 - 2
Педаль гальма	5 - 2
Основні гальма	5 - 2
Манометри тиску подання	5 - 3
Манометр тиску притискання	5 - 3
Попередження про низький тиск повітря	5 - 3
Вимикач стоп-сигналу	5 - 3
Клапан обмеження тиску для переднього гальма	5 - 3
Пружинні гальма	5 - 3
Блоки керування стоянковим гальмом	5 - 4
Антиблокувальні системи гальм (ABS)	5 - 4
ЗДВОЄНІ ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМІВНІ СИСТЕМИ	5 - 6
ПЕРЕВІРКА ПНЕВМАТИЧНИХ ГАЛЬМ	5 - 6
Перевірки моторного відсіку, що виконуються під час кроку 2	5 - 6
Загальний огляд, що виконується під час кроку 5	5 - 6
Крок 7 — фінальна перевірка пневматичних гальм	5 - 7
ВИКОРИСТАННЯ ПНЕВМАТИЧНИХ ГАЛЬМ	5 - 8
Звичайні зупинки	5 - 8

Зміст (продовження)

Гальмування за допомогою антиблокувальних гальм	5 - 8
Аварійна зупинка	5 - 9
Гальмівний шлях	5 - 9
Згасання або несправність гальм	5 - 9
Правильна техніка гальмування (SNUB)	5 - 10
Низький тиск повітря	5 - 10
Стоянкові гальма	5 - 10
РОЗДІЛ 6 – АВТОПОЇЗДИ	
БЕЗПЕЧНЕ КЕРУВАННЯ АВТОПОЇЗДАМИ	6 - 1
Ризики перекидання	6 - 1
Безпечне керування	6 - 1
Завчасне гальмування	6 - 1
Залізничний переїзд	6 - 2
Запобігання заносу причепа	6 - 3
Обширний поворот	6 - 3
Реверсування з причепом	6 - 4
ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМА АВТОПОЇЗДІВ	6 - 5
Ручний клапан причепа	6 - 5
Запобіжний клапан тягача	6 - 5
Регулятор подавання повітря в причіп	6 - 5
Лінії подання повітря до причепа	6 - 5
Шлангові муфти (роз'єм шлангів)	6 - 6
Пневмоакумулятори причепа	6 - 7
Запірні клапани	6 - 7
Робочі, стоянкові й екстрені гальма причепа	6 - 7
АНТИБЛОКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ГАЛЬМ (ABS)	6 - 8
Причепа, для яких вимагається наявність ABS	6 - 8
Гальмування за допомогою ABS	6 - 8
ПРИЄДНАННЯ ТА ВІД'ЄДНАННЯ	6 - 9
Приєднання тягача з напівпричепами	6 - 9
Від'єднання тягача з напівпричепами	6 - 11
Зачеплення буксирувального гака	6 - 12
Від'єднання буксирувального гака	6 - 12
Зчеплення буксирувальної скоби	6 - 13
Від'єднання буксирувальної скоби	6 - 14
Зачеплення арочного дишла	6 - 14
Від'єднання зчпного пристрою з арочним дишлом	6 - 14
ОГЛЯД АВТОПОЇЗДУ	6 - 15
Додаткові речі, які слід перевіряти під час загального огляду	6 - 15
Перевірка гальм автопоїзда	6 - 16
РОЗДІЛ 7 – ДВА Й ТРИ ПРИЧЕПИ	
ПЕРЕВЕЗЕННЯ ДВОХ / ТРЬОХ ПРИЧЕПІВ	7 - 1
Запобігання перекиданню причепа	7 - 1
Остерігайтесь «ефекту батога»	7 - 1
Повний огляд	7 - 1
Дивіться далеко вперед	7 - 1
Керування дистанцією	7 - 1
Несприятливі умови	7 - 1
Паркування автомобіля	7 - 2
Антиблокувальні гальмівні системи на візках-конвертерах	7 - 2
ЗЧЕПЛЕННЯ ТА РОЗЧЕПЛЕННЯ	7 - 2
Зчеплення двох причепів	7 - 2
Розчеплення двох причепів	7 - 3
Зчеплення та розчеплення трьох причепів	7 - 3

Зміст (продовження)

Зчеплення та розчеплення інших комбінованих автомобілів	7 - 4
ОГЛЯД АВТОПОЇЗДА З ДВОМА АБО ТРЬОМА ПРИЧЕПАМИ	7 - 4
Додатковий огляд	7 - 4
Огляд додаткових елементів під час обходу автомобіля	7 - 5
ПЕРЕВІРКА ГАЛЬМ НА АВТОПОЇЗДІ З ДВОМА АБО ТРЬОМА ПРИЧЕПАМИ	7 - 5
Додаткова перевірка пневматичного гальма	7 - 5
РОЗДІЛ 8 – АВТОЦИСТЕРНИ	
ОГЛЯД АВТОЦИСТЕРН	8 - 1
Витоки	8 - 1
Перевірка обладнання спеціального призначення	8 - 1
Спеціальне обладнання	8 - 1
КЕРУВАННЯ АВТОЦИСТЕРНОЮ	8 - 1
Високий центр ваги	8 - 1
Небезпека сильного коливання	8 - 2
їдини	8 - 2
Перегородки	8 - 2
Цистерни з хвилерізами	8 - 2
Цистерни без хвилерізів	8 - 2
Вільний обсяг	8 - 2
На скільки заповнювати?	8 - 2
ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО КЕРУВАННЯ	8 - 3
Керуйте автомобілем плавно	8 - 3
Контроль коливань рідини (гальмування)	8 - 3
Вигини дороги	8 - 3
Гальмівний шлях	8 - 3
Заноси	8 - 3
РОЗДІЛ 9 – НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ	
МЕТА ЗАКОНОДАВЧИХ НОРМ	9 - 3
Ізолювання матеріалу	9 - 3
Оповіщення про ризик	9 - 3
Гарантування перевезення обережним водієм і на безпечному обладнанні	9 - 3
ТРАНСПОРТУВАННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ — ХТО ЗА ЩО ВІДПОВІДАЄ	9 - 4
Вантажовідправник	9 - 4
Перевізник	9 - 4
Водій	9 - 4
ПРАВИЛА ОПОВІЩЕННЯ	9 - 4
Визначення	9 - 4
Пакувальні етикетки	9 - 5
Списки регульованих продуктів	9 - 5
Вантажний документ	9 - 8
Опис позиції	9 - 8
Сертифікація вантажовідправника	9 - 9
Маркування та етикетки на упаковці	9 - 9
Розпізнавання небезпечних матеріалів	9 - 10
Маніфест про небезпечні відходи	9 - 10
Попереджувальні знаки	9 - 10
Таблиці попереджувальних знаків	9 - 11
ЗАВАНТАЖЕННЯ ТА РОЗВАНТАЖЕННЯ	9 - 12
Загальні вимоги до завантаження	9 - 12
МАРКУВАННЯ, ЗАВАНТАЖЕННЯ І РОЗВАНТАЖЕННЯ НАСИПНОГО / НАЛИВНОГО КОНТЕЙНЕРА	9 - 15
Маркування	9 - 15
Завантаження цистерни	9 - 15

Зміст (продовження)

Легкозаймісті рідини	9 - 15
Стиснений газ	9 - 15
НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ — ПРАВИЛА ВОДІННЯ І ПАРКУВАННЯ	9 - 16
Паркування з вибуховими речовинами підкласів 1.1, чи	9 - 16
Паркування автомобіля з попереджувальними знаками, що не перевозить вибухові речовини підкласів 1.1, або (клас А або В)	9 - 16
Контроль автомобілів із попереджувальними знаками	9 - 16
Жодних сигнальних ракет!	9 - 16
Обмеження маршруту	9 - 17
Куріння заборонено	9 - 17
Заправка із заглушеним двигуном	9 - 17
10 В: Вогнегасники класу С	9 - 17
Перевірка шин	9 - 17
Де зберігати вантажні документи та інформацію для екстреного реагування.	9 - 17
Обладнання для хлору.	9 - 18
Зупинка перед залізничним переїздом.	9 - 18
НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ — НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ	9 - 18
Довідник із реагування на надзвичайні ситуації (ERG)	9 - 18
Аварії / інциденти	9 - 18
Пожежі	9 - 19
Реакція на особливі небезпеки	9 - 19
Обов'язкове повідомлення	9 - 20
ГЛОСАРІЙ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ.	9 - 24

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

РОЗДІЛ 10М – ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

ВНУТРІШНІЙ ОГЛЯД (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)	10М - 2
Внутрішня частина автомобіля / запуск двигуна	10М - 2
Огляд пневматичного або гідравлічного гальма (залежно від типу гальмівної системи)	10М - 4
ТІЛЬКИ ДЛЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ШКІЛЬНИХ АВТОБУСІВ	10М - 5
ТІЛЬКИ ДЛЯ ШКІЛЬНОГО АВТОБУСА	10М - 6
ПЕРЕВІРКА РОБОТИ ФАР (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)	10М - 6
ЗОВНІШНІЙ ОГЛЯД (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)	10М - 7
Передня частина транспортного засобу / зона двигуна (двигун вимкнено).	10М - 7
Компоненти осі / напрямна вісь	10М - 8
Бічна сторона транспортного засобу	10М - 10
Задня частина транспортного засобу або причепа	10М - 11
АВТОПОЇЗДИ	10М - 11
Лише автопоїзди	10М - 11
Тільки причепа	10М - 14

РОЗДІЛ 11М – ПЕРЕВІРКА БАЗОВИХ НАВИЧОК КЕРУВАННЯ

ОЦІНЮВАННЯ	11М - 1
ВПРАВИ.	11М - 2

РОЗДІЛ 12 – ІСПИТ ІЗ ВОДІННЯ ЗА ЗВИЧАЙНИХ УМОВ

ЯК ПРОХОДИТИМЕ ІСПИТ	12 - 1
Повороти	12 - 1
Перехрестя	12 - 2
Рух у межах міста	12 - 2
Зміна смуги руху	12 - 2
Автострада / сільська дорога / дорога з обмеженим числом в'їздів	12 - 2
Зупинка / Початок руху.	12 - 3
Вигин дороги	12 - 4

Зміст (продовження)

Залізничний переїзд	12 - 4
Міст / Естакада / Знак	12 - 4
Висадка учнів (шкільний автобус)	12 - 4
Загальна поведінка за кермом	12 - 5
Використання зчеплення (для механічної коробки передач)	12 - 5
Використання передач (для механічної коробки передач)	12 - 6
Використання гальм	12 - 6
Використання смуги руху	12 - 6
Рульове управління	12 - 6
Регулярні перевірки дорожнього руху	12 - 6
Використання сигналів повороту	12 - 6

ЧАСТИНА ПЕРША

- 1. Вступ**
- 2. Безпечне водіння**
- 3. Безпечне перевезення вантажу**

**ЦЯ ЧАСТИНА ДЛЯ ВСІХ
КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІЇВ**

РОЗДІЛ 1

★ Вступ

★ **ТЕСТИ ЗНАНЬ**

★ **CDL**

★ **GVWR**

★ **Серйозні порушення
правил дорожнього руху**

ЦЕЙ РОЗДІЛ ДЛЯ
ВСІХ
КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІЇВ

РОЗДІЛ 1

ВСТУП

Цей розділ охоплює

- Тести на отримання посвідчення комерційного водія
- Вимоги до медичної документації
- Позбавлення водійського посвідчення
- Інші правила безпеки
- Програма міжнародної реєстрації

У результаті прийняття в 1986 р. Федерального закону про безпеку комерційного автомобільного транспорту в штаті Пенсільванія запровадили Програму видачі посвідчень водіям комерційних транспортних засобів. Цю програму було розроблено, щоб покращити якості водіїв, переконатися, що комерційні водії мають навички, необхідні для керування комерційними транспортними засобами, і запобігти водіям мати більше ніж одне водійське посвідчення. Програма вимагає наявність у вас посвідчення CDL, якщо ви керуєте або плануєте керувати будь-яким зазначеним нижче комерційним автотранспортом (CMV):

- Автопоїзди із загальною повною вагою (GCWR) 26 001 фунтів або більше, за умови, що транспортний засіб, який буксирується, перевищує 10 000 фунтів.
- Окремий транспортний засіб із загальною повною вагою (GVWR) 26 001 фунт або більше.
- Транспортний засіб, призначений для перевезення 16 або більше осіб, включно з водієм.
- Шкільний автобус, призначений для перевезення 11 або більше пасажирів, включно з водієм.
- Транспортний засіб будь-якого розміру, що перевозить небезпечні матеріали й має бути позначений табличкою відповідно до федеральних правил.
- Транспортний засіб будь-якого розміру, що використовують для перевезення будь-яких матеріалів, для яких необхідне позначення табличками щодо небезпечних матеріалів або будь-яка кількість матеріалу, зазначеного як особливо небезпечний патоген або токсин у 42 CFR 73. Відповідно до федеральних правил Міністерства національної безпеки, щоб надати дозвіл на роботу з небезпечними матеріалами потрібно перевірити біографічні дані й зняти відбитки пальців.

Щоб отримати CDL, ви маєте пройти навчання для водіїв-початківців (у разі необхідності) і скласти тестування знань і навичок. Цей посібник допоможе вам скласти відповідні тести. Цей посібник не замінює курс або програму щодо навчання водіїв вантажних автомобілів. Офіційне навчання — це найнадійніший спосіб отримати багато спеціалізованих навичок, потрібних для безпечного водіння великого комерційного транспортного засобу, і стати професійним водієм у галузі вантажних перевезень.

Визначення класу необхідного CDL

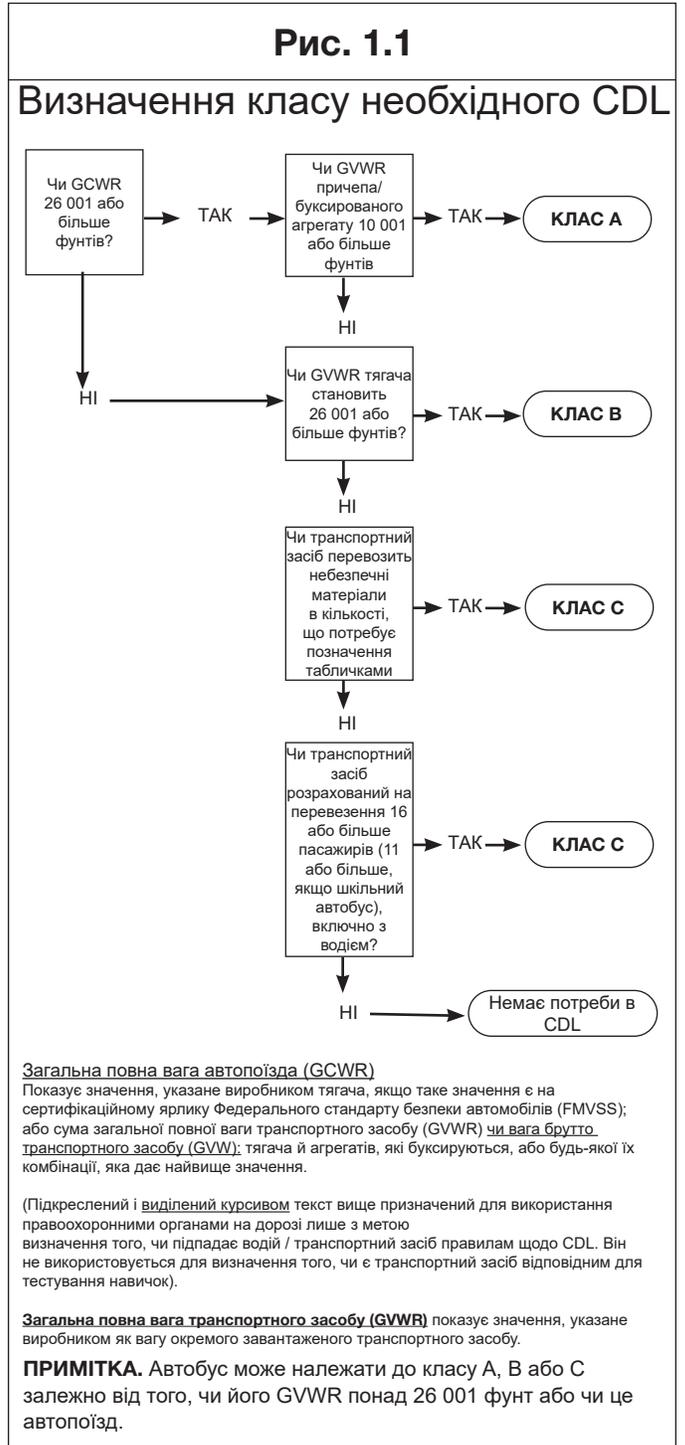

Рис. 1.1 допоможе вам визначити потребу в CDL

Винятки. Вам не потрібне посвідчення CDL, щоб керувати військовою технікою, якщо ви у військовій формі; певною пожежною та аварійною технікою, яка належить пожежній компанії; рекреаційними транспортними засобами; сільськогосподарськими знаряддями; або певною моторизованою будівельною технікою.

У цьому розділі розглядаються вимоги й способи отримання CDL.

У межах Закону про підвищення безпеки автоперевізників Федеральна адміністрація безпеки перевезень (FMCSA) внесла зміни до Федеральних правил безпеки для автоперевізників (FMCSR), щоб вимагати від власників посвідчення комерційного водія (CDL), які їздять між штатами й відповідають вимогам FMCSR щодо фізичної придатності, надавати поточну копію свого медичного сертифіката (також відомого як картка фізичного огляду DOT) до свого Державного агентства з видачі водійських посвідчень.

Перевезення між штатами визначається як торгівля, рух транспорту або транспортування в Сполучених Штатах:

- між місцем у штаті й місцем за межами такого штату (включно з місцем поза межами Сполучених Штатів); або
- між двома місцями в одному штаті через інший штат чи місце поза межами Сполучених Штатів; або
- між двома місцями в штаті як частина торгівлі, руху транспорту або транспортування, що починається або закінчується за межами такого штату чи Сполучених Штатів.

Крім того, правила штату Пенсільванія (розділ 67, глава 231:

http://www.pacode.com/secure/data/067/chapter231/067_0231.pdf), що стосуються власників CDL, які працюють у сфері комерційних перевезень у межах штату, посилаються на FMCSR, тому вимагають, за обмеженим винятком, майже від усіх комерційних водіїв надавати копію медичного сертифіката до PennDOT.

Ці правила гарантуватимуть, що в електронних записах водія буде точна й актуальна інформація про медичний сертифікат власника CDL.

Федеральна адміністрація безпеки перевезень (FMCSA) встановила федеральні правила, які вимагають від водіїв початкового рівня пройти навчання для водіїв-початківців (ELDT), коли вони вперше хочуть отримати посвідчення комерційного водія (CDL) класу А або В, підвищити його рівень до CDL класу А або В чи отримати вперше один із таких дозволів: пасажир (P), шкільний автобус (S) або небезпечні матеріали (H). Правила FMCSA щодо навчання для водіїв-початківців (ELDT) установлюють базові мінімальні вимоги для такого навчання.

Претенденти на водія-початківця мають пройти навчання в постачальника такої послуги, зазначеного в Реєстрі постачальників навчання (TPR).

Щоб отримати найактуальнішу інформацію щодо федеральних правил ELDT, відвідайте вебсайт FMCSA за адресою www.fmcsa.dot.gov. Наведену вище інформацію можуть змінити відповідно до вказівок FMCSA або будь-яких поправок до федеральних правил і норм.

Щоб отримати інформацію про CDL:

Зателефонуйте нам за номером 717-412-5300

Для ТТУ: наберіть номер 711, щоб зв'язатися з нами

З понеділка по п'ятницю: з 8:00 до 17:00

Відвідайте наш вебсайт за адресою www.dmv.pa.gov

або напишіть на адресу:

**PennDOT - Bureau of Driver Licensing
CDL Program, P.O. Box 68679
Harrisburg, PA 17106-8679**

КЛАСИФІКАЦІЇ

З упровадженням Програми видачі посвідчень водіям комерційних транспортних засобів штат Пенсільванія прийняв Федеральну систему класифікації. Класифікації CDL:

КЛАС А

Посвідчення класу А видається тим особам віком від 18 років, які продемонстрували свою кваліфікацію, щоб керувати будь-яким автопоїздом із загальною повною вагою 26 001 фунт або більше, за умови, що загальна повна вага транспортних засобів, які буксируються, перевищує 10 000 фунтів. Власник посвідчення класу А має право керувати транспортними засобами, для яких потрібне посвідчення класу В або С. За потреби необхідно отримати відповідні дозволи.

КЛАС В

Посвідчення класу В видається тим особам віком від 18 років, які продемонстрували свою кваліфікацію, щоб керувати будь-яким транспортним засобом без причепа із загальною повною вагою 26 001 фунт або більше чи будь-яким таким транспортним засобом, що буксирує транспортний засіб із загальною повною вагою до 10 000 фунтів. Власник посвідчення класу В має право керувати транспортними засобами, для яких потрібне посвідчення класу С. За потреби необхідно отримати відповідні дозволи.

КЛАС С

Посвідчення класу С видається тим особам віком від 18 років, які продемонстрували свою кваліфікацію, щоб керувати будь-яким транспортним засобом без причепа із загальною повною вагою до 26 000 фунтів або будь-якими автопоїздами, за винятком автопоїздів із мотоциклами, які не відповідають визначенню транспортних засобів класу А або класу В. За потреби необхідно отримати відповідні дозволи.

ПРИМІТКА. Вам має бути не менше 21 року, щоб керувати комерційним автотранспортом між штатами. Це стосується ВСІХ класів.

Крім класів CDL, є також спеціальні дозволи й обмеження, які вам обов'язково потрібно мати, щоб керувати певними типами комерційних транспортних засобів. Зазначимо їх нижче:

ДОЗВОЛИ / ОБМЕЖЕННЯ

ДОЗВОЛИ

- N - Потрібен, щоб керувати транспортним засобом із позначенням табличками про небезпечні матеріали (вам має бути не менше 21 року).
- N - Потрібен, щоб керувати автоцистерною. (Визначення 49 CFR 383.5)
- T - Потрібен, щоб керувати подвійними й потрійними причепами.
- P - Потрібен, щоб керувати транспортним засобом, розрахованим на перевезення 16 або більше пасажирів, включно з водієм (автобуси).
- S - Потрібен, щоб керувати шкільним автобусом, розрахованим на перевезення 11 або більше пасажирів, включно з водієм.
- X - Представляє комбінацію допусків щодо небезпечних матеріалів й автоцистерн (вам має бути не менше 21 року).

ОБМЕЖЕННЯ

- A - Обмежує водія їздити лише у звільненій внутрішньоміській зоні (49 CFR § 391.62).
- E - Забороняє керувати комерційним автотранспортом, обладнаним механічною коробкою передач.
- G - Указує, що водій має медичну придатність для керування відповідно до 49 CFR § 391.62.
- K - Обмежує водія поїздками в межах штату.
- L - Обмежує водія лише тими транспортними засобами, які не обладнано пневматичними гальмами.
- M - Обмеження дозволу щодо пасажирів — не можна керувати автобусами класу А.
- N - Обмеження дозволу щодо пасажирів — не можна керувати автобусами класу А або В.
- O - Забороняє водіям класу А керувати автопоїздом тягач-напівпричіп із сидельно-зчіпним пристроєм.
- P - Забороняє водію, який навчається, керувати комерційним автобусом із пасажирами (буде лише в учнівських правах (комерційні)).
- Q - Вимагає від водія носити коригувальні лінзи під час керування комерційним автотранспортом.
- S - Обмежує водія керувати шкільними автобусами лише того класу (або нижчого класу), який зазначено в посвідченні. (Обмеження лише для штату Пенсільванія)
- V - Указує, що водій має право керувати, але в нього має бути додатковий медичний дозвіл. (Документацію щодо медичного дозволу необхідно завжди мати із собою під час експлуатації комерційного автотранспорту.)
- X - Забороняє водію, який навчається, керувати автоцистернами, що перевозять вантаж (буде лише в учнівських правах (комерційні)).
- Y - Вимагає від водія носити слуховий апарат під час керування комерційним автотранспортом.
- Z - Забороняє керувати комерційним автотранспортом із повноцінними пневматичними гальмами.

1.1 – ТЕСТИ НА ОТРИМАННЯ ПОСВІДЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОГО ВОДІЯ

1.1.1 – Тести знань

Вам треба буде пройти один або кілька тестів на знання, залежно від того, який клас посвідчення та які дозволи вам потрібні. До тестів знань CDL входять:

Тест на загальні знання:

Заявники на отримання посвідчення комерційного водія мають пройти письмовий тест, щоб продемонструвати достатні знання законів, правил і норм щодо експлуатації комерційного автотранспорту, яким вони збираються керувати.

Визначення комерційного автотранспорту:

- a) має загальну повну вагу автопоїзда 26 001 фунт або більше за умови, що максимальна загальна повна вага транспортного засобу, що буксирується, перевищує 10 000 фунтів; або
- b) загальна повна вага транспортного засобу становить 26 001 фунт або більше; або
- c) розрахований на перевезення 16 або більше пасажирів (з урахуванням водія); або
- d) шкільний автобус, призначений для перевезення 11 або більше пасажирів (з урахуванням водія); або
- e) транспортний засіб будь-якого розміру, який використовується для перевезення матеріалів, які визнані небезпечними відповідно до Закону про перевезення небезпечних матеріалів, який вимагає, щоб автотранспорт засіб було позначено табличкою відповідно до Правил щодо небезпечних матеріалів.

Тест на знання щодо перевезення пасажирів:

Обов'язкові для всіх водіїв автобусів, зокрема в разі експлуатації шкільного автобуса, як це визначено в розділі 75 (Кодекс транспортних засобів PA (PA Vehicle Code)), глава 15, статті 1508 і 1509.

Тест на знання пневматичних гальм:

Ви маєте пройти тест на знання пневматичних гальм, якщо ваш транспортний засіб має пневматичні гальма, зокрема пневмогидравлічні гальма.

Тест знань щодо автопоїзда:

Тест щодо автопоїздів обов'язковий, якщо ви хочете керувати автопоїздами (клас А).

Тест на знання небезпечних матеріалів:

Тест щодо небезпечних матеріалів обов'язковий, якщо ви хочете перевозити небезпечні матеріали або відходи в кількості, для якої необхідне позначення табличками, або в будь-якій кількості для матеріалу, зазначеного як особливо небезпечний патоген або токсин у 42 CFR 73. Крім того, щоб відповідати федеральним вимогам, вам потрібно буде надати підтвердження громадянства США або відповідного імміграційного статусу (див. PUB 195NC); заповнити форму оцінювання щодо загроз федеральній безпеці (DL-288); сплатити додаткові федеральні збори; надати відбитки пальців; а також успішно пройти федеральну перевірку даних про злочинців. Дозвіл на роботу з небезпечними матеріалами необхідно підтверджувати через повторну сертифікацію кожні чотири роки. Щоб отримати повторну сертифікацію, ви маєте скласти тест на знання небезпечних матеріалів й успішно пройти оцінювання щодо загроз безпеці.

Тест знань щодо автоцистерни:

Тест щодо автоцистерни обов'язковий, якщо ви хочете перевозити рідину або зріджений газ у стаціонарно встановленій вантажній цистерні місткістю 119 галонів або більше чи пересувній цистерні місткістю 1000 галонів або більше.

Тест знань щодо подвійних / потрійних причепів:

Тест щодо подвійних / потрійних причепів обов'язковий, якщо ви хочете буксирувати подвійні або потрійні причепа.

Тест знань щодо шкільного автобуса:

Тест щодо шкільного автобуса обов'язковий, якщо ви хочете керувати шкільним автобусом. Нова сертифікація передбачає принаймні 14 годин теоретичного навчання в аудиторії та щонайменше 6 годин практичного навчання в автобусі. Дозвіл на керування шкільним автобусом необхідно підтверджувати через повторну сертифікацію кожні чотири роки. Щоб пройти повторну сертифікацію, заявник має скласти тест знань і практичних навичок щодо шкільного автобуса, а також мати в активі обов'язкові 7 годин теоретичного навчання в аудиторії та 3 години практичного навчання в автобусі для оцінювання навичок.

1.1.2 – Тести навичок

Якщо ви складете обов'язкові тести знань, то зможете подаватися на тестування навичок для CDL. Перевірятимуться три типи загальних навичок, які необхідно успішно виконати в такому порядку: огляд транспортного засобу, базове керування транспортним засобом і водіння на дорозі. Ви маєте пройти ці тести на типі того транспортного засобу, для якого ви хочете отримати посвідчення на право керування. Після отримання учнівських прав **закон штату Пенсільванія вимагає, щоб ви зачекали 15 днів, перш ніж проходити тестування навичок на клас А, В або С. Будь-який транспортний засіб, на компонентах якого є маркування або етикетки, не може бути використаний для тесту щодо огляду транспортного засобу. Зверніть увагу, що якщо ви вносите будь-які зміни й/або підвищуєте рівень своїх учнівських прав CDL, то 15-денний період очікування обчислюється вже на підставі нової дати видачі ваших учнівських прав CDL.**

Огляд транспортного засобу. Тестування виявляє вашу здатність оцінити, чи безпечний транспортний засіб для керування. Вас попросять провести огляд вашого транспортного засобу й пояснити екзаменатору, що ви хочете перевірити й чому. Ви разом з екзаменатором проведете всебічний огляд щодо безпеки транспортного засобу, на якому проводиться тестування. Огляд щодо безпеки транспортного засобу має складатися з перевірки зовнішнього й внутрішнього стану, а також зони під капотом або моторного відділення транспортного засобу. Якщо транспортний засіб обладнано пневматичним гальмом, вам потрібно буде пройти перевірку щодо пневматичного гальма на транспортному засобі.

Базове керування транспортним засобом. Далі перевірять ваші навички керування транспортним засобом. Вам запропонують проїхати на вашому транспортному засобі вперед, назад і розвернутися на ньому в межах визначеної ділянки. Ці ділянки можуть позначити смугами руху, конусами, перешкодами або чимось подібним. Екзаменатор розкаже, як проходити кожен контрольний тест. Вам потрібно буде виконати чотири (4) обов'язкові вправи послідовно. Вас будуть оцінювати за те, наскільки добре ви тримаєтеся в межах перешкод для вправи, скільки разів ви заступили, а також за остаточним положенням транспортного засобу. Навички базового керування будуть оцінюватися на основі схеми тестового майданчика.

Перевірка навичок на дорозі. Наприкінці ви проїдетеся маршрутом, який визначить екзаменатор. Перевірять ваші навички безпечного керування автотранспортним засобом у різних дорожніх ситуаціях. Можливі ситуації: повороти ліворуч і праворуч; перехрестя; залізничні переїзди; вигини дороги; рух на підйом і спуск; одно- або багатосмугові дороги; вуличні дороги або шосе. Екзаменатор оцінює конкретні завдання: наприклад, повороти; вливання в дорожній потік; зміна смуги руху й контроль швидкості в певних місцях на маршруті. Екзаменатор також оцінить, чи правильно ви виконуєте такі завдання, як подача сигналів, пошук небезпек, контроль швидкості й позиціонування в смузі руху.

Цей посібник допоможе вам скласти тест CDL. На рис. 1.2 показано, які розділи цього посібника вам слід вивчити для кожного конкретного класу посвідчення та для кожного дозволу. Якщо вам потрібен S-дозвіл (керування шкільним автобусом), вам також необхідно вивчити Посібник водія шкільного автобуса (PUB 117) та інформацію про транспортний засіб для перевезення пасажирів у розділі 4 цього посібника.

Коли ви успішно складете всі необхідні тести знань і навичок щодо CDL, вам видадуть водійський документ CDL (графічну інформацію або посвідчення з фото). Отримавши графічну інформацію, вам слід піти до центру ліцензування фотографій, сфотографуватися та отримати своє посвідчення CDL. Вам потрібно буде віднести відповідний документ, що засвідчує особу, фахівцю з видачі посвідчення з фото.

Примітка. Запитання та відповіді для окремих тестів можна знайти в інших розділах, окрім тих, що вказано в розділах для вивчення нижче.

Рис. 1.2

ТАБЛИЦЯ НЕОБХІДНОГО ПОСВІДЧЕННЯ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ			
ЯКЩО ВИ ХОЧЕТЕ КЕРУВАТИ (ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ)	ПОТРІБНИЙ ТИП CDL	РОЗДІЛИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ*	
<p>Будь-яка комбінація транспортних засобів із загальною повною вагою автопоїзда 26 001 фунт або більше за умови, що загальна повна вага транспортних засобів, які буксируються, перевищує 10 000 фунтів</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 подвійними або потрійними причепами • Автоцистерна • Небезпечні матеріали • 3 пневматичними гальмами • Із частковими пневматичними гальмами • Без пневматичних гальм 	<p>КЛАС А</p> <p>T-дозвіл</p> <p>N-дозвіл</p> <p>H-дозвіл</p> <p>Z-обмеження</p> <p>L-обмеження</p>	<p>Розділ 2.</p> <p>Розділ 3.</p> <p>Розділ 6.</p> <p>Розділ 7.</p> <p>Розділ 8.</p> <p>Розділ 9.</p> <p>Розділ 5:</p>	<p>Безпечне водіння</p> <p>Безпечне перевезення вантажу</p> <p>Автопоїзди</p> <p>Подвійні й потрійні причеми</p> <p>Автоцистерни</p> <p>Небезпечні матеріали</p> <p>Пневматичні гальма</p>
<p>Будь-який окремих транспортний засіб із загальною повною вагою 26 001 фунт або більше, або будь-який автобус чи шкільний автобус, або будь-який такий транспортний засіб, що буксирує транспортний засіб, який не перевищує 10 000 фунтів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Автоцистерна • Перевезення пасажирів • Шкільний автобус • Небезпечні матеріали • 3 пневматичними гальмами • Із частковими пневматичними гальмами • Без пневматичних гальм 	<p>КЛАС В</p> <p>N-дозвіл</p> <p>P-дозвіл</p> <p>P- та S-дозвіл</p> <p>H-дозвіл</p> <p>Z-обмеження</p> <p>L-обмеження</p>	<p>Розділ 2.</p> <p>Розділ 3.</p> <p>Розділ 8.</p> <p>Розділ 4.</p> <p>Розділ 4.</p> <p>Розділ 9.</p> <p>Розділ 5.</p>	<p>Безпечне водіння</p> <p>Безпечне перевезення вантажу</p> <p>Автоцистерни</p> <p>Перевезення пасажирів</p> <p>Перевезення пасажирів і Посібник водія шкільного автобуса штату Пенсільванія (PUB 117)</p> <p>Небезпечні матеріали</p> <p>Пневматичні гальма</p>
<p>Будь-який окремих транспортний засіб із загальною повною вагою менше 26 001 фунт або будь-який такий транспортний засіб, що буксирує транспортний засіб, який не перевищує 10 000 фунтів, включно з будь-яким автобусом, призначеним для перевезення 16 або більше пасажирів (з урахуванням водія), або шкільний автобус, призначений для перевезення 11 або більше пасажирів (з урахуванням водія).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перевезення пасажирів • Шкільний автобус • Небезпечні матеріали • 3 пневматичними гальмами • Із частковими пневматичними гальмами • Без пневматичних гальм 	<p>КЛАС С</p> <p>P-дозвіл</p> <p>P- та S-дозвіл</p> <p>H-дозвіл</p> <p>Z-обмеження</p> <p>L-обмеження</p>	<p>Розділ 2.</p> <p>Розділ 3.</p> <p>Розділ 4.</p> <p>Розділ 4.</p> <p>Розділ 9.</p> <p>Розділ 5.</p>	<p>Безпечне водіння</p> <p>Безпечне перевезення вантажу</p> <p>Перевезення пасажирів</p> <p>Перевезення пасажирів і Посібник водія шкільного автобуса штату Пенсільванія (PUB 117)</p> <p>Небезпечні матеріали</p> <p>Пневматичні гальма</p>

* Розділи для вивчення надано як орієнтир. Запитання можна взяти з інших відповідних розділів посібника CDL.

1.1.3 – Подання заявки на отримання CDL, якщо ви вже маєте водійське посвідчення в Пенсільванії

У вас має бути посвідчення некомерційного водія в Пенсільванії, щоб отримати CDL. Вам потрібно буде подати заявку на отримання дозволів, використовуючи форму DL-31CD, Application for Commercial Learner's Permit (заявка для учнівських прав (комерційні)). Ви також маєте виконати самостійну сертифікацію щодо потрібного вам типу водіння, використовуючи форму DL-11CD. Найновішу версію цих форм можна знайти на нашому сайті www.dmv.pa.gov. Форми також доступні в наших центрах видачі водійських прав, як і в більшості служб доставки й автоклубів Пенсільванії. Форму DL-31CD також використовують водії з посвідченням PA CDL, щоб підвищити рівень або додати дозвіл поточних привілеїв CDL.

Заповнюючи заяву на отримання дозволів, необхідних для підвищення рівня вашого посвідчення некомерційного водія до CDL, потрібно буде оплатити підвищений річний збір за посвідчення та за фотографію додатково до плати за дозвіл на будь-які запитані привілеї. Збір за підвищення, як частина більшої річної плати, буде пропорційно залежати від того, скільки років, повних або часткових, залишилося до закінчення дії поточного посвідчення некомерційного водія.

Актуальне посвідчення комерційного водія завжди має містити правильну інформацію. Хоча ви й могли отримати картку дозволу, коли змінилася інформація у вашому посвідченні некомерційного водія, після того як ви пройшли тестування для CDL, ви отримаєте нове водійське посвідчення з фотографією, яке відобразить ваш новий статус CDL. (Ця вимога також означає, що якщо у вас є CDL і ви змінили ім'я або адресу, то вам потрібно подати заявку на отримання дубліката водійського посвідчення, щоб зареєструвати зміну.)

Плату за дозволи CDL буде визначено на підставі кількості привілеїв, на які ви подаєте заявку. Є плата за кожен клас, дозвіл і зняття обмежень.

Будь-яке потрібне тестування знань має бути завершено до тестування навичок. Коли розглянуть вашу заяву, вам нададуть дозвіл на тестування знань, якщо відповідні привілеї, на які ви претендуєте, потребують такого тестування. Після успішного проходження тестування знань, центр видачі водійських прав надасть вам дозвіл на тестування навичок.

ПРИМІТКА. Остаточні правила FMCSA потребують від власників посвідчення (особисто) підтверджувати громадянство або законне перебування у формі свідоцтва про народження з печаткою (виданого в США вповноваженою державною установою, зокрема на територіях США чи Пуерто-Рико), паспорта, документів про прийняття громадянства або чинних імміграційних документів. (Зверніть увагу, що свідоцтва про народження, видані за межами США, не приймаються. Інші документи про народження не приймаються.) Усі нові заявники на CDL та поточні власники посвідчення, яким необхідно поновити або оновити CDL, а також унести зміни до нього, мають зробити це особисто, якщо документи ще не надано до департаменту PennDOT. Вимоги щодо підтвердження громадянства або законного перебування для постійних жителів і громадян необхідно виконати лише раз, тому що буде зроблено відмітку про те, що проведено перевірку, і зазначено дату, коли це було зроблено. Крім того, документи на проживання потрібні на початковому етапі, під час поновлення та щоразу, коли буде зміна адреси. Підтвердження щодо проживання можна отримати, надавши один із зазначених документів: податкові документи, договори оренди, іпотечні документи, форма W-2, поточний дозвіл на зброю, поточні рахунки за комунальні послуги (вода, газ, електрика, кабельне телебачення тощо), повідомлення про поновлення або поточне посвідчення.

1.1.4 – Подання заявки на отримання PA CDL, якщо ви вже маєте водійське посвідчення іншого штату

Якщо ви новий резидент і бажаєте подати заявку на отримання CDL у Пенсільванії, ви маєте здати всі дійсні водійські права, видані вам будь-якими іншими штатами. Закон про безпеку комерційного автомобільного транспорту вимагає, щоб жодна особа не мала більше ніж одне дійсне водійське посвідчення одночасно. Штат Пенсільванія може заборонити видачу водійського посвідчення на адресу за межами штату.

Щоб здати ваші водійські права, які видано за межами цього штату, і подати заявку на отримання водійських прав штату Пенсільванія, вам потрібно звернутися до центру видачі водійських прав департаменту PennDOT і взяти із собою зазначені документи:

- (1) своє дійсне посвідчення водія, видане за межами штату,
  - (2) свою картку соціального страхування,
  - (3) документ, що підтверджує особу, і
  - (4) два документи, що підтверджують місце проживання
- (Для осіб, які не є громадянами США, будуть додаткові вимоги.)

Прийнятним підтвердженням особи може бути:

- Свідоцтво про народження з печаткою (видане в США вповноваженою державною установою, зокрема на територіях США чи Пуерто-Рико. Свідоцтва про народження, видані за межами США, не приймаються.) Зверніть увагу, що департамент PennDOT більше не приймає свідоцтва про народження Пуерто-Рико, видані до 1 липня 2010 року.
- Свідоцтво про громадянство США (форма BCIS/INS N-560)
- Свідоцтво про натуралізацію (форма BCIS/INS N-550 або N-570)
- Дійсний паспорт США

ПРИМІТКА. Приймаються лише дійсні паспорти й оригінали документів.

Прийнятними документами для підтвердження місця проживання можуть бути:

- Поточні рахунки за комунальні послуги (*вода, газ, електрика, кабельне телебачення, телефон тощо*)
- Податкові документи
- Договори оренди
- Іпотечні документи
- Форма W-2
- Поточний дозвіл на зброю

ПРИМІТКА. Якщо ви з кимось проживаєте й не маєте рахунків на своє ім'я, вам все одно необхідно буде надати два підтвердження щодо місця проживання. Як один із доказів можна привести особу, з якою ви проживаєте, разом з її водійськими посвідченнями або посвідченням особи з фотографією до центру видачі водійських прав. Вам також потрібно буде надати друге підтвердження щодо місця проживання, наприклад офіційний лист (випуску з банківського рахунку, податкове повідомлення тощо), де є ваше ім'я та адреса. Адреса має збігатися з адресою особи, з якою ви проживаєте.

Якщо водійське посвідчення, яке ви здаєте, є дійсним посвідченням CDL, тоді ви маєте пройти перевірку зору. Щоб отримати дозвіл на перевезення небезпечних матеріалів або керування шкільним автобусом, необхідно буде пройти додаткове тестування.

Якщо водійське посвідчення, яке ви здаєте, не є CDL, вам буде видано посвідчення некомерційного водія. Ви маєте подати заяву на відповідні учнівські права, перш ніж вам буде дозволено керувати комерційним транспортним засобом у штаті Пенсільванія. Учнівські права дають вам можливість керувати лише тим типом транспортного засобу, на який ви подали заяву. Щоб керувати комерційним транспортним засобом з учнівськими правами, вас має супроводжувати особа, у якої є дійсне водійське посвідчення на тип транспортного засобу, яким ви керуєте. Ця особа має сидіти поруч із вами, а її вік має бути щонайменше 21 рік.

1.2 – ВИМОГИ ДО МЕДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Якщо ви подаєте заяву на CDL; або поновлюєте, підвищуєте рівень, додаєте дозвіл до CDL; або передаєте CDL з іншого штату, ви маєте надати інформацію своєму Державному агентству з видачі водійських посвідчень (SDLA) щодо типу експлуатації комерційного транспортного засобу, яким ви керуєте або на якому плануєте їздити з CDL. Водії, які здійснюють певні види комерційної діяльності, мають надати поточний медичний сертифікат та/або будь-які документи про медичні відхилення, які вам видали (наприклад, обмеження щодо зору, навичок або діабету тощо), до вашого SDLA, щоб отримати «сертифікований» медичний статус у записах водія CDLIS.

Якщо ви зобов'язані мати «сертифікований» медичний статус і не оновлюєте свій медичний сертифікат, ви матимете «несертифікований» статус, а рівень вашого CDL буде понижено.

Щоб відповідати новим вимогам щодо медичного сертифіката, важливо знати, як ви використовуєте комерційний автотранспорт CMV. Наступна інформація допоможе вам вирішити, як виконати самостійну сертифікацію:

1.2.1 – Комерційні перевезення між штатами або в межах штату

Чи використовуєте ви або збираєтесь використовувати посвідчення CDL, щоб керувати комерційним автотранспортом CMV у комерційних перевезеннях між штатами або в межах штату?

Комерційні перевезення між штатами — це коли ви їдете на CMV:

з одного штату до іншого штату або іншої країни;

між двома місцями в межах штату, але протягом частини поїздки CMV перетинає інший штат або іншу країну;

між двома місцями в межах однієї держави, але вантаж або пасажир є частиною поїздки, яка почалася або завершилась в іншій державі чи іншій країні.

Комерційні перевезення в межах штату — це коли ви керуєте CMV в межах штату й не відповідаєте жодному з наведених вище описів для комерційних перевезень між штатами.

Якщо ви працюєте як у сфері комерційних перевезень у межах штату, так й у сфері комерційних перевезень між штатами, ви маєте вибрати комерційні перевезення між штатами.

1.2.2 – Комерційні перевезення між штатами / у межах штату: статус Nonexcepted (Без обмежень) або Excepted (З обмеженнями)?

Коли ви вирішите, чи будете ви працювати у сфері комерційних перевезень між штатами чи у сфері комерційних перевезень у межах штату, ви маєте вибрати, чи будете ви працювати (або очікуєте працювати) у статусі Non-excepted (Без обмежень) або Excepted (З обмеженнями). Це рішення підкаже вам, для якого із чотирьох типів комерційних перевезень ви маєте виконати самостійну сертифікацію.

Комерційні перевезення між штатами:

Ви здійснюєте комерційні перевезення між штатами (з обмеженнями), якщо керуєте CMV у сфері комерційних перевезень між штатами тільки для таких видів діяльності (з обмеженнями):

Для перевезення дітей шкільного віку та/або шкільного персоналу від дому до школи;

Як працівники федеральних органів влади, органів влади штату або органів місцевого самоврядування;

Для транспортування людських тіл, хворих або поранених осіб;

Як водії пожежних або рятувальних машин під час надзвичайних ситуацій та інших пов'язаних із цим заходів;

Насамперед під час транспортування пропанового палива для опалення взимку під час реагування на надзвичайні умови, що вимагають негайного реагування, як-от пошкодження газової системи пропану після шторму чи повені;

У відповідь на надзвичайні умови на трубопроводі, що потребують негайного реагування, як-от витік або розрив трубопроводу;

Під час збирання врожаю за контрактом на фермі або для транспортування сільськогосподарської техніки й витратних матеріалів, які використовують під час такого збирання врожаю, на ферму та з неї, або для транспортування зібраного за контрактом врожаю до сховища або на ринок;

Як пасічник під час сезонного транспортування бджіл;

Контролюється та обслуговується фермером, але не є автопоїздом (тягач і причіп), і використовується для транспортування сільськогосподарської продукції, сільськогосподарської техніки або витратних матеріалів (без позначення щодо небезпечних матеріалів) до і з ферми й у межах 150 повітряних миль від ферми;

Як приватний автоперевізник пасажирів для некомерційних цілей **або**

Для перевезення сезонних працівників.

Якщо ви відповіли «так» на один або кілька видів діяльності вище як на **єдину** операцію, у якій ви керуєте транспортним засобом, ви здійснюєте **комерційні перевезення між штатами (з обмеженнями)** і вам не потрібен федеральний медичний сертифікат.

Якщо ви відповіли «Ні» на всі наведені вище види діяльності, ви здійснюєте **комерційні перевезення між штатами (без обмежень)** і маєте надати до свого Державного агентства з видачі водійських посвідчень (SDLA) чинний медичний сертифікат (49 CFR 391.45), який зазвичай називають медичним сертифікатом або карткою фізичного огляду DOT. Більшість власників посвідчення CDL, які керують транспортними засобами CMV у сфері комерційних перевезень між штатами, є водіями, які здійснюють **комерційні перевезення між штатами (без обмежень)**.

Якщо ви здійснюєте як комерційні перевезення між штатами (з обмеженнями), так і комерційні перевезення між штатами (без обмежень), вам потрібно вибрати комерційні перевезення між штатами (без обмежень), щоб мати право працювати в обох типах комерційних перевезень між штатами.

Комерційні перевезення в межах штату:

Ви здійснюєте **комерційні перевезення в межах штату (з обмеженнями)**, якщо керуєте CMV лише у сфері комерційних перевезень у межах штату, для якої ваш штат ліцензування визначив, що не вимагає від вас того, щоб ви відповідали вимогам щодо медичного сертифіката штату.

Ви здійснюєте **комерційні перевезення в межах штату (без обмежень)**, якщо керуєте CMV лише у сфері комерційних перевезень у межах штату та зобов'язані відповідати вимогам щодо медичного сертифіката вашого штату ліцензування.

Якщо ви здійснюєте як **комерційні перевезення в межах штату (з обмеженнями)**, так і **комерційні перевезення в межах штату (без обмежень)**, вам потрібно вибрати **комерційні перевезення в межах штату (без обмежень)**.

1.2.3 – Заяви про самосертифікацію

Під час заповнення заявки на CDL вам потрібно буде поставити відмітку поруч із заявою, яка описує ваш статус.

- **NI — Interstate non-excepted (перевезення між штатами (без обмежень)):** я керую комерційним транспортним засобом як у штаті Пенсільванія, так і за його межами, і зараз маю медичний сертифікат (КАРТКА ФІЗИЧНОГО ОГЛЯДУ DOT).
- **NA — Interstate excepted (перевезення між штатами (з обмеженнями)):** я керую комерційним транспортним засобом лише в межах штату Пенсільванія і зараз маю медичний сертифікат (КАРТКА ФІЗИЧНОГО ОГЛЯДУ DOT).
- **EI — Intrastate non-excepted (перевезення в межах штату (без обмежень)):** я керую комерційним транспортним засобом як у штаті Пенсільванія, так і за його межами, і НЕ МАЮ медичного сертифіката.
- **EI — Intrastate excepted (перевезення в межах штату (з обмеженнями)):** я керую комерційним транспортним засобом лише в межах штату Пенсільванія і НЕ МАЮ медичного сертифіката.

1.3 – ПОЗБАВЛЕННЯ ВОДІЙСЬКОГО ПОСВІДЧЕННЯ

1.3.1 – Загальне

Ви не можете керувати комерційним транспортним засобом (CMV), якщо вас позбавлять водійського посвідчення з будь-якої причини.

1.3.2 – Алкоголь, залишення місця ДТП й учинення серйозного злочину

Заборонено керувати транспортним засобом CMV, якщо концентрація алкоголю в крові (BAC) становить 0,04% або більше. Якщо ви керуєте транспортним засобом CMV, вважається, що ви дали згоду на проходження тесту на алкоголь.

Ви втратите посвідчення CDL щонайменше на один (1) рік за перше порушення в таких випадках:

- Водіння транспортного засобу CMV, якщо концентрація алкоголю в крові становить 0,04% або вище.
- Керування транспортним засобом CMV в стані алкогольного сп'яніння.
- Відмова від тесту на вміст алкоголю в крові.
- Керування CMV під впливом підконтрольних речовин.
- Залишення місця ДТП за участю транспортного засобу CMV.
- Вчинення серйозного злочину, пов'язаного з використанням CMV.
- Аварії зі смертельними наслідками або тілесними ушкодженнями під час керування CMV.
- Аварії з ушкодженням через залишений без нагляду транспортний засіб або пошкодження майна під час керування CMV.
- Керування CMV, якщо дію вашого водійського посвідчення призупинено, анульовано, скасовано або відкликано, а також якщо вас позбавили водійського посвідчення за наказом, виданим за межами штату.
- Використання CMV для вчинення серйозного злочину.

Ви втратите своє посвідчення CDL щонайменше на три (3) роки, якщо порушення станеться, коли ви керуєте транспортним засобом CMV, який позначено табличкою про небезпечні матеріали.

Ви втратите посвідчення CDL назавжди за повторне порушення.

Ви втратите посвідчення CDL назавжди, якщо використаєте CMV для вчинення серйозного злочину, пов'язаного з підконтрольними речовинами.

Ви будете відсторонені від роботи на 24 години, якщо у вас буде виявлено будь-яку кількість алкоголю до 0,04%.

Якщо ви керуєте шкільним транспортним засобом або шкільним автобусом, коли концентрація алкоголю в крові (BAC) становить 0,02% або більше, це означає, що ви керуєте автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Якщо ви керуєте будь-яким іншим типом комерційного транспортного засобу, а ваш рівень BAC становить 0,04% або більше, це означає, що ви керуєте в стані алкогольного сп'яніння. За перше порушення ви втратите своє посвідчення CDL на один рік. Якщо концентрація алкоголю у вашій крові становить менше 0,02% для водіїв шкільних автобусів і шкільних транспортних засобів або менше 0,04% для інших водіїв комерційних транспортних засобів, але у вас виявлено певну кількість алкоголю, вас можуть відсторонити від роботи на період до 30 днів.

Закон штату Пенсільванія про непряму згоду

Як комерційному водію вам дуже важливо розуміти закон штату Пенсільванія PA Implied Consent (про непряму згоду).

Якщо офіцер поліції має достатні підстави вважати, що ви керували автомобілем, маючи алкоголь у своєму організмі, і ви відмовляєтеся пройти один або кілька хімічних аналізів для дихання, крові чи сечі, дію вашого водійського посвідчення буде призупинено на один (1) рік (12 місяців) або на 18 місяців, якщо у ваших водійських записах є попередня відмова або судимість за водіння в нетверезому стані (DUI). Порушення, пов'язане з одноразовою відмовою, у поєднанні із судимістю за водіння в нетверезому стані призведе до призупинення дії вашого водійського посвідчення щонайменше на два (2) роки (довше, якщо у вас є попередня відмова або засудження за водіння в нетверезому стані).

У законі про хімічні аналізи сказано, що ви вже погодилися пройти такий аналіз, коли отримали водійські права в штаті Пенсільванія. Навіть якщо визнають, що ви не керували транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, ваше водійське посвідчення буде призупинено принаймні на один (1) рік, якщо ви відмовитеся провести аналіз крові, дихання або сечі. Крім того, якщо ви потрапили в ДТП за участю автотранспортного засобу або CMV й працівник поліції має провести розслідування, вам потрібно буде пройти перевірку на алкоголь або підконтрольні речовини, причому вартість перевірки оплачує ваш роботодавець. Якщо ви відмовитеся пройти перевірку на вміст алкоголю або підконтрольних речовин і вас засудять за статтею 3756, на вас буде накладено штраф у розмірі до 200 доларів США (плюс витрати).

Ці правила покращать безпеку на дорозі для вас і всіх учасників дорожнього руху.

ПРИМІТКА. Покарання, визначені в цій публікації, можуть бути повністю або частково переглянуті Генеральною асамблеєю в будь-який час. Зверніться до розділу 75 Кодексу транспортних засобів PA (PA Vehicle Code) або до бюлетеня PA, щоб дізнатися про конкретні правила й оновлення.

1.3.3 – Серйозні порушення правил дорожнього руху

Серйозними порушеннями правил дорожнього руху є перевищення швидкості (на 15 миль/год або більше встановленого обмеження), необережне водіння, неправильна або хаотична зміна смуги руху, недотримання дистанції до транспортного засобу попереду (занадто близько) і порушення правил дорожнього руху під час керування CMV, що призвело до ДТП зі смертельними наслідками.

Ви втратите своє посвідчення CDL:

- На період щонайменше 60 днів, якщо ви вчинили два серйозні порушення правил дорожнього руху протягом трьох років із залученням CMV.
- На період щонайменше 120 днів за три серйозні порушення правил дорожнього руху протягом трьох років із залученням CMV. «Серйозні порушення правил дорожнього руху» включають, але не обмежуються таким: порушення правил дорожнього руху із залученням CMV, що призвело до ДТП зі смертельними наслідками, перевищення швидкості, необережне водіння або втеча від поліції.

1.3.4 – Порушення розпоряджень про невиїзд

Ви втратите своє посвідчення CDL:

- На період щонайменше 90 днів, якщо ви вперше порушили розпорядження про невиїзд.
- На період щонайменше один (1) рік, якщо ви порушили два (2) розпорядження про невиїзд протягом (10) років.
- На період щонайменше три (3) роки, якщо ви порушили три або більше розпоряджень про невиїзд протягом (10) років.

1.3.5 – Порушення правил перетину залізничних переїздів

Ви втратите своє посвідчення CDL:

- На період щонайменше 60 днів після першого порушення.
- На період щонайменше 120 днів за друге порушення протягом будь-якого трирічного періоду.
- На період щонайменше один рік за третє порушення протягом будь-якого трирічного періоду.

Ці порушення включають порушення федерального, місцевого закону або нормативного акта, а також закону чи нормативного акта штату, що стосується одного з таких шести порушень щодо перетину залізничних переїздів:

- Водії, які не зобов'язані завжди зупинятися, не зупинилися до переїзду, якщо колії зайняті.
- Водії, які не зобов'язані завжди зупинятися, не зменшили швидкість і не перевірили, чи немає на коліях поїзда, що наближається.
- Водії, які завжди зобов'язані зупинятися, не зупинилися перед переїздом.
- Водії (усі), які не мають достатньо місця, щоб повністю проїхати переїзд без зупинки.
- Водії (усі), які не підкоряються пристроям для регулювання дорожнього руху або вказівкам уповноваженої посадової особи на переїзді.
- Водії (усі), які не змогли переїхати переїзд через недостатній кліренс.

1.3.6 – Перевірка біографічних даних і дискваліфікації щодо допуску до роботи з небезпечними матеріалами (HAZMAT)

Якщо вам потрібен дозвіл на роботу з небезпечними матеріалами, потрібно буде надати відбитки пальців і пройти перевірку біографічних даних.

Вам буде відмовлено або ви втратите дозвіл щодо HAZMAT, якщо ви:

- Не є законним постійним резидентом Сполучених Штатів.
- Відмовляєтеся від громадянства Сполучених Штатів.
- Перебуваєте в розшуку або обвинувачуєтеся щодо певних серйозних злочинів.
- Маєте судимість у військовому або цивільному суді за певні серйозні злочини.
- Були визнані недієздатними або примусово направлені до психіатричного закладу, як зазначено в 49 CFR 1572.109.
- Уважаєтеся такими, що становите загрозу безпеці за визначенням Управління транспортної безпеки.

Процедури перевірки біографічних даних залежать від штату. (Від юрисдикції до юрисдикції)

1.3.7 – Порушення правил дорожнього руху на своєму особистому транспортному засобі

Закон про підвищення безпеки автоперевізників (MCSIA) від 1999 р. вимагає, щоб власника посвідчення CDL було позбавлено права керувати комерційним автотранспортним засобом, якщо власника CDL засуджено за певні типи порушень правил дорожнього руху, скоєних на своєму особистому транспортному засобі.

Якщо ваше водійське посвідчення на керування особистим транспортним засобом буде відкликано, скасовано або призупинено через порушення правил дорожнього руху (крім порушень правил паркування), ви втратите своє посвідчення CDL.

Якщо ваше водійське посвідчення на керування особистим транспортним засобом буде відкликано, скасовано або призупинено через порушення правил, пов'язаних з алкоголем, підконтрольними речовинами або скоєнням серйозного злочину, ви втратите своє посвідчення на один (1) рік. Якщо вас повторно засудять за порушення правил, пов'язаних з алкоголем, скоєне на своєму особистому транспортному засобі, ви втратите CDL назавжди.

Якщо ваше посвідчення на керування особистим транспортним засобом відкликано, скасовано або призупинено, ви можете не отримати посвідчення на керування CMV (наявність особливих обставин).

1.4 – ІНШІ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ

Існують інші федеральні правила й правила штату, що впливають на водіїв, які керують CMV у всіх штатах. Серед них:

- Ви не можете мати більше за одне (1) водійське посвідчення. Якщо ви порушите цей закон, суд може оштрафувати вас на суму до 5000 доларів США або ув'язнити, а також вилучити ваше водійське посвідчення, отримане в штаті проживання, і повернути будь-які інші.
- Вам потрібно повідомити свого роботодавця протягом 30 днів після засудження за будь-які порушення правил дорожнього руху (крім тих, що пов'язані з паркуванням). Це обов'язково незалежно від типу транспортного засобу, яким ви керували.
- Вам потрібно повідомити PennDOT протягом 30 днів, якщо ви були засуджені в будь-якій іншій юрисдикції за будь-яке порушення правил дорожнього руху (крім тих, що пов'язані з паркуванням). Це обов'язково незалежно від типу транспортного засобу, яким ви керували.
- Вам потрібно повідомити свого роботодавця, якщо ваше водійське посвідчення призупинено, відкликано чи скасовано або якщо вас позбавили прав керування.
- Вам потрібно надати своєму роботодавцю інформацію про всі місця роботи водієм, де ви працювали останні 10 років. Вам потрібно зробити це, коли подаєте заяву, щоб улаштуватися на роботу комерційним водієм.
- Ніхто не може керувати транспортом CMV в Пенсільванії без посвідчення CDL. За порушення цього закону суд може оштрафувати вас на суму до 5000 доларів США або ув'язнити.
- Якщо у вас є допуск щодо роботи з небезпечними матеріалами, вам потрібно повідомити про це й здати свій допуск до роботи з небезпечними матеріалами штату, який видав ваше посвідчення CDL, протягом 24 годин після будь-якого засудження або обвинувального акта в будь-якій юрисдикції, цивільній чи військовій, або визнання вас невинними через неосудність у злочинах, які вас дискваліфікують, зазначених у 49 CFR 1572.103; це також стосується тих, кого визнано недієздатними або було примусово направлено до психіатричного закладу, як зазначено в 49 CFR 1572.109; або тих, хто відмовляється від свого громадянства США.
- Ваш роботодавець може заборонити вам керувати CMV, якщо у вас більше одного (1) водійського посвідчення або якщо ваше посвідчення CDL призупинено чи відкликано (це включає також скасування та позбавлення прав). За порушення цього правила суд може оштрафувати роботодавця на суму до 5000 доларів США або ув'язнити.
- Усі штати підключено до однієї (1) комп'ютеризованої системи для обміну інформацією про водіїв CDL. Департамент PennDOT перевірить ваші водійські записи, щоб переконатися, що ви не маєте більше ніж одне посвідчення CDL.
- Комерційним водіям, які здійснюють певні види перевезень, також потрібно надати дійсний медичний сертифікат, щоб зберегти ліцензію на комерційні перевезення.
- NI – Перевезення між штатами (без обмежень): водії, які здійснюють перевезення між штатами й підпадають під дію федеральних правил щодо фізичної придатності й медогляду. До форми самосертифікації (DL-11CD) має додаватися медичний сертифікат.
- NA – Перевезення в межах штату (без обмежень): водії, які здійснюють перевезення в межах штату й підпадають під дію федеральних правил щодо фізичної придатності й медогляду. До форми самосертифікації (DL-11CD) має додаватися медичний сертифікат.
- Заборонено тримати мобільний телефон для голосового зв'язку або набирати номер на мобільному телефоні, натискаючи більше ніж одну кнопку, коли ви керуєте транспортним засобом.
- Заборонено надсилати або читати текстові повідомлення, коли ви керуєте транспортним засобом.
- Під час керування комерційним автотранспортом ви маєте бути належним чином пристебнуті ременем безпеки. Конструкція ременя безпеки надійно втримує водія за кермом під час аварії, що допомагає йому контролювати транспортний засіб і знижує імовірність серйозних травм або смертельних наслідків. Якщо ви не користуєтеся ременем безпеки, ви в чотири рази більше ризикуєте отримати смертельну травму, якщо вас викине з автомобіля.
- У вашому штаті можуть бути додаткові правила, яких ви також маєте дотримуватися.

(Додаткову інформацію, зокрема приклади, можна знайти в інформаційному центрі для комерційних водіїв на нашому вебсайті за адресою www.dmv.pa.gov.)

1.4.1 – Положення про години роботи

ВОДІЇ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ

10-годинне обмеження щодо водіння. Можна керувати транспортним засобом не довше ніж 11 годин після 10 безперервних годин неробочого часу.

14-годинне обмеження щодо водіння. Заборонено керувати транспортним засобом довше 14 годин робочого часу поспіль навіть після 10 безперервних годин неробочого часу. Неробочий час не подовжує 14-годинний період.

Перерви на відпочинок. Дозволено керувати транспортним засобом, лише якщо з моменту останнього періоду неробочого часу водія пройшло не менше ніж 8 годин або якщо він перебував на спальному місці не менше ніж 30 хвилин. Не стосується водіїв, які підпадають під будь-який із винятків для перевезень на короткі відстані, що зазначено в 395.1(e). (49 CFR 397.5: обов'язковий час «присутності» можна включити в перерву, якщо не виконуються інші обов'язки).

ВОДІЇ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

11-годинне обмеження щодо водіння. Можна керувати транспортним засобом не довше ніж 10 годин після 8 безперервних годин неробочого часу. Неробочий час не включається в 15-годинний період.

15-годинне обмеження щодо водіння. Заборонено керувати транспортним засобом довше ніж 15 годин робочого часу після 8 безперервних годин неробочого часу. Неробочий час не включається в 15-годинний період.

60/70-годинне обмеження щодо водіння. Заборонено керувати транспортним засобом після 60/70 годин робочого часу протягом 7/8 днів поспіль. Водій може відновити період у 7/8 днів поспіль після 34 або більше безперервних годин неробочого часу.

1.4.2 – Захист викривачів

Право працівника ставити під сумнів практику роботодавця щодо безпеки без ризику для працівника втратити роботу або отримати покарання лише за те, що він висловив занепокоєння щодо безпеки (29 CFR, частина 1978)

1.5 – ПЛАН МІЖНАРОДНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ / МІЖНАРОДНА УГОДА ПРО ПОДАТОК НА ПАЛИВО

Якщо ви керуєте транспортним засобом, для якого потрібно мати посвідчення CDL, у сфері комерційних перевезень між штатами, то такий транспортний засіб, за деякими винятками, має бути зареєстрований відповідно до плану міжнародної реєстрації (IRP) і міжнародної угоди про податок на паливо (IFTA). Ці федеральні програми передбачають справедливий збір і розподіл зборів за ліцензії на транспортні засоби й податки на паливо для транспортних засобів, що пересуваються по 48 суміжних штатах США та 10 провінціях Канади.

Відповідно до IRP, юрисдикції мають реєструвати розподілені транспортні засоби, що включає видачу номерних знаків і карток таксі або належних облікових даних, розраховувати, збирати й розподіляти збори за планом IRP, перевіряти перевізників на точність заявленої відстані та зборів, а також забезпечувати виконання вимог IRP.

Обов'язки реєстранта згідно з планом включають подання заявки на реєстрацію IRP у базовій юрисдикції, надання належної документації для реєстрації, сплату відповідних зборів за реєстрацію IRP, належне відображення реєстраційних облікових даних, ведення точного обліку відстані й надання записів для перевірки юрисдикції.

Основна концепція IFTA полягає в тому, щоб дозволити ліцензіату (автоперевізнику) отримувати ліцензію в базовій юрисдикції для звітування та сплати податків на споживання моторного палива.

Відповідно до IFTA ліцензіату видається один набір облікових даних, які дають змогу здійснювати операції в усіх юрисдикціях-учасниках IFTA. Податки на споживання палива, стягнені відповідно до угоди IFTA, розраховуються на підставі пройденої кількості миль (кілометрів) і кількості галонів (літрів), спожитих в юрисдикціях-учасниках. Ліцензіат подає одну квартальну податкову декларацію до базової юрисдикції, за якою ліцензіат звітуватиме про всі операції в усіх юрисдикціях-учасниках IFTA.

Базова юрисдикція відповідає за перерахування зібраних податків до інших юрисдикцій-учасників і представництво інших юрисдикцій-учасників у процесі збору податків, включно з проведенням перевірок.

Ліцензіат IFTA має зберігати записи, які підтверджують інформацію, наведену в квартальній податковій декларації IFTA

Реєстратор IRP й ліцензіат IFTA можуть бути власником або водієм транспортного засобу.

Вимоги щодо отримання номерних знаків IRP для транспортного засобу й ліцензії IFTA для автоперевізника визначаються планом IRP та угодою IFTA для кваліфікованого транспортного засобу й кваліфікованого автотранспорту:

Для цілей IRP:

Кваліфікований транспортний засіб — це (за винятком випадків, указаних нижче) будь-який тягач, який використовується або призначений для використання у двох або більше юрисдикціях-учасниках і який використовується для перевезення найманих осіб або розроблений, використовується чи обслуговується переважно для транспортування вантажів, а також:

- (i) має дві осі й загальну повну вагу транспортного засобу або зареєстровану загальну повну вагу транспортного засобу
- (ii) понад 26 000 фунтів (11 793,401 кг), або
- (iii) має три чи більше осей незалежно від ваги, або
- (iv) використовується в комбінації, коли загальна повна вага транспортного засобу з такою комбінацією перевищує 26 000 фунтів (11 793,401 кг).

Незважаючи на схожість, кваліфікований автотранспорт у IFTA означає автотранспорт, який використовується, розроблений чи обслуговується для перевезення людей або вантажів, а також:

- 1) має дві осі й загальну повну вагу транспортного засобу або зареєстровану загальну повну вагу транспортного засобу, що перевищує 26 000 фунтів або 11 797 кг; або
- 2) використовується в комбінації, якщо загальна повна вага транспортного засобу або зареєстрована загальна повна вага транспортного засобу з такою комбінацією перевищує 26 000 фунтів або 11 797 кг. Кваліфікований автотранспорт не включає рекреаційні транспортні засоби.

Якщо транспортний засіб, яким ви керуєте, зареєстровано відповідно до плану IRP, а ви є автоперевізником, який має ліцензію IFTA, тоді ви зобов'язані дотримуватись обов'язкових вимог щодо ведення записів з експлуатації транспортного засобу. Загальноприйнятим методом збору такої інформації є заповнення індивідуального реєстру пробігу транспортного засобу (IVDR), який іноді називають звітом про поїздку водія. У цьому документі вказано пройдено відстань і куплене пальне для транспортного засобу, що їздить між штатами згідно з розподіленою реєстрацією (IRP) і обліковими даними щодо податку на паливо IFTA.

Хоча фактичний формат IVDR може відрізнитись, інформація, необхідна для належного ведення обліку, не відрізняється.

Щоб виконати вимоги до індивідуальних реєстрів пробігу транспортного засобу, ці документи мають містити таку інформацію:

Відстань

Відповідно до статті IV плану IRP

- (i) Дата подорожі (початок і кінець)
- (ii) Початковий пункт і пункт призначення поїздки: місто й штат або провінція
- (iii) Маршрути подорожі
- (iv) Початкові й кінцеві показання одометра або хубодометра
- (v) Загальна пройдена відстань
- (vi) Відстань у межах юрисдикції
- (vii) Номер тягача або ідентифікаційний номер транспортного засобу.

Пальне

Відповідно до розділу P560.300 Посібника з процедур IFTA. Прийнятна квитанція або рахунок-фактура має містити, але не обмежуватися цим, таке:

- .005 Дата купівлі
- .010 Ім'я та адреса продавця
- .015 Кількість придбаних галонів або літрів
- .020 Тип пального
- .025 Ціна за галон або літр чи загальна сума продажу
- .030 Номер тягача або інший унікальний ідентифікатор транспортного засобу
- .035 Ім'я покупця

Приклад реєстру IVDR, який необхідно повністю заповнювати для кожної поїздки, див. на рис. 1.3 нижче. Кожен окремий реєстр IVDR необхідно заповнювати лише для одного транспортного засобу. Щоб визначити, як і коли реєструвати показання одометра, дотримуйтеся таких правил:

- На початку дня
- Під час виїзду зі штату або провінції
- Наприкінці поїздки / дня

Потрібно не тільки реєструвати поїздки, але й документувати купівлі пального. Вам потрібно отримати квитанцію на всі заправлення та додати її до заповненого реєстру IVDR.

Переконайтеся, що всі поїздки, які ви вводите, завжди заповнюються за спаданням, і що ваші поїздки містять усі штати / провінції, через які ви проїжджали на своєму маршруті.

Є різні маршрути, якими може їхати водій, і більша частина миль може бути в межах одного штату або провінції. Незалежно від того, чи пройдена відстань обмежується однією юрисдикцією, чи розподіляється між кількома юрисдикціями, уся інформація про поїздки має бути записана. Сюди входять дати, маршрути, показання одометра й купівлі пального.

Повністю заповнивши цей документ і зберігаючи всі записи, які вимагаються як IRP, так і IFTA, ви гарантуєте, що ви та ваша компанія дотримуетесь всіх законів штатів і провінцій, що стосуються вимог до обліку пального й пробігу.

Реєстр IVDR є вихідним документом для розрахунку зборів і податків, що підлягають сплаті в юрисдикціях, у яких експлуатується транспортний засіб, тому оригінали реєстрів потрібно зберігати принаймні чотири роки.

Крім того, ці реєстри перевіряють податкові органи юрисдикцій. Брак повних і точних реєстрів може призвести до штрафів, пені та призупинення або відкликання реєстрацій IRP й ліцензій IFTA.

Щоб отримати додаткову інформацію про IRP й вимоги, пов'язані з IRP, зверніться до департаменту автотранспорту вашої базової юрисдикції або компанії IRP, Inc., яка є офіційним інформаційним архівом IRP. Додаткову інформацію можна знайти на вебсайті компанії IRP, Inc. за адресою www.irponline.org. На домашній сторінці вебсайту є навчальне відео, доступне англійською, іспанською та французькою мовами

Щоб отримати додаткову інформацію про IFTA та вимоги, пов'язані з IFTA, зв'яжіться з відповідним агентством у своїй базовій юрисдикції. Ви також знайдете корисну інформацію про угоду в офіційному інформаційному архіві IFTA за адресою <http://www.iftach.org/index.php>.

Рис. 1.3

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ОБЛІК ПРОБІГУ Й ПАЛЬНОГО
ТРАНСПОРТНОГО ЗАПИСУ (ПРИКЛАД)**

Individual Vehicle Mileage And Fuel Record

Carrier	ABC Carriers Inc		Account Number	999999999		Driver Name	John Doe Jr.		Unit Number	58		
Load Information	1/2/04 Pick Up Maplewood MO 1/3/04 Pick Up Springfield IL			Destinations:			1/2/04 Delivery Springfield IL 1/03/04 Delivery Dayton OH		Driver Comments			
Date	Town Origin-Jurisdiction Lines-Town Destination	State	Ending Odometer	Miles by Jurisdiction	Highways or Routes Traveled	Name of Fuel Stop and Location		Gallons Purchased				
1/2/2004	Beginning State & Odometer Reading		MO	45,869	All other odometer reading will be ending readings.							
	Maplewood MO - IL Line	MO	45,878	9	64							
	MO Line - Springfield IL	IL	45,976	98	65-29	Test's I-72 Fuel — Springfield IL		98				
1/3/2004	Springfield IL - IN Line	IL	46,101	125	29-97-72-67-74							
	IN Line - OH Line	IN	46,259	158	74-32-65-465-70							
	OH Line - Dayton OH	OH	46,297	38	70-49							
Total Trip Miles **			428			Total Fuel Purchases			98			
Odometer Miles, Total Trip Miles & Total Jurisdictional Miles Must Agree			Total Jurisdictional Miles **									
			OFFICE USE		Jurisdiction		Miles		Jurisdiction		Miles	
					MO		9		IL		223	
					IN		158		OH		38	
			Total Odometer Miles **		428							
<p>Note: Beginning odometer reading on this trip must match ending reading from prior trip and ending reading from this trip must be the beginning reading on the next trip.</p>												

Example

РОЗДІЛ 2

БЕЗПЕЧНЕ ВОДІННЯ

ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНО ДЛЯ ВСІХ КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІВ

РОЗДІЛ 2 – БЕЗПЕЧНЕ ВОДІННЯ

Цей розділ охоплює такі теми:

- Техогляд транспортних засобів
- Базовий контроль вашого автомобіля
- Перемикання передач
- Огляд
- Комунікація
- Контроль швидкості
- Керування простором
- Розпізнавання небезпек
- Неуважне водіння
- Агресивні водії / агресивна поведінка на дорозі
- Нічне водіння та втома водіїв
- Водіння в тумані
- Водіння взимку
- Водіння в дуже спекотну погоду
- Залізнично-автомобільні переїзди
- Водіння в горах
- Надзвичайні ситуації під час водіння
- Антиблокувальні гальмівні системи (ABS)
- Контроль заносу й відновлення після заносу
- Порядок дій у разі нещасного випадку
- Пожежі
- Алкоголь, інші наркотики й водіння
- Правила перевезення небезпечних матеріалів для всіх комерційних водіїв

Цей розділ містить основи знань й інформацію про безпечне водіння, які мають знати всі комерційні водії. Щоб отримати права на керування вантажним автомобілем (CDL), ви маєте пройти тест на знання цієї інформації. Цей розділ не містить спеціальної інформації про пневматичні гальма, комбіновані транспортні засоби, подвійні причепа або пасажирські транспортні засоби. Готуючись до іспитового тесту, ви маєте ознайомитися з матеріалом Розділу 10 на додаток до інформації, наведеної в цьому розділі. Цей розділ містить основну інформацію про небезпечні матеріали HAZMAT, яку мають знати всі водії. Якщо вам потрібен дозвіл HazMat, вам слід вивчити Розділ 9.

2.1 – ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

2.1.1 – Мета технічного огляду

Безпека — це найважливіша причина технічного огляду вашого транспортного засобу, безпека для вас й інших учасників дорожнього руху.

Дефект транспортного засобу, виявлений під час технічного огляду, може позбавити вас від проблем у майбутньому. У вас може статися поломка в дорозі, яка буде коштувати часу й грошей, або, що ще гірше, дефект може спричинити аварію.

Федеральні й регіональні закони вимагають, щоб водії проводили технічний огляд своїх транспортних засобів. Федеральні й регіональні інспектори також можуть перевіряти ваші транспортні засоби. Якщо вони визнають транспортний засіб небезпечним, то виводять його з експлуатації, доки його не буде відремонтовано.

2.1.2 – Типи технічного огляду транспортних засобів

Перевірка перед виїздом. Технічний огляд допоможе вам виявити проблеми, які можуть спричинити аварію або поломку.

Під час поїздки. Задля вашої безпеки ви маєте:

- Перевіряти датчики на наявність ознак несправностей.
- Перевіряти наявність проблем за допомогою органів чуття (дивитися, слухати, нюхати й відчувати).
- Перевіряти критичні моменти під час зупинки, як-от:
  - шини, колеса й диски;
  - гальма;
  - фари й відбивачі;
  - гальмівні й електричні з'єднання з причепом;
  - причіпні пристрої для причепів;
  - пристрої для кріплення вантажу.

Техогляд і звіт після поїздки. Ви маєте проводити техогляд у кінці поїздки, дня або чергування для кожного транспортного засобу, яким ви керували. Це може включати заповнення звіту про стан автомобіля, перерахування всіх виявлених вами проблем. Звіт про техогляд допомагає автоперевізнику дізнатися, коли транспортний засіб потребує ремонту.

2.1.3 – На що звернути увагу

Проблеми із шинами

Зависокий або занижений тиск повітря.

Сильне зношування. У кожній основній канавці на передніх шинах глибина протектора має бути не менше 4/32 дюйма. На інших шинах має бути 2/32 дюйма. Крізь протектор або боковину не має просвічуватися жодна тканина.

Порізи або інші пошкодження.

Відшарування протектора.

Здвоєні шини, які контактують одна з одною або із частинами транспортного засобу.

Невідповідні розміри не можна використовувати на одному транспортному засобі.

Радіальні шини й шини зі зміщеним конусом, які використовуються разом.

Порізані або тріснуті штоки клапанів.

Шини з відновленим гравіюванням, відновленим протектором або відремонтовані шини на передніх колесах автобуса. Вони заборонені.

Проблеми з колесами й дисками

Пошкоджені диски.

Іржа навколо колісних гайок може свідчити про те, що гайки ослаблені — перевірте затягування. Після заміни шини зупиніться через деякий час і ще раз перевірте затягування гайок.

Відсутність хомутів, розпірок, штифтів або наконечників становить небезпеку.

Невідповідні, зігнуті або тріснуті замкові кільця є небезпечними.

Колеса або диски, відремонтовані зварюванням, є небезпечними.

Пошкоджені гальмівні барабани або колодки

Пошкоджені барабани.

Гальмівні колодки, забруднені оливою, мастилом чи гальмівною рідиною.

Колодки небезпечно тонкі, зламані або відсутні.

Дефекти системи рульового керування

Відсутні гайки, болти, шплінти або інші деталі.

Погнуті, ослаблені або зламані деталі, як-от рульова колонка, коробка кермового механізму або наконечники кермової тяги.

Якщо кермо обладнано гідروпідсилювачем, перевірте шланги, насоси й рівень рідини; перевірте, чи немає витоків.

Люфт керма понад 10 градусів (приблизно два (2) дюйми на ободі 20-дюймового керма) може ускладнити керування.

На рис. 2.1 показано типову систему рульового керування.

Дефекти системи підвіски. Система підвіски утримує транспортний засіб і його вантаж. Вона утримує осі на місці. Тому зламані деталі підвіски можуть бути вкрай небезпечними. Зверніть увагу на наведене нижче.

- Підвіски ресори, які дають змогу переміщати вісь із правильного положення. Див. рис. 2.2.
- Тріснуті або зламані підвіски ресори.
- Відсутні або зламані листи в будь-якій листовій ресорі. Якщо відсутня принаймні четверта частина, транспортний засіб вийде з ладу, але будь-який дефект може бути небезпечним. Див. рис. 2.3.
- Зламані листи в багатолистовій ресорі або листи, які змістилися так, що можуть потрапити на шину чи іншу деталь.
- Амортизатори, що протікають.
- Тріснуті, пошкоджені або відсутні реактивні штанги або важелі, U-подібні болти, підвіски ресори або інші деталі позиціонування осей.
- Пошкоджені та/або негерметичні системи пневматичної підвіски. Див. рис. 2.4.
- Будь-які ослаблені, тріснуті, зламані або відсутні елементи рами.

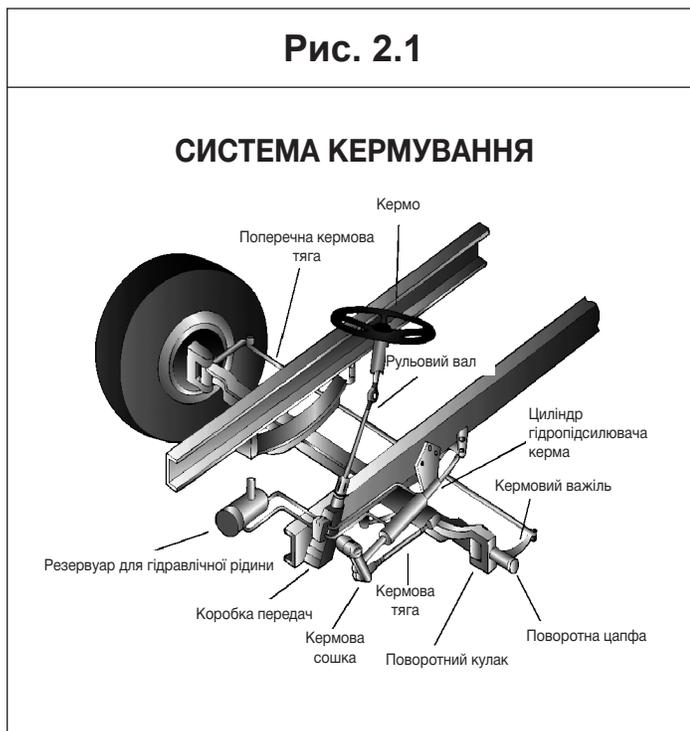

Рис. 2.3

**ДЕФЕКТ БЕЗПЕКИ:
ЗЛАМАНИЙ ХОМУТ У РЕСОРІ**

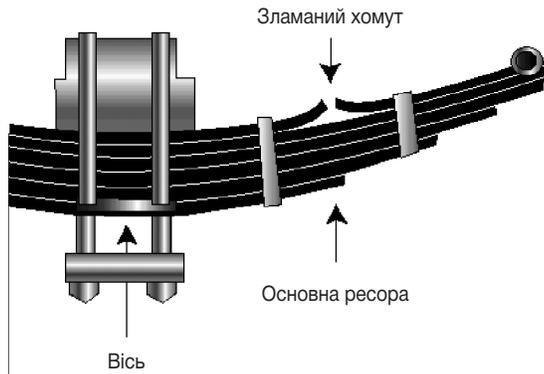
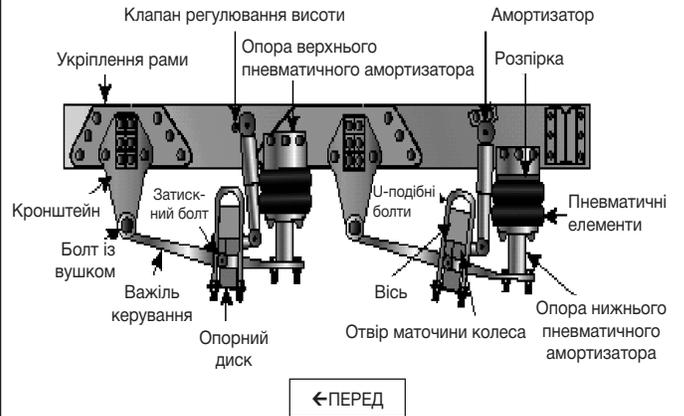

Рис. 2.4

ДЕТАЛІ ПНЕВМОПІДВІСКИ

Дефекти вихлопної системи. Зламана вихлопна система може пропускати отруйні пари в кабінку або спальне місце. Зверніть увагу на наведене нижче.

- Ослаблені, зламані або відсутні вихлопні труби, глушники, вихлопні патрубки або вертикальні труби.
- Ослаблені, зламані або відсутні монтажні кронштейни, затискачі, болти чи гайки.
- Тертя деталей вихлопної системи об деталі паливної системи, шини або інші рухомі частини автомобіля.
- Протікання деталей вихлопної системи.

Аварійне обладнання. Транспортні засоби має бути оснащено аварійним обладнанням. Зверніть увагу на наведене нижче.

- Вогнегасник(и).
- Запасні електричні плавкі запобіжники (якщо не обладнано автоматичними вимикачами).
- Пристрої для попередження про припарковані транспортні засоби (**три світловідбивні трикутники або щонайменше 6 запалювачів або 3 рідинні сигнальні факели**).

Вантаж (вантажівки). Перед кожною поїздкою ви маєте переконатися, що вантажівку не перевантажено, а вантаж урівноважено й надійно закріплено. (Див. розділ 3) Якщо вантаж містить небезпечні матеріали, ви маєте перевірити наявність відповідних документів і позначок. (Див. розділ 9)

2.1.4 – Контрольний тест на отримання CDL

Щоб отримати CDL, вам потрібно буде пройти тест на технічний огляд транспортного засобу. Буде перевірено ваші знання стосовно того, чи безпечно керувати вашим транспортним засобом. Вас попросять провести технічний огляд вашого транспортного засобу. Ви маєте вказати на предмет або торкнутися предмета, який ви перевіряєте, назвати його й пояснити екзаменатору, що ви будете перевіряти й чому. У розділі 10 цього посібника вказано, що і як перевіряти. Наведений нижче семиетапний спосіб перевірки має стати в пригоді.

2.1.5 – Семиетапний спосіб перевірки

Спосіб перевірки. Ви маєте щоразу виконувати перевірку в однаковий спосіб, щоб вивчити всі кроки й зменшити ймовірність того, що ви щось забудете.

Наближення до транспортного засобу. Оцініть загальний стан. Зверніть увагу на пошкодження або нахил транспортного засобу на один бік. Загляньте під транспортний засіб і перевірте, чи є свіжі витоки оливи, охолоджувальної рідини, мастила чи палива. Огляньте територію навколо транспортного засобу й перевірте, чи немає перешкод для руху транспортного засобу (люди, інші транспортні засоби, предмети, дроти, що низько звисають, гілки тощо).

Посібник з огляду транспортного засобу

Крок 1. Огляд транспортного засобу

Перегляньте звіт про останній огляд транспортного засобу. Водіям, можливо, доведеться щодня складати письмовий звіт про огляд транспортного засобу. Автотранспортна компанія має виправити всі зазначені у звіті пункти, які впливають на безпеку, і засвідчити у звіті, що ремонт було проведено або він не був необхідним. Ви повинні підписати звіт лише в тому випадку, якщо дефекти було виявлено й засвідчено, як такі, що підлягають або не підлягають усуненню.

Крок 2. Перевірте моторний відсік

Перевірте, чи ввімкнено стоянкові гальма та/або заблоковано колеса. Можливо, вам доведеться підняти капот, нахилити кабінку (закріпіть незакріплені речі, щоб вони не впали й не зламали щось) або відкрити дверцята моторного відсіку. Перевірте наведене нижче.

- Рівень моторної оливи.
- Рівень охолоджувальної рідини в радіаторі; стан шлангів.
- Рівень рідини для гідропідсилювача керма; стан шлангів (за наявності).
- Рівень рідини омивача лобового скла.
- Рівень рідини в акумуляторі, з'єднання та кріплення (акумулятор може бути розташований в іншому місці).
- Рівень рідини для автоматичної коробки передач (може знадобитися завести двигун).
- Перевірте паски на натяг і надмірне зношення (генератор, водяний насос, повітряний компресор) — дізнайтеся, яку «прохідність» повинні мати паски, коли їх правильно відрегульовано, і перевірте кожен із них.
- Витоки в моторному відсіку (паливо, охолоджувальна рідина, олива, рідина для гідропідсилювача керма, гідравлічна рідина, рідина акумулятора).
- Потріскана, зношена ізоляція електропроводки.

Опустіть і зафіксуйте капот, кабінку або двері моторного відсіку.

Крок 3. Запустіть двигун й огляньте кабінку

Сядьте в кабінку й запустіть двигун

Переконайтеся, що стоянкове гальмо ввімкнено.

Переведіть перемикач передач у нейтральне положення (або «паркування», якщо коробка автоматична).

Запустіть двигун; прислухайтеся до незвичних звуків.

За наявності перевірте індикатори антиблокувальної системи гальм (ABS). Світловий індикатор на приладовій панелі має загорітись, а потім згаснути. Якщо він продовжує горіти, ABS не працює належним чином. Лише для причепа: якщо жовтий індикатор у лівій задній частині причепа продовжує горіти, це означає, що ABS не працює належним чином.

Подивіться на вимірювальні прилади

Тиск оливи має нормалізуватися протягом кількох секунд після запуску двигуна. Рис. 2.5.

Тиск повітря має зрости з 50 до 90 фунтів на квадратний дюйм протягом трьох (3) хвилин. Збільште тиск повітря до вимкнення регулятора (зазвичай близько 120–140 фунтів на квадратний дюйм). Дізнайтеся вимоги для свого транспортного засобу.

Показники амперметра й/або вольтметра мають бути в межах норми.

Температура охолоджувальної рідини має почати поступово підвищуватися до звичайного робочого діапазону.

Температура моторної оливи має почати поступово підвищуватися до звичайного робочого діапазону.

Попереджувальні лампочки й звукові сигнали для оливи, охолоджувальної рідини, зарядного ланцюга й антиблокувальної системи гальм мають негайно згаснути.

Перевірте стан приладів керування. Перевірте все наведене нижче на предмет ослаблення, застрягання, пошкодження чи неправильного налаштування.

- Кермо.
- Зчеплення.
- Акселератор («педаць газу»).
- Привод керування гальмами:
  - Ножне гальмо.
  - Гальмо причепа (за наявності).
  - Стоянкове гальмо.
  - Елементи керування сповільнювачем (за наявності).
- Елементи керування трансмісією.
- Блокування міжосьового диференціала (за наявності).
- Звукові сигнали.
- Склоочисник / омивач лобового скла.
- Ліхтарі:
  - Фари.
  - Перемикач світла фар.
  - Сигнал повороту.
  - Чотиристоронні пробліскові маячки.
  - Стоянкові, габаритні, розпізнавальні, бічні перемикачі .

Рис. 2.5

ТИСК ОЛИВИ

- Холостий хід 5–20 PSI
- Функціонування 35–75 PSI
- Низький, падіння, коливання:
НЕГАЙНО ЗУПИНІТЬСЯ!
Без оливи двигун може швидко вийти з ладу

Перевірте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху й лобове скло. Перевірте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху / дзеркала й лобове скло на наявність тріщин, бруду, заборонених наліпок або інших перешкод, що обмежують видимість. Очистьте й відрегулюйте за потреби.

Перевірте аварійне обладнання

Перевірте наявність засобів безпеки:

- Належним чином заряджений вогнегасник із відповідними характеристиками.
- Три (3) червоні світловідбивні трикутники, 6 запалювачів або 3 рідинні сигнальні факели
- Запасні електричні запобіжники (якщо транспортний засіб не має автоматичних вимикачів).

Перевірте наявність необов'язкових позицій, як-от:

- ланцюги (там, де цього вимагають зимові умови);
- обладнання для заміни шин;
- список номерів телефонів екстрених служб;
- набір (пакет) для повідомлення про аварію.

Крок 4. Вимкніть двигун і перевірте ліхтарі

Переконайтеся, що стоянкове гальмо встановлено, вимкніть двигун і візьміть ключ із собою. Увімкніть фари (ближнє світло) і чотиристоронні аварійні проблискові маячки й вийдіть із транспортного засобу.

Крок 5. Виконайте зовнішній огляд

Підійдіть до передньої частини транспортного засобу й перевірте, чи ввімкнено фари ближнього світла й чи працюють обидва чотиристоронні проблискові маячки.

Натисніть на перемикач світла фар і перевірте, чи працюють фари дальнього світла.

Вимкніть фари й чотиристоронні аварійні проблискові маячки.

Увімкніть стоянкові вогні, габаритні вогні, бічні ліхтарі й розпізнавальні вогні.

Увімкніть сигнал правого повороту й почніть зовнішній огляд.

Загальне

Огляньте й перевірте.

Очистьте всі ліхтарі, відбивачі й скло під час руху.

Перевірте, чи вікна на місці й чи немає на них тріщин або сколів.

Ліва передня сторона

Скло дверей водія має бути чистим.

Дверні засувки або замки мають працювати належним чином.

Ліве переднє колесо:

- стан колеса й диска — відсутні, зігнуті, зламані штифти, хомути, наконечники або будь-які ознаки зміщення;
- стан шин — належним чином накачані, шток клапана й кришка в порядку, без серйозних порізів, випуклостей чи зносу протектора.
- За допомогою гайкового ключа перевірте гайки з вушками в розводах іржі, що свідчить про ослаблення.
- Рівень мастила в маточині в нормі, витоків немає.

Ліва передня підвіска:

- стан ресори, підвісок ресори, сережок, скоб;
- стан гідроамортизатора.

Ліве переднє гальмо:

- стан гальмівного барабана або диска;
- стан шлангів.

Спереду

- Стан передньої осі:
  - стан системи рульового керування;
  - не має бути ослаблених, зношених, зігнутих, пошкоджених або відсутніх деталей;
  - потрібно схопити кермовий механізм, щоб перевірити його на предмет ослаблення.
- Стан лобового скла:
  - перевірте наявність пошкоджень й очистьте, якщо воно забруднене;
  - перевірте правильність натягу пружин на важелях склоочисників лобового скла;
  - перевірте щітки склоочисника на наявність пошкоджень, «жорстку» гуму й надійність.
- Ліхтарі й відбивачі:
  - стоянкові, габаритні й розпізнавальні вогні чисті, робочі й мають належний колір (бурштиновий спереду);
  - відбивачі чисті й відповідного кольору (бурштиновий спереду);
  - правий передній покажчик повороту чистий, робочий і належного кольору (бурштиновий або білий на сигналах, спрямованих уперед).

Правий бік

Праворуч спереду: перевірте всі пункти, як це було зроблено ліворуч спереду.

Основні й додаткові замки безпеки кабіни задіяно (якщо кабіна розташована над двигуном).

Правий паливний бак(и):

- надійно закріплений, не пошкоджений і не протікає;
- паливопровід захищено;
- у баку достатньо палива;
- кришки надійно закручені.

Стан видимих частин:

- задня частина двигуна — не протікає;
- Трансмісія — не протікає.
- Вихлопна система — надійна, не протікає, не торкається проводів, паливних або повітропроводів.
- Рама й поперечини — без вигинів і тріщин.
- Повітропроводи й електропроводка — захищені від зачеплень, тертя, зношування.
- Тримач або стійка для запасного колеса не пошкоджені (за наявності).
- Запасна шина й/або колесо надійно закріплені на стійці.
- Запасна шина й колесо відповідні (належного розміру, достатньо накачані).

Закріплення вантажу (вантажівки):

- Вантаж належним чином зафіксований, закріплений, прив'язаний, прикутий ланцюгом тощо.
- Бортова дошка відповідна, безпечна (за потреби).
- Бічні дошки, стійки достатньо міцні, без пошкоджень, правильно встановлені на місці (за наявності).
- Полотно або брезент (за потреби) належним чином закріплені, щоб запобігти розриву, роздуванню чи блокуванню пристроїв / дзеркал моніторингу дорожнього руху.
- У разі завищеного розміру всі необхідні знаки (позначки, лампи й відбивачі) безпечно й належним чином встановлені, а всі необхідні дозволи мають бути у водія.
- Двері вантажного відсіку в хорошому стані, надійно зачинені, зафіксовані на защіпку/замок і мають необхідні захисні пломби.

Праворуч ззаду

Стан коліс і дисків — немає відсутніх, погнутих або зламаних розпірок, штифтів, хомутів або наконечників.

Стан шин — належним чином накачані, штоки клапанів і кришки в порядку, немає серйозних порізів, випуклостей, зносу протектора, шини не труться одна об одну, між ними нічого не застрягло.

Шини одного типу, наприклад, не змішані радіальні й діагональні.

Шини правильно підібрані (одного розміру).

Підшипник колеса / сальник ступиці не протікають.

Підвіска:

- стан ресор, підвісок ресори, сережок, скоб;
- вісь закріплена;
- провідна вісь не пропускає оливу (трансмійне мастило);
- стан важелів реактивної штанги, втулок;
- стан амортизаторів.
- Якщо встановлено підйомну вісь, перевірте стан підйомного механізму. Якщо є пневмопривід, перевірте, чи немає витоків.
- Стан компонентів пневматичної підвіски.

Гальма:

- регулювання гальм;
- стан гальмівних барабанів або дисків;
- стан шлангів — зверніть увагу на зношення внаслідок тертя.

Ліхтарі й відбивачі:

- бічні габаритні вогні чисті, працюють і мають належний колір (червоні ззаду, інші — бурштинові);
- бічні габаритні відбивачі чисті й мають належний колір (червоні ззаду, інші — бурштинові).

Задні

Ліхтарі й відбивачі:

- задні габаритні й розпізнавальні вогні чисті, працюють і мають належний колір (червоний ззаду);
- відбивачі чисті й мають належний колір (червоний ззаду);
- задні габаритні вогні чисті, працюють і мають належний колір (червоний ззаду);
- правий задній покажчик повороту працює і має належний колір (червоний, жовтий або бурштиновий ззаду).

Номерний знак(и) наявний, чистий і захищений.

Бризковики наявні, не пошкоджені, належним чином закріплені, не волочаться по землі й не натирають шини.

Захист вантажу (вантажівки).

Вантаж належним чином зафіксований, закріплений, прив'язаний, прикутий ланцюгом тощо.

Задні борти піднято й належним чином закріплено.

Кінцеві затвори без пошкоджень, належним чином закріплені в гніздах стійки.

Полотно або брезент (за потреби) належним чином закріплено, щоб запобігти розриву, роздуванню або блокуванню пристроїв моніторингу дорожнього руху / дзеркал заднього виду або задніх ліхтарів.

Якщо довжина або ширина перевищує норму, переконайтеся, що всі знаки й/або додаткові ліхтарі / позначки встановлені безпечно й належним чином, а у водія є всі необхідні дозволи.

Задні двері надійно зачинені, зафіксовані / заблоковані.

Лівий бік

Перевірте всі пункти, як це було зроблено з правого боку, а також:

- акумулятор(и) (якщо він їх не встановлено в моторному відсіку);
- акумуляторна коробка надійно закріплена в транспортному засобі;
- коробка має надійну кришку;
- акумулятор(и) захищено від переміщення;
- акумулятор(и) не пошкоджені й не протікають;
- рівень рідини в акумуляторі(ах) на належному рівні (за винятком необслуговуваних типів);
- кришки комірок наявні й надійно затягнуті (за винятком необслуговуваних типів);
- вентиляційні отвори в кришках комірок не містять сторонніх матеріалів (за винятком необслуговуваних типів).

Крок 6. Перевірте світлові сигнали

Зайдіть і вимкніть вогні

Вимкніть усі ліхтарі.

Увімкніть стоп-сигнали (застосуйте ручне гальмо причепа або попросіть помічника натиснути на педаль гальма).

Увімкніть лівий покажчик повороту.

Вийдіть і перевірте ліхтарі

Лівий передній покажчик повороту чистий, працює і має належний колір (жовтий або білий на сигналах, спрямованих уперед).

Лівий задній покажчик повороту та обидва стоп-сигнали чисті, працюють і мають належний колір (червоний, жовтий або бурштиновий).

Сядьте в транспортний засіб

Перевірте пасок безпеки.

Вимкніть ліхтарі, які не потрібні для водіння.

Перевірте наявність усіх необхідних документів, подорожніх листів, дозволів тощо.

Закріпіть усі незакріплені предмети в кабіні (вони можуть заважати керуванню або вдарити вас під час аварії).

Запустіть двигун.

Крок 7. Запустіть двигун і перевірте

Гальмівну систему

На предмет витoku в гідросистемі. Якщо автомобіль має гідравлічні гальма, тричі натисніть на педаль гальма. Потім сильно натисніть на педаль і утримуйте її протягом п'яти секунд. Педаль має бути нерухомою. Якщо вона рухається, то це може свідчити про витік або іншу проблему. Виправте це перед поїздкою. Якщо транспортний засіб обладнано пневматичними гальмами, виконайте перевірки, описані в розділах 5 і 6 цього посібника.

Перевірка стоянкового гальма

Пристебніть пасок безпеки.

Натисніть стоянкове гальмо (лише для силового агрегата).

Відпустіть стоянкове гальмо причепа (якщо застосовно).

Переведіть транспортний засіб на нижчу передачу.

Обережно потягніть уперед до стоянкового гальма, щоб переконатися, що воно спрацювало.

Повторіть ті самі дії для причепа з установленим стоянковим гальмом причепа й вимкненим стоянковим гальмом силового агрегата (якщо застосовно).

Якщо воно не утримує транспортний засіб, то воно несправне; полагодьте його.

Перевірка дії зупинки ногоного гальма

Їдьте зі швидкістю приблизно п'ять миль на годину.

Сильно натисніть на педаль гальма.

«Тягнення» в один чи інший бік може свідчити про проблеми з гальмами.

Будь-яке незвичайне «відчуття» педалі гальма або затримка зупинки можуть свідчити про проблеми.

Якщо під час перевірки ви виявили щось небезпечне, виправте це. Федеральне законодавство й закони штату забороняють керувати небезпечним транспортним засобом.

2.1.6 – Перевірка під час поїздки

Регулярно перевіряйте роботу транспортного засобу

Вам слід перевіряти наведене нижче.

- Прилади.
- Датчик тиску повітря (якщо у вас є пневматичні гальма).
- Датчики температури.
- Датчики тиску.
- Амперметр / вольтметр.
- Пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху.
- Шини.
- Вантаж, чохла для вантажів.
- Фари.
- Тощо

Якщо ви бачите, чуєте, відчуваєте запах або щось, що може свідчити про проблеми, перевірте це.

Перевірка безпеки. Водії вантажівок і тракторів-тягачів під час транспортування вантажів мають перевіряти надійність кріплення вантажу протягом перших 50 миль поїздки й кожні 150 миль або кожні три години (залежно від того, що настане раніше).

2.1.7 – Післярейсова перевірка й звіт

Можливо, вам доведеться щодня складати письмовий звіт про стан транспортного засобу(-ів), яким(-ими) ви керували. Повідомляйте про все, що впливає на безпеку або може призвести до механічної поломки.

Підрозділ 2.1. Перевірте свої знання

Звіт про перевірку транспортного засобу повідомляє автоперевізнику про проблеми, які можуть потребувати усунення. Зберігайте копію вашого звіту в транспортному засобі протягом одного дня. Таким чином наступний водій зможе дізнатися про виявлені вами проблеми.

1. Яка найважливіша причина для проведення технічного огляду транспортного засобу?
2. Що варто перевірити під час поїздки?
3. Назвіть деякі ключові частини системи рульового керування.
4. Назвіть деякі дефекти системи підвіски.
5. Які три типи аварійного обладнання ви повинні мати?
6. Яка мінімальна глибина протектора для передніх шин? А для інших шин?
7. Назвіть речі, які слід перевірити на передній частині автомобіля під час зовнішнього огляду.
8. На що слід перевіряти сальник підшипника півосі?
9. Скільки червоних світловідбивних трикутників ви повинні мати при собі?
10. Як ви перевіряєте гідравлічні гальма на герметичність?
11. Навіщо класти ключ від стартера в кишеню під час перевірки?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 2.1.

2.2 – БАЗОВЕ КЕРУВАННЯ ВАШИМ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Щоб безпечно керувати транспортним засобом, ви маєте вміти контролювати його швидкість і напрямок руху. Безпечна експлуатація комерційного транспортного засобу вимагає навичок у:

- прискоренні;
- кермуванні;
- зупинці;
- безпечному русі назад.

Пристебніть пасок безпеки, коли ви в дорозі. Застосуйте стоянкове гальмо, коли залишаєте транспортний засіб.

2.2.1 – Прискорення

Не відкочуйтесь назад, коли починаєте. Ви можете врізатися в когось позаду себе. Якщо у вашому транспортному засобі механічна коробка передач, частково ввімкніть зчеплення, перш ніж знімати праву ногу з гальма. За потреби ставте на стоянкове гальмо, щоб не відкотитися назад. Відпускайте стоянкове гальмо лише тоді, коли ви задіяли достатню потужність двигуна, щоб не відкотитися назад. На тягачі з причепом, обладнаному ручним гальмівним клапаном причепа, ручний клапан можна застосувати, щоб уникнути відкочування. Збільшуйте швидкість плавно й поступово, щоб транспортний засіб не смикнувся. Різке прискорення може призвести до механічних пошкоджень. Під час буксирування причепа різке прискорення може пошкодити зчіпку.

Прискорюйтеся дуже обережно, коли зчеплення з дорогою погане, наприклад під час дощу або снігопаду. Якщо ви занадто сильно натиснете на педаль газу, приводні колеса можуть пробуксовувати. Ви можете втратити контроль. Якщо приводні колеса починають пробуксовувати, зніміть ногу з педалі газу.

2.2.2 – Кермування

Міцно тримайте кермо обома руками. Ваші руки мають бути по різні боки керма. Якщо ви наїдете на бордюр або вибоїну, кермо може вислизнути з ваших рук, якщо ви не триматимете його міцно.

2.2.3 – Зупинка

Натискайте на педаль гальма поступово. Сила гальмівного тиску, необхідна для зупинки транспортного засобу, залежатиме від його швидкості й того, як швидко вам потрібно зупинитися. Контролюйте тиск, щоб транспортний засіб зупинився плавно й безпечно. Якщо у вас механічна коробка передач, натисніть на зчеплення, коли двигун працює майже на холостому ході.

2.2.4 – Безпечний рух назад

Оскільки ви не можете бачити все, що перебуває позаду вашого транспортного засобу, рух заднім ходом завжди небезпечний. Уникайте руху заднім ходом, коли це можливо. Коли ви паркуєтеся, намагайтеся зробити це так, щоб мати змогу вийти вперед, коли будете виїжджати. Коли вам доводиться їхати заднім ходом, дотримуйтеся цих кількох простих правил безпеки:

- рушайте в правильному положенні;
- огляньте шлях руху;
- використовуйте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху з обох боків;
- здавайте назад повільно;
- здайте назад і поверніться до сторони водія, коли це можливо;
- використовуйте помічника, коли це можливо;
- ці правила по черзі розглядаються нижче.

Рушайте в правильному положенні. Поставте транспортний засіб у найкраще положення, щоб мати змогу безпечно здати назад. Це положення залежатиме від типу заднього ходу, який потрібно здійснити.

Огляньте шлях руху. Перш ніж почати, огляньте свій маршрут. Вийдіть і пройдіться навколо транспортного засобу. Перевірте кліренс з обох боків і над транспортним засобом, а також на шляху руху й поблизу нього.

Використовуйте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху з обох боків. Часто поглядайте на зовнішні пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху. Вийдіть із транспортного засобу й огляньте траєкторію, якщо ви не впевнені.

Здавайте назад повільно. Завжди здавайте назад якомога повільніше. Використовуйте найнижчу передачу заднього ходу. Так ви зможете легше виправляти будь-які помилки кермування. Ви також можете швидко зупинитися, якщо це необхідно.

Здайте назад і поверніть у бік водія. Здавайте назад у бік водія, щоб вам було краще видно. Рухатися заднім ходом у правий бік дуже небезпечно, оскільки в такому разі видимість обмежена. Якщо ви здасте назад і повернете в бік водія, ви зможете спостерігати за задньою частиною свого транспортного засобу, дивлячись у бокове вікно. Використовуйте задній хід з боку водія – навіть якщо для цього доведеться об'їхати навколо кварталу, щоб поставити автомобіль у таке положення. Додаткова безпека того варта.

Скористайтеся допомогою помічника, коли є така можливість. Є сліпі зони, яких ви не бачите. Ось чому важливо мати помічника. Помічник повинен стояти біля задньої частини вашого транспортного засобу так, щоб ви могли його бачити. Перш ніж почати рухатися заднім ходом, визначте набір жестів руками, які ви обоє зрозумієте. Дововтеся про сигнал «стоп».

Рух заднім ходом із причепом. Рухаючись заднім ходом на легковому авто, одиночній вантажівці чи автобусі ви повертаєте верхню частину керма в тому напрямку, у який бажаєте рухатися. Проте рухаючись заднім ходом із причепом кермо слід обертати у зворотному напрямку. Щойно причіп почне повертати, кермо слід повернути в іншу сторону, щоб дотримуватися руху причепа.

Рухаючись заднім ходом із причепом, намагайтеся розташувати транспортний засіб так, щоб ви мали змогу рухатися по прямій. Якщо вам потрібно повернути назад на дорозі з вигином, здайте назад у бік водія, щоб ви могли бачити.

Здавайте назад повільно

Це дасть вам змогу відкоригувати траєкторію, перш ніж ви сильно відійдете від неї.

Використовуйте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху

Пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху допоможуть вам побачити, чи заносить причіп в одну або іншу сторону.

Виправляйте зміщення одразу

Побачивши, що причіп змістився з належної траєкторії, виправте це, повернувши верхню частину керма в сторону зміщення.

Проїдьте вперед

Рухаючись заднім ходом із причепом, за необхідності підтягуйте транспортний засіб, щоб змінити його положення.

2.3 – ПЕРЕМИКАННЯ ПЕРЕДАЧ

Правильне перемикання передач є важливим. Якщо ви не можете встановити правильну передачу під час руху, у вас буде менше контролю.

2.3.1 – Механічні коробки передач

Основний метод підвищення передачі. У більшості важких транспортних засобів із **несинхронізованою механічною коробкою передач потрібне подвійне зчеплення** для перемикання передач. Якщо транспортний засіб оснащено синхронізованою механічною коробкою передач, подвійне зчеплення НЕ потрібно. Ось основний спосіб:

- Відпустіть педаль газу, одночасно витисніть зчеплення та перемкніться на нейтральну передачу.
- Відпустіть зчеплення.
- Дайте двигуну й передачам сповільнитися до оборотів, необхідних для наступної передачі (це потребує практики).
- Одночасно витисніть зчеплення та перемкніться на вищу передачу.
- Одночасно відпустіть зчеплення та натисніть на педаль газу.

Перемикання передач за допомогою подвійного зчеплення вимагає практики. Якщо ви надто довго залишатиметеся на нейтральній передачі, у вас можуть виникнути труднощі з перемиканням транспортного засобу на наступну передачу. У такому разі не застосовуйте силу надмірно. Поверніться в нейтральне положення, відпустіть зчеплення, збільште оберти двигуна відповідно до швидкості руху й повторіть спробу.

Розуміння того, коли перемикатися на вищу передачу. Є два способи дізнатися, коли потрібно перемкнутися на вищу передачу:

- **За допомогою частоти обертання двигуна (об/хв).** Ознайомтеся з інструкцією з експлуатації вашого транспортного засобу й дізнайтеся робочий діапазон обертів. Слідкуйте за тахометром і перемикайтеся на вищу передачу, коли двигун досягне верхньої межі діапазону. (У деяких нових транспортних засобах використовується «прогресивне» перемикання передач: кількість обертів на хвилину, за якої ви перемикаєтеся на вищу передачу, зростає, коли ви перемикаєтеся на вищі передачі. Дізнайтеся, що підходить для транспортного засобу, яким ви будете керувати.)
- **За допомогою швидкості руху (миль/год).** Дізнайтеся, для яких швидкостей підходить кожна передача. Таким чином, дивлячись на спідометр, ви знатимете, коли потрібно перемикатися на вищу передачу.

Використовуючи будь-який із цих способів, ви можете навчитися визначати момент перемикання передач, прислухаючись до звуків двигуна.

Основні процедури перемикання на нижчі передачі

Відпустіть педаль газу, одночасно витисніть зчеплення та перемкніться на нейтральну передачу.

Відпустіть зчеплення.

Натисніть на педаль газу, збільште швидкість двигуна й передачу до необхідних обертів на нижчій передачі.

Одночасно витисніть зчеплення та перемкніться на нижчу передачу.

Одночасно відпустіть зчеплення та натисніть на педаль газу.

Щоб перемкнутися на нижчу передачу, як і на вищу, потрібно знати, коли саме це слід робити. Використовуйте тахометр або спідометр і перейдіть на нижчу передачу за потрібних обертів або швидкості руху.

Особливі умови, за яких вам слід перемикатися на нижчу передачу:

- **Перед спуском із пагорба.** Знизьте швидкість і перемкніться на швидкість, яку ви можете контролювати, не натискаючи різко на гальма. Інакше гальма можуть перегрітися та втратити свою гальмівну силу.
Перед початком спуску з пагорба перемкніться на нижчу передачу. Переконайтеся, що ви на досить низькій передачі, зазвичай нижчій, ніж та, що необхідна для підйому на той самий пагорб.
- **Перед входом у вигин.** Перед входом у вигин знизьте швидкість до безпечної та перейдіть на нижчу передачу. Це дає вам змогу використовувати певну потужність під час руху вигином, щоб транспортний засіб був більш стабільний під час повороту. Це також дає вам можливість прискоритися, щойно ви виїдете з вигину.

2.3.2 – Багатошвидкісні задні осі й допоміжні коробки передач

Багатошвидкісні задні осі й допоміжні коробки передач використовуються на багатьох автомобілях для забезпечення додаткових передач. Зазвичай ви керуєте ними за допомогою селекторної ручки або важеля перемикання основної коробки передач. Є багато різних схем перемикання передач. Дізнайтеся, як правильно перемикати передачі в транспортному засобі, яким ви будете керувати.

2.3.3 – Автоматичні коробки передач

Деякі транспортні засоби мають автоматичні коробки передач. На деяких вантажівках автоматичні коробки передач можуть не передбачати додаткових передач. Ви можете вибрати низький діапазон, щоб покращити гальмування двигуном під час спуску вниз. Нижні діапазони запобігають перемиканню коробки передач за межі обраної передачі (якщо не перевищено значення обертів регулятора). Дуже важливо використовувати цей ефект гальмування під час спуску вниз.

Зверніть увагу: якщо ви складете іспит на керування комерційним транспортним засобом з автоматичною коробкою передач, у вашому посвідченні водія буде внесено обмеження «Е», що забороняє вам керувати комерційним транспортним засобом із механічною коробкою передач.

2.3.4 – Ретардери

Деякі транспортні засоби мають «ретардери». Вони допомагають уповільнити транспортний засіб, зменшуючи потребу в гальмуванні. Вони зменшують зношеність гальм і надають вам ще один спосіб уповільнитися. Є чотири основні типи ретардерів (вихлопні, двигунні, гідравлічні й електричні). Водій може вмикати й вимикати всі ретардери. На деяких транспортних засобах потужність уповільнення можна регулювати. Якщо їх увімкнено, ретардери застосовують свою силу гальмування (лише до приводних коліс), коли ви повністю відпускаєте педаль газу.

Оскільки ці пристрої можуть створювати багато шуму, обов'язково дізнайтеся, де їх дозволено використовувати.

Обережно. Якщо привідні колеса мають погане зчеплення з дорогою, ретардер може спричинити їхнє пробуксовування. Тому слід вимикати ретардер завжди, коли дорога мокра, вкрита кригою або снігом.

Підрозділи 2.2 і 2.3 Перевірте свої знання

1. Чому вам слід здавати назад у бік водія?
2. Якщо ви зупинилися на пагорбі, як ви можете почати рух, не відкочуючись?
3. Чому важливо використовувати помічника під час руху заднім ходом?
4. Який найважливіший сигнал рукою, про який ви з помічником маєте домовитися?
5. За яких двох особливих умов слід перемкнутися на нижчу передачу?
6. Коли слід перемикаєти автоматичну коробку передач на нижчу передачу?
7. Ретардери запобігають заносу на слизькій дорозі. Правильно чи неправильно?
8. Які є два способи дізнатися, коли потрібно перемкнути передачу?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.2 й 2.3.

2.4 – ВИДИМІСТЬ

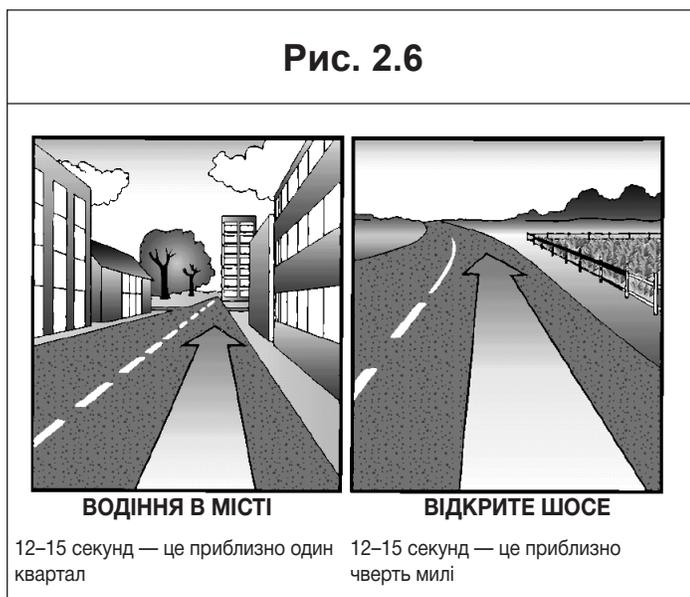
Щоб бути безпечним водієм, ви маєте знати, що відбувається навколо вашого транспортного засобу. Недостатня видимість є основною причиною аварій.

2.4.1 – Видимість попереду

Усі водії дивляться вперед; але багато хто не дивиться достатньо далеко вперед.

Важливість огляду на достатньо велику відстань уперед. Оскільки зупинка або перелаштування в інший ряд може зайняти значну відстань, дуже важливо знати, що роблять інші учасники дорожнього руху з усіх боків від вас. Ви маєте дивитися вперед, щоб переконатися, що у вас є місце для безпечних маневрів.

Наскільки далеко потрібно дивитися вперед. Більшість хороших водіїв дивляться щонайменше на 12–15 секунд уперед. Це означає, що ви оглядаєте відстань, яку подолаєте за 12–15 секунд. На менших швидкостях це приблизно один квартал. На великій швидкості це близько чверті милі. Якщо ви не дивитесь так далеко вперед, можливо, вам доведеться занадто швидко зупинитися або швидко перелаштуватися в інший ряд. Дивитися на 12–15 секунд уперед не означає не звертати уваги на речі, які перебувають ближче. Хороші водії перемикають свою увагу туди-сюди, з близьких предметів на віддалені й навпаки. На рис. 2.6 показано, як далеко потрібно дивитися вперед.

Слідкуйте за трафіком. Слідкуйте за транспортними засобами, які виїжджають на шосе, у ваш ряд або повертають. Слідкуйте за стоп-сигналами автомобілів, що сповільнюються. Побачивши їх достатньо далеко попереду, ви можете змінити швидкість або перелаштуватися в інший ряд, якщо це необхідно, щоб уникнути проблеми. Якщо на світлофорі тривалий час горить зелене світло, воно, швидше за все, зміниться, перш ніж ви туди приїдете. Почніть уповільнювати швидкість і будьте готові зупинитися.

Зважайте на дорожні умови. Зважайте на пагорби й вигини — усе, на чому вам доведеться знизити швидкість або перелаштуватися в інший ряд. Звертайте увагу на сигнали світлофорів і дорожні знаки. Якщо тривалий час горить зелене світло, воно, швидше за все, зміниться, перш ніж ви туди приїдете. Почніть уповільнювати швидкість і будьте готові зупинитися. Дорожні знаки можуть попереджати вас про дорожні умови, коли вам доведеться змінити швидкість.

2.4.2 – Огляд збоку й ззаду

Важливо знати, що відбувається ззаду і з боків. Регулярно перевіряйте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху. Перевіряйте частіше в особливих ситуаціях.

Регулювання пристроїв / дзеркал моніторингу дорожнього руху. Регулювання пристроїв / дзеркал моніторингу дорожнього руху слід проводити перед початком будь-якої поїздки, і їх можна точно перевірити лише тоді, коли причеп(и) стоять прямо. Ви повинні перевірити й відрегулювати кожен пристрій / дзеркало моніторингу дорожнього руху, щоб вони показували певну частину автомобіля. Це дасть вам орієнтир для оцінки положення інших зображень.

Регулярні перевірки. Щоб слідкувати за дорожнім рухом і перевіряти свій транспортний засіб, вам потрібно регулярно перевіряти пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху.

Трафік. Перевіряйте свої пристрої / дзеркала контролю дорожнього руху на наявність транспортних засобів з обох боків і позаду вас. В екстреній ситуації вам може знадобитись інформація про те, чи можна швидко перелаштуватися в інший ряд. Використовуйте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб помічати транспортні засоби, які вас обганяють. Існують «сліпі зони», які ваші пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху не можуть показати. Регулярно перевіряйте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб знати, де перебувають інші транспортні засоби навколо вас, і чи не рухаються вони у ваших сліпих зонах.

Перевірте свій транспортний засіб. Використовуйте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб стежити за станом шин. Це один зі способів виявити загоряння шин. Якщо ви перевозите відкритий вантаж, ви можете перевірити його за допомогою пристроїв / дзеркал моніторингу дорожнього руху. Шукайте ослаблені ремені, мотузки або ланцюги. Слідкуйте за тим, щоб брезент не розвівався та не надувався.

Особливі ситуації. Особливі ситуації вимагають не лише регулярних перевірок пристроїв / дзеркал моніторингу дорожнього руху. Це зміни перелаштування в інший ряд, повороти, злиття потоків і маневри в умовах обмеженого простору.

Перелаштування в інший ряд. Вам потрібно перевірити свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб переконатися, що ніхто не їде поруч із вами або не збирається вас обганяти.

Перевірте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху:

- перш ніж перелаштуватися в інший ряд, щоб переконатися, що там достатньо місця;
- після того, як ви подали сигнал, щоб перевірити, чи ніхто не перемістився у вашу сліпу зону;
- одразу після того, як ви почнете перелаштовуватися в інший ряд, щоб перевірити, чи вільна ваша траєкторія руху;
- після завершення перелаштування в інший ряд.

Повороти. Під час поворотів перевіряйте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб переконатися, що задня частина вашого транспортного засобу ні в що не вріжеться.

Злиття. Під час злиття автомобільних потоків використовуйте пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху, щоб переконатися, що проміжок у потоці достатньо великий для безпечного в'їзду.

Маневри в умовах обмеженого простору. Щоразу, коли ви їдете в умовах обмеженого простору, частіше перевіряйте свої пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху. Переконайтеся, що у вас достатньо вільного місця.

Як користуватися пристроями моніторингу дорожнього руху / дзеркалами. Правильно використовуйте пристрої моніторингу дорожнього руху / дзеркала, швидко перевіряючи їх і аналізуючи те, що ви бачите.

Коли ви користуєтеся пристроями моніторингу дорожнього руху / дзеркалами під час руху на дорозі, оглядайте їх швидко. Переводьте погляд між пристроями моніторингу дорожнього руху / дзеркалами й дорогою попереду. Не зосереджуйте увагу на пристроях моніторингу дорожнього руху / дзеркалах занадто довго. Інакше ви проїдете чималу відстань, не знаючи, що відбувається попереду. Багато великих транспортних засобів мають вигнуті (опуклі, «ширококутні», «дзеркала сліпої зони», «панорамні») дзеркала. Пристрої моніторингу дорожнього руху / дзеркала допомагають. Але в опуклих пристроях моніторингу дорожнього руху / дзеркалах все здається меншим, ніж якби ви дивилися на нього прямо. Усе здається більш далеким, ніж воно є насправді. Важливо це усвідомлювати й враховувати. На рис. 2.7 показано зону огляду за допомогою опуклого пристрою моніторингу дорожнього руху / дзеркала.

2.5 – ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ

2.5.1 – Повідомте про свої наміри

Інші водії не знають, що ви збираєтеся робити, доки ви їм не повідомите.

Подача сигналу про те, що ви збираєтеся зробити, важлива для безпеки. Нижче наведено деякі загальні правила подачі сигналів.

Повороти. Є три доцільні правила використання покажчиків повороту:

- Сигналізуйте заздалегідь. Подайте сигнал до повороту. Це найкращий спосіб уберегти інших водіїв від спроб обігнати вас.
- Сигналізуйте безперервно. Щоб безпечно здійснити поворот, вам потрібно тримати кермо обома руками. Не вимикайте сигнал, доки не завершите поворот.
- Вимкніть свій сигнал. Не забудьте вимкнути покажчик повороту після здійснення повороту (якщо у вас немає сигналів, що вимикаються самостійно).

Перелаштування в інший ряд. Перш ніж перелаштуватися в інший ряд, увімкніть покажчик повороту. Перелаштовуйтеся в інший ряд повільно й плавно. Таким чином, водій, якого ви не помітили, матиме можливість посигналізувати вам або об'їхати ваш автомобіль.

Уповільнення. Попередьте водіїв позаду, якщо бачите, що вам доведеться знизити швидкість. Зробивши кілька легких натискань на педаль гальма — цього достатньо, щоб увімкнути стоп-сигнали — ви попередите водіїв, які їдуть за вами. Використовуйте чотиристоронні аварійні проблискові маячки, коли ви їдете дуже повільно або зупинилися. Попереджайте інших водіїв у будь-якій із наведених нижче ситуацій.

- Попереду перешкода. Через розмір вашого транспортного засобу водіям позаду вас може бути важко помітити небезпеку попереду. Якщо ви бачите небезпеку, через яку потрібно вповільнитися, попередьте водіїв позаду, увімкнувши стоп-сигнал.
- Круті повороти. Більшість водіїв не знають, наскільки повільно потрібно їхати, щоб зробити крутий поворот на великому транспортному засобі. Попередьте водіїв позаду, гальмуючи завчасно й поступово знижуючи швидкість.
- Зупинка на дорозі. Водії вантажівок й автобусів іноді зупиняються на проїжджій частині, щоб вивантажити вантаж чи випустити пасажирів, або зупинитися на залізничному переїзді. Попередьте водіїв, що їдуть за вами, блиманням стоп-сигналів. Не зупиняйтеся раптово.
- Повільна їзда. Водії часто не усвідомлюють, наскільки швидко вони наздоганяють повільний транспортний засіб, доки не опиняться зовсім близько.

Якщо ви змушені їхати повільно, попередьте водіїв, що їдуть за вами, увімкнувши аварійні проблискові маячки, якщо це дозволено законом. (Закони щодо використання проблискових маячків відрізняються в різних штатах. Перевірте закони штатів, де ви будете їздити.)

Не спрямовуйте трафік. Деякі водії намагаються допомогти іншим, сигналізуючи, коли безпечно проїхати. Вам не слід цього робити. Ви можете спричинити аварію. Вас можуть звинуватити, і це може коштувати вам багато тисяч доларів.

2.5.2 – Повідомлення про вашу присутність

Інші водії можуть не помітити ваш транспортний засіб, навіть якщо він перебуває в полі зору. Щоб запобігти нещасним випадкам, дайте їм знати, що ви поруч.

Під час проїзду повз. Щоразу, коли ви збираєтеся проїхати повз транспортний засіб, пішохода або велосипедиста, припускайте, що вони вас не бачать. Вони можуть раптово почати рухатися перед вами. Коли це дозволено, злегка натисніть на клаксон або, якщо це відбувається вночі, блимайте фарами, перемикаючи їх з ближнього на дальнє світло й назад. Їдьте достатньо обережно, щоб уникнути аварії, навіть якщо вас не бачать і не чуять.

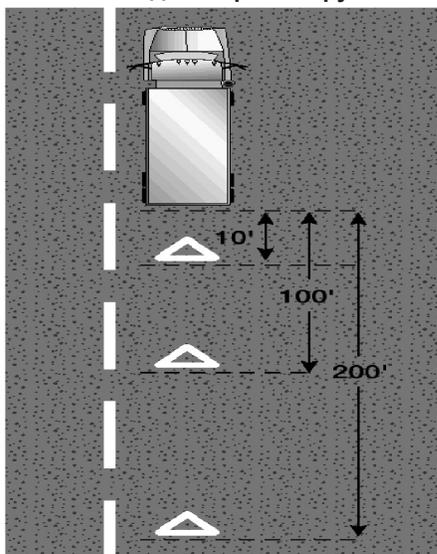
Коли видимість дуже обмежена. На світанку, у сутінках, під час дощу чи снігопаду вам потрібно зробити так, щоб вас було легше побачити. Якщо вам погано видно інші транспортні засоби, іншим водіям також важко побачити вас. Увімкніть вогні. Використовуйте фари, а не лише розпізнавальні чи габаритні вогні. Використовуйте ближнє світло; дальнє світло може заважати людям як удень, так і вночі. Якщо вам потрібно використовувати склоочисники, фари має бути ввімкнено.

Під час паркування на узбіччі дороги. Коли ви з'їжджаєте з дороги й зупиняєтеся, обов'язково ввімкніть чотиристоронні аварійні проблискові маячки. Це особливо важливо вночі. Для попередження не покладайтеся лише на задні габаритні вогні. Водії врізалися в задню частину припаркованого транспортного засобу, оскільки думали, що він рухається нормально.

Якщо ви змушені зупинитися на дорозі або узбіччі будь-якої дороги, ви маєте вимкнути аварійну сигналізацію протягом десяти хвилин. Розмістіть попереджувальні пристрої в наведених нижче місцях.

Рис. 2.8

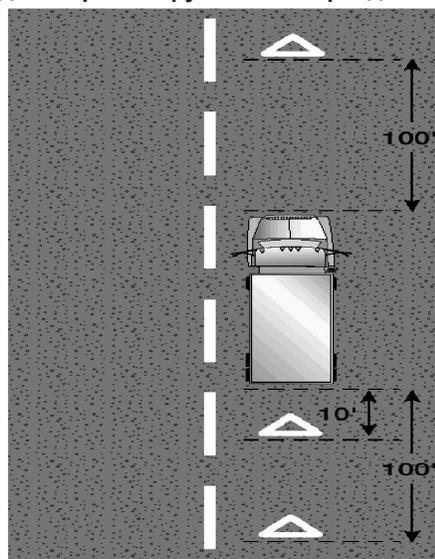
Шосе з одностороннім рухом

- Якщо вам потрібно зупинитися на шосе з одностороннім рухом або двостороннім рухом чи біля нього, поставте попереджувальні пристрої на відстані 10 футів, 100 футів і 200 футів у напрямку транспорту, що наближається. Див. рис. 2.8.

Рис. 2.9

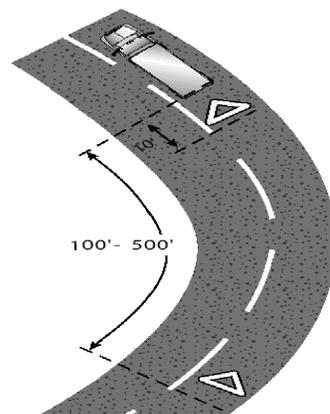
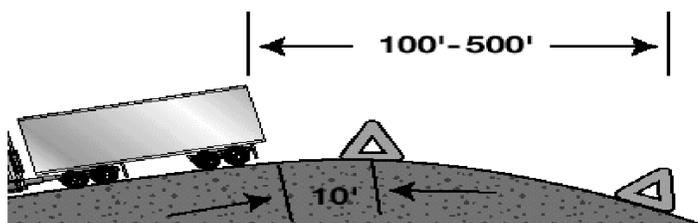
Шосе з двостороннім рухом або нерозділене шосе

- Якщо ви зупиняєтесь на дорозі з двома смугами руху в обох напрямках або на нерозділеному шосе, розмістіть попереджувальні пристрої в межах 10 футів від передніх або задніх кутів, щоб позначити місце розташування транспортного засобу, і 100 футів позаду й попереду транспортного засобу, на узбіччі або на смузі, на якій ви зупинилися. Див. рис. 2.9.

Рис. 2.10

ЗАГОРОДЖЕНИЙ ОГЛЯД

- Заїжджайте за пагорб, поворот або іншу перешкоду, яка заважає іншим водіям бачити транспортний засіб у радіусі 500 футів. Якщо пряма видимість обмежена через пагорб або поворот, перемістіть крайній задній трикутник в точку далі по дорозі, щоб попередити водіїв. Див. рис. 2.10.

Викладаючи трикутники, тримайте їх між собою і зустрічним транспортом для вашої власної безпеки. (Щоб інші водії могли бачити вас.)

Використовуйте клаксон, коли це необхідно. Ваш сигнал клаксона може повідомляти іншим про вашу присутність. Це може допомогти уникнути аварії.

Використовуйте клаксон, коли це необхідно. Однак він може налякати інших і становити небезпеку, якщо використовувати його без потреби.

2.6 – КОНТРОЛЬ ШВИДКОСТІ

Занадто швидка їзда є основною причиною смертельних аварій. Ви маєте регулювати швидкість залежно від умов керування. Сюди входить зчеплення з дорогою, повороти, видимість, трафік і пагорби.

2.6.1 – Відстань гальмування

Відстань сприйняття + відстань реагування + гальмовий шлях = загальна відстань гальмування

Відстань сприйняття. Це відстань, яку проїжджає ваш автомобіль від моменту, коли ви побачили небезпеку, до моменту, коли мозок її розпізнає. Час сприйняття для уважного водія становить близько 3/4 секунди. На швидкості 55 миль/год ви проїжджаєте 60 футів за 3/4 секунди або приблизно 81 фут/сек.

Відстань реагування. Відстань, пройдена з моменту, коли ваш мозок надсилає сигнал зняти ногу з педалі газу, до моменту, коли ваша нога фактично натискає педаль гальма. Час реакції середньостатистичного водія становить 3/4 секунди. Це становить близько 60 футів, пройдених зі швидкістю 55 миль/год.

Гальмівний шлях. Відстань, яку потрібно пройти, щоб зупинитися після натискання на гальма. За швидкості 55 миль/год на сухому асфальті з хорошими гальмами важкому транспортному засобу може знадобитися близько 390 футів, щоб зупинитися. Це займає близько 4 із половиною секунд. На швидкості 45 миль/год вашому транспортному засобу потрібно 310 футів, щоб зупинитися. Це довжина футбольного поля.

Загальна відстань гальмування. На швидкості 55 миль/год зупинка займе близько шести секунд, а ваш транспортний засіб проїде близько 450 футів.

Вплив швидкості на відстань гальмування. Щоразу, коли ви подвоюєте швидкість, для зупинки потрібна приблизно в чотири рази більша відстань, і ваш транспортний засіб матиме в чотири рази більшу руйнівну силу в разі аварії. Висока швидкість значно збільшує відстань гальмування. Трохи сповільнившись, ви можете значно скоротити гальмівний шлях. Див. рис. 2.11

Рис. 2.11

Таблиця відстані гальмування				
Миль на годину	Яку відстань тягач із причепом подолає за одну секунду	Відстань реакції водія	Гальмівний шлях транспортного засобу	Загальна відстань гальмування
15 миль/год	22 фути	17 футів	29 футів	46 футів
30 миль/год	44 фути	33 фути	115 футів	148 футів
45 миль/год	66 футів	50 футів	260 футів	310 футів
50 миль/год	73 фути	55 футів	320 футів	375 футів
55 миль/год	81 фут	61 фут	390 футів	451 фут

Вплив ваги транспортного засобу на відстань гальмування. Що важчий транспортний засіб, то більше роботи мають виконати гальма, щоб зупинити його, і то більше тепла вони поглинають. Але гальма, шини, ресори й амортизатори важких транспортних засобів сконструйовані так, щоб оптимально працювати, коли транспортний засіб повністю завантажений. Порожні вантажівки потребують більшої відстані гальмування, оскільки порожній транспортний засіб має менше зчеплення з дорогою. Він може підстрибувати й блокувати колеса, що значно погіршує гальмування. (Зазвичай це не стосується автобусів.)

2.6.2 – Узгодження швидкості з дорожнім покриттям

Ви не можете керувати транспортним засобом або гальмувати, якщо у вас немає зчеплення з дорогою. Зчеплення — це тертя між шинами й дорогою. Деякі дорожні умови погіршують зчеплення з дорогою та вимагають зниження швидкості.

Слизьке покриття. На слизькій дорозі зупинка займе більше часу й буде важче повертати без пробуксовування. Мокра дорога може подвоїти відстань гальмування. Ви повинні їхати повільніше, щоб мати можливість зупинитися на тій же відстані, що й на сухій дорозі. На мокрій дорозі знизьте швидкість приблизно на третину (наприклад, з 55 до 35 миль/год). На утрамбованому снігу зменште швидкість удвічі або більше. Якщо на дорозі ожеледиця, знизьте швидкість до мінімальної та зупиніться, щойно це буде безпечно.

Визначення слизьких покриттів. Іноді важко зрозуміти, чи дорога слизька. Нижче наведено деякі ознаки слизьких доріг.

- **Затінені області.** Затінені ділянки дороги залишатимуться покритими кригою та слизькими ще довго після того, як відкриті ділянки розтануть.
- **Мости.** Коли температура опускається, мости замерзають раніше, ніж дороги. Будьте особливо обережні, коли температура наближається до 32 градусів за Фаренгейтом.
- **Лід, що тоне.** Коли лід злегка тоне, він стає вологим. Мокрий лід набагато слизькіший, ніж сухий.
- **Чорна ожеледь.** Чорна ожеледь — це тонкий шар, який є достатньо прозорим, щоб під ним можна було побачити дорогу. Через це дорога має вигляд мокрої. Щоразу, коли температура опускається нижче нуля і дорога має вигляд мокрої, стережіться чорної ожеледі.
- **Обледеніння транспортних засобів.** Простий спосіб перевірити наявність льоду — відкрити вікно й торкнутися передньої частини дзеркала, опори дзеркала або антени. Якщо на них є лід, це означає, що дорожнє покриття, імовірно, починає обмерзати.
- **Відразу після початку дощу.** Відразу після того як почнеться дощ, вода змішується з мастилом, яке залишається на дорозі від транспортних засобів. Це робить дорогу дуже слизькою. Якщо дощ триватиме, він змиє мастило.
- **Занос на мокрій дорозі.** У певну погоду вода або сльота збираються на дорозі. Коли це трапляється, ваш транспортний засіб може заносити на мокрій дорозі. Це схоже на катання на водних лижах — шини втрачають контакт із дорогою і майже не мають зчеплення з нею. Можливо, ви не зможете керувати чи гальмувати. Ви можете відновити контроль, відпустивши педаль газу й натиснувши на зчеплення. Це сповільнить ваш транспортний засіб і дасть колесам вільно обертатися. Якщо транспортний засіб заносить на мокрій дорозі, не використовуйте гальма, щоб загальмувати. Якщо привідні колеса починають буксувати, натисніть на зчеплення, щоб вони могли вільно обертатися.

Для заносу на мокрій дорозі не потрібно багато води. Він може відбуватися на швидкості до 30 миль/год, якщо є багато води. Занос на мокрій дорозі більш імовірний, якщо тиск у шинах низький або протектор зношений. (Канавки в шині відводять воду; якщо вони не глибокі, то не працюють належним чином).

Дорожнє покриття, де збирається вода, може створити умови, які призведуть до заносу транспортного засобу. Слідкуйте за чіткими відблисками, бризками від шин і краплями дощу на дорозі. Це ознаки стоячої води. Будьте особливо обережні, проїжджаючи через калюжі. Калюжі часто досить глибокі, щоб спричинити занос.

2.6.3 – Швидкість і вигини

Водії повинні адаптувати швидкість до вигинів на дорозі. Якщо ви проходите вигин занадто швидко, можуть статися дві речі. Шини можуть втратити зчеплення з дорогою та продовжити рух прямо, тому ви з'їдете з дороги. Або шини можуть зберегти своє зчеплення і автомобіль перекинеться. Випробування показали, що вантажівки з високим центром ваги можуть перекинутися на вказаному обмеженні швидкості для вигину.

Знизьте швидкість до безпечної, перш ніж входити у вигин. Гальмування на вигині небезпечно, тому що легше заблокувати колеса й спричинити занос. За потреби сповільніться. Ніколи не перевищуйте встановлене обмеження швидкості для вигину дороги. Вибирайте передачу, яка дасть вам змогу трохи прискоритися на вигині дороги. Це допоможе вам тримати все під контролем.

2.6.4 – Швидкість і відстань попереду

Ви завжди повинні мати можливість зупинитися на відстані, яку бачите попереду. Через туман, дощ або інші умови вам, можливо, доведеться знизити швидкість, щоб мати можливість зупинитися на видимій відстані. Вночі з ближнім світлом ви не зможете бачити так далеко, як із дальнім. Якщо потрібно вмикати ближнє світло, пригальмуйте.

2.6.5 – Швидкість і транспортний потік

Коли ви їдете у щільному потоці машин, найбезпечніша швидкість — це швидкість інших транспортних засобів. Транспортні засоби, що рухаються в одному напрямку з однаковою швидкістю, навряд чи зіткнуться один з одним. У багатьох штатах обмеження швидкості для вантажівок і автобусів нижчі, ніж для легкових автомобілів. Воно може коливатися до 15 миль/год. Будьте особливо обережні, коли змінюєте смугу руху або проїжджаєте по цих дорогах. Їдьте зі швидкістю транспортного потоку, якщо можете, не перевищуючи дозволену або небезпечну швидкість. Дотримуйтеся безпечної дистанції.

Основна причина, чому водії перевищують швидкість — це економія часу. Але будь-хто, хто намагається їхати швидше, ніж транспортний потік, не зможе заощадити багато часу. Ризики, пов'язані із цим, не варті того. Якщо ви їдете швидше, ніж інші транспортні засоби, вам доведеться обганяти інші транспортні засоби. Це збільшує ймовірність аварії, і це більш виснажливо. Утома збільшує ймовірність аварії. Рухатися з потоком транспорту безпечніше й простіше.

2.6.6 – Швидкість на спусках

Швидкість вашого транспортного засобу збільшуватиметься на спусках через силу тяжіння. Ваше найважливіше завдання — вибрати й підтримувати швидкість, яка не є надто високою для:

- загальної ваги транспортного засобу й вантажу;
- довжини схилу;
- крутизни схилу;
- дорожніх умов;
- погоди.

Якщо встановлено обмеження швидкості або є знак із зазначенням «Максимальна безпечна швидкість», ніколи не перевищуйте вказану швидкість. Крім того, звертайте увагу на попереджувальні знаки, що вказують на довжину й крутизну схилу. Ви повинні використовувати гальмівний ефект двигуна як основний спосіб контролю швидкості на спусках. Гальмівний ефект двигуна найбільший, коли він працює близько регульованих обертів, а коробка передач перебуває на нижчих передачах. Бережіть свої гальма, щоб мати можливість уповільнитись або зупинитися відповідно до умов дороги й руху. Переключіть свою коробку передач на нижчу передачу, перш ніж рушати вниз по схилу, і використовуйте правильні методи гальмування. Уважно прочитайте розділ про безпечний спуск із довгих крутих схилів у розділі «Водіння в горах».

2.6.7 – Зони проведення дорожніх робіт

Перевищення швидкості є основною причиною травматизму й смертності в зонах проведення дорожніх робіт. Завжди дотримуйтеся встановлених обмежень швидкості, наближаючись до зони проведення робіт і проїжджаючи через неї. Слідкуйте за спідометром і не підвищуйте швидкість, коли проїжджаєте довгі ділянки дорожнього будівництва. Знижуйте швидкість за несприятливих погодних або дорожніх умов. Знизьте швидкість ще більше, коли працівник перебуває поблизу проїжджої частини.

Підрозділи 2.4, 2.5 і 2.6 Перевірте свої знання

1. Наскільки далеко вперед слід дивитися згідно з посібником?
2. На які дві основні речі слід звернути увагу в майбутньому?
3. Який спосіб огляду збоку й ззаду вашого автомобіля є для вас найважливішим?
4. Що означає «обмін інформацією» в контексті безпечного водіння?
5. Де слід розміщувати відбивачі під час зупинки на дорозі з кількома смугами?
6. Які три речі складають загальну відстань гальмування?
7. Якщо ви поїдете вдвічі швидше, ваш гальмівний шлях збільшиться у два чи чотири рази?
8. Порожні вантажівки мають найкраще гальмування. Правильно чи неправильно?
9. Що таке занос на мокрій дорозі?
10. Що таке «чорна ожеледиця»?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.4, 2.5 і 2.6.

2.7 – КЕРУВАННЯ ПРОСТОРОМ

Щоб бути безпечним водієм, вам потрібен простір навколо транспортного засобу. Коли щось іде не так, ви маєте час подумати й ужити заходів, якщо маєте простір.

Щоб мати вільний простір, коли щось піде не так, вам потрібно керувати ним. Хоча це стосується всіх водіїв, це дуже важливо для великих транспортних засобів. Вони займають більше місця і вимагають більше місця для зупинки й розвороту.

2.7.1 – Простір попереду

З усього простору навколо вашого транспортного засобу найбільш важливим є простір перед ним — простір, у який ви заїжджаєте.

Потреба в просторі попереду. Вам потрібен простір попереду, якщо вам доведеться раптово зупинитися. Згідно зі звітами про ДТП, транспортний засіб, у який найчастіше врізаються вантажівки й автобуси, — це той, що їде попереду. Найчастіша причина — недотримання дистанції. Пам'ятайте: якщо транспортний засіб попереду вас менший за ваш, він, імовірно, може зупинитися швидше, ніж ви. Ви можете врізатися, якщо їхатимете занадто близько.

Скільки простору? Скільки простору потрібно мати перед собою? Одне з хороших правил зазначає, що на швидкості нижче 40 миль/год вам потрібна щонайменше одна секунда на кожні 10 футів довжини транспортного засобу. На більших швидкостях потрібно додати 1 секунду для безпеки. Наприклад, якщо ви керуєте транспортним засобом довжиною 40 футів, між вами й транспортним засобом, що їде попереду, має залишатися 4 секунди. Для 60-футового тягача з причепом вам знадобиться 6 секунд. На швидкості понад 40 миль/год вам знадобиться 5 секунд для 40-футового транспортного засобу й 7 секунд для 60-футового. Див. рис. 2.12.

Щоб дізнатися, скільки у вас вільного місця, зачекайте, поки транспортний засіб попереду пройде повз тїнь на дорозі, розмітку на тротуарі чи інший чіткий орієнтир. Потім відрахуйте секунди ось так: «тисяча один, тисяча два» і так далі, поки не дійдете до потрібної точки. Порівняйте свій підрахунок із правилом: одна секунда на кожні десять футів довжини.

Якщо ви керуєте 40-футовою вантажівкою і нарахували лише 2 секунди, ви занадто близько. Віддаліться і рахуйте знову, поки не набереться 4 секунди дистанції (або 5 секунд, якщо ви їдете зі швидкістю понад 40 миль/год). Трохи потренувавшись, ви дізнаєтесь, на якій відстані ви маєте перебувати. Не забувайте додавати 1 секунду для швидкості понад 40 миль/год. Крім того, пам'ятайте, що коли дорога слизька, вам потрібно набагато більше місця для зупинки.

2.7.2 – Простір позаду

Ви не можете заборонити іншим їхати за вами занадто близько. Але є дещо, що ви можете зробити, щоб зробити це безпечнішим.

Тримайтеся праворуч. Важкі транспортні засоби часто не дотримуються дистанції, коли не встигають за швидкістю руху. Це часто трапляється, коли ви їдете в гору. Якщо важкий вантаж сповільнює вас, за можливості тримайтеся правої смуги. Піднімаючись угору, не варто обганяти інший повільний транспортний засіб, якщо ви не можете швидко й безпечно його об'їхати.

Безпечне поводження з водіями, які їдуть занадто близько позаду. У великому транспортному засобі часто важко побачити, чи близько за вами їде інший транспортний засіб. Вас можуть підпірати:

- **Коли ви їдете повільно.** Водії, які опинилися позаду повільних транспортних засобів, часто їдуть близько до них.
- **У несприятливу погоду.** Багато водіїв транспортних засобів їдуть занадто близько до великих транспортних засобів під час несприятливих погодних умов, особливо коли важко бачити дорогу попереду.

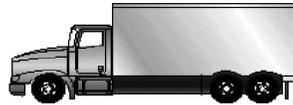
Якщо вас підпірають, ось що ви можете зробити, щоб зменшити ймовірність аварії:

- **Уникайте швидких змін.** Якщо вам потрібно сповільнитись або повернути, подайте сигнал завчасно й зменшуйте швидкість дуже поступово.
- **Збільште відстань до транспортного засобу.** Маючи вільний простір перед собою, ви зможете уникнути необхідності різко змінювати швидкість або напрямок руху. Крім того, водієві позаду буде легше вас об'їхати.
- **Не прискорюйтеся.** Безпечніше залишатися на низькій швидкості, ніж на високій.
- **Уникайте трюків.** Не вмикайте задні габаритні ліхтарі й не блимайте стоп-сигналами. Дотримуйтеся наведених вище рекомендацій.

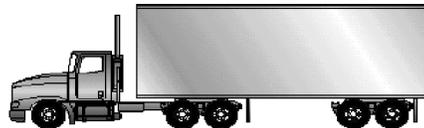
Рис. 2.12

ФОРМУЛА ДЛЯ ВАЖКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ Для інтервалу часу відстані слідування

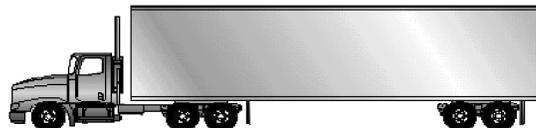
- Потрібна 1 секунда на кожні 10 футів довжини транспортного засобу на швидкості нижче 40 миль на годину
- За швидкості понад 40 миль на годину використовуйте ту саму формулу, а потім додайте 1 секунду для додаткової швидкості

40-футова вантажівка (менше 40 миль/год) = 4 секунди

50-футова вантажівка (більше 40 миль/год) = 6 секунд

60-футова вантажівка (менше 40 миль/год) = 6 секунд

2.7.3 – Простір по боках

Комерційні транспортні засоби часто широкі й займають більшу частину смуги. Безпечні водії впораються з тим невеликим простором, який у них є. Ви можете зробити це, утримуючи свій транспортний засіб по центру своєї смуги й уникаючи руху поруч з іншими.

Залишайтеся в центрі смуги. Ви повинні розташувати свій транспортний засіб по центру смуги руху, щоб забезпечити безпечний зазор з обох боків. Якщо ваш транспортний засіб широкий, у вас буде мало місця.

Їзда поруч з іншими. Рух поруч з іншими транспортними засобами приховує в собі дві загрози:

- Інший водій може раптово змінити смугу руху й в'їхати у вас.
- Ви можете застрягнути між автомобілями, коли вам потрібно буде перелаштуватися в інший ряд.

Знайдіть відкрите місце, де немає інших транспортних засобів. Коли трафік інтенсивний, знайти вільне місце може бути важко. Якщо вам доводиться їхати поруч з іншими транспортними засобами, намагайтеся триматися на якомога більшій дистанції. Крім того, здайте назад або від'їдьте вперед, щоб інший водій міг вас бачити.

Сильний вітер. Сильний вітер заважає залишатися на своїй смузі. Зазвичай проблема є більш серйозною для легких транспортних засобів. Ця проблема може бути особливо серйозною під час виїзду з тунелів. Якщо ви можете уникнути цього, не їдьте поруч з іншими, коли зустрічний вітер може вплинути на вас.

2.7.4 – Простір угорі

Небезпеку становлять удари об об'єкти, що перебувають над головою. Переконайтеся, що над вами завжди є вільний простір.

Не довіряйте показникам висоти, указаним на мостах і естакадах. Після встановлення позначок висоти зазор міг зменшитися через повторне асфальтування або накопичення снігового покриву. Вага вантажного фургона змінює його висоту. Порожній фургон вищий за завантажений. Проїзд під мостом із вантажем може значно відрізнятись від проїзду без нього.

Якщо ви сумніваєтеся, що у вас є безпечне місце, щоб проїхати під об'єктом, їдьте повільно. Якщо ви не впевнені, що зможете проїхати під об'єктом, оберіть інший шлях.

Попередження часто розміщують на низьких мостах або підземних переходах, але іноді їх немає.

На деяких дорогах транспортний засіб може нахилитися. Можуть виникнути проблеми з дотриманням дистанції до об'єктів уздовж краю дороги, як-от знаки, дерева або опори мосту. Там, де це проблематично, їдьте трохи ближче до центра дороги.

Перш ніж повернутися в зону, вийдіть і перевірте, чи немає навислих об'єктів, як-от дерева, гілки або електричні дроти. Ви можете їх не помітити, коли їдете заднім ходом. (Одночасно перевіряйте наявність інших видів небезпеки.)

2.7.5 – Простір унизу

Багато водіїв забувають про простір під своїми транспортними засобами. Цей простір може бути дуже малим, коли автомобіль сильно завантажений. Це часто є проблемою на ґрунтових дорогах і в незаасфальтованих дворах. Дренажні канали поперек доріг можуть спричинити вповільнення деяких транспортних засобів. Перетинайте такі западини обережно.

Залізничні колії можуть виступати на кілька сантиметрів, що може спричинити проблеми. Це особливо проблема під час буксирування причепів із низьким зазором під днищем і стертою поверхнею навколо гусениць. Не ризикуйте застрягнути посеред дороги.

2.7.6 – Простір для поворотів

Простір навколо вантажівки або автобуса важливий для здійснення поворотів. Через широкі розвороти й вихід причепа з колії тягача великі транспортні засоби можуть врзатися в інші транспортні засоби чи об'єкти під час поворотів.

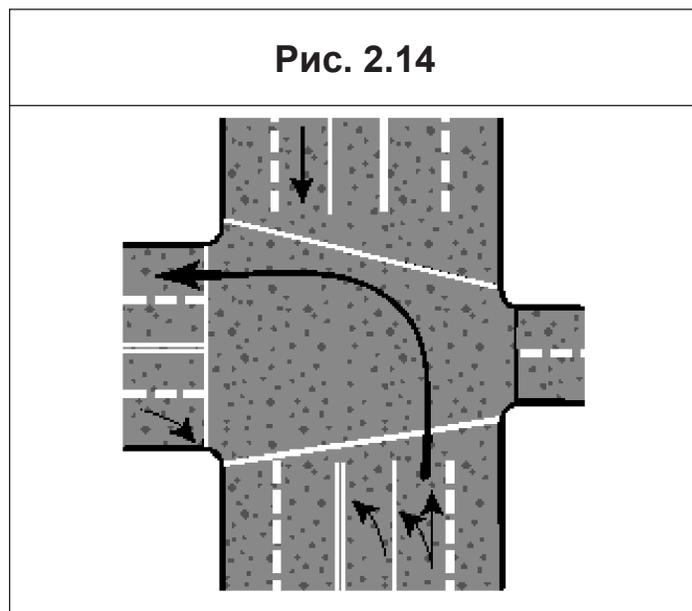
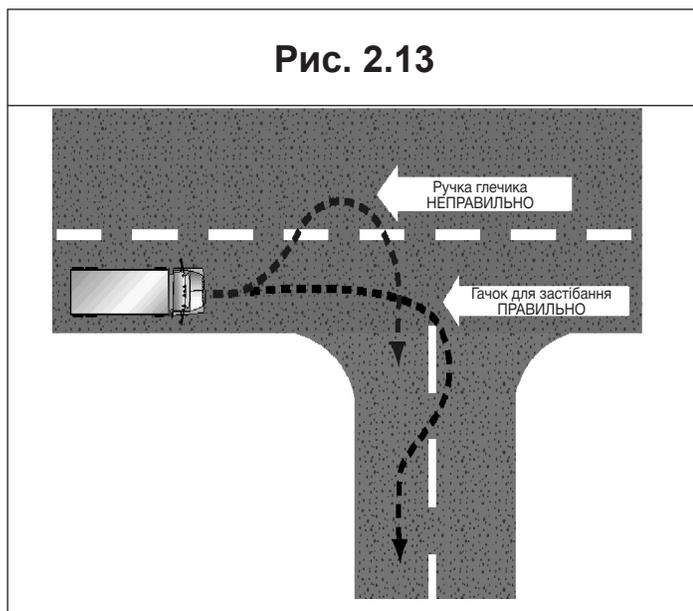
Повороти праворуч. Нижче наведено кілька правил, які допоможуть запобігти аваріям під час правого повороту.

- Повертайте повільно, щоб дати собі й іншим більше часу для уникнення проблем.
- Якщо ви керуєте вантажівкою чи автобусом, який не може повернути праворуч, не перелаштувавшись в інший ряд, зробіть широкий розворот, коли завершите поворот. Притримуйте задню частину вашого транспортного засобу близько до бордюру. Це не дасть іншим водіям об'їхати вас праворуч.
- Не повертайте широко вліво, коли починаєте поворот. Водій, що їде за вами, може подумати, що ви повертаєте ліворуч, і спробує об'їхати вас праворуч. Ви можете зіткнутися з іншим автомобілем, коли завершите поворот.

- Якщо вам потрібно виїхати на зустрічну смугу для повороту, стежте за транспортними засобами, що рухаються вам назустріч. Дайте їм можливість проїхати повз або зупинитися. Однак не здавайте назад, бо можете зачепити когось, хто перебуває позаду. Див. рис. 2.13

Повороти ліворуч. Під час повороту ліворуч переконайтеся, що ви проїхали половину перехрестя, перш ніж почати повертати. Якщо ви повернете занадто рано, лівий бік вашого транспортного засобу може зіткнутися з іншим транспортним засобом через відхилення від колії.

Якщо є дві смуги для повороту, завжди користуйтеся правою смугою. Не починайте з внутрішньої смуги, тому що вам, можливо, доведеться повернути праворуч, щоб зробити поворот. Водіїв зліва від вас краще видно. Див. рис. 2.14

Кільцеві розв'язки. Сучасні кільцеві розв'язки будуються на всій території США з початку 1990-х років і в усій Пенсильванії з 2005 року.

Доведено, що кільцеві розв'язки набагато безпечніші й ефективніші, ніж традиційні перехрестя, а також інші типи кільцевих перехресть.

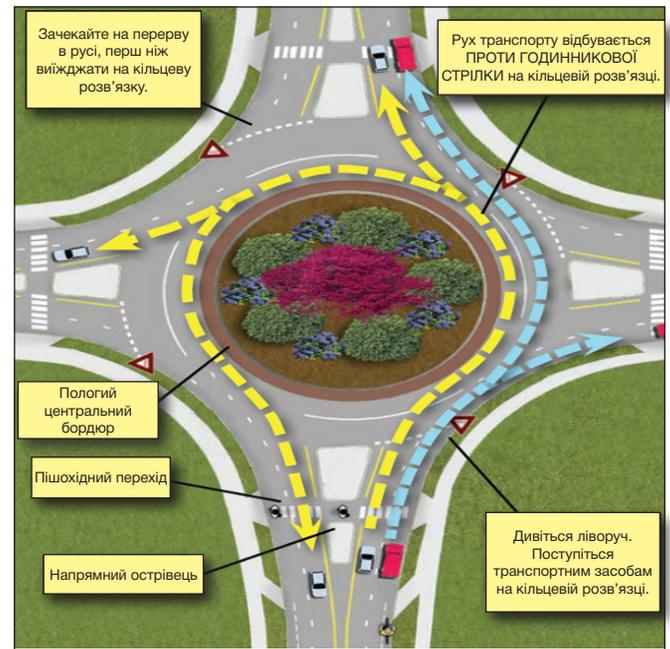
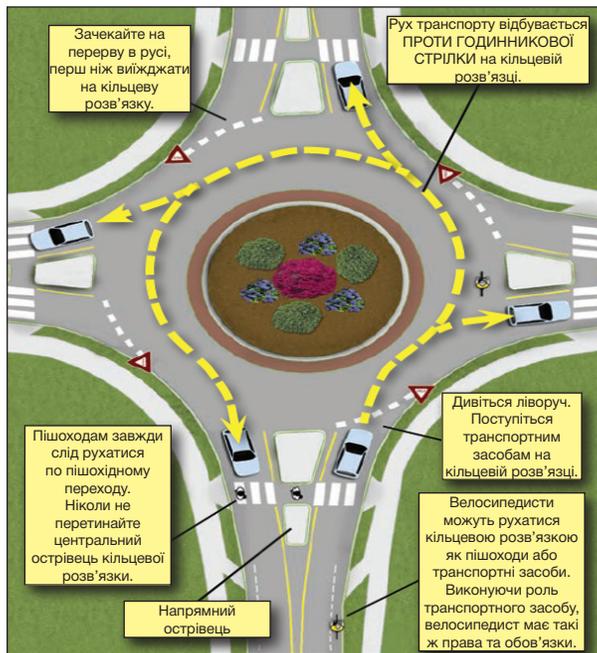
Ключові моменти для навігації круговими розв'язками:

- Поступайтесь дорогою пішоходам.
- Поступайтесь дорогою на в'їзді. Транспорт, що рухається по колу, має перевагу в русі.
  - Якщо необхідно, зупиніться в смузі виїзду, доки не утвориться достатній проміжок між автомобілями.
- Повільно рухайтесь проти годинникової стрілки по кільцевій розв'язці, щоб уникнути перекидання чи зміщення вантажу.
- Тягач / кабіна повинні залишатися на проїжджій частині з рухом по колу.
- Задні шини причепа повинні за необхідності заїжджати на пологий центральний бордюру.
  - Пологі центральні бордюри також можуть бути на зовнішніх краях проїжджої частини та/або смуг в'їзду.
- У деяких місцях малогабаритним і більшим вантажівкам може знадобитись об'їхати кільцеву розв'язку, щоб зробити потрібний поворот праворуч. Ці кільцеві розв'язки мають бути позначені для необхідного маневру.

Кільцеві розв'язки з кількома смугами руху рідко проєктуються таким чином, щоб вантажівки могли рухатися поруч. Таким чином, вантажівкам зазвичай потрібно використовувати обидві смуги в межах об'їзної проїжджої частини, а також може знадобитися використовувати обидві смуги для в'їзду й виїзду.

Додаткова інформація про кільцеву розв'язку:

- <https://www.penndot.gov/ProjectAndPrograms/RoadDesignEnvironment/RoadDesign/Pages/Roundabouts.aspx>
- <https://safety.fhwa.dot.gov/intersection/innovative/roundabouts/>
- Публікація 578. Односмугові кільцеві розв'язки, загальна інформація та поради для водіїв
- Публікація 579. Кільцеві розв'язки, загальна інформація для велосипедистів і пішоходів
- Публікація 580. Багатосмугові кільцеві розв'язки, загальна інформація та поради для автомобілістів

2.7.7 – Простір, необхідний для перетину дороги або в'їзду на неї

Враховуйте розмір і вагу вашого транспортного засобу, коли перетинаєте дорогу або в'їжджаєте в транспортний потік. Ось кілька важливих моментів, про які слід пам'ятати:

- Через повільне прискорення та простір, якого потребують великі транспортні засоби, вам може знадобитися набагато більший проміжок, щоб в'їхати в транспортний потік, ніж в автомобілі. Дочекайтеся, доки на дорозі не з'явиться достатньо великий проміжок.
- Прискорення змінюється залежно від навантаження. Залиште більше місця, якщо ваш транспортний потік сильно завантажений.
- Перш ніж почати перетинати дорогу, переконайтеся, що ви можете проїхати весь шлях до того, як вас наздожене транспорт.

2.8 – ЗДАТНІСТЬ БАЧИТИ НЕБЕЗПЕКУ

2.8.1 – Важливість уміння бачити небезпеку

Що таке небезпека? Небезпека — це будь-яка умова, яка робить поїздку небезпечною. Джерелом небезпеки може бути стан дороги або інший учасник дорожнього руху (водій, велосипедист, пішохід). Наприклад, автомобіль перед вами рухається до в'їзду з автостради, але в нього вмикаються стоп-сигнали, і він починає різко гальмувати. Це може означати, що водій не впевнений щодо з'їзду з рампи. Він може раптово повернутися на шосе. Цей автомобіль становить небезпеку. Якщо водій автомобіля підрізає вас, це вже не просто небезпека, а надзвичайна ситуація.

Уміння бачити небезпеку дає вам змогу підготуватися. У вас буде більше часу, щоб діяти, якщо ви побачите небезпеку до того, як вона стане надзвичайною ситуацією. У наведеному вище прикладі ви можете змінити смугу руху або зменшити швидкість, щоб запобігти зіткненню, якщо автомобіль раптово підрізає вас. Побачивши цю небезпеку, ви маєте час перевірити пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало й подати сигнал про зміну смуги руху. Підготовленість зменшує небезпеку. Водію, який не помітив небезпеку, доки повільна машина не в'їхала на шосе перед ним, доведеться зреагувати миттєво. Раптове гальмування або швидка зміна смуги руху набагато частіше призводять до аварії.

Як навчитися бачити небезпеку. Часто є підказки, які допоможуть вам побачити небезпеку. Що більше ви їздите, то краще ви можете навчитися бачити небезпеку. У цьому розділі мова піде про джерела небезпеки, про які вам слід знати.

2.8.2 – Небезпечні дороги

Знизьте швидкість і будьте дуже обережні, якщо побачите будь-яке з наведених нижче джерел небезпеки на дорозі:

- **Зони виконання дорожніх робіт.** Коли люди працюють на дорозі, це становить небезпеку. Там можуть бути вузькі смуги руху, різкі повороти або нерівні поверхні. Інші водії часто відвертають увагу і їздять небезпечно. Працівники й будівельна техніка можуть стати на заваді. Їдьте повільно та обережно поблизу зон виконання дорожніх робіт. Використовуйте чотиристоронні проблискові маячки або стоп-сигнали, щоб попередити водіїв позаду. За законом ви повинні ввімкнути фари. Штрафи за порушення в зонах виконання дорожніх робіт збільшено!
- **Обриви.** Іноді тротуар різко обривається біля краю дороги. Якщо їхати надто близько до краю, ваш транспортний засіб може нахилитися на узбіччя. Це може призвести до того, що верхня частина транспортного засобу вдариться об придорожні предмети (знаки, гілки дерев). Крім того, може бути важко керувати, коли ви перетинаєте обрив, з'їжджаєте з дороги або повертаєтеся назад.
- **Сторонні предмети.** Предмети, які впали на дорогу, можуть становити небезпеку. Вони можуть бути небезпечними для ваших шин і колісних дисків. Вони можуть пошкодити електричні й гальмівні магістралі. Вони можуть потрапити між здвоєними шинами й завдати серйозної шкоди. Деякі перешкоди, які здаються нешкідливими, можуть бути дуже небезпечними. Наприклад, картонні коробки можуть бути порожніми, але вони також можуть містити твердий або важкий матеріал, здатний спричинити пошкодження. Те саме стосується паперових і тканинних мішків. Важливо зберігати пильність щодо об'єктів різного роду, щоб вчасно їх побачити й уникнути, не роблячи різких, небезпечних рухів.
- **З'їзди / заїзди.** З'їзди з автомагістралей та автострад можуть бути особливо небезпечними для вантажних автомобілів. Перед з'їздами й в'їздами часто встановлюють знаки обмеження швидкості. Пам'ятайте, що ці швидкості можуть бути безпечними для легкових автомобілів, але можуть бути небезпечними для більших транспортних засобів або транспортних засобів із великим навантаженням. Особливо небезпечними можуть бути з'їзди, які ведуть униз і повертають одночасно. На спусках складніше знижувати швидкість. Одночасне гальмування та поворот можуть бути небезпечними. Переконайтеся, що ви рухаєтеся досить повільно, перш ніж вийти на вигнуту частину з'їзду або заїзду.

2.8.3 – Водії, які становлять небезпеку

Щоб захистити себе й інших, ви маєте знати, коли інші водії можуть вчинити щось небезпечно. Деякі ознаки цього типу небезпеки розглядаються нижче.

- **Заблокований огляд.** Люди, які не бачать інших, становлять велику загрозу. Будьте уважні до водіїв, чий огляд заблокований. Прикладами є фургони, завантажені універсали й автомобілі із заблокованим заднім вікном. Слід уважно стежити за орендованими вантажівками. Їхні водії часто не звикли до обмеженого огляду з боків і ззаду вантажівки. Узимку транспортні засоби з обмерзлими, обледенілими або засніженими вікнами становлять небезпеку.
Транспортні засоби можуть бути частково приховані перехрестями або алеями з обмеженим оглядом. Якщо ви бачите лише задню або передню частину транспортного засобу, але не бачите водія, то він вас не бачить. Будьте уважні, оскільки він може дати задній хід або виїхати на вашу смугу. Завжди будьте готові зупинитися.
- **Вантажівки для доставки можуть становити небезпеку.** Пакунки або двері транспортного засобу часто закривають огляд водія. Водії мікроавтобусів, поштових автомобілів і транспортних засобів для місцевої доставки часто поспішають і можуть раптово вийти з автомобіля або виїхати на смугу руху.
- **Припарковані транспортні засоби можуть становити небезпеку,** особливо коли люди починають виходити з них. Або вони можуть несподівано завестись і виїхати перед вами. Слідкуйте за рухом усередині транспортного засобу або рухом самого транспортного засобу, який указує на те, що всередині перебувають люди. Слідкуйте за стоп-сигналами або габаритними вогнями, вихлопною трубою та іншими ознаками того, що водій збирається рушати з місця.
- **Остерігайтеся автобуса, який зупинився.** Пасажири можуть переходити дорогу попереду або позаду автобуса, і вони часто не бачать вас.
- **Водії мотоциклів і мопедів можуть становити потенційну небезпеку,** оскільки їх важко побачити або легко прогледіти. Будьте готові до зустрічі з мотоциклістами.
- **Пішоходи й велосипедисти також можуть становити небезпеку.** Пішоходи, бігуни й велосипедисти можуть стояти на дорозі спиною до транспорту, тому вони не бачать вас. Іноді вони носять портативні стереосистеми з гарнітурами, тому вони також вас не чують. Це може бути небезпечно. У дощові дні пішоходи можуть вас не побачити через головні убори чи парасолі. Вони можуть поспішати сховатися від дощу й не звертати уваги на дорожній рух. Коли пішоходи вас бачать, завжди небезпечно махати їм, щоб вони вийшли на лінію руху в будь-який час, особливо в місцях без позначень або посеред кварталу.

Ось кілька моментів, які слід пам'ятати про велосипедистів, яких ви можете зустріти на дорозі:

1. Наближаючись до велосипеда або об'їжджаючи його, знизьте швидкість до безпечної.

2. Перш ніж проїхати, ви маєте спочатку вирішити, чи можете ви маневрувати навколо велосипедиста. Обов'язково перевірте, чи немає зустрічного транспорту. Під час проїзду ви **повинні залишити щонайменше чотири фути** між вашим транспортним засобом і велосипедом, щоб безпечно проїхати. У разі необхідності та якщо ви можете зробити це безпечно, вам дозволено перетинати центральну подвійну жовту лінію, щоб ви могли підтримувати 4 фути відстані між вашим транспортним засобом і велосипедом.
  3. Крім випадків повороту ліворуч, велосипедисти, які рухаються повільніше, ніж транспортні засоби, що проїжджають повз, повинні триматися правого боку проїжджої частини й рухатися в тому ж напрямку, що й решта транспортних засобів. Однак ця вимога не застосовується на дорогах з однією смугою руху в кожному напрямку.
  4. Якщо є лише одна смуга руху, велосипедисти можуть використовувати будь-яку частину смуги, щоб уникнути небезпеки на проїжджій частині, зокрема дотримуючись безпечної відстані від зупинених і припаркованих автомобілів.
  5. Водії не можуть повертати на смугу велосипедиста, який їде прямо по проїжджій частині або узбіччі.
  6. Після того як ви проїхали повз велосипедиста, не зменшуйте швидкість і не зупиняйтеся швидко. Швидка зупинка може призвести до зіткнення велосипедиста з вашим транспортним засобом.
  7. Ви не можете змусити велосипедиста з'їхати з дороги. Якщо ви це зробите, вас можуть притягнути до кримінальної відповідальності.
  8. Велосипедисти вважаються водіями транспортних засобів і повинні дотримуватися всіх правил дорожнього руху; однак вони можуть рухатися зі швидкістю, нижчою за вказану мінімальну швидкість, і їх не можна оштрафувати за створення перешкод для руху. Велосипедисти можуть рухатися по узбіччю або бермам, але не зобов'язані цього робити.
  9. Не подавайте звуковий сигнал поблизу велосипедистів без крайньої потреби, щоб уникнути аварії.
- **Відвертання уваги.** Люди, які відвертають увагу, становлять небезпеку. Слідкуйте за тим, куди вони дивляться. Якщо вони дивляться в інший бік, вони вас не бачать. Але будьте пильні, навіть коли вони дивляться на вас. Вони можуть вважати, що мають право на перевагу в русі.
  - **Діти.** Діти, як правило, діють швидко, не зважаючи на дорожній рух. Діти, які граються один з одним, можуть не стежити за дорожнім рухом і становити серйозну небезпеку.
  - **Співбесідники.** Водії чи пішоходи, які розмовляють між собою, можуть не звертати уваги на рух.
  - **Працівники.** Люди, які працюють на проїжджій частині або поблизу неї, є ознакою небезпеки. Дорожні роботи відвертають увагу інших водіїв, і самі працівники можуть вас не помітити.
  - **Фургончики з морозивом.** Коли хтось продає морозиво, це ознака небезпеки. Діти можуть бути поруч і не бачити вас.
  - **Несправні транспортні засоби.** Водії, які міняють колесо або лагодять двигун, часто не звертають уваги на небезпеку руху на проїжджій частині. Вони часто бувають необережними. Підняті колеса чи підняті капоти є ознаками небезпеки.
  - **Аварії.** Аварії особливо небезпечні. Люди, які потрапили в аварію, можуть не дивитися на транспорт. Водії, що проїжджають повз, як правило, дивляться на аварію. Люди часто перебігають дорогу, не дивлячись. Транспортні засоби можуть сповільнюватись або раптово зупинитись.
  - **Покупці.** Люди в торгових районах і навколо них часто не слідкують за дорожнім рухом, тому що вони шукають магазини або заглядають у вітрини.
  - **Збентежені водії.** Збентежені водії часто раптово змінюють напрямок або зупиняються без попередження. Плутанина є звичайним явищем біля автомагістралей, розв'язок і великих перехресть. Туристи, не знайомі з місцевістю, можуть становити велику небезпеку. Указувати на туристів може багаж на верхньому сидінні автомобіля та номерні знаки інших штатів. Несподівані дії (зупинка посеред кварталу, зміна смуги руху без видимої причини, раптове ввімкнення заднього світла) указують на розгубленість. Розгубленість — ще одна підказка, зокрема дуже повільна їзда, часте гальмування або зупинки посеред перехрестя. Ви також можете побачити водіїв, які роздивляються дорожні знаки, карти й номери будинків. Ці водії можуть не звертати на вас увагу.
  - **Повільні водії.** Водії, які не дотримуються нормальної швидкості, становлять небезпеку. Завчасне виявлення повільних транспортних засобів може запобігти аварії. Деякі транспортні засоби за своєю природою є повільними, і їх поява є сигналом про небезпеку (мопеди, сільськогосподарська техніка, будівельна техніка, трактори, кінні вози тощо). Деякі з них мають позначку «транспортний засіб, що повільно рухається», щоб попередити вас. Це червоний трикутник з оранжевим центром. Слідкуйте за ним.
  - **Водії, які сигналізують про поворот, можуть бути небезпечними.** Водії, які сигналізують про поворот, можуть їхати повільніше, ніж очікувалось, або зупинитись. Якщо вони роблять крутий поворот у провулок або під'їзду алею, вони можуть їхати дуже повільно. Якщо пішоходи або інші транспортні засоби блокують їхній рух, їм, можливо, доведеться зупинитися на проїжджій частині. Транспортні засоби, що повертають ліворуч, можуть зупинитися, щоб пропустити зустрічні транспортні засоби.

- **Водії, які поспішають.** Водії можуть вирішити, що ваш комерційний транспортний засіб заважає їм вчасно дістатися туди, куди їм потрібно. Такі водії можуть об'їжджати вас без безпечного інтервалу в зустрічному потоці, вливаючись у потік занадто близько перед вами. Водії, які виїжджають на дорогу, можуть обігнати вас, щоб не застрягти позаду вас, і змусити вас загальмувати. Пам'ятайте про це й спостерігайте за водіями, які поспішають.
- **Водії зі зниженою працездатністю.** Небезпеку становлять сонні водії, водії, які випили зайвого, перебувають під впливом наркотиків або хворі.

Деякі підказки щодо цих водіїв:

- Виляння дорогою або відхилення з одного боку в інший.
- З'їжджання з дороги (скидання правих коліс на узбіччя або наїзд на бордюр під час повороту).
- Зупинка в невідповідний час (зупинка на зелене світло або надто довге очікування на зупинці).
- Відкриття вікна в холодну погоду.
- Раптове прискорення або сповільнення, надто швидка чи повільна їзда.

Будьте пильні щодо п'яних і сонних водіїв пізно ввечері.

- **Рух тіла водія як підказка.** Водії дивляться в той бік, куди вони збираються повертати. Іноді за рухами голови й тіла водія ви можете зрозуміти, що він, можливо, збирається повернути, навіть якщо покажчики повороту не ввімкнено. Водії, які дивляться через плече, можуть перелаштуватися в іншу смугу. Ці підказки найлегше побачити в мотоциклістів і велосипедистів. Поспостерігайте за іншими учасниками дорожнього руху й спробуйте визначити, чи можуть вони зробити щось небезпечно.
- **Конфлікти.** Ви перебуваєте в конфлікті, коли вам потрібно змінити швидкість і/або напрямок, щоб уникнути наїзду на когось. Конфлікти виникають на перехрестях, де транспортні засоби зустрічаються, на з'їздах (наприклад, поворот на пандусах) і там, де необхідно змінити смугу руху (наприклад, кінець смуги, що змушує перелаштуватися на іншу смугу руху). Інші ситуації включають повільний рух або зупинку транспорту на смузі руху, а також місця аварій. Слідкуйте за іншими водіями, які перебувають у конфлікті, оскільки вони становлять небезпеку для вас. Реагуючи на цей конфлікт, вони можуть зробити щось, що призведе до конфлікту з вами.

2.8.4 – Завжди майте план

Ви завжди повинні уважно придивлятися до небезпек. Продовжуйте вчитися виявляти джерела небезпеки на дорозі. Однак не забувайте, навіщо ви придивляєтеся до джерел небезпеки — вони можуть перетворитися на надзвичайні ситуації. Ви пильно стежите за джерелами небезпеки, щоб мати час спланувати вихід із будь-якої надзвичайної ситуації. Коли ви бачите джерело небезпеки, подумайте про надзвичайні ситуації, які можуть розвинути, і визначте, що ви будете робити. Завжди будьте готові діяти відповідно до своїх планів. Таким чином, ви будете підготовленим, обережним водієм і зможете покращити вашу власну безпеку, а також безпеку всіх учасників дорожнього руху.

Підрозділи 2.7 і 2.8 Перевірте свої знання

1. Як дізнатися, скільки у вас є секунд дистанції слідування?
2. Якщо ви керуєте транспортним засобом заввишки 30 футів зі швидкістю 55 миль/год, скільки секунд дистанції слідування ви повинні мати?
3. Вам слід зменшити дистанцію слідування, якщо хтось їде за вами занадто близько. Правильно чи неправильно?
4. Якщо перед поворотом направо ви широко повернете ліворуч, інший водій може спробувати об'їхати вас праворуч. Правильно чи неправильно?
5. Що таке небезпека?
6. Навіщо складати плани на випадок надзвичайних ситуацій, коли ви бачите небезпеку?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.7 і 2.8.

2.9 – НЕУВАЖНЕ ВОДІННЯ

Фактор відвертання уваги водія — це все, що відвертає вашу увагу від керування автомобілем. Щоразу, коли ви керуєте транспортним засобом і ваша увага не зосереджена на водінні, ви наражаєте себе, своїх пасажирів, інші транспортні засоби й пішоходів на небезпеку. Неуважне водіння може спричинити зіткнення, що призведе до травм, смерті або пошкодження майна.

До дій усередині автомобіля, які можуть відвернути вашу увагу, належать: розмови з пасажирами; налаштування радіо, CD-плеєра або клімат-контролю; уживання їжі, напоїв або паління; читання карт чи іншої літератури; підняття того, що впало; розмова по мобільному телефону або радіостанції СВ; читання або надсилання текстових повідомлень; використання будь-якого типу телематичних або електронних пристроїв (як-от навігаційні системи, пейджери, персональний цифровий помічник, комп'ютери тощо)поринання в мрії або зайнятість іншими розумовими відволіканнями; і багато іншого.

Можливі фактори, що відвертають увагу, які можуть виникнути поза транспортним засобом, що рухається: зовнішній рух, транспортні засоби або пішоходи; зовнішні події, як-от зупинка когось поліцією або місце аварії; сонячне світло / захід сонця; предмети на проїжджій частині; будівництво доріг; читання рекламних щитів або іншої дорожньої реклами; і багато іншого.

2.9.1 – Проблема аварій через неухвалене водіння

Дослідження причин аварій великих вантажівок (LTCCS) показало, що 8 відсотків аварій великогабаритних вантажівок сталися, коли водії комерційних транспортних засобів (CMV) відвертали увагу на зовнішні чинники, а 2 відсотки аварій великих вантажівок сталися, коли водій відвертав увагу на внутрішні чинники.

Приблизно 5500 людей гинуть щороку на дорогах США, а приблизно 448 000 отримують поранення внаслідок аварій, пов'язаних із неухвалним водінням (NHTSA Traffic Safety Facts: Distracted Driving).

Дослідження показують, що розмови по мобільному телефону, навіть у режимі «вільні руки», забирають у мозку 39% енергії, яку він зазвичай витрачає на безпечне водіння. Водії, які користуються ручним пристроєм, мають більше шансів потрапити в настільки серйозну аварію, що може спричинити травму. (Вебсайт NHTSA про неухвалне водіння, www.distracted.gov).

2.9.2 – Наслідки неухваленого водіння

Наслідки неухваленого водіння включають сповільнене сприйняття, що може призвести до того, що ви не встигнете помітити важливу дорожню подію або зовсім не помітите її; затримка прийняття рішень і неправильні дії, що може призвести до того, що ви не встигнете вжити належних заходів або неправильно повернете кермо чи натиснете на педаль газу або гальма.

2.9.3 – Типи відвертання уваги

Існує багато причин відвертання уваги, і всі вони можуть підвищити ризик.

Фізичне відвертання уваги — таке, що змушує вас зняти руки з керма або відвести погляд від дороги, наприклад наблизитися до предмета.

Розумове відвертання уваги — дії, які відволікають ваші думки від дороги, як-от розмова з пасажиром або роздуми про те, що сталося протягом дня.

Фізичне й розумове відволікання — ще більша ймовірність аварії, наприклад, під час розмови по мобільному телефону, надсилання або читання текстових повідомлень.

2.9.4 – Стільникові / мобільні телефони

49 CFR, частини 383, 384, 390, 391 і 392 Федеральних правил безпеки автоперевезень (FMCSR) і Правил поведіння з небезпечними матеріалами (HMR) обмежують використання ручних мобільних телефонів водіями комерційних транспортних засобів (CMV); і вводять нові санкції щодо позбавлення прав водіїв CMV, які не дотримуються цього федерального обмеження; або які мають кілька судимостей за порушення державного чи місцевого закону або постанови про контроль за рухом автотранспорту, що обмежує використання ручних мобільних телефонів. Крім того, автомобільним перевізникам заборонено вимагати або дозволяти водіям CMV використовувати портативні мобільні телефони.

Використання портативних мобільних телефонів означає «утримання мобільного телефону принаймні однією рукою для здійснення голосового зв'язку»; «набір номера мобільного телефону натисканням більше ніж однієї кнопки»; або «перехід із сидячого положення за кермом із пристебнутим паском безпеки, щоб дістати мобільний телефон». Якщо ви вирішили користуватися мобільним телефоном під час керування CMV, то можете використовувати лише мобільний телефон із функцією «вільні руки», який перебуває поруч із вами й може працювати відповідно до правил ведення голосового зв'язку.

Після щонайменше двох порушень будь-якого закону штату про використання ручного мобільного телефону під час керування CMV вас буде позбавлено посвідчення комерційного водія. Позбавлення прав триває 60 днів за повторне порушення протягом 3 років і 120 днів за три чи більше порушення протягом 3 років. Крім того, за перше й кожне наступне порушення такої заборони на таких водіїв накладаються цивільні штрафи в розмірі до 2750 доларів США. Автоперевізники не повинні дозволяти або вимагати від водіїв користуватися ручними мобільними телефонами під час руху. На роботодавців також можуть накладатися цивільні штрафи в розмірі до 11 000 доларів США. Є виняток для надзвичайних ситуацій, який дозволяє використовувати ваші портативні мобільні телефони, якщо це необхідно, щоб зв'язатися з представниками правоохоронних органів або іншими екстремними службами.

Дослідження показують, що ймовірність потрапити в критичну для безпеки подію (наприклад, аварію, близьку до аварій ситуацію, ненавмисне відхилення від смуги руху) в 6 разів вища для водіїв CMV, які розмовляють по мобільному телефону під час руху, ніж для тих, хто цього не робить.

Водії, що телефонували, відводили погляд від дороги попереду в середньому на 3,8 секунди. На швидкості 55 миль/год (або 80,7 футів на секунду) це означає, що водій проїжджає 306 футів, що приблизно дорівнює довжині футбольного поля, не дивлячись на проїжджу частину.

Ваш головний обов'язок – безпечно керування транспортним засобом. Для цього ви маєте зосередити всю свою увагу на водінні.

Зауважте, що пристрої з функцією «вільні руки» схильні відвертати вашу увагу не менше, ніж мобільні телефони, які ви тримаєте в руках. Під час використання будь-якого з пристроїв увага відвертається від керування автомобілем.

2.9.5 – Текстові повідомлення

49 CFR, частини 383, 384, 390, 391, 392 федеральних правил безпеки автоперевезень (FMCSR) забороняють надсилати текстові повідомлення водіям комерційних автотранспортних засобів (CMV) під час здійснення міжнародних перевезень; а також запроваджують нові санкції щодо позбавлення прав водіїв CMV, які не дотримуються цієї федеральної заборони; або які мають кілька судимостей за порушення державного чи місцевого закону або постанови про контроль за дорожнім рухом, що забороняють надсилати текстові повідомлення під час водіння автотранспортного засобу. Крім того, автоперевізникам заборонено вимагати від своїх водіїв або дозволяти їм обмінюватися текстовими повідомленнями під час руху.

Обмін текстовими повідомленнями — це ручне введення тексту в електронний пристрій або його читання з нього. Сюди входить, зокрема, служба коротких повідомлень, електронна пошта, миттєві повідомлення, команда або запит на доступ до сторінки Всесвітньої мережі або електронний пошук чи введення тексту в будь-якій іншій формі для спілкування зараз або в майбутньому.

До електронних пристроїв, зокрема, належить мобільний телефон, персональний цифровий асистент, пейджер, комп'ютер або будь-який інший пристрій, що використовується для введення, написання, надсилання, отримання або читання тексту.

Вас буде позбавлено посвідчення комерційного водія після щонайменше двох порушень будь-якого закону штату про обмін текстовими повідомленнями під час керування CMV. Позбавлення прав триває 60 днів за повторне порушення протягом 3 років і 120 днів за три чи більше порушення протягом 3 років. Крім того, за перше й кожне наступне порушення такої заборони на таких водіїв накладаються цивільні штрафи в розмірі до 2750 доларів США. Жоден автоперевізнак не повинен дозволяти своїм водіям або вимагати від них обмінюватися текстовими повідомленнями під час водіння. Існує виняток для надзвичайних ситуацій, який дозволяє обмінюватися текстовими повідомленнями, якщо це необхідно, щоб зв'язатися з представниками правоохоронних органів або іншими екстреними службами.

Дані свідчать про те, що обмін текстовими повідомленнями навіть більш ризикований, ніж розмови по мобільному телефону, оскільки для цього вам потрібно дивитися на маленький екран і вручну друкувати повідомлення на клавіатурі. Надсилання текстових повідомлень є найбільш тривожним фактором, оскільки відволікає як фізично, так і розумово водночас.

Дослідження показують, що ймовірність потрапити в критичну для безпеки подію (наприклад, аварію, близьку до аварії ситуацію, ненавмисне відхилення від смуги руху) в 23,2 рази вища для водіїв CMV, які обмінюються текстовими повідомленнями під час руху, ніж для тих, хто цього не робить. Надсилання або отримання текстового повідомлення відриває ваш погляд від дороги в середньому на 4,6 секунди. На швидкості 55 миль/год ви проїдете 371 фут, або довжину всього футбольного поля, не дивлячись на проїжджу частину.

2.9.6 – Не втрачайте пильність за кермом

Ваша мета повинна полягати в тому, щоб усунути всі фактори, які відвертають увагу, у транспортному засобі перед початком водіння. Щоб досягти цієї мети, потрібно:

- оцінити всі потенційні фактори, що відвертають увагу, у транспортному засобі перед початком руху;
- розробити профілактичний план для зменшення / усунення можливих факторів, що відвертають увагу;
- бути готовим до появи факторів, що відвертають увагу;
- обговорити можливі сценарії, перш ніж сісти за кермо;
- на основі оцінки потенційних факторів, що відвертають увагу, ви можете сформулювати профілактичний план для зменшення / усунення можливих факторів, що відвертають увагу.

Якщо водії реагують на пів секунди повільніше через відвертання уваги, ризик аварії зростає вдвічі. Кілька порад, яких слід дотримуватися, щоб не відвертати увагу:

- Вимкніть усі пристрої для зв'язку.
- Якщо вам необхідно користуватися мобільним телефоном, переконайтеся, що він перебуває в безпосередній близькості, що він працює, коли ви обмежені в діях, використовуйте навушники або функцію гучного зв'язку, використовуйте голосовий набір або функцію «вільні руки». Водії порушують правила, якщо небезпечно тягнуться до мобільного телефона, навіть якщо мають намір скористатися функцією гучного зв'язку.
- Не набирайте й не читайте текстові повідомлення на мобільному пристрої під час керування автомобілем.
- Перш ніж сісти за кермо, ознайомтеся з функціями та обладнанням свого транспортного засобу.
- Налаштуйте всі елементи керування транспортним засобом і пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало відповідно до своїх уподобань перед початком їзди.
- Попередньо запрограмуйте радіостанції та завантажте улюблені компакт-диски.
- Звільніть транспортний засіб від зайвих предметів і закріпіть вантаж.

- Перегляньте карти, запрограмуйте GPS і сплануйте маршрут, перш ніж почати поїздку.
- Не намагайтеся читати або писати під час водіння.
- Не паліть, не їжте і не пийте за кермом. Вирушайте раніше, щоб мати час зупинитись і поїсти.
- Не вступаєте в складні або емоційно напружені розмови з іншими пасажирями.
- Візьміть зобов'язання з інших пасажирів поводитися відповідально й підтримувати водія, щоб він не відвертав увагу.

2.9.7 – Остерігайтеся інших водіїв, які відвертають увагу

Ви повинні вміти розпізнавати інших водіїв, які відвертають увагу від водіння. Якщо ви не розпізнаєте інших водіїв, які відвертають увагу, це може завадити вам вчасно зреагувати на ситуацію та запобігти аварії. Остерігайтеся наведеного нижче. Транспортні засоби, які може заносити через розділювальну смугу або в межах власної смуги руху.

Транспортні засоби, що рухаються з різною швидкістю.

Водії, які зайняті картами, їжею, сигаретами, мобільними телефонами або іншими предметами.

Водії, які, схоже, ведуть розмови зі своїми пасажирями.

Дайте водієві, який відвертає увагу, достатньо місця та дотримуйтеся безпечної дистанції слідування.

Будьте дуже обережні, проїжджаючи повз водія, який, здається, відволікся. Інший водій може не помітити вашої присутності, і його може занести перед вами.

2.10 – АГРЕСИВНІ ВОДІЇ / ЛЮТЬ НА ДОРОЗІ

2.10.1 – Що це таке?

Агресивне водіння та лють на дорозі не є новою проблемою. Однак у сучасному світі, де інтенсивний і повільний рух і щільний графік є нормою, дедалі більше водіїв зганяють свою злість і розчарування на своїх автомобілях. Переповнені дороги залишають мало місця для помилок, що призводить до підозрливості й ворожості серед водіїв і спонукає їх сприймати помилки інших водіїв на свій рахунок.

Агресивне водіння — це егоїстичне, зухвале або настирливе керування транспортним засобом без урахування прав чи безпеки інших (наприклад, часта й раптова зміна смуги руху без попередження.)

Лють на дорозі — це керування транспортним засобом із наміром завдати шкоди іншим або фізично напасти на водія чи його транспортний засіб.

2.10.2 – Не будьте агресивним водієм

Від того, як ви почуваетесь ще до того, як заведете машину, значною мірою залежить те, як стрес впливатиме на вас під час руху.

Зменшуйте стрес до й під час водіння. Слухайте «легку» музику.

Приділіть водінню всю свою увагу. Не дозволяйте собі відволікатися на розмови по мобільному телефону, їжу тощо.

Реалістично оцінюйте свій час у дорозі. Будьте готові до затримок через затори, будівництво або несприятливі погодні умови й робіть відповідні поправки.

Якщо ви запізнюєтеся, не перемайтеся. Зробіть глибокий вдих і змириться.

Ставтеся до водіїв неупереджено. Спробуйте уявити, чому вони їдуть саме так. Якою б не була причина, це не має до вас жодного відношення.

Знизьте швидкість і дотримуйтеся прийнятної дистанції.

Не рухайтесь повільно лівою смугою руху.

Уникайте жестикулювання. Тримайте руки на кермі. Уникайте будь-яких жестів, які можуть розлютити іншого водія, навіть нешкідливих на перший погляд проявів роздратування, як-от хитання головою. Будьте обережним і ввічливим водієм. Якщо інший водій, здається, прагне випередити вас, скажіть: «Будь ласка». Ця відповідь скоро стане звичкою, і ви не будете ображатися на дії інших водіїв.

2.10.3 – Що робити, якщо ви зіткнулися з агресивним водієм

Перш за все, зробіть усе можливе, щоб зійти з його шляху.

Покладіть свою гордість на заднє сидіння. Не кидайте їм виклик, прискорюючись або намагаючись утриматися на смузі руху.

Уникайте зорового контакту.

Ігноруйте жести й не реагуйте на них.

Повідомляйте про агресивних водіїв у відповідні органи, надаючи опис транспортного засобу, дані про номерний знак, місцезнаходження, напрямок руху й, за можливості, опис водія.

Якщо у вас є мобільний телефон і ви можете зробити це безпечно, зателефонуйте в поліцію.

Якщо агресивний водій потрапив у аварію далі по дорозі, зупиніться на безпечній відстані від місця аварії, дочекайтеся прибуття поліції та повідомте про поведінку за кермом, свідком якої ви були.

Підрозділи 2.9 і 2.10

Перевірте свої знання

1. Яких порад слід дотримуватися, щоб не стати необережним водієм?
2. Як ви обережно використовуєте засоби зв'язку в транспортному засобі?
3. Як розпізнати необережного водія?
4. Яка різниця між агресивним водінням і люттю на дорозі?
5. Що робити, якщо ви зіткнулися з агресивним водієм?
6. Що ви можете зробити, щоб зменшити стрес до й під час керування автомобілем?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.9 і 2.10.

2.11 – НІЧНЕ ВОДІННЯ ТА ВТОМА ВОДІЯ

2.11.1 – Це більш небезпечно

Ви піддаєтеся більшому ризику, коли керуєте автомобілем уночі. Водії не можуть помітити небезпеку так швидко, як удень, тому в них менше часу на реагування. Водії, яких застали зненацька, мають менше шансів уникнути аварії.

Проблеми нічного водіння стосуються водія, проїжджої частини й транспортного засобу.

2.11.2 – Фактори водіїв

Зір. Люди не бачать так чітко вночі чи за тьмяного освітлення. Крім того, їхнім очам потрібен час, щоб звикнути бачити за слабкого освітлення. Більшість людей помічали це, коли заходили в темний кінотеатр.

Відблиски. Водії можуть на короткий час бути засліпленими яскравим світлом. Потрібен час, щоб оговтатися від цього засліплення. Водії літнього віку особливо страждають від відблисків. Більшість людей були тимчасово засліплені спалахами фотоапаратів або дальнім світлом фар зустрічного автомобіля. Щоб оговтатися від відблисків, може знадобитися кілька секунд. Навіть дві секунди засліплення відблисками можуть бути небезпечними. Транспортний засіб, що рухається зі швидкістю 55 миль/год, проїде більше половини відстані футбольного поля за цей час. Не дивіться прямо на яскраве світло під час руху. Дивіться на правий бік дороги. Слідкуйте за узбіччям, якщо хтось наближається до вас із дуже яскравими фарами.

Утома й втрата пильності. Утома — це фізичне або розумове виснаження, яке може бути викликано фізичним або розумовим напруженням, повторюваними завданнями, хворобою або нестачею сну. Так само, як алкоголь і наркотики, вона погіршує ваш зір і здатність розуміти. Утома призводить до помилок, пов'язаних зі швидкістю та дистанцією, збільшує ризик потрапити в аварію, призводить до того, що ви не бачите й не реагуєте на небезпеку так само швидко, а також впливає на вашу здатність приймати важливі рішення. Коли ви втомлені, ви можете заснути за кермом і потрапити в аварію, травмувавши або вбивши себе чи інших.

Водіння в стані втоми або сонливості є однією з основних причин дорожньо-транспортних пригод. За оцінками NHTSA, 100 000 зареєстрованих поліцією аварій на рік є наслідком водіння в стані сонливості. Відповідно до опитування Sleep in America, проведеного Національним фондом сну, 60% американців керували автомобілем, почуваячись сонними, і більше третини (36 відсотків, або 103 мільйони людей) зізнаються, що фактично засинали за кермом. Водії можуть відчувати короткі спалахи сну, що тривають лише кілька секунд, або засинати на більш тривалий період часу. У будь-якому випадку ймовірність зіткнення різко зростає.

Групи ризику

Ризик потрапити в аварію через водіння в стані сонливості нерівномірно розподілений серед населення. Аварії, як правило, трапляються в той час, коли сонливість найбільш виражена, наприклад, уночі й у середині дня. Більшість людей менш обережні вночі, особливо після півночі. Це особливо актуально, якщо ви керуєте автомобілем протягом тривалого часу. Таким чином, люди, які їздять за кермом уночі, набагато частіше потрапляють у аварії через засинання.

Дослідження виявили, що молоді чоловіки, позмінні працівники, водії комерційного транспорту, особливо водії-далекобітники, а також люди з нелікованими розладами сну або з короткочасним чи хронічним недосипанням мають підвищений ризик потрапити в аварію під час засинання. Щонайменше 15% усіх аварій важких вантажівок пов'язані з втомою.

Дослідження, проведене Конгресом за участю 80 водіїв далекобійних вантажівок у Сполучених Штатах і Канаді, показало, що водії в середньому сплять менше 5 годин на день. (Федеральна адміністрація безпеки автоперевезень, 1996) Тому не дивно, що Національний комітет безпеки перевезень (NTSB) повідомив, що сонливість за кермом, імовірно, є причиною більше ніж половини аварій, що призводять до смерті водія вантажівки. (NTSB, 1990) На кожного загиблого водія вантажівки припадає ще три-чотири загиблі людини. (NHTSA, 1994).

Попереджувальні ознаки втоми

Відповідно до опитування Sleep in America, проведеного Національним фондом сну, 60% американців керували автомобілем, почувачись сонними, 36% відмітили, що фактично засинали за кермом у минулому році. Однак багато людей не можуть визначити, чи засинають вони й коли саме. Нижче наведено деякі ознаки, які повинні підказати вам, що потрібно зупинитися та відпочити.

Труднощі з фокусуванням, часте моргання або важкість повік.

Постійне позіхання або потирання очей.

Мрійливість; або блукаючі / незв'язані думки.

Проблеми із запам'ятовуванням кількох останніх пройдених миль; відсутність виїздів чи дорожніх знаків.

Проблеми з триманням голови піднятою.

З'їзд зі своєї смуги, занадто близьке слідування або наїзд на смугу зустрічного руху.

Відчуття неспокою та дратівливості.

Коли ви втомилися, намагатися продовжувати рухатися далі набагато небезпечніше, ніж думає більшість водіїв. Це основна причина аварій зі смертельними наслідками. Якщо ви помітили будь-які ознаки втоми, зупиніться та ляжте спати на ніч або подрімайте 15–20 хвилин.

Ви в групі ризику?

Перш ніж сісти за кермо, обміркуйте, чи є у вас наведені нижче ознаки.

Недосипання або втома (6 годин сну або менше потроюють ризик).

Страждання від порушення сну (безсоння), поганої якості сну або дефіциту сну.

Їзда на великій відстані без належних перерв на відпочинок.

Водіння вночі, у середині дня або в той час, коли ви зазвичай спите. Багато аварій на важких транспортних засобах трапляються між північчю та 6 годиною ранку

Прийом седативних препаратів (антидепресанти, таблетки від застуди, антигістамінні препарати).

Робота понад 60 годин на тиждень (збільшує ризик на 40%).

Ви працюєте на кількох роботах, і ваша основна робота передбачає позмінну роботу.

Поїздка на самоті або довгою, сільською, темною чи нудною дорогою.

Переліт, зміна часового поясу.

Профілактика сонливості перед поїздкою

Висипайтеся — дорослим потрібно від 8 до 9 годин для підтримки бадьорості.

Ретельно продумайте маршрут, щоб визначити загальну відстань, пункти зупинок й інші логістичні питання.

Плануйте поїздки на години, коли ви зазвичай не спите, а не на середину ночі.

Їдьте з пасажиром.

Уникайте ліків, які викликають сонливість.

Проконсультуйтеся з лікарем, якщо ви страждаєте від денної сонливості, маєте труднощі зі сном вночі або часто дримаєте.

Додайте фізичні вправи у своє повсякденне життя, щоб отримати більше енергії.

Підтримання пильності за кермом

Захистіть себе від відблисків і перенапруження очей за допомогою сонцезахисних окулярів.

Підтримуйте прохолоду, відкривши вікно або використовуючи кондиціонер.

Уникайте важкої їжі.

Враховуйте час відпочинку протягом дня.

Попросіть іншу людину поїхати з вами й керуйте по черзі.

Робіть періодичні перерви — приблизно кожні 100 миль або 2 години під час тривалих подорожей.

Припиніть водіння та відпочиньте або подрімайте.

Споживання кофеїну може підвищити працездатність на кілька годин, але не пийте занадто багато. Урешті-решт, цей ефект мине. Не покладайтесь на кофеїн, щоб запобігти втомі.

Не вживайте наркотичних речовин. Хоча вони можуть не давати вам спати деякий час, вони не допоможуть вам бути пильними. Якщо вас хилить у сон, єдиний безпечний спосіб — з'їхати з дороги й трохи поспати. Якщо ви цього не зробите, ви ризикуєте своїм життям і життям інших людей.

2.11.3 – Фактори проїжджої частини

Погане освітлення. Удень зазвичай достатньо світла, щоб добре бачити. Уночі це не так. У деяких місцях можуть бути яскраві вуличні ліхтарі, але в багатьох місцях освітлення буде поганим. На більшості доріг вам, імовірно, доведеться повністю поклатися на фари.

Через меншу освітленість ви не зможете побачити небезпеку так само добре, як удень. Учасників дорожнього руху, які не мають ліхтарів, важко побачити. Уночі стається багато аварій за участю пішоходів, бігунів, велосипедистів і тварин.

Навіть коли є ліхтарі, ситуація на дорозі може бути складною. Сигнали світлофора й небезпеку може бути важко помітити на фоні знаків, вітрин й інших джерел світла.

Їдьте повільніше, якщо освітлення погане або ускладнює ситуацію на дорозі.

Їдьте досить повільно, щоб бути впевненими, що зможете зупинитися на відстані, яку бачите попереду.

П'яні водії. П'яні водії та водії під дією наркотиків небезпечні для себе й для вас. Будьте особливо уважні в години закриття барів і таверн. Остерігайтеся водіїв, які не можуть триматися своєї смуги руху або підтримувати швидкість, зупиняються без причини або демонструють інші ознаки алкогольного чи наркотичного сп'яніння.

2.11.4 – Фактори транспортного засобу

Фари. Уночі ваші фари зазвичай є основним джерелом світла для вас і для інших людей, які вас бачать. З фарами ви не бачите стільки ж, скільки бачите вдень. З ближнім світлом ви можете бачити попереду близько 250 футів, а з дальнім світлом приблизно на 350–500 футів. Ви повинні регулювати свою швидкість, щоб відстань гальмування залишалася в межах видимості. Це означає їхати досить повільно, щоб мати можливість зупинитися в межах видимості ваших фар. Інакше, коли ви побачите небезпеку, ви не встигнете зупинитися.

Нічне водіння може бути більш небезпечним, якщо у вас є проблеми з фарами. Брудні фари можуть випромінювати лише половину належного світла. Це зменшує вашу здатність бачити, а іншим стає важче бачити вас. Переконайтеся, що ваші вогні чисті й працюють. Фари можуть бути невідрегульовані. Якщо вони не вказують у правильному напрямку, вони не дають вам хорошого огляду й можуть засліпити інших водіїв. Попросіть кваліфікованого фахівця перевірити, чи їх відрегульовано належним чином.

Інші вогні. Щоб вас було добре видно, наведене нижче має бути чистим і працювати належним чином.

- Відбивачі.
- Задні габаритні вогні.
- Розпізнавальні вогні.
- Бічні габаритні вогні.
- Габаритні вогні.

Показчики повороту й стоп-сигнали. Уночі ваші показчики повороту й стоп-сигнали ще важливіші, оскільки вони повідомляють іншим водіям, що ви збираєтеся робити. Переконайтеся, що у вас чисті й справні показчики повороту й стоп-сигнали.

Лобове скло й пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало. Мати чисте лобове скло й чистий пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало важливіше вночі, ніж удень. Яскраве світло вночі може спричинити забруднення вашого лобового скла чи пристрою моніторингу дорожнього руху / дзеркала, створюючи власний відблиск, блокуючи ваш огляд. Більшість людей стикалися з тим, що під час руху назустріч сонцю, яке сходить або от-от зайде, вони ледве бачать крізь лобове скло, яке, здавалося, мало нормальний вигляд посеред дня. Очистьте лобове скло зсередини й зовні, щоб безпечно керувати вночі.

2.11.5 – Процедури нічного водіння

Процедури перед поїздкою. Переконайтеся, що ви відпочили й бадьорі. Якщо ви відчуваєте сонливість, поспіть перед тим, як сісти за кермо! Навіть дрімота може врятувати ваше життя або життя інших. Якщо ви носите окуляри, переконайтеся, що вони чисті й без подряпин. Не носіть сонцезахисні окуляри вночі. Проведіть повну перевірку вашого транспортного засобу. Перевірте всі ліхтарі й відбивачі й почистьте ті, до яких ви можете дістатися.

Не засліплюйте інших. Відблиски ваших фар можуть спричинити проблеми водіям, які їдуть вам назустріч. Вони також можуть заважати водіям, які рухаються в тому ж напрямку, що й ви, коли ваші фари світяться в їхньому дзеркалі заднього виду. Приглушіть фари, щоб вони не засліплювали інших водіїв. Приглушіть фари на відстані 500 футів від зустрічного транспортного засобу, а також під час руху за іншим транспортним засобом на відстані 500 футів.

Уникайте відблисків від зустрічних транспортних засобів. Не дивіться прямо на фари зустрічних транспортних засобів. Подивіться трохи праворуч на праву смугу або крайову розмітку дороги, якщо вона є. Якщо інші водії не вмикають ближнє світло, не намагайтеся «помститися їм», увімкнувши власне дальнє світло. Це збільшує відблиски для зустрічних водіїв і підвищує ймовірність аварії.

Використовуйте дальнє світло, коли є така можливість. Деякі водії припускаються помилки, завжди вмикаючи ближнє світло. Це серйозно обмежує їхню здатність бачити попереду. Використовуйте дальнє світло, коли це безпечно й дозволено законом. Використовуйте їх, коли ви не перебуваєте в межах 500 футів від транспортного засобу, що наближається. Крім того, не допускайте, щоб усередині кабіни було занадто яскраво. Це ускладнює огляд іззовні. Вимкніть світло в салоні й налаштуйте мінімальне освітлення приладів так, щоб мати змогу читати їх показники.

Якщо вам хочеться спати, зупиніться в найближчому безпечному місці. Люди часто не усвідомлюють, наскільки вони близькі до того, щоб заснути, навіть коли їхні повіки закриваються. Якщо ви можете безпечно це зробити, подивіться на себе в дзеркало. Якщо ви маєте сонний вигляд або просто відчуваєте сонливість, зупиніться! Ви перебуваєте в дуже небезпечному стані. Єдині безпечні ліки — це сон.

2.12 – ВОДІННЯ В ТУМАНІ

Туман може виникнути будь-коли. Туман на автомагістралях може бути надзвичайно небезпечним. Туман часто буває неочікуваним, і видимість може швидко погіршуватися. Слід пильнувати за туманними явищами й бути готовим знизити швидкість. Не думайте, що туман розсіється після того, як ви в'їдете в нього.

Найкраща порада для водіння в тумані — не їхати. Бажано з'їхати з дороги в зону відпочинку або на стоянку для вантажівок, доки видимість не покращиться. Якщо ви змушені керувати автомобілем, обов'язково врахуйте наведене нижче.

- Зважайте на всі попереджувальні знаки, пов'язані з туманом.
- Знизьте швидкість, перш ніж в'їхати в туман.
- Увімкніть усі вогні. Використовуйте ближнє світло фар і протитуманні фари для кращої видимості навіть удень і будьте уважні до інших водіїв, які, можливо, забули ввімкнути фари.
- Увімкніть 4-сторонні пробліскові маячки. Це дасть змогу водіям транспортних засобів, що під'їжджають до вас ззаду, швидше помітити ваш транспортний засіб.
- Слідкуйте за транспортними засобами на узбіччі проїжджої частини. Задні ліхтарі або фари перед вами не обов'язково вказують на те, що дорога попереду. Транспортний засіб може взагалі не перебувати на дорозі.
- Зважайте на придорожні світлодіодні маячки, щоб визначити, як дорога може вигинатися перед вами.
- Прислухайтесь до звуків дорожнього руху, який ви не бачите.
- Уникайте проїзду інших транспортних засобів.
- Не зупиняйтеся на узбіччі дороги без крайньої потреби.
- Будьте готові до екстрених зупинок.

2.13 – ВОДІННЯ ВЗИМКУ

2.13.1 – Перевірки транспортних засобів

Переконайтеся, що ваш транспортний засіб готовий перед поїздкою в зимову погоду. Ви маєте регулярно проводити перевірку, звертаючи особливу увагу на наведені нижче пункти.

Рівень охолоджувальної рідини й кількість антифризу. Переконайтеся, що система охолодження заповнена й у ній достатньо антифризу для захисту від замерзання. Це можна перевірити за допомогою спеціального тестера для охолоджувальної рідини.

Обладнання для розморожування та обігріву. Переконайтеся, що засоби проти обледеніння працюють. Вони потрібні для безпечного водіння. Переконайтеся, що обігрівач працює, і що ви знаєте, як ним користуватися. Якщо ви використовуєте інші обігрівачі й очікуєте, що вони вам знадобляться (наприклад, обігрівачі пристрою / дзеркала моніторингу дорожнього руху, обігрівачі акумуляторних батарей, обігрівачі паливного бака), перевірте їхню роботу перед початком поїздки.

Склоочисники й омивачі. Переконайтеся, що щітки склоочисників лобового скла справні. Переконайтеся, що щітки склоочисників притискаються до скла достатньо сильно, щоб очистити лобове скло, інакше вони можуть не змитати сніг належним чином. Переконайтеся, що омивач лобового скла працює, а в бачку омивача є рідина.

Використовуйте антифриз для омивача лобового скла, щоб запобігти замерзання рідини омивача. Якщо ви погано бачите під час водіння (наприклад, через несправні склоочисники), безпечно зупиніться та усуньте проблему.

Шини. Переконайтеся, що на ваших шинах достатньо протектора. Шини приводних коліс мають забезпечувати зчеплення з поверхнею для переміщення транспортного засобу по мокрому покриттю та снігу. Кермові шини повинні мати зчеплення з дорогою, щоб керувати транспортним засобом. Достатній протектор особливо важливий у зимових умовах. Глибина протектора повинна становити не менше 4/32 дюйма в кожній основній канавці на передніх шинах і не менше 2/32 дюйма на інших шинах. Що більше, то краще. Використовуйте манометр, щоб визначити, чи достатньо протектора для безпечного водіння.

Ланцюги для шин. Ви можете опинитися в умовах, коли ви не зможете їздити без ланцюгів, навіть щоб дістатися до безпечного місця. Майте при собі потрібну кількість ланцюжків і додаткових поперечних ланок. Переконайтеся, що вони підходять до ваших шин приводних коліс. Перевірте ланцюги на наявність зламаних гачків, зношених або зламаних поперечних зв'язків, а також зігнутих або зламаних бічних ланцюгів. Навчіться надягати ланцюги до того, як вам доведеться робити це на снігу й льоду. Під час їзди в зимову погоду слід мати при собі ланцюги для шин.

Ліхтарі й відбивачі. Переконайтеся, що ліхтарі й відбивачі чисті. Світло й відбивачі особливо важливі під час несприятливих погодних умов. Час від часу перевіряйте їх під час несприятливих погодних умов, щоб переконатися, що вони чисті й працюють належним чином.

Вікна й пристрої / дзеркала моніторингу дорожнього руху. Перед початком руху струсіть лід, сніг тощо з лобового скла, вікон і пристрою / дзеркала моніторингу дорожнього руху. За потреби використовуйте скребок для лобового скла, щітку для снігу й засіб для розморожування лобового скла.

Поручні, сходинки й настили. Видаліть весь лід і сніг із поручнів, сходинок і настилів, якими ви повинні користуватися для входу в кабінку або для пересування транспортним засобом. Це зменшить ризик послизнутися.

Жалюзі радіаторів і зимова заслінка. Видаліть лід із жалюзі радіатора. Стежте, щоб зимову заслінку не було закрито занадто щільно. Якщо жалюзі замерзли або зимова заслінка закрита занадто сильно, двигун може перегрітись і зупинитись.

Вихлопна система. Витоки вихлопної системи особливо небезпечні, коли вентиляція кабіни може бути поганою (зачинені вікна тощо). Ослаблені з'єднання можуть призвести до витоку отруйного чадного газу у ваш транспортний засіб. Чадний газ викликає сонливість. У досить великих кількостях він може вбити вас. Перевірте вихлопну систему на наявність ослаблених деталей, а також на наявність звуків й ознак витоків.

2.13.2 – Водіння

Слизьке покриття. На слизькій дорозі їдьте повільно й плавно. Якщо дуже слизько, краще взагалі не сідати за кермо. Зупиніться в першому безпечному місці.

Починайте обережно й повільно. Під час першого старту відчуйте дорогу. Не поспішайте.

Перевірте, чи немає льоду. Перевірте, чи немає ожеледиці на дорозі, особливо на мостах і естакадах. Відсутність бризок від інших транспортних засобів указує на те, що на дорозі утворилась ожеледиця. Крім того, перевірте свій пристрій / дзеркало моніторингу дорожнього руху й щітки склоочисника на наявність льоду. Якщо на них лід, швидше за все, дорога також буде вкрита ожеледицею.

Адапуйте повороти й гальмування відповідно до умов. Здійснюйте повороти якомога плавніше. Не гальмуйте сильніше, ніж необхідно, і не використовуйте гальма двигуна чи сповільнювач швидкості. (Вони можуть спричинити пробуксовування приводних коліс на слизькій поверхні)

Відрегулюйте швидкість відповідно до умов. Не обганяйте повільніші транспортні засоби без необхідності. Їдьте повільно й дивіться достатньо далеко вперед, щоб тримати постійну швидкість. Уникайте сповільнення та прискорення. Проїжджайте повороти на менших швидкостях і не гальмуйте під час поворотів. Майте на увазі, що з підвищенням температури до рівня, коли лід починає танути, дорога стає ще більш слизькою. Їдьте ще повільніше.

Відрегулюйте дистанцію відповідно до умов. Не їдьте поруч з іншими транспортними засобами. Дотримуйтеся більшої дистанції слідування. Коли ви бачите попереду затор, знизьте швидкість або зупиніться, щоб дочекатися, поки він зникне. Намагайтеся заздалегідь передбачити зупинки й поступово зменшувати швидкість. Слідкуйте за снігоочисними машинами, а також вантажівками із сіллю та піском і дайте їм достатньо місця.

Мокрі гальма. Під час їзди за сильного дощу або в глибокій стоячій воді гальма намокають. Наявність води в гальмах може призвести до того, що гальма будуть слабкими, нерівномірно спрацьовувати або заклинювати. Це може призвести до недостатньої гальмівної здатності, блокування коліс, тяги в той чи інший бік, а також до заклинювання причепа, якщо ви тягнете його за собою.

По можливості уникайте проїзду через глибокі калюжі або проточну воду. Якщо ні, вам слід виконати наведене нижче.

- Знизьте швидкість і встановіть низьку передачу.
- Обережно натисніть на гальма. Так ви притиснете накладку до гальмівних барабанів або дисків і не дасте бруду, мулу, піску й воді потрапити всередину під час руху по воді.
- Збільште оберти двигуна й перетніть воду, злегка натискаючи на гальма.
- Виїхавши з води, злегка натисніть на гальма на короткій відстані, щоб нагріти їх і висушити.
- Зробіть зупинку для перевірки, коли це буде безпечно. Озирніться назад, щоб переконатися, що за вами ніхто не їде, а потім натисніть на гальма, щоб переконатися, що вони добре працюють. Якщо ні, висушіть їх далі, як описано вище. (УВАГА! Не натискайте занадто сильно на гальмо й педаль газу одночасно, інакше ви можете перегріти гальмівні барабани й накладки)

2.14 – ВОДІННЯ В СПЕКОТНУ ПОГОДУ

2.14.1 – Перевірки транспортних засобів

Виконайте звичайну перевірку, але зверніть особливу увагу на наведені нижче пункти.

- **Шини.** Перед поїздом перевірте кріплення шин і тиск повітря. Перевіряйте шини що дві години або кожні 100 миль під час руху в дуже спекотну погоду. Тиск повітря зростає з температурою. Не випускайте повітря, інакше тиск буде занадто низьким, коли шини охолонуть. Якщо шина занадто гаряча, щоб її можна було торкнутися, зупиніться, поки шина не охолоне. Інакше шина може лопнути або загорітися.
- **Моторна олива.** Моторна олива допомагає охолоджувати двигун, а також змащує його. Переконайтеся, що в двигуні достатньо моторної оливи. Якщо у вас є датчик температури оливи, переконайтеся, що під час руху температура перебуває в належному діапазоні.

- **Охолоджувальна рідина двигуна.** Перед початком руху переконайтеся, що в системі охолодження двигуна достатньо води й антифризу відповідно до вказівок виробника двигуна. (Антифриз допомагає двигуну працювати як у спекотних, так і в холодних умовах). Під час руху час від часу перевіряйте температуру води або температуру охолоджувальної рідини. Переконайтеся, що вона залишається в межах норми. Якщо датчик перевищує найвищу безпечну температуру, можливо, щось не так, а це може призвести до виходу двигуна з ладу і, можливо, пожежі. Якнайшвидше зупиніться та спробуйте з'ясувати, що сталося.

Деякі транспортні засоби мають оглядові вікна, прозорі контейнери для переливу охолоджувальної рідини або контейнери для збору охолоджувальної рідини. Вони дають змогу перевірити рівень охолоджувальної рідини, поки двигун гарячий. Якщо контейнер не є частиною системи під тиском, кришку можна безпечно зняти й долити охолоджувальну рідину, навіть коли двигун працює за робочої температури.

Ніколи не знімайте кришку радіатора або будь-яку частину системи під тиском, доки система не охолоне. Пара й окріп можуть розбризкуватися під тиском і спричинити серйозні опіки. Якщо ви можете торкнутися кришки радіатора голою рукою, імовірно, вона достатньо прохолодна, щоб її відкрити.

Якщо охолоджувальну рідину потрібно додати в систему без рекупераційного або переливного бачка, виконайте такі дії:

- Вимкніть двигун.
  - Зачекайте, поки двигун охолоне.
  - Захистіть руки (використовуйте рукавички або щільну тканину).
  - Повільно поверніть кришку радіатора до першого упору, щоб звільнити притискне ущільнення.
  - Відійдіть назад, доки не буде випущено тиск із системи охолодження.
  - Коли весь тиск вийде, натисніть на ковпачок і поверніть його далі, щоб зняти його.
  - Візуально перевірте рівень охолоджувальної рідини й за потреби додайте її ще.
  - Установіть кришку на місце й поверніть до упору в закрите положення.
- **Паски двигуна.** Дізнайтеся, як перевірити натяг клинового паска на вашому автомобілі, натиснувши на паски. Ослаблені паски не забезпечать належного обертання водяного насоса й/або вентилятора. Це призведе до перегріву. Крім того, перевірте паски на наявність тріщин або інших ознак зносу. Це особливо актуально в спекотну погоду. Тріснуті паски становлять загрозу безпеці.
  - **Шланги.** Переконайтеся, що шланги системи охолодження перебувають у належному стані. Порваний шланг під час руху може призвести до поломки двигуна й навіть пожежі.

2.14.2 – Водіння

- **Стежте за смолою, яка просочується.** У дуже спекотну погоду смола в дорожньому покритті часто піднімається на поверхню. Місця, де смола просочується на поверхню, дуже слизькі.
- **Їдьте достатньо повільно, щоб запобігти перегріванню.** На високих швидкостях створюється більше тепла для шин і двигуна. В умовах пустелі спека може досягати небезпечного рівня. Спека збільшує імовірність пошкодження шин або навіть пожежі, а також виходу з ладу двигуна.

Підрозділи 2.11, 2.12, 2.13 і 2.14

Перевірте свої знання

1. Ви маєте використовувати ближнє світло, коли це можливо. Правильно чи неправильно?
2. Що слід зробити, перш ніж сісти за кермо, якщо ви відчуваєте сонливість?
3. До яких наслідків можуть призвести мокрі гальма? Як уникнути цих проблем?
4. Ви маєте випустити повітря з гарячих шин, щоб тиск повернувся до норми. Правильно чи неправильно?
5. Ви можете безпечно зняти кришку радіатора, якщо двигун не перегрітий. Правильно чи неправильно?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.11, 2.12, 2.13 і 2.14.

2.15 – ЗАЛІЗНИЧНО-АВТОМОБІЛЬНІ ПЕРЕЇЗДИ

Залізнично-автомобільні переїзди — це особливий вид перехрестя, де проїжджа частина перетинає залізничні колії. Такі переїзди завжди небезпечні. До кожного такого переїзду потрібно під'їжджати з очікуванням, що наближається потяг. Надзвичайно важко оцінити відстань поїзда до переїзду, а також швидкість поїзда, що наближається.

2.15.1 – Типи переїздів

Пасивні переїзди. На цьому типі переїзду немає жодного пристрою для регулювання руху. Рішення зупинитися чи продовжити повністю залежить від вас. На пасивних переїздах ви маєте виявити переїзд, побачити потяг, який рухається коліями, і вирішити, чи достатньо вільного простору для безпечного перетину. На пасивних переїздах є жовті кругові попереджувальні знаки, тротуарна розмітка й косі хрести, які допоможуть вам їх розпізнати.

Активні переїзди. На переїздах цього типу встановлено пристрій для регулювання руху. До таких активних пристроїв належать миготливі червоні лампочки з дзвіночками або без них, а також миготливі червоні лампочки з дзвіночками й шлагбаумом.

2.15.2 – Попереджувальні знаки й пристрої

Попереджувальні знаки. Круглий чорно-жовтий попереджувальний знак розміщено перед залізничним переїздом загального користування. Попереджувальний знак попереджає вас про необхідність зменшити швидкість, прислухатися до поїзда й бути готовим зупинитися на колії, якщо він наближається. Усі пасажирські транспортні засоби й транспортні засоби, що перевозять небезпечні речовини, мають зупинитися. Див. рис. 2.15.

Розмітка на дорозі. Розмітка на дорозі означає те саме, що й попереджувальний знак. На них зображено «X» із літерами «RR» і розмітку, що забороняє проїзд на двосмугових дорогах. Див. рис. 2.16.

На двосмугових дорогах також є знак заборони проїзду. Перед залізничними коліями на дорозі може бути намальована біла стоп-лінія. Під час зупинки на переїзді передня частина транспортного засобу має залишатися за цією лінією.

Знаки у вигляді косих хрестів. Цей знак позначає переїзд. Він означає, що ви маєте поступитися правом проїзду поїзду. Якщо на дорожньому покритті не намальовано білу стоп-лінію, транспортні засоби мають зупинитися не ближче 15 футів і не далі 50 футів від найближчої рейки найближчої колії. Якщо дорога перетинає більше ніж одну колію, знак під косим хрестом указує кількість колій. Див. рис. 2.17.

Миготливі червоні світлові сигнали. На багатьох залізничних переїздах знак косою хреста має миготливі червоні лампочки й дзвіночки. Коли світло почне блимати, зупиніться! Наближається поїзд. Ви повинні поступитися поїзду правом проїзду. Якщо колій кілька, перед перетином переконайтеся, що всі колії вільні. Див. рис. 2.18.

Шлагбаум. На багатьох залізничних переїздах є шлагбауми з миготливими червоними світловими сигналами й дзвіночками. Зупиніться, коли світлові сигнали почнуть блимати, і до того, як шлагбаум опуститься через смугу дороги. Не рушайте з місця, доки шлагбаум не підніметься та лампочки не перестануть блимати. Продовжуйте рух, коли буде безпечно. Див. рис. 2.18.

Рис. 2.15

КРУГЛИЙ ЖОВТИЙ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНИЙ ЗНАК

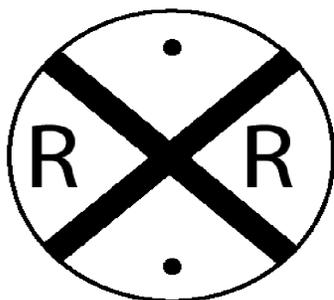

Рис. 2.16

ПОЗНАЧКИ НА ДОРОЗІ

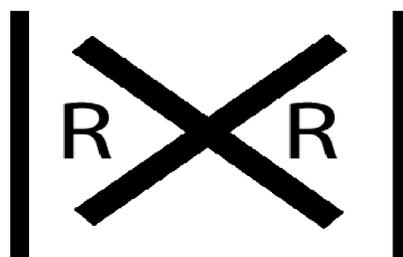

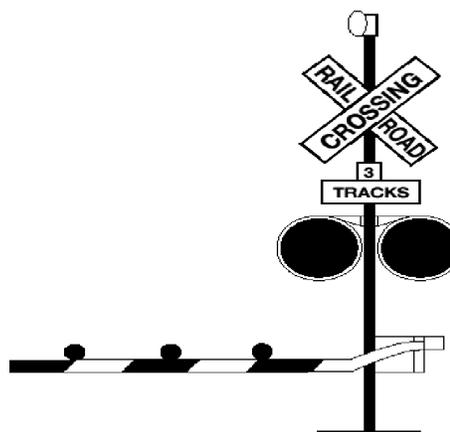
Рис. 2.17

КІЛЬКА КОЛІЙ

Рис. 2.18

ШЛАГБАУМИ / ЛАМПОЧКИ

2.15.3 – Процедури водіння

Ніколи не обганяйте поїзд на переїзді. Ніколи не намагайтеся встигнути перетнути колію перед потягом на переїзді. Укraj складно оцінити швидкість поїзда, що наближається.

Зменште швидкість. Швидкість потрібно зменшити відповідно до вашої здатності бачити поїзди, що наближаються в будь-якому напрямку, і вона має бути такою, щоб ви могли зупинитися перед коліями, якщо це необхідно.

Не сподівайтесь почути сигнал поїзда. Поїзди можуть не подавати звукові сигнали під час наближення до деяких переїздів або це може бути заборонено. Громадські переїзди, де поїзди не подають звукові сигнали, має бути позначено знаками. Через шум у вашому транспортному засобі ви також можете не почути гудок поїзда, доки він не наблизиться до переїзду на небезпечну відстань.

Не покладайтеся на сигнали. Не варто покладатися лише на наявність попереджувальних сигналів, шлагбаумів або прапорців, які сповіщають про наближення поїздів. Будьте особливо уважні на переїздах, де немає шлагбаумів або миготливих червоних сигналів.

Подвійні колії вимагають подвійної перевірки. Пам'ятайте, що поїзд на одній колії може закривати собою поїзд на іншій колії. Перед перетином подивіться в обидва боки. Після того як один поїзд проїхав переїзд, переконайтеся, що поблизу немає інших поїздів, перш ніж перетинати колії.

Територія станцій і переїзди в містах і селищах. Території станцій і переїзди в містах так само небезпечні, як і переїзди в сільській місцевості. Наближайтеся до них із максимальною обережністю.

2.15.4 – Безпечна зупинка на автомобільно-залізничних переїздах

Повна зупинка на переїздах потрібна, коли:

- через характер вантажу зупинка є обов'язковою відповідно до законодавства штату або федерального законодавства;
- така зупинка вимагається законом в інших випадках.

Під час зупинки обов'язково:

- перевірте, чи немає руху позаду вас, поступово зупиняючись (скористайтесь смугою гальмування, якщо вона є);
- увімкніть чотиристоронні аварійні проблискові маячки.

2.15.5 – Перетин колій

На залізничних переїздах із крутими під'їздами ваш транспортний засіб може застрягнути на коліях.

Завжди слідкуйте за дорожніми умовами, аби не потрапити в пастку, коли вам доведеться зупинитися на колії. Переконайтеся, що ви зможете перетнути колії до того, як почнете їх перетинати. Типовому тягачу з причепом потрібно щонайменше 14 секунд, щоб проїхати одну колію, і більше 15 секунд, щоб проїхати подвійну колію.

Не перемикайте передачі під час перетину залізничних колій.

2.15.6 – Особливі ситуації

Будьте уважні! Ці причепи можуть застрягти на піднятих переїздах:

- причепи з низькою підвіскою (трал, автовоз, вантажівка для перевезення меблів, причіп для перевезення худоби).
- одновісний тягач, який тягне довгий причіп із шасі, установленим для розміщення двовісного тягача.

Якщо ви з якоїсь причини застрягнете на рейках, вийдіть із транспортного засобу й відійдіть від рейок. Ознайомтеся з указівниками чи перевірте сигнал світлофора на переїзді, щоб дізнатись інформацію про дії в разі надзвичайних ситуацій. Зателефонуйте 911 чи за іншим номером екстреної служби. Укажіть розташування переїзду, використовуючи всі орієнтири, які можна ідентифікувати, особливо номер DOT, якщо він є.

2.16 – ВОДІННЯ В ГОРАХ

У водінні в горах сила тяжіння відіграє головну роль. Під час будь-якого підйому сила тяжіння сповільнює вас. Що крутіший, довший підйом і/або важчий вантаж, то частіше вам доведеться використовувати нижчі передачі для підйому на пагорби або гори. Під час довгих крутих спусків сила тяжіння збільшує швидкість вашого транспортного засобу. Ви повинні вибрати відповідну безпечну швидкість, використовувати низьку передачу й правильну техніку гальмування. Вам слід заздалегідь спланувати маршрут й отримати інформацію про всі довгі, круті підйоми вздовж запланованого маршруту подорожі. Якщо можливо, поговоріть з іншими водіями, які знайомі зі схилами, щоб дізнатися, яка швидкість є безпечною.

Ви маєте їхати досить повільно, щоб гальма могли втримати вас, не перегріваючись. Якщо гальма стають занадто гарячими, вони можуть почати «згасати». Це означає, що вам доведеться натискати на них дедалі сильніше, щоб отримати ту саму гальмівну силу. Якщо ви продовжуєте сильно натискати на гальма, вони можуть слабшати, доки ви не зможете вповільнитися чи зупинитися взагалі.

2.16.1 – Вибір «безпечної» швидкості

Ваше найважливіше завдання — вибрати швидкість, яка не є надто високою для:

- загальної ваги транспортного засобу й вантажу;
- довжини схилу;
- крутизни схилу;
- дорожніх умов;
- погоди.

Якщо встановлено обмеження швидкості або є знак із зазначенням «Максимальна безпечна швидкість», ніколи не перевищуйте вказану швидкість. Крім того, звертайте увагу на попереджувальні знаки, що вказують на довжину й крутизну схилу.

Ви повинні використовувати гальмівний ефект двигуна як основний спосіб контролювати швидкість. Гальмівний ефект двигуна найбільший, коли він працює близько регульованих обертів, а коробка передач перебуває на нижчих передачах. Бережіть свої гальма, щоб мати можливість уповільнитись або зупинитися відповідно до умов дороги й руху.

2.16.2 – Вибір правильної передачі перед початком руху вниз

Перед початком руху вниз схилом переключіть коробку передач на нижчу передачу. Не намагайтеся перемикається на нижчу передачу після того, як швидкість уже зросла. Ви не зможете перемикається на нижчу передачу. Можливо, ви навіть не зможете повернутися до будь-якої передачі й весь ефект гальмування двигуном буде втрачено. Перемикається автоматичної коробки передач на нижчу передачу на високій швидкості може пошкодити коробку передач, а також призвести до втрати гальмівного ефекту двигуна.

Для старих вантажівок правило вибору передач полягає в тому, щоб використовувати ту саму передачу для спуску з пагорба, що й для підйому на пагорб. Однак нові вантажівки мають деталі з низьким рівнем тертя та обтічні форми для економії пального. Вони також можуть мати більш потужні двигуни. Це означає, що вони можуть підніматися на пагорби на вищих передачах і мають менше тертя та повітряного опору, що стримує їх на спусках. Із цієї причини водіям сучасних вантажівок, можливо, доведеться використовувати нижчу передачу під час спуску з пагорба, ніж під час підйому на нього. Ви повинні знати, що підходить для вашого транспортного засобу.

2.16.3 – Згасання або відмова гальм

Гальма сконструйовані таким чином, що гальмівні колодки чи накладки труться об гальмівний барабан або диски, щоб уповільнити автомобіль. Гальмування призводить до нагрівання, проте завдяки своїй конструкції гальма можуть витримувати велику температуру. Однак гальма можуть втратити ефект або вийти з ладу через надмірне нагрівання, спричинене занадто частим використанням і нехтуванням гальмівним ефектом двигуна.

Згасання гальм також спричиняється регулюванням. Безпечне керування транспортним засобом відбувається тоді, коли кожне гальмо виконує свою частину роботи. Невідрегульовані гальма перестануть виконувати свою частину роботи швидше, ніж відрегульовані. Через це інші гальма можуть перегрітися та втратити ефект, і гальмівного ефекту буде недостатньо для керування транспортними засобами. Гальма можуть швидко вийти з ладу, особливо коли вони часто використовуються; також гальмівні накладки зношуються швидше, коли вони гарячі. Тому регулювання гальм необхідно часто перевіряти.

2.16.4 – Правильна техніка гальмування

Пам'ятайте. Використання гальм на довгому та/або крутому спуску є лише доповненням до гальмівного ефекту двигуна. Після того як транспортний засіб перейшов на відповідну низьку передачу, слід виконати наведені нижче дії з гальмування.

- Натискайте гальма достатньо сильно, щоб відчуті певне сповільнення.
- Коли ваша швидкість знизиться приблизно до п'яти миль/год нижче «безпечної» швидкості, відпустіть гальма.
(Гальмування має тривати близько трьох секунд.)
- Коли ваша швидкість збільшиться до «безпечної», повторіть кроки 1 і 2.

Наприклад, якщо ваша «безпечна» швидкість становить 40 миль/год, ви не застосовуєте гальма, поки ваша швидкість не досягне 40 миль/год. Тепер на гальма потрібно натиснути достатньо сильно, щоб поступово знизити швидкість до 35 миль/год, а потім відпустити. Повторюйте цю процедуру стільки разів, скільки потрібно, доки не досягнете кінця пониження. На багатьох крутих гірських спусках побудовані евакуаційні пандуси. Вони призначені для безпечної зупинки транспортних засобів, що з'їжджають, без травмування водіїв і пасажирів. Евакуаційні пандуси являють собою довге ложе із сипучого м'якого матеріалу для вповільнення автомобіля, що з'їжджає, іноді в поєднанні з підйомом.

Дізнайтеся розташування евакуаційних пандусів на вашому маршруті. Знаки показують водіям, де розташовується пандус. Евакуаційні пандуси рятують життя, обладнання та вантажі. Використовуйте їх, якщо у вас відмовлять гальма.

Підрозділи 2.15 і 2.16

Перевірте свої знання

1. Які фактори визначають ваш вибір «безпечної» швидкості під час довгого крутого спуску?
2. Чому перш ніж спускатися з пагорба, потрібно перейти на належну передачу?
3. Опишіть правильну техніку гальмування під час довгого крутого спуску.
4. Які транспортні засоби можуть застрягти на автомобільно-залізничному переїзді?
5. Скільки часу потрібно типовому тягачу з причепом, щоб переїхати подвійну колію?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.15 і 2.16.

2.17 – АВАРІЙНІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС ВОДІННЯ

Аварійні ситуації на дорогах виникають, коли два транспортні засоби от-от зіткнуться. Аварійні ситуації на транспортних засобах трапляються, коли виходять із ладу шини, гальма або інші важливі деталі. Дотримуючись правил безпеки, викладених у цьому посібнику, можна запобігти надзвичайним ситуаціям. Але якщо надзвичайна ситуація все ж трапиться, ваші шанси уникнути аварії залежать від того, наскільки добре ви впораєтесь з нею. Нижче описано дії, які ви можете виконати.

2.17.1 – Кермування для уникнення аварії

Зупинка — не завжди найбезпечніше, що можна зробити в екстремній ситуації. Коли вам не вистачає місця, щоб зупинитися, можливо, вам доведеться ухилитися від того, що попереду. Пам'ятайте, що майже завжди ви можете повернути й проскочити перешкоду швидше, ніж зупинитися. (Однак транспортні засоби великої вантажопідйомності й трактори з кількома причепами можуть перекинутися.)

Тримайте обидві руки на кермі. Щоб швидко повернути, необхідно міцно тримати кермо обома руками. Найкращий спосіб тримати обидві руки на кермі, якщо виникла надзвичайна ситуація, — це тримати їх там весь час.

Як швидко й безпечно повертати. Швидкий поворот можна здійснити безпечно, якщо зробити його правильно. Ось кілька пунктів, якими користуються безпечні водії:

- Не натискайте на гальмо під час повороту. Під час повороту дуже легко заблокувати колеса. Якщо це станеться, ви можете втратити контроль.
- Не повертайте більше, ніж потрібно, щоб об'їхати все, що стоїть на вашому шляху. Що різкіше ви повертаєте, то більша ймовірність заносу або перекидання.
- Будьте готові до «контркермування», тобто повернути колесо назад в іншому напрямку, коли ви проїдете все, що було на вашому шляху. Якщо ви не готові до контркермування, ви не зможете зробити це достатньо швидко. Треба думати про екстрене керування та контркерування як про дві частини однієї дії.

Куди керувати. Якщо зустрічний водій виїхав на вашу смугу, найкраще перелаштуватися праворуч. Якщо цей водій зрозуміє, що сталося, природною реакцією буде повернутися на свою смугу руху.

Якщо щось блокує ваш шлях, найкращий напрямок руху буде залежати від ситуації.

Якщо ви використовували свій пристрій / дзеркало моніторингу дорожнього руху, ви знатимете, яка смуга руху порожня, і нею можна безпечно користуватися. Якщо узбіччя вільне, то краще рухатися праворуч. Навряд чи хтось буде їхати по узбіччю, але хтось може об'їжджати вас зліва. Ви знатимете, чи використовували ви пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало. Якщо ви заблоковані з обох боків, найкращим варіантом може бути рух праворуч. Принаймні, ви не зможете нікого виїжджати на смугу зустрічного руху й не спричините лобове зіткнення.

З'їзд із дороги. У деяких надзвичайних ситуаціях вам, можливо, доведеться з'їхати з дороги. Це може бути менш ризиковано, ніж зіткнення з іншим транспортним засобом.

Більшість узбіч достатньо міцні, щоб витримати вагу великого транспортного засобу, і, отже, надають вільний шлях для евакуації. Ось кілька порад, якщо ви все ж таки зійдете з дороги.

Уникайте гальмування. Якщо можливо, не використовуйте гальма, поки швидкість не знизиться до 20 миль/год. Потім дуже обережно пригальмуйте, щоб уникнути заносу на пухкій поверхні.

Якщо можливо, тримайте один комплект коліс на дорожньому покритті. Це допомагає зберегти контроль.

Залишайтеся на узбіччі. Якщо узбіччя вільне, залишайтеся на ньому, доки ваш транспортний засіб не зупиниться. Коли це безпечно, подайте сигнал і перевірте пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало, перш ніж повертатися на дорогу.

Повернення на дорогу. Якщо ви змушені повернутися на дорогу до того, як зможете зупинитися, скористайтеся наведеною нижче процедурою.

- Міцно тримайте кермо й різко поверніть, щоб безпечно повернутися на дорогу. Не намагайтеся поступово повертатися на дорогу. Якщо ви це зробите, ваші шини можуть несподівано забуксувати й ви можете втратити керування.
- Коли обидві передні шини опиняться на асфальтованому покритті, негайно поверніть кермо назад. Два повороти мають бути виконані як один рух «кермування-контркерування».

2.17.2 – Як зупинитися швидко й безпечно

Якщо раптово перед вами виїжджає інший транспортний засіб, у вас виникає природна реакція — натиснути на гальма. Ця реакція хороша, якщо у вас є достатня відстань для зупинки, і ви правильно гальмуєте.

Гальмувати слід так, щоб утримувати транспортний засіб на прямій лінії і мати змогу повернути, якщо це необхідно. Ви можете використовувати метод «контрольованого гальмування» або метод «переривчастого гальмування».

Контрольоване гальмування. Використовуючи цей метод, гальма потрібно натискати якомога сильніше, не блокуючи колеса. При цьому рухи керма повинні бути дуже малими. Якщо вам потрібно більше відрегулювати кермо або якщо колеса блокуються, відпустіть гальма. Знову натисніть на гальма, щойно матимете змогу.

Переривчасте гальмування

Натисніть на гальма до упору.

Відпустіть гальма, коли колеса заблокуються.

Щойно колеса почнуть котитися, знову натисніть на гальма до упору. (Може знадобитися до однієї секунди, перш ніж колеса почнуть котитися після того, як ви відпустите гальма. Якщо ви повторно натиснете на гальма до того, як колеса почнуть обертатися, транспортний засіб не вирівняється.)

Не тисніть на гальма до упору. Екстремне гальмування не означає натискання на педаль гальма якомога сильніше. Це лише заблокує колеса й спричинить занос. Якщо колеса буксують, ви не можете керувати автомобілем.

Примітка. Якщо ви керуєте транспортним засобом з антиблокувальною системою гальм, прочитайте вказівки з посібника користувача щодо швидкої зупинки й дотримуйтеся їх.

2.17.3 – Відмова гальм

Гальма, які підтримуються в належному стані, виходять із ладу рідко. Більшість відмов гідравлічних гальм відбувається з однієї з двох причин: (пневматичні гальма розглянуто в розділі 5.)

- утрата гідравлічного тиску;
- гальмування згасає на довгих пагорбах.

Утрата гідравлічного тиску. Коли система не буде створювати тиск, педаль гальма буде відчуватися як губка або буде провалюватися в підлогу. Нижче наведено кілька речей, які ви можете зробити.

Перемикання на нижчу передачу. Перемикання транспортного засобу на нижчу передачу допоможе вповільнити його.

Накачування гальм. Іноді натискання на педаль гальма створює достатній гідравлічний тиск, щоб зупинити транспортний засіб.

Використання стоянкового гальма. Стоянкове або аварійне гальмо відокремлене від гідравлічної гальмівної системи. Тому його можна використовувати для сповільнення транспортного засобу. Однак не забудьте натиснути кнопку розблокування або потягнути важіль розблокування під час використання аварійного гальма, щоб відрегулювати гальмівний тиск і запобігти блокуванню коліс.

Пошук шляху відходу. Уповільнюючи транспортний засіб, шукайте шляхи відходу — відкрите поле, бічні вулиці або евакуаційні пандуси. Поворот на гору — хороший спосіб уповільнити й зупинити транспортний засіб. Слідкуйте, щоб транспортний засіб не почав котитися назад після вашої зупинки. Увімкніть низьку передачу, включіть стоянкове гальмо і, якщо необхідно, від'їдьте назад до якоїсь перешкоди, яка зупинить транспортний засіб.

Відмова гальм у разі переходу на нижчу передачу. Достатньо повільна їзда й правильне гальмування майже завжди запобігають відмові гальм на довгих спусках. Однак якщо гальма відмовили, вам доведеться шукати щось зовні свого транспортного засобу, щоб його зупинити.

Ваша найкраща надія — це евакуаційний пандус. Якщо він є, то про це вам повідомлять знаки. Скористайтеся ним. Пандуси зазвичай розташовані за кілька миль від верхньої частини спуску. Щороку сотні водіїв уникають травм або пошкоджень своїх транспортних засобів, використовуючи аварійні пандуси. На деяких евакуаційних пандусах використовується м'який гравій, який перешкоджає руху транспортного засобу й зупиняє його. Інші повертають на пагорб, використовуючи його для зупинки автомобіля, і м'який гравій, щоб утримати його на місці. Перш ніж їхати в гори, ви повинні дізнатися про евакуаційні пандуси, розташовані на вашому маршруті.

Будь-який водій, який втрачає гальма під час спуску, повинен використовувати евакуаційний пандус, якщо він є. Якщо ви не використовуєте його, ваші шанси потрапити в серйозну аварію можуть бути набагато вищими.

Якщо евакуаційний пандус недоступний, скористайтеся найменш небезпечним шляхом втечі — наприклад, відкритим полем або бічною дорогою, яка вирівнюється або повертає на гору. Уживіть заходів, щойно зрозумієте, що гальма не працюють. Що довше ви чекаєте, то швидше їхатиме транспортний засіб і важче буде зупинитися.

2.17.4 – Несправність шини

Виявлення несправності шин. Якщо ви швидко зрозумієте, що у вас пошкоджена шина, у вас буде більше часу, щоб відреагувати. Усього кількох додаткових секунд вам буде достатньо, щоб згадати, що саме ви повинні зробити. Основні ознаки несправності шин:

- **Звук.** Гучний звук вибуху є ознакою, яку легко розпізнати. Оскільки реакція вашого транспортного засобу може зайняти кілька секунд, ви можете подумати, що це інший транспортний засіб. Але щоразу, коли ви чуєте, як тріскає шина, вам безпечніше припустити, що це ваша.
- **Вібрація.** Якщо транспортний засіб стукає або сильно вібрує, це може означати, що одна із шин спущена. Якщо це сталось із задньою шиною, це може бути єдиною ознакою.

- **Відчуття.** Якщо керування видається «важким», це, ймовірно, ознака того, що одна з передніх шин вийшла з ладу. Іноді несправність заднього колеса може призвести до ковзання транспортного засобу вперед-назад або «виляння в усі боки». Однак подвійні задні шини зазвичай перешкоджають цьому.

Реагування на поломку шини. Коли шина виходить із ладу, ваш транспортний засіб у небезпеці. Вам слід негайно:

- **Міцно тримати кермо.** Якщо переднє колесо виходить із ладу, це може викрутити кермо з вашої руки. Єдиний спосіб запобігти цьому — постійно міцно тримати кермо обома руками.
- **Не гальмувати.** Бажання екстрено загальмувати є цілком природним. Однак гальмування, коли шина відмовила, може призвести до втрати контролю. Якщо немає ризику зіткнутись із чимось, не гальмуйте, доки транспортний засіб не сповільниться. Потім дуже обережно загальмуйте, з'їдьте з дороги й зупиніться.
- **Перевірити шини.** Зупинившись, вийдіть і перевірте всі шини. Зробіть це, навіть якщо здається, що з транспортним засобом усе гаразд. Якщо одна з ваших подвійних шин спущена, єдиний спосіб дізнатися про це — вийти й поглянути на неї.

2.18 – АНТИБЛОКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ГАЛЬМ (ABS)

ABS — це комп'ютеризована система, яка запобігає блокуванню коліс під час різкого гальмування.

ABS є доповненням до звичайних гальм. Ця система не погіршує і не збільшує ваші звичайні можливості гальмування. ABS активується лише в разі появи ознак блокування коліс.

Система ABS не обов'язково має скорочувати гальмівний шлях, проте вона допомагає контролювати автомобіль під час різкого гальмування.

2.18.1 – Як працюють антиблокувальні системи гальм

Датчики виявляють можливе блокування коліс. Потім електронний блок керування зменшить гальмівний тиск, щоб уникнути блокування коліс.

Гальмовий тиск регулюється для забезпечення максимального гальмування без ризику блокування.

ABS працює набагато швидше, ніж водій може відреагувати на потенційне блокування коліс. В інший час гальмівна система працюватиме, як зазвичай.

2.18.2 – Транспортні засоби, які повинні мати антиблокувальні системи гальм

Міністерство транспорту вимагає наявності ABS у наведених нижче видах транспортних засобів.

- Трактори-тягачі з пневматичними гальмами, виготовлені починаючи з 1 березня 1997 року.
- Інші транспортні засоби з пневматичними гальмами (вантажівки, автобуси, причепа й візки-каверери), виготовлені починаючи з 1 березня 1998 року.
- Вантажівки й автобуси з гідравлічними гальмами з повною вагою транспортного засобу 10 000 фунтів або більше, виготовлені починаючи з 1 березня 1999 року. Багато комерційних транспортних засобів, виготовлених до цих дат, інколи оснащувалися ABS.

2.18.3 – Як дізнатися, чи ваш транспортний засіб обладнано ABS

У тракторах, вантажівках й автобусах на панелі приладів є жовті лампи несправності ABS.

У причепів ліворуч є жовті індикатори несправності ABS, які розміщуються спереду або в дальньому куті.

Індикатор у підкатних візках, виготовлених 1 березня 1998 року або пізніше, має розміщуватися з лівого боку.

Під час перевірки системи на нових транспортних засобах індикатор несправності починає світитися під час увімкнення запалювання для перевірки індикатора, а потім швидко гасне. У старіших системах лампа могла горіти, доки ви не розганяєтеся понад п'ять миль/год.

Якщо лампочка не згасає після перевірки лампочки або загоряється під час руху, можливо, система ABS втратила контроль.

У випадку причіпних одиниць, виготовлених до того, як це стало вимогою Міністерства транспорту, іноді важко визначити, чи оснащено їх системою ABS. Загляньте під транспортний засіб і знайдіть дроти ECU та датчика швидкості обертання коліс, які виходять із задньої частини гальм.

2.18.4 – Як вам допомагає ABS

У разі різкого гальмування на слизькій поверхні колеса транспортних засобів без ABS можуть заблокуватися. А блокування кермових коліс призведе до втрати контролю над кермовим керуванням. Коли інші колеса заблоковані, транспортний засіб може занести, перекинути або навіть перевернути.

ABS допомагає уникнути блокування коліс і зберігати контроль. З системою ABS ви можете зупинитися не обов'язково швидше, але матимете змогу об'їхати перешкоду під час гальмування та уникнути заносу, спричиненого надмірним гальмуванням.

2.18.5 – ABS лише на тягачі або лише на причепі

Наявність системи ABS лише на тягачі, лише на причепі або навіть лише на одній осі однак забезпечує кращий контроль над транспортним засобом під час гальмування. Гальмуйте як зазвичай.

Якщо ABS встановлено лише на тягачі, ви матимете змогу зберігати контроль над кермом, і автопоїзд зі значно меншою ймовірністю піде в занос. Проте вам слід усе одно стежити за причепом і (якщо це не ризиковано) відпустити гальма, якщо причеп почне йти в занос убік.

Якщо ABS встановлено лише на причепі, ймовірність розхитування причепа буде значно меншою, проте якщо ви втратите керування або запустите трактор, відпустіть гальма (якщо це безпечно), доки знову не отримаєте контроль.

2.18.6 – Гальмування за допомогою ABS

Керуючи транспортним засобом, оснащеним ABS, вам слід гальмувати як і завжди. Іншими словами:

- Використовуйте лише таку силу гальмування, яка необхідна для безпечної зупинки й збереження контролю над транспортним засобом.
- Гальмуйте в аналогічний спосіб, незалежно від того, де розміщується ABS: на тягачі, причепі чи обох транспортних засобах.
- У ході вповільнення стежте за тягачем і причепом і повільно відпускайте гальма (якщо це можна робити без ризику), щоб зберегти контроль.

Із цієї процедури є лише один виняток. Якщо ви завжди керуєте рівною вантажівкою або автопоїздом із працюючою ABS на всіх осях, у разі екстреного гальмування ви можете повністю натискати на гальма.

Якщо ваша ABS працює належним чином, не слід використовувати «переривчасте» гальмування.

2.18.7 – Гальмування в разі неробочої системи ABS

Без системи ABS у вас усе ще зберігаються звичайні функції гальмування. Рушайте й гальмуйте, як зазвичай.

Транспортні засоби з ABS оснащені жовтими індикаторами несправності, які сигналізують про те, що якийсь компонент несправний.

Під час перевірки системи на нових транспортних засобах індикатор несправності починає світитися під час увімкнення запалювання для перевірки індикатора, а потім швидко гасне. У старіших системах лампа могла горіти, доки ви не розганяєтеся понад п'ять миль/год.

Якщо лампочка не згасає після перевірки або загоряється під час руху, можливо, система ABS втратила контроль над одним або кількома колесами. Пам'ятайте, що якщо ваша система ABS працює несправно, у вас усе ще є звичайні гальма. Ідьте у звичайному ритмі, проте незабаром здійсніть технічне обслуговування системи.

2.18.8 – Нагадування про безпеку

Система ABS не дозволить вам їхати швидше, слідувати за автомобілями занадто близько або їхати менш обережно. Система ABS не перешкоджає переключенню передач або заносу на поворотах. Система ABS має запобігати заносу або складанням, спричиненим гальмуванням, але не тим, що викликані прокручуванням ведучих коліс або занадто швидким рухом під час повороту.

Система ABS не обов'язково скорочує гальмівний шлях. Вона допоможе зберегти контроль над транспортним засобом, але не завжди скоротить гальмівний шлях.

Система ABS не збільшує і не зменшує кінцеву гальмівну силу — вона є «додатком» до ваших звичайних гальм, а не їх заміною. Вона не змінить ваш звичайний спосіб гальмування. За нормальних умов гальмування ваш транспортний засіб зупиниться, як зазвичай. Система ABS спрацьовує лише тоді, коли колесо зазвичай блокується через надмірне гальмування.

Вона не компенсує погані гальма або погане обслуговування гальм.

Пам'ятайте: найкраща функція безпеки автомобіля — це безпечний водій.

Пам'ятайте: керуйте так, щоб ніколи не використовувати ABS.

Пам'ятайте: якщо вам це потрібно, система ABS може допомогти запобігти серйозній аварії.

2.19 – КОНТРОЛЬ ЗАНОСУ Й ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ЗАНОСУ

Занос відбувається щоразу, коли шини втрачають зчеплення з дорогою. Це може статися внаслідок одного із чотирьох факторів:

- **Надмірне гальмування.** Занадто різке гальмування та блокування коліс. Заноси також можуть виникнути під час використання сповільнювача швидкості, коли дорога слизька.
- **Надмірне кермування.** Повертання коліс різкіше, ніж може повернути транспортний засіб.
- **Надмірне прискорення.** Подача занадто великої потужності на приводні колеса, що спричиняє їх пробуксовування.
- **Занадто швидка їзда.** Більшість серйозних заносів виникає внаслідок занадто швидкої їзди для дорожніх умов. Водії, які адаптують свій стиль водіння до умов, не збільшують швидкість і їм не потрібно надмірно гальмувати чи повертати кермо через високу швидкість.

2.19.1 – Заноси приводних коліс

Найпоширеніший занос трапляється тоді, коли задні колеса втрачають зчеплення через надмірне гальмування або прискорення. Заноси, спричинені прискоренням, зазвичай трапляються на льоду чи снігу. Знявши ногу з педалі газу, їх можна легко зупинити. (Якщо дуже слизько, натисніть на зчеплення. Інакше двигун може не дати колесам вільно котитися та відновлювати зчеплення.)

Гальмівні заноси задніх коліс виникають, коли задні приводні колеса заблоковані. Оскільки заблоковані колеса мають менше зчеплення, ніж колеса, що котяться, задні колеса зазвичай ковзають убік, намагаючись «наздогнати» передні колеса. Автобус або пряма вантажівка буде ковзати вбік у «розвороті». Коли транспортні засоби буксирують причепа, у результаті пробуксовування приводних коліс причіп може штовхнути буксирувальний транспортний засіб убік, спричиняючи раптовий удар. Див. рис. 2.19.

2.19.2 – Виправлення гальмівного заносу приводних коліс

Щоб виправити гальмівний занос приводних коліс, виконайте наведені нижче дії.

- **Припиніть гальмування.** Завдяки цьому задні колеса почнуть знову котитися і не ковзатимуть далі. Якщо ви перебуваєте на льоду, натисніть на зчеплення, щоб колеса могли вільно обертатися.
- **Швидко повертайте.** Коли транспортний засіб починає ковзати вбік, **швидко** поверніть у потрібному напрямку, щоб транспортний засіб їхав по дорозі. Ви маєте швидко повернути кермо.
- **Контркермування.** Коли транспортний засіб повертається на свій курс, він має тенденцію продовжувати повертати. Якщо ви швидко не повернете кермо в іншу сторону, ви можете потрапити в занос у протилежному напрямку.

Щоб навчитися не гальмувати, швидко повертати кермо, натискати зчеплення та здійснювати контркермування під час заносу, потрібно багато практикуватися. Найкраще це робити на великому полі для тренування або на спеціальному майданчику.

2.19.3 – Заноси передніх коліс

Занадто швидке водіння для даних умов є причиною більшості заносів передніх коліс. До інших причин належить відсутність протектора на передніх шинах і завантаження вантажу таким чином, що на передню вісь припадає недостатньо ваги. Під час заносу передніх коліс передня частина має тенденцію рухатися по прямій лінії незалежно від того, наскільки ви повертаєте кермо. На дуже слизькій поверхні ви не зможете проїхати вигин або повернути.

Коли відбувається занос передніх коліс, єдиний спосіб зупинити занос — це дати транспортному засобу сповільнитися. Перестаньте так сильно повертати й/або гальмувати. Знизьте швидкість якнайшвидше без заносу.

Підрозділи 2.17, 2.18 і 2.19 Перевірте свої знання

1. Зупинка — не завжди найбезпечніша річ у надзвичайній ситуації. Правильно чи неправильно?
2. Які переваги об'їзду перешкоди праворуч, а не ліворуч?
3. Що таке «евакуаційний пандус»?
4. Якщо шина лопнула, вам слід різко загальмувати, щоб швидко зупинитися. Правильно чи неправильно?
5. Як дізнатися, чи ваш транспортний засіб має гальма з антиблокувальним механізмом?
6. Яка правильна техніка гальмування під час керування транспортним засобом, обладнаним гальмами з антиблокувальним механізмом?
7. Як вам допомагають гальма з антиблокувальним механізмом?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.17, 2.18 і 2.19.

2.20 – ПРОЦЕДУРИ В РАЗІ АВАРІЙ

Якщо ви потрапили в аварію і не отримали серйозних травм, вам потрібно діяти, щоб запобігти подальшим пошкодженням або травмам. Основні кроки, яких необхідно вжити під час будь-якої аварії:

- Огородіть територію.
- Повідомте відповідні органи.
- Надайте допомогу постраждалим.

2.20.1 – Огородження території

Перше, що потрібно зробити на місці аварії, це не допустити ще одну аварію на тому ж місці. Щоб огородити зону аварії:

- Якщо ваш транспортний засіб потрапив у аварію, постарайтеся перемістити його на узбіччя. Це допоможе запобігти ще одній аварії та забезпечить дорожній рух.
- Якщо ви зупиняєтеся, щоб допомогти, припаркуйтеся подалі від аварії. Територія безпосередньо навколо аварії буде потрібна для транспортних засобів екстреної допомоги.
- Поставте проблискові маячки.
- Розмістіть світловідбивні трикутники, щоб попередити інших водіїв. Переконайтеся, що інші водії можуть вчасно їх помітити, щоб уникнути аварії.

2.20.2 – Повідомлення відповідних органів

Якщо у вас є мобільний телефон або СВ, зателефонуйте, щоб отримати допомогу, перш ніж вийти з транспортного засобу. Якщо ні, зачекайте, поки місце аварії буде належним чином огорожено, а потім зателефонуйте або попросіть когось зателефонувати в поліцію. Спробуйте визначити, де ви перебуваєте, щоб мати змогу вказати точне місцезнаходження.

2.20.3 – Надання допомоги постраждалим

Якщо кваліфікована особа перебуває на місці аварії та надає допомогу постраждалим, тримайтеся подалі, якщо вас не попросять допомогти. В іншому випадку зробіть усе можливе, щоб допомогти постраждалим. Нижче наведено кілька простих кроків для надання допомоги.

- Не пересувайте важко поранену людину, якщо немає небезпеки пожежі або проїзду транспорту.
- Зупиніть сильну кровотечу, безпосередньо натиснувши на рану.
- Тримайте пораненого в теплі.

2.21 – ПОЖЕЖІ

Пожежі вантажівок можуть спричинити пошкодження та травми. Дізнайтеся про причини виникнення пожеж і способи їх запобігання. Дізнайтеся, що робити, щоб загасити пожежі.

2.21.1 – Причини пожежі

Нижче наведено деякі причини пожеж транспортних засобів.

- **Після аварій.** Розлите паливо, неправильне використання факелів.
- **Шини.** Недостатньо накачані шини й здвоєні шини, які торкаються.
- **Електрична система.** Коротке замикання через пошкоджену ізоляцію, ослаблені з'єднання.
- **Паливо.** Паління водія, неправильна заправка паливом, ослаблені паливні з'єднання.
- **Вантаж.** Займистий вантаж, неправильно запечатаний або завантажений вантаж, погана вентиляція.

2.21.2 – Запобігання пожежі

Зверніть увагу на наведене нижче.

- **Перевірка перед виїздом.** Проведіть повну перевірку електричної, паливної та вихлопної систем, шин і вантажу. Переконайтеся, що вогнегасник заряджений.
- **Перевірка на маршруті.** Коли зупиняєтеся під час поїздки, перевіряйте шини, колеса й кузов вантажівки на наявність ознак тепла.
- **Дотримання безпечних процедур.** Дотримуйтеся правил техніки безпеки під час заправки транспортного засобу паливом, користування гальмами, використання сигнальних ракет й інших дій, які можуть спричинити пожежу.

- **Моніторинг.** Часто перевіряйте прилади й датчики на ознаки перегріву та використовуйте пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало, щоб шукати ознаки диму від шин або автомобіля.
- **Обережно.** Дотримуйтеся звичайної обережності, поводжайтесь із легкозаймистими речами.

2.21.3 – Гасіння пожеж

Важливо знати, як боротися з пожежами. Водії, які не знали, що робити, спричинили ще більші пожежі. Дізнайтеся, як працює вогнегасник. Вивчіть інструкції, надруковані на вогнегаснику до того, як він вам знадобиться. Нижче наведено деякі процедури, яких слід дотримуватись у випадку пожежі.

З'їдьте з дороги. Першим кроком є прибрати транспортний засіб з дороги й зупинитися. При цьому:

- Паркуйтеся на відкритому місці, подалі від будівель, дерев, кущів, інших транспортних засобів або всього, що може загорітися.
- Не тягніть авто на СТО!
- Повідомте екстрені служби про свою проблему й своє місцезнаходження.

Запобігайте поширенню вогню. Перш ніж намагатися загасити вогонь, переконайтеся, що він не поширюється далі. Якщо двигун загорівся, вимкніть його якомога швидше. Не відкривайте капот, якщо можете цього уникнути. Стріляйте піною через жалюзі, радіатор або з днища автомобіля.

Під час загоряння вантажу у фургоні чи причепі-фургоні тримайте двері закритими, особливо якщо ваш вантаж містить небезпечні матеріали. Якщо відкрити двері фургона, вогонь збагачується киснем і може дуже швидко спалахнути.

Загасить вогонь. Ось деякі правила гасіння пожежі:

- користуючись вогнегасником, тримайтеся якомога далі від вогню;
- цільтеся в джерело або основу вогню, а не вгору.

Використовуйте правильний вогнегасник

На рис. 2.20 і 2.21 детально показано тип вогнегасника, який потрібно використовувати, за класом пожежі.

Вогнегасник типу В:С призначено для роботи з електричними пожежами й палаючими рідинами.

Тип А:В:С призначено також для спалювання деревини, паперу й тканини.

Воду можна використовувати для обробки деревини, паперу або тканини, але не використовуйте воду для гасіння вогню електричного походження (може спричинити ураження) або бензинового (це призведе до поширення полум'я).

Палаючу шину слід охолодити водою. Може знадобитися багато води.

Якщо ви не впевнені, що використовувати, особливо під час пожежі з небезпечними матеріалами, дочекайтеся пожежників.

Розташуйтеся проти вітру. Нехай вітер несе вогнегасник до вогню, а не несе полум'я до вас.

Продовжуйте, доки те, що горіло, не охолоне. Відсутність диму чи полум'я не означає, що вогонь не може відновитися.

Рис. 2.20

Клас / тип пожеж	
Клас	Тип
A	Деревина, папір, звичайні горючі речовини Гасити шляхом охолодження та за допомогою води або сухих вогнегасних засобів
B	Бензин, масло, мастило та інші маслянисті рідини Гасити за допомогою гасіння, охолодження або вогнегасних засобів. Теплозахист за допомогою вуглекислого газу
C	Пожежі електричного обладнання Гасити непровідними речовинами, як-от вуглекислий газ або сухі вогнегасні засоби. НЕ ВИКОРИСТОВУЙТЕ ВОДУ
D	Пожежі горючих металів Гасити за допомогою спеціальних вогнегасних порошків

Рис. 2.21

Клас пожежі / тип вогнегасника	
Клас пожежі	Тип вогнегасника
B або C	Звичайний вогнегасний засіб
A, B, C або D	Багатоцільовий вогнегасний засіб
D	Сухий вогнегасний засіб Purple K
B або C	Сухий вогнегасний засіб KCL
D	Спеціальний сухий порошок
B або C	Вуглекислий газ (сухий)
B або C	Галогенізований агент (газ)
A	Вода
A	Вода з антифризом
A або B	Вода, завантажений паровий режим
B, у деяких випадках A	Піна

Підрозділи 2.20 і 2.21

Перевірте свої знання

1. Що потрібно робити на місці аварії, щоб запобігти новій аварії?
2. Назвіть дві причини загоряння шин.
3. Для яких типів пожеж не підходить вогнегасник В:С?
4. Користуючись вогнегасником, чи варто наближатися до вогню якомога ближче?
5. Назвіть деякі причини пожеж транспортних засобів.

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.20 і 2.21.

2.22 – АЛКОГОЛЬ, ІНШІ НАРКОТИКИ Й ВОДІННЯ

2.22.1 – Алкоголь і водіння

Уживання алкоголю, а потім керування автомобілем — це дуже небезпечно й серйозна проблема. Люди, які вживають алкоголь, стають учасниками дорожньо-транспортних пригод, у яких щороку гине понад 20 000 людей. Алкоголь погіршує координацію м'язів, тривалість реакції, сприйняття глибини й бачення вночі. Це також впливає на частину мозку, які контролюють обачливість і сповільнення. Порушення починаються з першої випитої порції.

Ви маєте знати:

- як алкоголь діє на організм людини;
- як він впливає на водіння;
- закони щодо водіння в нетверезому стані;
- юридичні, фінансові ризики й ризики для безпеки, пов'язані з водінням у стані алкогольного сп'яніння.

Правда про алкоголь

Існує багато небезпечних ідей щодо вживання алкоголю. Водій, який вірить у ці неправильні ідеї, швидше за все, потрапить у біду. Нижче наведено кілька прикладів.

- **Як діє алкоголь.** Алкоголь безпосередньо зі шлунка проникає в кров і переноситься в мозок. Після проходження через мозок невеликий відсоток видаляється із сечею, потом і диханням, тоді як решта переноситься в печінку. Печінка може переробляти лише одну третину унції алкоголю на годину, що значно менше, ніж міститься у звичайній порції. Це фіксована швидкість, тому лише час, а не чорна кава чи холодний душ, протверезить вас. Якщо ви вживаєте напої швидше, ніж ваше тіло може від них позбутися, у вашому організмі буде більше алкоголю, і це набагато сильніше вплине на ваше керування автомобілем. Концентрація алкоголю в крові (ВАС) зазвичай означає кількість алкоголю в організмі. Див. рис. 2.22.
- **Що таке порція алкоголю?** Саме алкоголь у напоях впливає на працездатність людини. Немає жодної різниці, чи походить цей алкоголь із «пари келихів пива», чи з двох келихів вина, чи з двох чарок міцного алкоголю. Усі наведені нижче напої містять однакову кількість алкоголю:
  - Склянка 5% пива на 12 унцій.
  - Склянка 12% вина на 5 унцій.
  - 1 1/2 унції лікеру міцністю 80.
- **Що визначає концентрацію алкоголю в крові?** ВАС визначається кількістю випитого алкоголю (більше алкоголю означає більшу ВАС), як швидко ви п'єте (швидше вживання означає більшу ВАС) і вашою вагою (людині з невеликою вагою не потрібно пити стільки, щоб досягти тєї самої ВАС).

Рис. 2.22

Що таке порція алкоголю? Саме алкоголь у напоях впливає на працездатність людини. Немає жодної різниці, чи походить цей алкоголь із «пари келихів пива», чи з двох келихів вина, чи з двох чарок міцного алкоголю. Приблизний вміст алкоголю в крові

Напій	Маса тіла у фунтах								Вплив
	100	120	140	160	180	200	220	240	
0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Єдине обмеження для безпечного водіння
1	0,04	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	Починаються порушення
2	0,08	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	Навички водіння суттєво порушені, кримінальні покарання
3	0,11	0,09	0,08	0,07	0,06	0,06	0,05	0,05	
4	0,15	0,12	0,11	0,09	0,08	0,08	0,07	0,06	
5	0,19	0,16	0,13	0,12	0,11	0,09	0,09	0,08	
6	0,23	0,19	0,16	0,14	0,13	0,11	0,10	0,09	Стан алкогольного сп'яніння, кримінальні покарання
7	0,26	0,22	0,19	0,16	0,15	0,13	0,12	0,11	
8	0,30	0,25	0,21	0,19	0,17	0,15	0,14	0,13	
9	0,34	0,28	0,24	0,21	0,19	0,17	0,15	0,14	
10	0,38	0,31	0,27	0,23	0,21	0,19	0,17	0,16	

Віднімайте 0,01% за кожні 40 хвилин уживання. Один напій становить 1,5 унції лікеру міцністю 80, 12 унцій пива або 5 унцій столового вина.

- **Алкоголь і мозок.** Алкоголь впливає на все більшу частину мозку, оскільки накопичується ВАС. Перша частина мозку, що постраждала, контролює обачливість і самоконтроль. Однією з поганих речей у цьому є те, що люди, які п'ють, можуть не усвідомлювати, що вони п'яні. І, звичайно, обачливість і самоконтроль абсолютно необхідні для безпечного водіння.

У міру того як ВАС продовжує накопичуватися, контроль над м'язами, зір і координація страждають дедалі більше. Вплив на керування автомобілем може включати:

- заїзд на сусідню смугу;
- швидкий і різкий старт;
- водій не подає сигнали, не користується вогнями;
- проїжджає на знаки зупинки й червоне світло;
- неправильний об'їзд.

Див. рис. 2.23.

Ці наслідки підвищують імовірність аварії та втрати посвідчення водія. Статистика аварій показує, що ймовірність ДТП набагато більша для водіїв, які були п'яними, ніж для тверезих водіїв.

- **Як алкоголь впливає на водіння.** Усі водії страждають від вживання алкоголю. Алкоголь впливає на обачність, зір, координацію та швидкість реакції. Це спричиняє серйозні помилки водіння, наприклад:
  - Уповільнення реакції на небезпеку.
  - Надто швидка або надто повільна їзда.
  - Рух не тією смугою.
  - Переїзд через бордюр.
  - Виляння.

2.22.2 – Інші наркотики

Крім алкоголю, усе частіше вживаються інші легальні й заборонені наркотики. Закони забороняють зберігати чи вживати багато наркотиків під час виконання службових обов'язків. Вони забороняють перебувати під впливом будь-яких «контрольованих речовин», амфетамінів (зокрема, «бадьорливі пігулки», «спіди» й «бенні»), наркотиків або будь-яких інших речовин, які можуть зробити водія небезпечним. Це може включати різноманітні ліки, що відпускаються за рецептом і без рецепта (ліки від застуди), які можуть викликати сонливість водія або іншим чином вплинути на здатність безпечного водіння. Однак володіння ліками, наданими водієві лікарем, і їх вживання дозволено, якщо лікар поінформує водія, що це не вплине на здатність безпечного водіння. Переконайтеся, що ваш лікар поінформований про всі ліки, які ви приймаєте, оскільки можлива взаємодія між препаратами, яка може вплинути на ваше водіння.

Звертайте увагу на етикетки з попередженнями про дозволені ліки й препарати, а також на розпорядження лікаря щодо можливих наслідків. Не вживайте заборонені наркотики.

Не використовуйте наркотики, які приховують утому — єдиний засіб від утоми — це відпочинок. Алкоголь може значно погіршити дію інших наркотиків. Найбезпечніше правило — узагалі не вживати наркотики під час керування.

Уживання наркотиків може призвести до дорожньо-транспортних пригод зі смертю, травмами й матеріальними збитками. Крім того, це може призвести до арешту, штрафів і тюремного ув'язнення. Це також може означати кінець кар'єри водія.

Рис. 2.23

Наслідки підвищення вмісту алкоголю в крові		
Вміст алкоголю в крові — це кількість алкоголю у вашій крові, виражена в міліграмах алкоголю на 100 мілілітрів крові. Ваша ВАС залежить від кількості крові (яка зростає з вагою) і кількості алкоголю, який ви споживаєте із часом (як швидко ви п'єте). Що швидше ви п'єте, то вищий рівень ВАС, оскільки печінка може витримувати лише один напій на годину, решта накопичується у вашій крові.		
ВАС	Вплив на організм	Вплив на стан під час водіння
0,02	Відчуття м'якості, легке тепло в тілі.	Менше стриманості.
0,05	Помітне розслаблення.	Менше уважності, менше зосередженості, починається порушення координації.
0,08	Виражене порушення координації та розсудливості	Обмеження водіння в нетверезому стані, порушення координації та розсудливості.
0,10*	Шумна, можлива недоречна поведінка, перепади настрою.	Уповільнення реакції.
0,15	Проблеми з утриманням рівноваги й порушення координації рухів, явне сп'яніння.	Нездатність керувати.
0,30	Багато хто втрачає свідомість.	
0,40	Більшість утрачає свідомість, деякі люди помирають.	
0,50	Зупиняється дихання, багато хто гине.	
* ВАС 0,10 означає, що 1/10 від 1% (або 1/1000) загального вмісту в крові є алкоголем.		

НЕПРАВДА	ПРАВДА
Алкоголь підвищує вашу здатність керувати автомобілем	Алкоголь — це наркотик, який знижує вашу пильність і здатність керувати автомобілем
Деякі люди можуть багато пити, і на них це не впливає	Кожен, хто п'є, страждає від алкоголю
Якщо спочатку багато з'їси, то не сп'янієш	Їжа не вбереже вас від сп'яніння
Кава й трохи свіжого повітря допоможуть людині, яка випила, протверезіти	Лише час допоможе людині, яка випила, протверезіти — інші методи просто не діють
Віддавайте перевагу пиву — воно не таке міцне, як вино чи віскі	Кілька келихів пива — це те саме, що кілька чарок віскі чи кілька келихів вина

2.23 – ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВСІХ КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІЇВ

Усі водії мають знати дещо про небезпечні матеріали. Ви повинні вміти розпізнавати небезпечний вантаж і знати, чи можете ви його перевозити, не маючи схвалення небезпечних матеріалів у своїй ліцензії CDL.

Рис. 2.24

Визначення класу небезпеки		
Клас	Назва класу	Приклад
1	Вибухові речовини	Боєприпаси, динаміт, феєрверки
2	Гази	Пропан, кисень, гелій
3	Легкозаймісті речовини	Бензин, ацетон
4	Легкозаймісті тверді речовини	Сірники, запобіжники
5	Окиснювачі	Амонія нітрат, перекис водню
6	Отруйні речовини	Пестициди, миш'як
7	Радіоактивні речовини	Уран, плутоній
8	Корозійні речовини	Соляна кислота, акумуляторна рідина
9	Інші небезпечні речовини	Формальдегід, азбест
Жоден	ORM-D — Інші регламентовані речовини (внутрішні перевезення)	Аерозоль (лак для волосся) або деревне вугілля
Жоден	Легкозаймісті рідини	Мазут, рідина для розпалювання

2.23.1 – Що таке небезпечні матеріали?

Небезпечні матеріали — це продукти, які становлять ризик для здоров'я, безпеки й майна під час транспортування. Див. рис. 2.24.

2.23.2 – Чому існують правила?

Ви маєте дотримуватися багатьох правил транспортування небезпечних матеріалів. Метою правил є:

- контейнувати продукт;
- повідомити про ризик;
- забезпечити безпеку водіїв та обладнання.

Контейнувати продукт. Багато небезпечних продуктів можуть травмувати або вбити під час контакту. Щоб захистити водіїв й інших осіб від контакту, правила вказують відправникам, як безпечно пакувати. Подібні правила повідомляють водіям, як завантажувати, транспортувати й розвантажувати цистерни. Це правила контейнування.

Повідомити про ризик. Вантажовідправник використовує транспортний папір й етикетки про безпеку у формі ромба, щоб попередити працівників доку й водіїв про ризик. У вантажному документі описано транспортовані небезпечні матеріали. Вантажні ордери, коносаменти й декларації — це все вантажні документи. Вантажовідправники розміщують попереджувальні написи про безпеку у формі чотирикутного ромба на більшості пакетів із небезпечними матеріалами. Вони інформують інших про безпеку. Якщо ромбовидна етикетка не поміщається на контейнері, вантажовідправники наклеюють її на бирку. Наприклад, балони зі стислим газом, на яких етикетка не триматиметься, оснащуються бирками або ярликами. На рис. 2-25 показано приклади етикеток.

Після аварії або витікання небезпечних матеріалів ви можете бути поранені й не в змозі повідомити про безпеку матеріалів, що перевозяться. Пожежники й поліція можуть запобігти або зменшити кількість збитків на місці аварії, якщо вони знають, які саме небезпечні матеріали перевозяться. Ваше життя та життя інших може залежати від того, наскільки швидко можна знайти документи для перевезення небезпечних матеріалів. Із цієї причини ви повинні вкладати транспортні документи, пов'язані з небезпечними матеріалами, або зберігати їх поверх інших транспортних документів. Ви також повинні зберігати транспортні документи:

- у чохлі на дверях водія;
- на видноті й на відстані витягнутої руки під час водіння;
- на сидінні водія, коли виходите з автомобіля.

2.23.3 – Списки регульованих продуктів

Для попередження інших про небезпечні матеріали використовуються

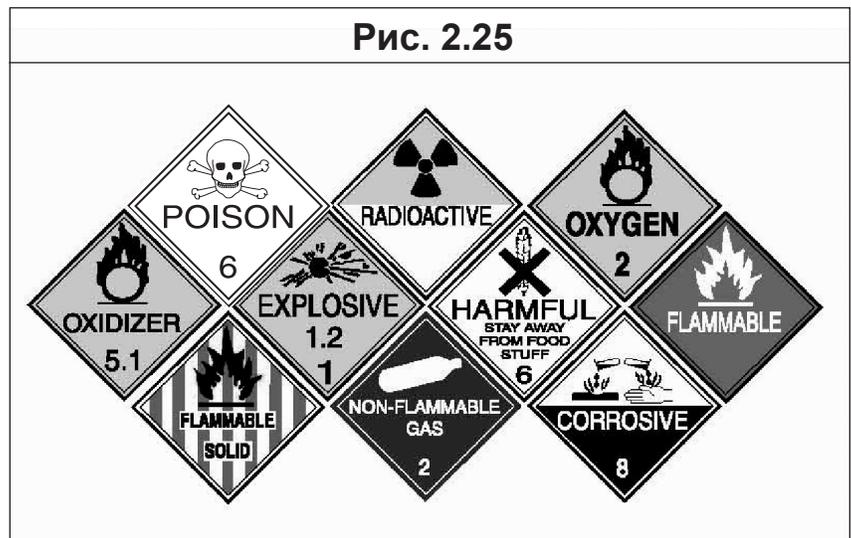
попереджувальні знаки. Попереджувальні знаки — це знаки, закріплені зовні автомобіля для оповіщення про клас безпеки вантажу. Автомобіль із попереджувальними знаками повинен мати не менше чотирьох однакових знаків. Вони закріплюються на передній, задній і бокових сторонах. Знаки мають читатися з усіх чотирьох сторін. Їх площа має становити щонайменше 250 мм (9,84 квад. дюйма), ромбоподібної форми (звернені вертикально вістрям). Вантажні цистерни й інші контейнери повинні мати ідентифікаційний номер вмісту на попереджувальних знаках або на помаранчевих цитах.

Ідентифікаційні номери — це чотиризначний код, який використовується службами швидкого реагування для визначення небезпечних матеріалів. Ідентифікаційний номер може використовуватися для ідентифікації кількох хімічних речовин на транспортних документах. Ідентифікаційному номеру передують літери NA чи UN. У Довіднику з реагування на надзвичайні ситуації (Emergency Response Guidebook, ERG) Департаменту транспорту США перелічено хімічні речовини з присвоєнням кожному ідентифікатора.

Не всі транспортні засоби, що перевозять небезпечні матеріали, повинні мати попереджувальні знаки. Правила щодо плакатів наведено в розділі 9 цього посібника. Ви можете керувати транспортним засобом, який перевозить небезпечні матеріали, якщо для нього не потрібні попереджувальні знаки. Якщо для цього потрібні плакати, ви не можете керувати ним, якщо у вашому посвідченні водія не буде схвалення небезпечних матеріалів. Див. рис. 2.26.

Правила вимагають від усіх водіїв транспортних засобів із попереджувальними знаками навчитися безпечно завантажувати й транспортувати небезпечні продукти. Вони повинні мати комерційне посвідчення водія з дозволом на перевезення небезпечних матеріалів. Щоб отримати необхідне схвалення, ви повинні скласти письмовий іспит за матеріалами, наведеними в розділі 9 цього посібника. Вам також знадобиться дозвіл на цистерну, якщо ви перевозите небезпечні продукти у вантажній цистерні на вантажівці вагою понад 26 000 фунтів, повною вагою транспортного засобу або певних транспортних засобах, які перевозять рідини чи гази. Рідина чи газ не обов'язково є небезпечними матеріалами. Дозвіл на цистерну потрібен, лише якщо ваш транспортний засіб потребує CDL класу А або В і має стаціонарну вантажну цистерну будь-якої місткості; або ваш транспортний засіб перевозить переносну цистерну ємністю 1000 галонів або більше.

Рис. 2.25

Водії, яким потрібен дозвіл на небезпечні матеріали, мають вивчити правила розміщення попереджувальних знаків. Якщо ви не знаєте, чи потрібні попереджувальні знаки для вашого транспортного засобу, запитайте у свого роботодавця. Ніколи не керуйте транспортним засобом, якому потрібні попереджувальні знаки, якщо у вас немає дозволу на перевезення небезпечних матеріалів. Це є злочином. Коли вас зупинять, вам выпишуть штраф і не дозволять керувати вантажівкою далі. Це коштуватиме вам часу й грошей. Відсутність попереджувальних знаків у разі потреби може загрожувати вашому життю та життям інших людей, якщо ви потрапите в аварію. Працівники служби екстреної допомоги не знатимуть про ваш небезпечний вантаж. Водії, які перевозять небезпечні матеріали, також мають знати, які продукти вони можуть перевозити разом, а які — ні. Ці правила також містяться в Розділі 9. Перш ніж завантажувати вантажівку кількома продуктами, ви маєте знати, чи безпечно завантажувати їх разом. Якщо ви не знаєте, запитайте свого роботодавця та ознайомтеся з правилами.

Рис. 2.26 Попереджувальні знаки

Підрозділи 2.22 і 2.23 Перевірте свої знання

1. Звичайні ліки від застуди можуть викликати сонливість. Правильно чи неправильно?
2. Що робити, якщо вас хилить у сон за кермом?
3. Кава й трохи свіжого повітря допоможуть людині, яка п'є, протверезіти. Правильно чи неправильно?
4. Що таке попереджувальні знаки про небезпечні матеріали?
5. Для чого використовуються попереджувальні знаки?
6. Що таке «дефіцит сну»?
7. Які небезпечні сигнали водіння в стані сонливості?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 2.22, 2.23 і 2.24.

РОЗДІЛ 3

БЕЗПЕЧНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖУ

ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНО ДЛЯ ВСІХ КОМЕРЦІЙНИХ ВОДІЇВ

РОЗДІЛ 3 – БЕЗПЕЧНЕ ТРАНСПОРТУВАННЯ ВАНТАЖУ

Цей розділ охоплює такі теми:

- **Огляд вантажу**
- **Вага та врівноваження вантажу**
- **Фіксація вантажу**
- **Вантаж, який потребує особливої уваги**

У цьому розділі йдеться про безпечне перевезення вантажу. Щоб отримати дозвіл CDL, ви маєте розуміти основні правила безпечного перевезення вантажу.

Неправильне встановлення вантажу або його ненадійна фіксація може становити небезпеку для вас та інших осіб. Випадіння незакріпленого вантажу з транспортного засобу може призвести до проблем із дорожнім рухом, а також ушкодження чи смерті інших учасників руху. Незакріплений вантаж може призвести до вашого травмування чи смерті в разі зашвидкої зупинки або аварії. А транспортний засіб може пошкодитися через перенавантаження. Те, як завантажений транспортний засіб, може вплинути на керування, ускладнивши керування транспортним засобом.

Незалежно від того, самостійно ви завантажуйте та закріплюєте вантаж чи ні, ви відповідальні за:

- Огляд вашого вантажу.
- Виявлення перевантаження й того, що вагу погано збалансовано.
- Впевнення в тому, що ваш вантаж належним чином закріплений і не закриває ваш огляд у напрямку вперед або в сторони.
- Впевнення в тому, що ваш вантаж не обмежує ваш доступ до аварійного обладнання.

Якщо ви маєте намір перевозити небезпечні матеріали, для яких вимагається розміщення стікерів на транспортному засобі, вам також потрібно буде отримати дозвіл на перевезення таких матеріалів. У розділі 9 цього посібника міститься інформація, необхідна для успішного проходження тесту на небезпечні матеріали.

3.1 – ОГЛЯД ВАНТАЖУ

Під час огляду переконайтеся, що вантажівка не перевантажена, а вантаж збалансований і закріплений належним чином.

Після початку руху. Огляньте вантаж і його фіксувальне обладнання ще раз, проїхавши перші 50 миль рейсу. За необхідності скоригуйте його.

Повторна перевірка. Під час поїздки повторно перевіряйте вантаж і фіксувальне обладнання за необхідності, щоб надійно утримувати вантаж. Перевірку потрібно виконувати ще раз:

- Проїхавши 3 години або 150 миль.
- Після кожної перерви під час керування.

Федеральні, державні та місцеві закони щодо ваги вантажних транспортних засобів, кріплення вантажу, покриття вантажів і місць, де можна проїжджати великогабаритними транспортними засобами, відрізнятимуться. Дізнайтеся про дію цих законів на вашому маршруті.

3.2 – ВАГА ТА ВРІВНОВАЖЕННЯ ВАНТАЖУ

Ви відповідаєте за те, щоб транспортний засіб не перенавантажувався. Нижче наведено певні визначення ваги, які вам слід знати.

3.2.1 – Визначення, які ви маєте знати

Маса брутто транспортного засобу (Gross Vehicle Weight Rating, GVWR). Максимальна маса брутто, визначена виробником для одного транспортного засобу, плюс його навантаження.

Максимальна дозволена маса в складі автопоїзда (Gross Combination Weight Rating, GCWR). Максимальна дозволена маса, визначена виробником для певної комбінації транспортних засобів, плюс їх навантаження.

Навантаження на вісь. Вага, що передається на землю однією віссю або одним набором осей.

Навантаження на шину. Максимальна безпечна вага, яку шина може витримати за заданого тиску. Цей показник указано на бічній поверхні кожної шини.

Системи підвіски. Системи підвіски мають заявлену виробником номінальну вантажопідйомність.

Ємність зчіпного пристрою. Зчіпні пристрої розраховані на максимальну вагу, яку вони можуть тягнути та/або переміщувати.

3.2.2 – Маса, що допускається обмеженнями

Вага має відповідати законним обмеженням. У штатах застосовуються максимальні значення для GVW, GCW та навантаження на вісь. Часто максимальні навантаження на осі встановлюються за діагональною формулою. У разі використання діагональної формули дозволяється менше максимальне навантаження для осей, розташованих ближче одна до одної. Це дає змогу запобігти перенавантаженню мостів і доріг. Наближаючись до мосту, слід перевірити обмеження ваги перед переходом.

Перенавантаження може погіршити керування, гальмування та перемикання передач. Переповнені вантажівки мають їхати дуже повільно на підйомах. І ще гірше те, що вони можуть набирати завелику швидкість під час руху спуском. У них збільшується гальмівний шлях. А гальма можуть відмовити, якщо активувати їх надто інтенсивно.

Під час негоди або в горах їхати з допустимою максимальною вагою може бути небезпечно. Візьміть це до уваги, перш ніж вирушати в рейс.

3.2.3 – Не зосереджуйте масу переважно у верхній частині

Висота центру тяжіння транспортного засобу має дуже важливе значення для безпечного керування. Високий центр тяжіння (вантаж укладений на велику висоту або важкий вантаж розміщується зверху) означає більшу ймовірність перекидання. Таке укладання найнебезпечніше на поворотах або якщо вам потрібно повернути, щоб уникнути небезпеки. Дуже важливо розподілити вантаж так, щоб він розміщувався якомога нижче. Розміщуйте найважчі частини вантажу під найлегшими.

3.2.4 – Врівноваження

Погане балансування ваги може зробити керування автомобілем небезпечним. Вантаж слід врівноважити у вантажній зоні. Зосереджена на осі управління завелика вага може спричинити жорстке керування. А також призвести до пошкодження осі управління та шин. Недостатнє навантаження на передні осі (спричинене зсувом ваги надто далеко назад) може зробити вагу осі управління залежною для безпечного керування. Замала вага на приводних осях може призвести до поганого зчеплення з дорогою. Тягові колеса легко прокручуватимуться. І тому під час поганої погоди вантажівка може просто не мати змоги продовжити рух. Вантаж, розміщений із формуванням високого центру тяжіння, підвищує ризик перевертання. На транспортних засобах із платформною існує також більша ймовірність того, що вантаж зміститься вбік або впаде. Див. рис. 3.1.

3.3 – ФІКСАЦІЯ ВАНТАЖУ

3.3.1 – Блокування та кріплення

Блокувальні пристрої встановлюються спереду, ззаду та/або з боків елемента вантажу, щоб уникнути його ковзання. Вони мають форму, яка дає їм змогу щільно охоплювати вантаж. І кріпляться до вантажної палуби, щоб запобігти переміщенню вантажу. Для запобігання переміщенню вантажу також використовується кріплення. Кріплення проходять від верхньої частини вантажу до дна та/або стінок вантажного відсіку.

3.3.2 – Стяжний ремінь для вантажу

На причепах-площадках або причепах без бортів вантаж необхідно закріплювати, щоб він не зміщувався та не впав. У закритих фургонах стяжний ремінь також слід використовувати, оскільки він дає змогу запобігти переміщенню вантажу, через яке може погіршуватися керування автомобіля. Стяжні ремені мають бути належного типу та належної міцності. Сумарна міцність усіх стяжних ременів вантажу має бути такою, щоб витримувати підняття ваги, яка є в півтора рази більшою за зафіксований вантаж. Згідно з федеральними регулюваннями вимагається, щоб сукупна максимальна вантажопідйомність будь-якої системи безпеки, що використовується для захисту виробу або групи предметів від переміщення, має становити принаймні половину ваги виробу чи групи предметів. Слід використовувати належне обладнання для кріплення, зокрема мотузки, ремені, ланцюги та натяжні пристрої (лебідки, тріскачки, затискні елементи). Крім того, стяжні ремені мають бути належним чином прикріплені до транспортного засобу (гаки, гвинти, рейки, кільця). Див. рис. 3.2.

На кожні десять футів вантажу має використовуватися щонайменше один стяжний ремінь. Переконайтеся, що у вас достатньо стяжних ременів для виконання цієї вимоги. Вантаж, незалежно від розміру, має фіксуватися принаймні двома стяжними ременями.

До кріплення різних важких шматків металу застосовуються особливі вимоги. Дізнайтеся про ці вимоги, якщо маєте перевозити такі вантажі.

3.3.3 – Захисні панелі

Фронтальні захисні панелі захищають вас від вашого вантажу в разі аварії або аварійної зупинки. Переконайтеся, що конструкція фронтальної панелі в хорошому стані. Конструкція фронтальної панелі має блокувати поступальний рух будь-якого вантажу, який ви перевозите.

3.3.4 – Покривання вантажу

Вантаж потрібно покривати з таких двох основних причин:

- Щоб захистити людей від вантажу, якщо він розфіксується.
- Щоб захистити вантаж від негоди.

Захист від падіння є вимогою техніки безпеки для багатьох штатів. Ознайомтесь із законами штатів, через які йде ваш маршрут. Щоб ознайомитись із законами для Пенсильванії, перегляньте розділ 75 Кодексу щодо транспортних засобів Пенсильванії (The Pennsylvania Vehicle Code Title 75).

Ви маєте час від часу поглядати в дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху, щоб перевірити покриття вантажу. Якщо покриття розвіватиметься, воно може розірватися, оголивши вантаж і, можливо, заблокувати вам або комусь іншому огляд.

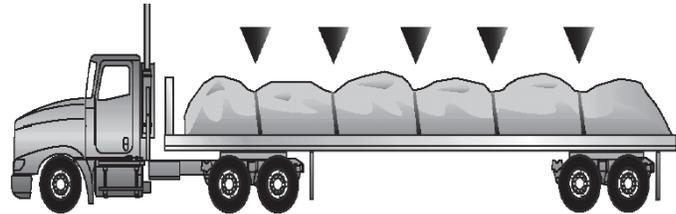
3.3.5 – Герметизовані та контейнеризовані вантажі

Контейнеризовані вантажі зазвичай характерні, коли вантажі перевозяться залізницею або кораблем. Проте вони доставляються вантажівкою на початку та/або в кінці шляху. Деякі контейнери мають власні стяжні ремені або фіксатори, які кріпляться безпосередньо до спеціальної рами. А інші потрібно вантажити на причепи-платформи. Їх слід закріплювати належним чином, як і будь-який інший вантаж. Хоч ви й не матимете змоги перевірити герметизовані вантажі, проте маєте переконатися в тому, що обмеження ваги брутто та ваги на вісь не перевищено.

Рис. 3.2

ЗАСОБИ КРІПЛЕННЯ ВАНТАЖУ

На кожні 10 футів вантажу має бути щонайменше один засіб кріплення. Переконайтеся, що у вас достатньо стяжних ременів для виконання цієї вимоги. Незалежно від розміру вантажу, його має утримувати щонайменше два кріплення.

3.4 – ВАНТАЖ, ЩО ПОТРЕБУЄ ОСОБЛИВОЇ УВАГИ

3.4.1 – Сухий насипний вантаж

Резервуари із сухим насипним вантажем вимагають особливої уваги, оскільки вони мають високий центр тяжіння, і навантаження може зміщуватися. Будьте надзвичайно обережні (їдьте повільно та обачно), об'їжджаючи повороти та роблячи різкі повороти.

3.4.2 – Підвішене м'ясо

Підвішене м'ясо (яловичина, свинина, баранина) в рефрижераторі може бути дуже нестійким вантажем із високим центром тяжіння. Водієві слід бути особливо обережним під час проходження крутих поворотів, наприклад на з'їздах і виїздах. Рухайтесь повільно.

3.4.3 – Худоба

Худоба може пересуватися причепом, призводячи до ризикованого водіння. Якщо транспортний засіб завантажено не на всю, використовуйте фальшиві перегородки, щоб згрупувати худобу й так утримувати її. Перевезення худоби вимагає особливої уваги, навіть якщо ви згрупували всі особини, оскільки худоба може нахилитися на вигинах дороги. Це призводить до зміщення центру тяжіння та збільшує ймовірність перекидання.

3.4.4 – Крупногабаритні вантажі

Для перевезення вантажів надмірної довжини, ширини та/або ваги потрібні спеціальні дозволи. Дозвіл на рух у такому разі обмежується певними годинами. Крім того, слід використовувати спеціальне обладнання, як-от знаки «Крупногабаритний вантаж», проблискові маячки, прапорці тощо. Для перевезення таких вантажів може знадобитися супровід поліції або стартові транспортні засоби з попереджувальними знаками та/або проблисковими маячками. Ці особливі навантаження вимагають особливої обережності за кермом.

Розділ 3 Перевірте свої знання

1. За які чотири речі, пов'язані з вантажем, відповідають водії?
2. Як часто потрібно зупинятися в дорозі, щоб перевірити вантаж?
3. Чим максимальна дозволена маса в складі автопоїзда відрізняється від Максимальної дозволеної маси в складі автопоїзда?
4. Назвіть дві ситуації, коли проїзд із максимальною дозвальною вагою може бути небезпечним.
5. Що може статися, якщо на передню вісь подаватиметься недостатньо ваги?
6. Якою є мінімальна кількість стяжних ременів для будь-якого вантажу, що перевозиться на платформі?
6. Якою є мінімальна кількість стяжних ременів для вантажу розміром 20 футів?
8. Назвіть дві основні причини накриття вантажу на відкритій платформі.
9. Що потрібно перевірити перед перевезенням герметизованого вантажу?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте розділ 3.

ЧАСТИНА ДВА

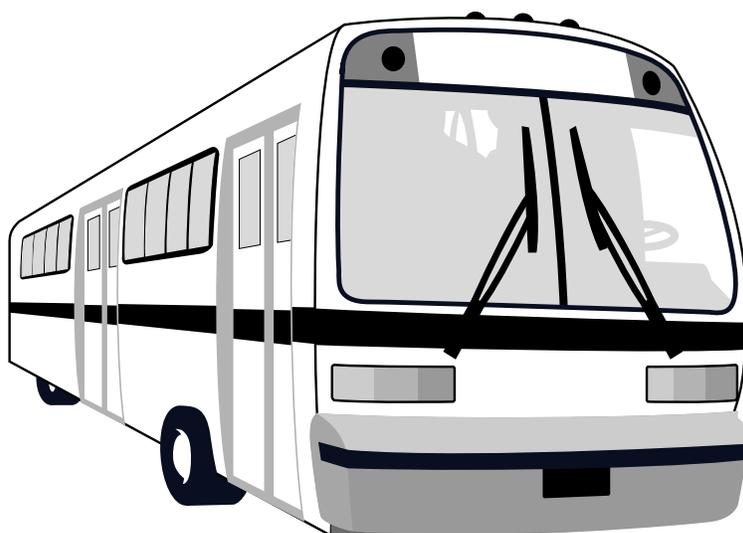
---

4. Безпечне перевезення пасажирів
5. Пневматичні гальма
6. Автопоїзди
7. Подвійні та потрійні причепа
8. Автоцистерни
9. Небезпечні матеріали

**ВИЗНАЧТЕ, ЯКИЙ ІЗ ЦИХ
РОЗДІЛІВ ВАМ ПОТРІБНО ВИВЧИТИ**

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕЧНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

**ДАНИЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВОДІЇВ, ЯКИМ ПОТРІБЕН ДОЗВІЛ НА
ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ**

РОЗДІЛ 4 – БЕЗПЕЧНЕ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

Цей розділ охоплює такі теми:

- **Огляд транспортного засобу**
- **Завантаження й початок поїздки**
- **У дорозі**
- **Огляд транспортного засобу після поїздки**
- **Заборонені дії**
- **Використання блокувальних гальм**

Водії автобусів повинні мати права на керування вантажними транспортними засобами, якщо вони керують транспортним засобом, розрахованим на 16 або більше осіб разом із водієм, або 11 чи більше, якщо вони керують шкільним автобусом.

У правах на керування вантажними транспортними засобами водіїв автобусів має вказуватися дозвіл «Р» — дозвіл на перевезення пасажирів. Щоб отримати цей дозвіл, ви маєте пройти перевірку знань за розділами 2 і 4 цього посібника. (Якщо ваш автобус має пневматичні гальма, ви також маєте пройти перевірку знань із розділу 5.) Крім того, доведеться також пройти тести на навички, необхідні для класу автомобіля, яким ви керуєте.

4.1 – ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

Перш ніж сідати за кермо автобуса, переконайтеся, що він справний. Перегляньте акт огляду, сформований попереднім водієм. Підписувати акт попереднього водія слід, лише якщо дефекти, про які було повідомлено раніше, були визнані як ремонтовані або такі, що не потребують ремонту. Це ваше підтвердження того, що дефекти, про які повідомлялося раніше, усунуто.

4.1.1 – Системи автомобіля

Перш ніж їхати, переконайтеся, що ці компоненти справні:

- Робочі гальма, включно з пневматичними муфтами (якщо ваш автобус має причіп або напівпричіп).
- Стоянкове гальмо.
- Рульовий механізм.
- Фари та відбивачі.
- Шини (на передніх колесах не слід розміщувати шини з відновленим протектором або повторно нанесеним гравіюванням).
- Сигнал.
- Склоочисник або склоочисники.
- Дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху в режимі реального часу або дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху.
- Зчіпні пристрої (за наявності).
- Колеса й диски.
- Аварійне обладнання.

Переконайтеся, що у вашому автобусі є вогнегасник та аварійні світловідбивачі (3 світловідбивні трикутники або щонайменше 6 запалів чи 3 рідинні сигнальні вогні), гальванічні запали, якщо автобус не обладнаний автоматичними вимикачами.

4.1.2 – Люки та знімні панелі

Оглядаючи автобус зовні, закрийте всі відкриті аварійні виходи. А також закрийте всі відкриті знімні панелі (для багажу, туалету, двигуна тощо), перш ніж починати рух.

4.1.3 – Салон автобуса

Іноді залишені без нагляду автобуси потерпають від рук вандалів. Завжди перевіряйте салон автобуса перед поїздкою, щоб гарантувати безпеку пасажирів. Проходи та сходові майданчики завжди повинні бути вільними від сторонніх предметів. Указані далі компоненти вашого автобуса мають бути в безпечному стані:

- Кожен поручень і кожне перило.
- Підлогове покриття.
- Сигнальні пристрої, зокрема аварійний гудок у туалеті, якщо автобус оснащено туалетом.
- Ручки аварійного виходу.

Сидіння мають гарантувати безпеку пасажирів. Усі сидіння мають бути надійно прикріплені до автобуса.

Не керуйте транспортним засобом із відкритими дверима або вікном аварійного виходу. Табличка «Аварійний вихід» на запасному

виході має бути помітною. Якщо на запасному виході є червона лампочка, вона має бути функціональною. Вмикайте її вночі або в будь-який інший час, коли користуєтеся зовнішнім освітленням.

4.1.4 – Люки на даху

Деякі аварійні люки на даху можна зафіксувати в частково відкритому положенні, щоб забезпечити подання свіжого повітря. Проте їх не можна регулярно залишати відкритими. Пам'ятайте, що рухаючись із відкритими люками, ви маєте забезпечувати більший кліренс до даху.

4.1.5 – Користуйтеся ременем безпеки!

Сидіння водія має оснащуватися ременем безпеки. Завжди використовуйте його, щоб гарантувати безпеку.

4.2 – ПОСАДКА ТА ПОЧАТОК ПОЇЗДКИ

Не дозволяйте пасажиром залишати ручну поклажу в проході або на майданчику. У проході не мають розміщуватися речі, об які пасажирі можуть спіткнутися. Зафіксуйте багаж і вантаж так, щоб уникнути пошкоджень і:

- Щоб водій міг вільно й легко переміщуватися.
- Щоб пасажирі могли вийти через будь-яке вікно чи двері в екстреній ситуації.
- Щоб захистити пасажирів від травмувань у разі падіння чи зміщення вантажу.

Рис. 4.1

Визначення класу небезпеки		
Клас	Назва класу	Приклад
1	Небезпечні речовини	Боеприпаси, динаміт, феєрверки
2	Гази	Пропан, кисень, гелій
3	Легкозаймісті речовини	Бензин, ацетон
4	Легкозаймісті тверді речовини	Сірники, запали
5	Окисники	Аміачна селітра, перекис водню
6	Отруйні речовини	Пестициди, миш'як
7	Радіоактивні речовини	Уран, плутоній
8	Корозійні речовини	Соляна кислота, акумуляторна рідина
9	Інші небезпечні речовини	Формальдегід, азбест
Немає	ORM-D — Інші регламентовані речовини (внутрішні перевезення)	Аерозоль (лак для волосся) або деревне вугілля
Немає	Легкозаймісті рідини	Мазут, рідина для розпалювання

4.2.1 – Закон про захист прав громадян з обмеженими можливостями (ADA)

Закон про захист прав громадян з обмеженими можливостями (ADA) прийнято в 1990 році. ADA — це закон про громадянські права, який забороняє дискримінацію осіб з обмеженими можливостями в усіх сферах суспільного життя, включаючи роботу, школи, транспорт і всі громадські та приватні місця, відкриті для широкого загалу. Мета закону — гарантувати, що люди з обмеженими можливостями матимуть такі самі права й можливості, що й усі інші люди. Закон ADA надає захист громадянських прав осіб з обмеженими можливостями, аналогічний тому, який надається особам за ознакою раси, кольору шкіри, статі, національної приналежності, віку та релігії. Він гарантує, що люди з обмеженими можливостями матимуть рівні можливості в громадських місцях, під час працевлаштування, у транспорті, під час отримання послуг від регіональних і місцевих органів влади і в разі використання систем зв'язку.

4.2.2 – Небезпечні матеріали

Стежте за тим, чи містить вантаж або багаж небезпечні матеріали. Більшість небезпечних матеріалів не можна перевозити в автобусі. А ті небезпечні матеріали, які дозволено, мають відповідати певним умовам.

У таблиці «Визначені на федеральному рівні небезпечні матеріали» зазначено, які матеріали вважаються небезпечними. Це продукти, які становлять ризик для здоров'я, безпеки та майна під час транспортування. Згідно з правилами вантажовідправники мають маркувати контейнери з небезпечними матеріалами, зазначаючи їх назву, ідентифікаційний номер і додаючи маркування «Небезпечно». Існує дев'ять різних чотирикутних ромбоподібних маркувань про небезпеку. Див. рисунок 4.1. Звертайте увагу на те, чи наявні ромбоподібні маркування. Не транспоруйте будь-які небезпечні матеріали, якщо ви не впевнені, що це дозволено згідно з правилами.

4.2.3 – Заборонені небезпечні матеріали

Автобуси можуть перевозити боєприпаси до стрілецької зброї з маркуванням ORM-D, товари для невідкладної допомоги та ліки. Ви можете перевозити невеликі кількості інших небезпечних матеріалів, якщо вантажовідправник не має змоги відправити їх в інший спосіб. Автобусами заборонено перевозити:

- Отруйні гази згідно з розділом 2.3, отруйні рідини класу 6, сльозогінний газ, речовини подразнювальної дії.
- Понад 100 фунтів твердої отрути класу 6.
- Вибухові речовини в просторі, у якому перебувають люди, крім боєприпасів до стрілецької зброї.
- Марковані радіоактивні матеріали в просторі, у якому перебувають люди.
- Більше 500 фунтів дозволених небезпечних матеріалів, проте не більше 100 фунтів речовини будь-якого одного класу.

Іноді пасажир заходить в автобус із немаркованим небезпечним матеріалом, про небезпеку якого вони можуть навіть не підозрювати. Не дозволяйте водіям перевозити такі звичайні небезпеки, як автомобільні акумулятори чи бензин.

4.2.4 – Відокремлювальна лінія

Жоден пасажир не має стояти в зоні перед місцями для стояння, що розміщується спереду, біля задньої частини сидіння водія. Автобуси з місцями для стояння повинні мати 2-дюймову лінію на підлозі або інші вказівки, завдяки яким пасажир зможуть зрозуміти, де їм заборонено стояти. Така зона називається відокремлювальною лінією. Усі пасажирів, які стоять, мають перебувати позаду такої лінії.

4.2.5 – У пункті призначення

Під час прибуття до пункту призначення або проміжних зупинок слід оголошувати:
Розташування.
Причину зупинки.
Час наступного відправлення.
Номер автобуса.

Нагадуйте пасажирів, які виходять з автобуса, щоб вони брали із собою ручну поклажу. Якщо прохід розміщується на нижчому рівні, ніж сидіння, нагадайте про це пасажирів. Водій має повідомити про це перед повною зупинкою.

Водії чартерних рейсів не мають допускати пасажирів в автобус до часу відправлення. Це допоможе запобігти крадіжці чи вандалізму в автобусі.

4.3 – У ДОРОЗІ

4.3.1 – Нагляд за пасажирами

У багатьох чартерних і міжміських перевізників існують правила комфорту та безпеки пасажирів. На початку подорожі нагадайте пасажирів про правила щодо куріння, вживання алкоголю, використання радіо та плеєрів (електронних пристроїв). Пояснення правил на початку допоможе уникнути неприємностей пізніше.

Кермуючи, стежте за салоном автобуса, а також дорогою попереду, з боків і ззаду. Вам, можливо, доведеться нагадувати пасажирам про правила або те, що вони не мають висувати руки та голови з вікон чи люків.

4.3.2 – На зупинках

Пасажири можуть спіткнутися під час посадки чи висадки, а також коли автобус починає рух або зупиняється. Застережіть пасажирів бути обережними, виходячи з автобуса. Зачекайте, поки вони сядуть або пристебнуться, перш ніж починати рух. Рушання та зупинка мають бути максимально плавними, щоб уникнути травмувань пасажирів.

Іноді вам доведеться мати справу з п'яними або агресивними пасажирами. У такому разі ви маєте гарантувати безпеку цього пасажирів, а також інших. Не висаджуйте таких пасажирів у небезпечних місцях. Безпечніше буде зробити висадку на наступній запланованій зупинці або в добре освітленому людному місці. У багатьох перевізників є вказівки щодо поводження з конфліктними пасажирами.

4.3.3 – Поширені інциденти

Найпоширеніші аварії з автобусами. Частим місцем аварій з автобусами є перехрестя. Будьте обережні, навіть якщо рух контролюється сигналом або знаком «Стоп». Шкільні та маршрутні автобуси, виїжджаючи з автобусної зупинки, іноді можуть пошкрябати дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху або врізатися в транспортні засоби, що проїжджають повз. Пам'ятайте про необхідний для проїзду вашого автобуса кліренс, і стежте за стовпами та гілками дерев на зупинках. Вам слід завжди мати на увазі дистанцію, необхідну вашому автобусу, щоб прискоритися та злитися з іншими транспортними засобами. Зачекайте, поки з'явиться така дистанція, перш ніж виїжджати із зупинки. Не вважайте, що інші водії загальмують, щоб дати вам місце, якщо ви посигналіте або почнете їхати.

4.3.4 – Швидкість на вигинах дороги або поворотах

Аварії на вигинах дороги, у яких гинуть люди й пошкоджуються автобуси, стаються через перевищення швидкості, й особливо частішають, коли через дощ або сніг дорога стає слизькою. У кожного нахиленого вигину дороги є безпечна «розрахункова швидкість». За гарної погоди встановлена для цієї ділянки швидкість є безпечною для автомобілів, проте вона може бути зависокою для багатьох автобусів. Якщо зчеплення буде хорошим, автобус може перекинутися; а якщо поганим — зісковзнути з кривої.

Знизьте швидкість до безпечної, перш ніж входити у вигини дороги, а потім злегка додавайте швидкості на поворотах. Якщо під час руху нахиленим вигином автобус нахилиється назовні, ви їдете зашвидко.

4.3.5 – Зупинки на залізничному переїзді

Зупинка на залізничних переїздах:

- Увімкніть чотириходові проблискові маячки
- Зупиніть автобус за 15–50 футів до найближчих рейок.
- Прислухайтеся, поглядаючи в обидва боки, щоб зрозуміти, чи не наближаються поїзди. Відкрийте передні двері та вікно водія, щоб мати змогу краще бачити або чути поїзд, що наближається. Вимкніть усі пристрої, що створюють шум. Попросіть пасажирів помовчати, якщо це необхідно.
- Перш ніж переїжджати колію після проходження поїзда, переконайтеся, що іншими коліями не рухається поїзд, який прямує в протилежному напрямку.
- Якщо ваш автобус оснащено механічною коробкою передач, не перемикайте передачі під час проходження колій.

Ви не зобов'язані зупинятися, проте маєте знизити швидкість і уважно перевірити, чи не прямують коліями поїзди й транспортні засоби:

- На переїздах трамвайних колій.
- На залізничних коліях, які використовуються лише для перемикань колій для промислових поїздів у торговому районі.
- Коли трафік регулює поліцейський або регулювальник руху.
- Якщо рух через колії регулюється сигналом світлофора і світлофор світиться зеленим світлом.
- На переїздах, позначених як «вилучені» або «покинуті».
- Тут потрібно зупинитися, незалежно від того, перевозите ви пасажирів чи ні.

4.3.6 – Розвідні мости

Зупинка на розвідному мосту:

- Зупиняйтеся біля розвідних мостів, на яких немає світлового сигналу або регулювальника.
- Зупиніться за 50 футів до розвідної частини мосту.
- Переконайтеся, що розвідна частина мосту повністю закрита, перш ніж перетинати міст.

- Зупинятися не потрібно, проте слід сповільнити транспортний засіб і переконатися, що проїзд безпечний:
  - На світлофорі світиться зелене світло.
  - На мосту є оператор або співробітник дорожньої поліції, який контролює рух трафіку під час кожного зведення мосту.

4.4 – ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ПІСЛЯ РЕЙСУ

Оглядайте свій автобус наприкінці кожної зміни. Якщо ви працюєте на внутрішнього перевізника, заповніть письмовий звіт про перевірку кожного автобуса, яким керуєте. У звіті має бути вказано кожен автобус і перераховані будь-які дефекти, які можуть вплинути на безпеку або призвести до поломки. Якщо дефектів немає, про це потрібно зазначити в акті.

Пасажири іноді можуть пошкодити захисні компоненти, як-от поручні, сидіння, аварійні виходи й вікна. Якщо ви повідомите про таке пошкодження наприкінці зміни, механіки зможуть відремонтувати їх до того, як автобус знову вирушить у рейс. Водіям громадського транспорту також слід переконатися, що сигнальні пристрої для пасажирів і блокування гальмівних дверей працюють належним чином.

4.5 – ЗАБОРОНЕНІ ДІЇ

Намагайтеся не заправляти автобус, поки в ньому перебувають пасажирів, якщо це не абсолютно необхідно. Не заправляйте транспортний засіб із пасажирами в закритій будівлі.

Під час керування не розмовляйте з пасажирами та не займайтеся будь-якою іншою діяльністю, що може відволікати.

Не буксируйте та не штовхайте несправний автобус із пасажирами на борту, за винятком випадків, коли виходити з транспортного засобу небезпечно. Буксируйте або штовхайте автобус лише до найближчого безпечного місця, у якому можна висадити пасажирів. Дотримуйтеся вказівок вашого роботодавця щодо буксирування або штовхання несправних автобусів.

4.6 – ВИКОРИСТАННЯ БЛОКУВАЛЬНИХ ГАЛЬМ

Автобуси міського громадського транспорту можуть мати систему блокування гальм та акселератора. Блокувальний замок активує робоче гальма та утримує важіль газу в положенні холостого ходу, коли задні двері відкриті. І розблоковується, коли водій зачинає задні двері. Не використовуйте цей захисний пристрій замість стоянкового гальма.

Розділ 4

Перевірте свої знання

1. Визначте речі, які слід перевірити в салоні автобуса під час перевірки.
2. Перевезення яких небезпечних матеріалів можна здійснювати автобусом?
3. Перевезення яких небезпечних матеріалів не можна здійснювати автобусом?
4. Що таке лінія стоячих пасажирів?
5. Чи має значення, де ви висаджуєте пасажирів, який поводить себе неналежно?
6. На якій відстані від залізничного переїзду слід зупинитися?
7. Коли слід зупинитися перед перетином розвідного мосту?
8. Назвіть по пам'яті «заборонені практики», перелічені в посібнику.
9. Щоб поставити автобус на стоянкове гальмо, задні двері мають бути відчиненими. Правильне чи хибне твердження?

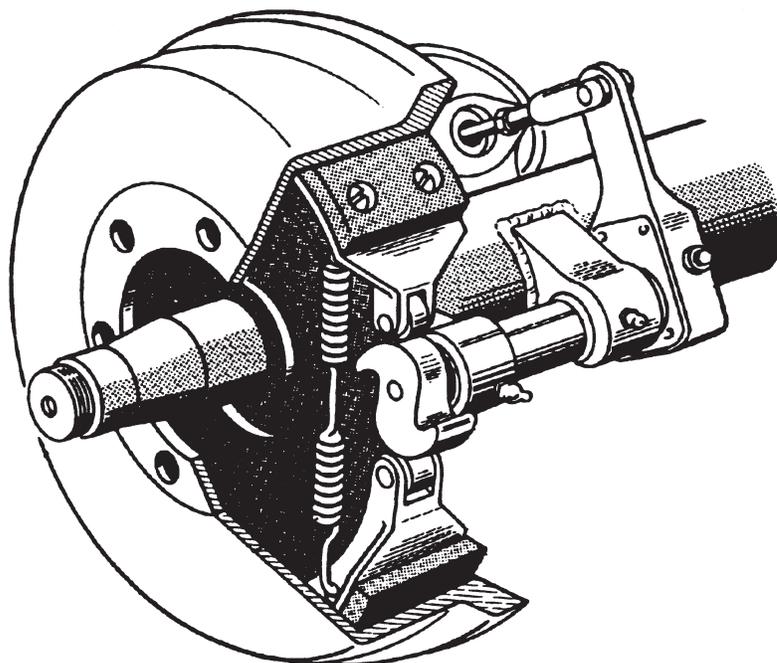
Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділ 4.

РОЗДІЛ 5

ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМА

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВОДІЇВ, ЯКІ КЕРУЮТЬ ТРАНСПОРТНИМИ
ЗАСОБАМИ З ПНЕВМАТИЧНИМИ ГАЛЬМАМИ**

РОЗДІЛ 5 – ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМА

Цей розділ охоплює такі теми:

- Деталі пневматичної системи гальм
- Здвоєні пневматичні системи гальм
- Перевірка пневматичних гальм
- Використання пневматичних гальм

У цьому розділі йдеться про пневматичні гальма. Якщо ви маєте бажання керувати вантажівкою чи автобусом із пневматичними гальмами або тягнути причіп із пневматичними гальмами, вам слід прочитати цей розділ. Якщо ви бажаєте тягнути причіп із пневматичними гальмами, вам також потрібно прочитати Розділ 6 Автопоїзд. Якщо вашому транспортному засобу потрібен CDL і він обладнаний пневматичними гальмами, вам слід видалити обмеження щодо пневматичних гальм із ваших прав.

Пневматичні гальма працюють на основі стисненого повітря. Пневматичні гальма — зручний і безпечний спосіб зупинення великих і важких транспортних засобів, проте такі гальма мають належним чином обслуговуватися та використовуватися.

Загалом пневматичні гальма складаються з трьох різних систем гальм: робоче, стоянкове й екстрене гальмо:

- Система робочих гальм активує та відпускає гальма, коли ви натискаєте педаль гальма під час звичайного руху.
- Система стоянкового гальма активує та відпускає стоянкове гальмо, коли ви використовуєте блок керування стоянковим гальмом.
- Система екстреного гальма використовує компоненти систем робочого та стоянкового гальма, щоб зупинити транспортний засіб у разі несправності системи гальм.

Компоненти цих систем докладніше розглядаються нижче.

5.1 – КОМПОНЕНТИ ПНЕВМАТИЧНОЇ СИСТЕМИ ГАЛЬМ

Пневматична система гальм складається з багатьох компонентів. Проте вам потрібно знати ті, які розглядаються в цьому розділі.

5.1.1 – Компресор

Компресор нагнітає повітря в пневмоакумулятори (резервуари). Він з'єднаний із двигуном через шестірні або клиновий ремінь. Компресор може охолоджуватися повітрям або системою охолодження двигуна. Він може мати власний підвід змазки або змащуватися моторним мастилом. Якщо компресор має власний підвід змазки, перевіряйте рівень мастила, перш ніж вирушати в рейс.

5.1.2 – Регулятор компресора

Регулятор контролює, коли компресору потрібно закачувати повітря в пневмоакумулятори. Коли тиск повітря в пневмоакумуляторі підвищується до рівня «вимикання» (приблизно 120–140 фунтів на квадратний дюйм або «фунтів/кв. дюйм»), регулятор припиняє накачування повітря компресором. Коли тиск у пневмоакумуляторі падає до тиску «вмикання» (приблизно 100 фунтів/кв. дюйм), регулятор дає компресору змогу знову почати накачування.

5.1.3 – Пневмоакумулятори

Резервуари для зберігання повітря використовуються для зберігання стисненого повітря. Кількість і розмір пневмоакумуляторів залежать від транспортного засобу. Повітря в пневмоакумуляторі вистачить для кількох активацій гальм, навіть якщо компресор перестане працювати.

5.1.4 – Зливні отвори пневмоакумулятора

У стисненому повітрі зазвичай міститься трохи води та мастила для змащування компресора. Ця суміш шкідлива для пневматичної системи гальм. Наприклад, вода може замерзнути в холодну погоду й через це гальма можуть вийти з ладу. Вода та мастило зазвичай накопичуються на дні пневмоакумулятора. Стежте за тим, щоб ви повністю спустошували пневмоакумулятори. Кожен повітряний резервуар оснащений зливним клапаном у нижній частині. Вони поділяються на два типи:

- Активуються вручну через обертання на чверть оберту або потягування тросу. Ви маєте зливати баки самостійно в кінці кожного дня водіння. Див. рис. 5.1.
- Автоматичні — вода та мастило виводяться автоматично. Ці пневмоакумулятори також можуть мати деталі для ручного зливання рідини. Автоматичні пневмоакумулятори доступні з електричними нагрівальними пристроями. Вони допомагають запобігти замерзанню автоматичного зливного компонента в холодну погоду

5.1.5 – Випарник спирту

Деякі пневматичні системи гальм оснащені випарником спирту для подання спирту в пневматичну систему. Такий підхід допомагає зменшити ризик утворення льоду в клапанах пневматичних гальм та інших компонентах у холодну пору року. Наявність льоду всередині системи може призвести до відмови гальм.

У холодну погоду щодня перевіряйте ємність зі спиртом і за потреби доливайте спирт. Вам однак слід щодня зливати рідину з пневмоакумулятора, щоб видалити рідину й мастило. (Якщо систему не оснащено автоматичними зливними клапанами.)

5.1.6 – Запобіжний клапан

Спускний запобіжний клапан встановлено в першому пневмоакумуляторі, у який компресор закачує повітря. Запобіжний клапан захищає резервуар і решту системи від надмірного тиску. Зазвичай клапан відкривається при 150 фунтів/кв. дюйм. Якщо запобіжний клапан випускає повітря, щось не так. Зверніться до механіка, щоб усунути несправність.

5.1.7 – Педаль гальма

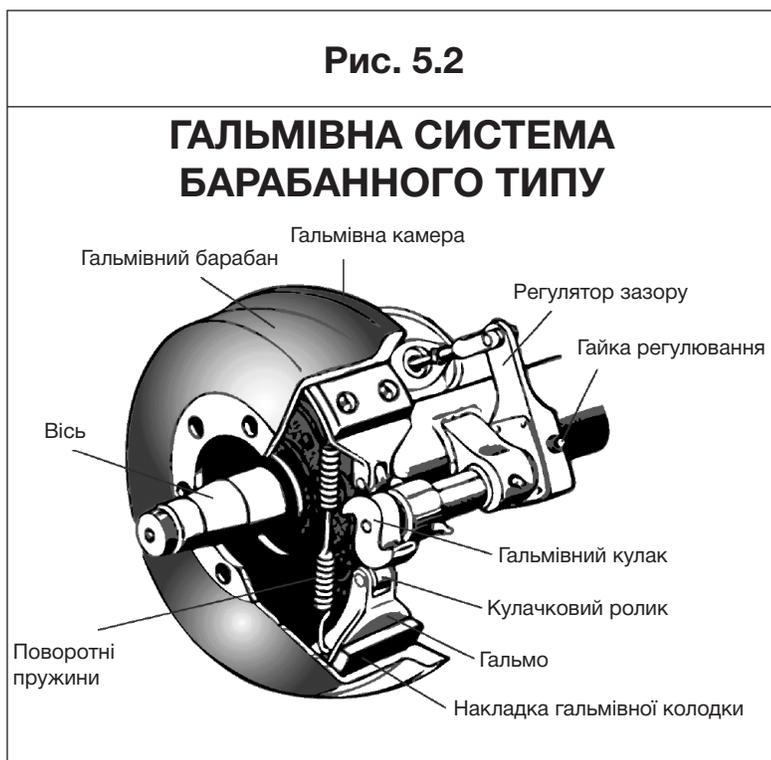
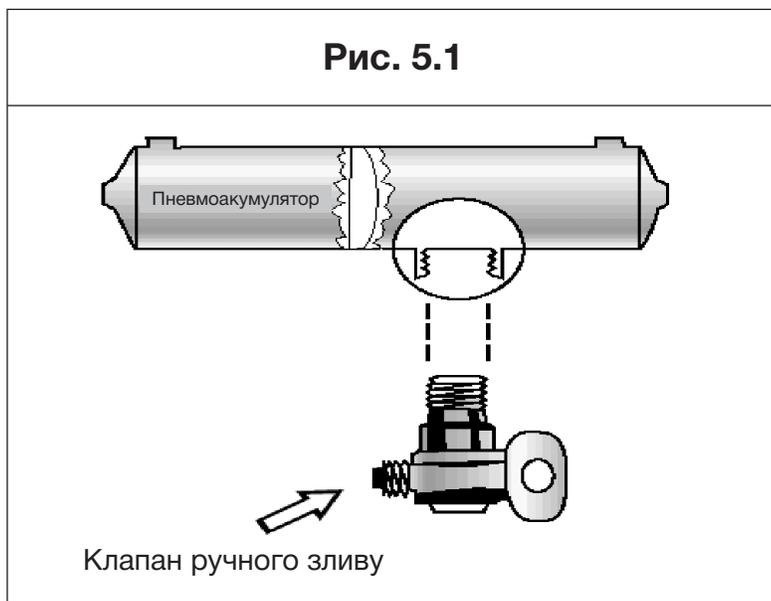
Гальма активуються, коли ви натискаєте педаль гальма. (Її також називають клапаном із педальним керуванням або педальним клапаном.) Що сильніше натискається педаль, то більший тиск повітря застосовується. Якщо відпустити педаль гальма, тиск повітря зменшується й гальмівний ефект стає все менш відчутним. У разі відпускання гальм частина стисненого повітря виходить із системи, тому тиск повітря в пневмоакумуляторах знижується. Цю втрату має відшкодувати компенсатор. Якщо натискати та відпускати педаль без потреби, повітря випускатиметься дуже швидко, і компресор не зможе відшкодувати його. Якщо тиск стане заниженим, гальма не працюватимуть.

5.1.8 – Основні гальма

Основні гальма використовуються кожним колесом. Їх найпоширенішим типом є барабанне гальмо з S-подібним кулачком. Компоненти гальма розглядаються нижче.

Гальмівні барабани, колодки та накладки. Гальмівні барабани розташовані на обох кінцях осей транспортного засобу. Колеса з'єднані з гальмівним барабаном за допомогою болтів. Гальмівний механізм розміщується всередині барабана. Щоб зупинити транспортний засіб, гальмівні колодки та накладки притискаються до внутрішньої поверхні барабана. Це спричиняє тертя, яке вповільнює транспортний засіб (і призводить до нагрівання). Нагрівання, яке барабан може витримати без пошкоджень, залежить від того, наскільки сильно і як довго використовуються гальма. Зависока температура може призвести до того, що гальма перестануть працювати.

Гальма з S-подібним кулачком. Коли ви натискаєте на педаль гальма, повітря потрапляє в кожну гальмівну камеру. Тиск повітря виштовхує шток, переміщуючи регулятор зазору (регульований пристрій, що використовується для компенсації зношення гальмівних колодок) і таким чином повертаючи гальмівний кулачковий вал. Це призводить до обертання S-подібного кулачка (назва походить від форми як у літери «S»). S-подібний кулачок відокремлює гальмівні колодки й притискає їх до внутрішньої поверхні гальмівного барабана. Коли ви відпускаєте педаль гальма, S-подібний кулачок обертається назад, а пружина відтягує гальмівні колодки від барабана, даючи колесам змогу знову вільно обертатися. Див. рис. 5.2.

Клинові гальма. У цьому типі гальм штовхач гальмівної камери проштовхує клин безпосередньо між кінцями двох гальмівних колодок. У результаті вони розсуваються та притискаються до внутрішньої поверхні гальмівного барабана. Клинові гальма можуть мати одну гальмівну камеру або дві гальмівні камери, в які вставляються клини з обох кінців гальмівних колодок. Гальма клинового типу можуть мати автоматичне регулювання або потребувати ручного регулювання.

Дискові гальма. У пневматичних дискових гальмах тиск повітря здійснює на гальмівну камеру та регулятор зазору такий самий вплив, як і в гальмах із S-подібним кулачком. Але замість S-подібного кулачка використовується «силовий гвинт». Тиск гальмівної камери на регулятор зазору обертає силовий гвинт. Силовий гвинт затискає диск або ротор між накладками супорта, як і велика затискна скоба.

Клинові та дискові гальма використовуються набагато рідше, ніж гальма s-cat.

5.1.9 – Манометри тиску подання

Усі транспортні засоби з пневматичними гальмами мають манометр, підключений до пневмоакумулятора. Якщо автомобіль має здвоєну пневматичну систему гальм, то для кожної половини системи використовуватиметься власний манометр. (Або один манометр із двома голками.) Здвоєні системи розглядатимуться пізніше. Ці манометри вказують на значення тиску в пневмоакумуляторах.

5.1.10 – Манометр тиску притискування

Цей манометр показує, який тиск повітря ви подаєте на гальма. (Таким приладом оснащено не всі транспортні засоби.) Збільшення тиску притискування для підтримання тієї самої швидкості означає, що гальма слабшають. І вам слід знизити швидкість і перейти на нижчу передачу. Потреба в підвищеному тиску також може виникати, якщо гальма невідрегульовані або наявні витоки повітря чи механічні несправності.

5.1.11 – Попередження про низький тиск повітря

Транспортні засоби з пневматичними гальмами мають бути оснащені попереджувальним сигналом про низький тиск повітря. Попереджувальний сигнал, який ви бачите, має лунати до того, як тиск повітря в пневмоакумуляторах впаде нижче 60 фунтів/кв. дюйм. (Або до значення, що дорівнює половині тиску відключення регулятора обертів компресора на транспортних засобах старіших моделей.) Цим попереджувальним сигналом зазвичай є червоний індикатор. Також може лунати звуковий сигнал.

Ще один тип попередження — «сигналізація прапорцями». Цей пристрій опускає механічний важіль у поле вашого зору, коли тиск у системі падає нижче 60 фунтів/кв. дюйм. Автоматична сигналізація прапорцями зникне з поля вашого зору, коли тиск у системі знову підніметься вище 60 фунтів/кв. дюйм. Тип ручного скидання слід вручну перевести в положення «поза межами поля зору». Він не фіксуватиметься, доки тиск у системі не перевищить 60 фунтів/кв. дюйм.

У великих автобусах пристрої попередження про низький тиск зазвичай сигналізують при 80–85 фунтів/кв. дюйм.

5.1.12 – Вимикач стоп-сигналу

Водіїв, які рухаються позаду вас, потрібно попереджати, коли ви натискаєте на гальма. Пневматична система гальм для цього використовує електричний перемикач, який працює від тиску повітря. Перемикач вмикає стоп-сигнали, коли ви активуєте пневматичні гальма.

5.1.13 – Клапан обмеження тиску для переднього гальма

Деякі транспортні засоби старіших моделей (виготовлені до 1975 року) оснащені клапаном обмеження тиску для переднього гальма й регулятором у кабіні. Зазвичай регулятор має позначки «нормальний» і «невизначений». Коли ви ставите регулятор у положення «невизначений», обмежувальний клапан зменшує «нормальний» тиск повітря в передніх гальмах удвічі. Обмежувальні клапани використовувались, щоб зменшити ймовірність заносу передніх коліс на слизьких поверхнях. Проте насправді вони зменшують гальмівну силу автомобіля. Гальмування передніх коліс добре за будь-яких умов. Випробування показали, що занос передніх коліс під час гальмування малоімовірний навіть у разі руху на льоду. Переконайтеся, що регулятор перебуває в положенні «норма», щоб забезпечити нормальну гальмівну силу.

У багатьох транспортних засобах наявні автоматичні клапани обмеження тиску для переднього гальма. Вони зменшують подання повітря до передніх гальм, за винятком випадків, коли гальма натискаються дуже інтенсивно (60 фунтів/кв. дюйм або більше). Водій не може регулювати ці клапани.

5.1.14 – Пружинні гальма

Усі вантажівки, автомобільні тягачі та автобуси мають бути обладнані екстремними та стоянковими гальмами. Вони мають утримуватися механічною силою (оскільки тиск повітря може з часом зменшуватися). Зазвичай для цих цілей використовуються пружинні гальма. Під час руху тиск повітря стримує потужні пружини. Якщо тиск повітря зникає, пружини активують гальма. Регулятор стоянкового гальма в кабіні дає змогу водієві випустити повітря з пружинних гальм. І в результаті пружини активують гальма. Активацію гальм також може спричинити витік повітря в пневматичній системі гальм, який призводить до втрати всього повітря.

Пружинні гальма тягача та одиночного вантажного автомобіля повністю спрацьовують, коли тиск повітря падає до 20–45 фунтів/кв. дюйм (зазвичай від 20 до 30 фунтів/кв. дюйм). Не чекайте, поки гальма спрацюють автоматично. Коли індикатор попередження про низький тиск повітря та сигнал увімкнуться, відразу зупиніть транспортний засіб, поки ви ще можете контролювати гальма.

Гальмівна сила пружинних гальм залежить від того, чи правильно вони відрегульовані. Якщо гальма не відрегульовані належним чином, ні звичайні, ні екстрені/стоянкові гальма не працюватимуть належним чином.

5.1.15 – Блоки керування стоянковим гальмом

У нових автомобілях із пневматичними гальмами стоянкове гальмо вмикається за допомогою жовтої ромбовидної ручки реверсивного регулювання. Щоб увімкнути стоянкове гальмо (пружинні гальма), потрібно потягти ручку на себе, а щоб відпустити гальма — натиснути на ручку. На транспортних засобах старіших моделей стоянковими гальмами можна керувати за допомогою важеля. Використовуйте стоянкові гальма щоразу, коли паркуєтесь.

Увага! Не натискайте на педаль гальма, коли пружинні гальма ввімкнено. Це може призвести до пошкодження гальм під спільною дією пружин і тиску повітря. Багато систем гальм розроблені так, що цього не станеться. Проте не всі. Крім того, розроблені в такий спосіб системи можуть інколи й не працювати. Тому краще виробити звичку не натискати на педаль гальма, якщо пружинні гальма ввімкнено.

Клапани плавного регулювання. У деяких транспортних засобах важіль керування на панелі приладів можна використовувати для плавного застосування пружинних гальм. У такому разі його називають клапаном плавного регулювання. Він — пружинний, що дає змогу відчувати гальмівну дію. Що далі ви переміщуєте важіль, то сильніша дія пружинних гальм. Вони працюють так, щоб ви мали змогу контролювати пружинні гальма в разі несправності робочих гальм. Під час паркування транспортного засобу з клапаном плавного регулювання перемістіть важіль до упору та утримуйте його фіксатором.

Подвійні клапани керування паркуванням. Коли тиск повітря в лінії втрачається, спрацьовують пружинні гальма. Деякі транспортні засоби, як-от автобуси, мають окремий пневмоакумулятор, який можна використовувати для розблокування пружинних гальм. Це зроблено для того, щоб ви могли перемістити транспортний засіб на коротку відстань або в разі надзвичайної ситуації. Один із клапанів є натисно-висувним і використовується для ввімкнення пружинних гальм під час паркування. Інший клапан пружинний у положенні «назовні». Коли ви натискаєте кнопку, повітря з окремого пневмоакумулятора відпускає пружинні гальма, і ви маєте змогу рухатися. Коли ви відпускаєте кнопку, пружинні гальма знову активуються. Повітря в окремому пневмоакумуляторі достатньо, щоб кілька разів виконати цю дію. Тому ретельно плануйте рух. В іншому випадку ви можете зупинитися в небезпечному місці, коли закінчиться окрема подача повітря. Див. рис. 5.3.

5.1.16 – Антиблокувальні системи гальм (ABS)

Тягачі з пневматичними гальмами, виготовлені 1 березня 1997 року або після цієї дати, та інші транспортні засоби з пневматичними гальмами (вантажівки, автобуси, причепа та підкатні візки), виготовлені 1 березня 1998 року або пізніше, мають бути обладнані антиблокувальними гальмами. Багато вантажних автомашин, виготовлених до цих дат, інколи оснащували ABS. Щоб визначити, чи оснащено ваш транспортний засіб ABS, перевірте дату його виготовлення на сертифікаційній табличці.

ABS — це комп'ютеризована система, що запобігає блокуванню коліс під час різкого гальмування. Транспортні засоби з ABS оснащені жовтими індикаторами несправності, які сигналізують про те, що якийсь компонент несправний.

Жовті індикатори несправності в тягачах, вантажівках та автобусах з ABS наявні на панелі приладів.

У причепів ліворуч є жовті індикатори несправності ABS, які розміщуються спереду або в дальньому куті. Індикатор у підкатних візках, виготовлених 1 березня 1998 року або пізніше, має розміщуватися з лівого боку.

На нових транспортних засобах індикатор несправності починає світитися під час увімкнення запалювання для перевірки індикатора, а потім швидко гасне. У старіших системах індикатор міг світитись, доки ви не розганяєтесь понад п'ять миль/год.

Якщо індикатор не згасає після перевірки або починає світитися під час руху, можливо, ви втратили контроль над ABS на одному або кількох колесах.

Для буксированих транспортних засобів, вироблених раніше дати, коли встановлення ABS почало вимагатися іноді важко визначити, чи оснащено їх ABS. Загляньте під транспортний засіб і знайдіть дроти електронного блока керування (ECU) та датчика швидкості коліс, що виходять із задньої частини гальм.

ABS є доповненням до звичайних гальм. Ця система не погіршує й не покращує звичайну гальмівну здатність. ABS активується лише в разі появи ознак блокування коліс.

Система ABS не обов'язково скорочує гальмівний шлях, проте вона допомагає втримати транспортний засіб під контролем під час різкого гальмування.

Рис. 5.3

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО КЛАПАНА ТЯГАЧА ТА АВАРІЙНОГО ГАЛЬМА ПРИЧЕПА

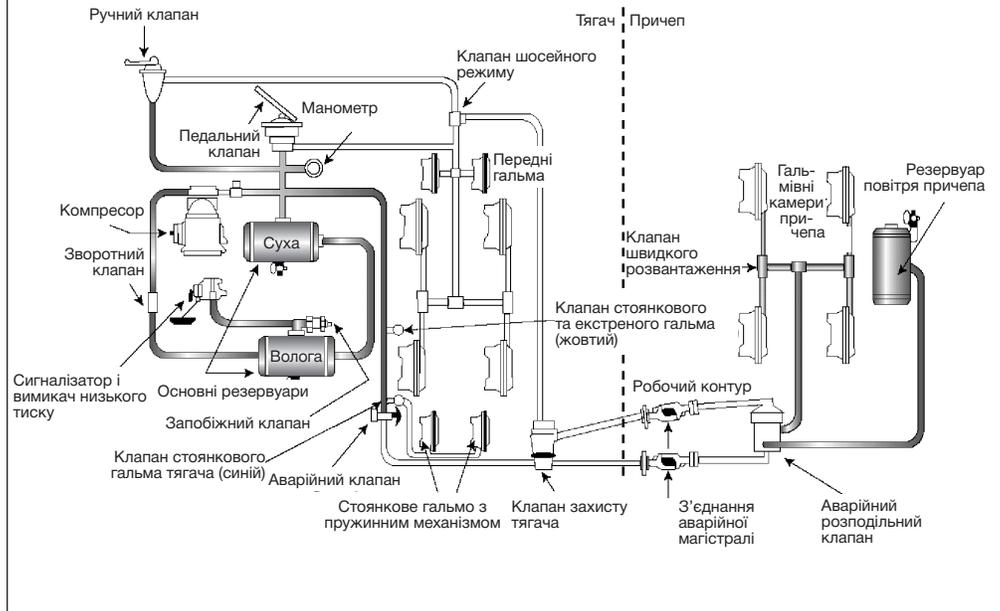
Запобіжний клапан тягача

- Забезпечує подання повітря
  - Автоматично закривається, якщо під час руху знижується тиск повітря
- Стоянкові гальма, коли їх увімкнено, закривають запобіжний клапан тягача та одночасно активують пружинні гальма.

Рис. 5.4

СКЛАДОВІ ПНЕВМАТИЧНОЇ ГАЛЬМІВНОЇ СИСТЕМИ ТА ЇХ РОЗТАШУВАННЯ (ОДНОКОНТУРНА СИСТЕМА)

**Підрозділ 5.1
Перевірте свої знання**

1. Чому необхідно спорожнювати пневмоакумулятори?
2. Для чого використовується манометр тиску подання?
3. Усі транспортні засоби з пневматичними гальмами мають бути оснащені попереджувальним сигналом про низький тиск повітря. Правильне чи хибне твердження?
4. Що таке пружинні гальма?
5. Гальма передніх коліс корисно використовувати за будь-яких умов. Правильне чи хибне твердження?
6. Як дізнатися, чи ваш причіп обладнано антиблокувальною системою гальм?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 5.1.

5.2 – ЗДВОЄНІ ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМІВНІ СИСТЕМИ

У більшості великовантажних автомобілів для гарантування безпеки використовують здвоєні пневматичні гальмівні системи. Здвоєна пневматична гальмівна система має дві окремі системи пневматичних гальм, які використовують один набір гальмівних приводів. Кожна система має власні повітряні резервуари, шланги, трубопроводи тощо. Одна система зазвичай керує звичайними гальмами на задній осі або осях. А інша — звичайними гальмами на передній осі (і, іноді, одній задній осі). Обидві системи подають повітря в причіп (якщо він є). Перша система називається «первинною». А інша — «вторинною». Див. рис. 5.4.

Перед початком руху автомобіля з подвійною пневматичною системою зачекайте, поки повітряний компресор створить тиск не менше 100 фунтів на квадратний дюйм як у первинній, так і у вторинній системі. Слідкуйте за повітряними манометрами первинної та вторинної системи (або голками, якщо система має дві голки в одному манометрі). Зверніть увагу на індикатор попередження про низький тиск повітря та сигнал. Індикатор попередження та сигнал мають вимкнутися, коли тиск повітря в обох системах підвищиться до значення, визначеного виробником. Це значення має становити більше 60 фунтів/кв. дюйм.

Індикатор попередження та сигнал мають увімкнутися до того, як тиск повітря впаде нижче 60 фунтів/кв. дюйм в обох системах. Якщо індикатор почав світитися під час руху, відразу зупиніть і припаркуйте транспортний засіб у безпечному місці. Якщо тиск в одній із пневматичних систем дуже низький, передні або задні гальма працюватимуть не на повну потужність. Тобто вам знадобиться більше часу, щоб зупинитися. Припаркуйте транспортний засіб у безпечному місці й відремонтуйте пневматичну систему гальм.

5.3 – ПЕРЕВІРКА ПНЕВМАТИЧНИХ ГАЛЬМ

Щоб належним чином оглянути свій транспортний засіб, скористайтеся семиетапною процедурою, описаною в Розділі 2. На транспортному засобі з пневматичними гальмами потрібно перевірити більше компонентів, ніж на транспортному засобі без них. Ці компоненти обговорюються нижче в тому порядку, у якому вони описуються в семиетапній процедурі.

5.3.1 – Перевірки моторного відсіку, що виконуються під час кроку 2

Перевірте ремінь приводу компресора (якщо компресор має ремінний привід). Якщо повітряний компресор має ремінний привід, перевірте стан і натяг ременя. Він має бути в належному стані.

5.3.2 – Загальний огляд, що виконується під час кроку 5

Перевірте регулятор зазору гальм із S-подібним кулачком. Припаркуйтеся на рівній поверхні та поставте під колеса протидікатні упори, щоб запобігти руху транспортного засобу. Відпустіть стоянкові гальма, щоб мати змогу змістити регулятори зазору. Надіньте рукавички й сильно потягніть кожен регулятор зазору, до якого можете досягти. Якщо регулятор зазору зміщується більше ніж на один дюйм у місці кріплення штовхача, імовірно, його потрібно відрегулювати. Відрегулюйте його або зверніться до спеціаліста. Транспортні засоби із завеликим зазором у гальмівному приводі дуже важко зупинити. Невідрегульовані гальма — найпоширеніша проблема, яку виявляють під час ТО на придорожніх постах. Бережіть себе. Перевіряйте регулятори зазору.

Усі транспортні засоби, випущені після 1994 року, мають автоматичні регулятори зазору. Хоча автоматичні регулятори зазору регулюються самостійно в разі повного ввімкнення гальм, їх усе одно потрібно перевіряти.

Автоматичні регулятори не можна регулювати вручну, за винятком випадків технічного обслуговування гальм і встановлення регуляторів зазору. Якщо в транспортному засобі, обладнаному автоматичними регуляторами, хід штовхача перевищує допустиму межу регулювання гальм, це свідчить про механічну несправність самого регулятора, несправності пов'язаних компонентів основних гальм або про те, що регулятор неправильно встановлено.

Ручне регулювання автоматичного регулятора для коригування ходу штовхача до допустимих меж, зазвичай, просто маскує механічну несправність, а не усуває її. Крім того, регулярне коригування більшості автоматичних регуляторів, найімовірніше, призведе до передчасного зношення самого регулятора. Рекомендовано, щоб у разі виявлення того, що оснащені автоматичними регуляторами гальма не відрегульовані, водій якомога швидше відвіз транспортний засіб на ремонт для усунення несправності. Ручне коригування автоматичних регуляторів зазору є небезпечним, оскільки може викликати у водія помилкову впевненість в ефективності гальмівної системи.

Ручне коригування автоматичного регулятора дозволяється лише як тимчасовий захід для правильного відрегулювання в надзвичайній ситуації, оскільки гальмо, найімовірніше, незабаром знову стане несправним, тому що ця процедура зазвичай не вирішує основну проблему регулювання.

(Примітка: автоматичні регулятори зазору виготовляються різними виробниками й спосіб їх функціонування може відрізнятися. Тому, перш ніж усувати проблему з регулюванням гальма, слід ознайомитися з інструкцією з експлуатації конкретного виробника).

Перевірте гальмівні барабани (або диски), накладки та шланги. На гальмівних барабанах (або дисках) не має бути тріщин довжиною більше половини ширини зони тертя. Накладки (фрикційний матеріал) не мають бути послабленими або просоченими оливою чи мастилом. Вони не мають бути небезпечно тонкими. Механічні деталі мають бути зафіксовані, цілі й розміщуватися в

належних для них місцях. Перевірте повітряні шланги, під'єднані до гальмівних камер, щоб переконатися, що вони не порізані та не зношені через тертя.

5.3.3 – Крок 7 — фінальна перевірка пневматичних гальм

Виконайте наведені нижче перевірки, а не перевірку гідравлічних гальм, зазначену в Розділі 2 «Крок 7: перевірка гальмівної системи».

Перевірте інтенсивність витоку повітря. Повністю наповнивши пневматичну систему (зазвичай 125 фунтів/кв. дюйм) вимкніть двигун, відпустіть стоянкове гальмо та зафіксуйте час падіння тиску повітря. Швидкість втрати має становити менше двох фунтів/кв. дюйм за одну хвилину для одиночних транспортних засобів і менше ніж три фунти/кв. дюйм за одну хвилину для автопоїздів. Коли тиск повітря підвищиться до рівня вимкнення регулятора обертів (120–140 фунтів/кв. дюйм), вимкніть двигун, заблокуйте колеса (за необхідності), відпустіть стоянкове гальмо (для всіх транспортних засобів) і запобіжний клапан тягача (для тягачів); і натисніть на педаль гальма зі всією силою. Утримуйте педаль гальма протягом однієї хвилини. Погляньте на манометр, щоб дізнатися, чи падає тиск повітря більш ніж на три фунти за одну хвилину (одиночний транспортний засіб) або чотири фунти за одну хвилину (автопоїзд). Якщо тиск повітря падає більше ніж на три фунти/кв. дюйм за одну хвилину для одиночних транспортних засобів (більше ніж на чотири фунти/кв. дюйм для автопоїздів), швидкість втрати повітря зavelика. Перевірте наявність витоків повітря та усуньте їх перед початком руху. В іншому разі гальма можуть перестати працювати під час руху.

Перевірте сигнал попередження про низький тиск. Вимкніть двигун, коли тиск повітря буде достатнім, щоб не активувався попереджувальний сигнал про низький тиск. Увімкніть електричне живлення й натискайте та відпускайте педаль гальма, щоб зменшити тиск у пневмоакумуляторі. Попереджувальний сигнал про низький тиск повітря має активуватися до того, коли тиск у пневмоакумуляторі (чи резервуарі з найменшим тиском повітря в здвоєних пневматичних системах) впаде до позначки менше 55 фунтів/кв. дюйм. Див. рис. 5.5.

Якщо попереджувальний сигнал не працюватиме, ви можете втратити тиск повітря, і навіть не помітити цього. Така втрата тиску може спричинити раптове екстрене гальмування одноконтурної пневматичної системи. А в здвоєних системах — збільшення гальмівного шляху. До ввімкнення пружинних гальм водій зможе виконувати лише обмежене гальмування.

Перевірте, чи спрацювують пружинні гальма автоматично. Припаркуйтеся на рівному місці й заблокуйте колеса. Потім відпустіть стоянкові гальма, коли тиск повітря стане достатнім, і вимкніть двигун. Продовжуйте скидати тиск повітря, натискаючи та відпускаючи педаль гальма, щоб зменшити тиск у баку. Коли тиск повітря впаде до визначеного виробником значення (20–45 фунтів/кв. дюйм), запобіжний клапан тягача та клапан стоянкового гальма мають закритися (вискочити) на автопоїзді з тягача та причепа, а клапан стоянкового гальма — на інших комбінованих і одиночних транспортних засобах. І активуються пружинні гальма.

Перевірте швидкість росту тиску повітря. Коли двигун працює на робочих обертах, тиск у здвоєних пневматичних системах має впродовж 45 секунд зрости від 85 до 100 фунтів/кв. дюйм. (Якщо транспортний засіб має пневмоакумулятори, розмір яких більший за мінімальний, час росту може бути довшим, проте це не формуватиме ризики. Ознайомтеся зі специфікаціями виробника.) В одиночних пневматичних системах (до 1975 року) типовими вимогами є зростання тиску з 50 до 90 фунтів/кв. дюйм протягом 3 хвилин при холостих обертах двигуна 600-900 об/хв.

Якщо тиск повітря не зростатиме достатньо швидко, тиск може занадто опуститися під час руху, через що вам доведеться зробити аварійну зупинку. Не сідайте за кермо, доки не усунете проблему.

Перевірте тиск умикання та вимикання регулятора компресора. Нагнітання повітря компресором має розпочатися при тиску приблизно 100 фунтів/кв. дюйм і завершуватися приблизно при 125 фунтів/кв. дюйм. (Ознайомтеся зі специфікаціями виробника.) Запустіть двигун на високих обертах холостого ходу. Регулятор повітря має вимкнути компресор, коли буде досягнуто приблизного тиску, указанного виробником. Тиск повітря, який показує ваш манометр, перестане зростати. Поки двигун працює на холостому ходу, натискайте й відпускайте гальма, щоб зменшити тиск у пневмоакумуляторі. Регулятор повітря має вимкнути компресор, коли буде досягнуто приблизного тиску, указанного виробником. Тиск має почати зростати.

Якщо регулятор не працює, як описано вище, можливо, його потрібно відремонтувати. Несправний регулятор може не забезпечувати тиск повітря, який буде достатнім для безпечного руху.

Рис. 5.5

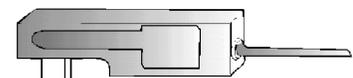
ПРИСТРОЇ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЩОДО НИЗЬКОГО ТИСКУ ПОВІТРЯ

Індикатор

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЩОДО НИЗЬКОГО ТИСКУ

Деякі транспортні засоби оснащені індикатором типу «Wig-Wag», який опускається в поле зору водія при низькому тиску повітря і не піднімається назад, доки не буде відновлено необхідний тиск у пневмосистемі.

Індикатор низького тиску «Wig-Wag»

Перевірте стоянкове гальмо. Зупиніть транспортний засіб, активуйте стоянкове гальмо та обережно потягніть його на низькій передачі, щоб перевірити, чи втримає стоянкове гальмо транспортний засіб.

Перевірте робочі гальма. Зачекайте, поки тиск повітря дійде до нормального значення, відпустіть стоянкове гальмо, повільно рухайте транспортний засіб уперед (приблизно п'яти миль/год) і різко натисніть на педаль гальма. Зверніть увагу на те, чи «тягне» транспортний засіб в одну сторону, чи наявне незвичайне відчуття або чи спостерігається уповільнена зупинка.

Цей тест може вказати на проблеми, про які ви б інакше не дізналися, доки вам не потрібно було б активувати гальма на дорозі.

Підрозділи 5.2 та 5.3 Перевірте свої знання

1. Що таке здвоєна пневматична гальмівна система?
2. Що таке регулятори зазору?
3. Як перевірити регулятори зазору?
4. Як можна перевірити сигнал попередження про низький тиск?
5. Як перевірити, чи спрацьовують пружинні гальма автоматично?
6. Які максимальні показники витоку?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 5.2 та 5.3.

5.4 – ВИКОРИСТАННЯ ПНЕВМАТИЧНИХ ГАЛЬМ

5.4.1 – Звичайні зупинки

Натисніть на педаль гальма. Контролюйте натиск, щоб транспортний засіб плавно та безпечно зупинився. Якщо у вас механічна коробка передач, не витискайте зчеплення, доки оберти двигуна не знизяться майже до холостих. Після зупинки переведіть коробку в стартову передачу.

5.4.2 – Гальмування за допомогою антиблокувальних гальм

У разі різкого гальмування на слизькій поверхні колеса транспортних засобів без ABS можуть заблокуватися. А блокування кермових коліс призведе до втрати контролю над керуванням. Якщо заблокуються інші колеса, транспортний засіб може занести, забуксувати або навіть перекинутися.

ABS допомагає уникнути блокування коліс. Комп'ютер виявляє ознаки блокування коліс, знижує гальмівний тиск до безпечного рівня, і ви зберігаєте контроль над транспортним засобом.

Маючи систему ABS, ви не обов'язково швидше зупинитиметеся, проте матимете змогу об'їхати перешкоду під час гальмування та уникнути заносу, спричиненого надмірним гальмуванням.

Наявність системи ABS лише на тягачі, лише на причепі або хоч одній осі однак забезпечує більше контролю над транспортним засобом під час гальмування. Гальмуйте як зазвичай.

Якщо ABS встановлено лише на тягачі, ви матимете змогу зберігати контроль над кермом, і автопоїзд зі значно меншою ймовірністю піде в занос. Проте вам слід однак стежити за причепом і (якщо це не ризиковано), відпустити гальма, якщо причеп почне йти в занос убік.

Якщо ABS встановлено лише на причепі, ймовірність розхитування причепа буде значно меншою, проте, якщо ви втратите контроль над кермом або тягач перейде в занос, відпустіть гальма (якщо це можна зробити без ризику), доки не повернете контроль.

Керуючи комбінацією з тягача й причепа, оснащеною ABS, вам слід гальмувати як і завжди. Тобто:

- Використовуйте лише таку силу гальмування, яка необхідна для безпечної зупинки та збереження контролю над транспортним засобом.
- Гальмуйте однаково, незалежно від того, чи встановлено ABS на тягачі, причепі або на обох.
- Під час уповільнення стежте за тягачем і причепом і повільно відпускайте гальма (якщо це можна робити без ризику), щоб зберегти контроль.

Є лише один виняток із цієї процедури: якщо ви завжди керуєте одиночною вантажівкою або автопоїздом із робочою ABS на всіх осях, у разі екстреного гальмування можна натискати на гальма на повну силу.

Якщо ABS не працюватиме, ви зможете й надалі користуватися звичайними гальмами. Рушайте та гальмуйте, як зазвичай.

Пам'ятайте, що в разі несправності ABS ви все ще можете використовувати звичайні гальма. Їдьте як зазвичай, проте незабаром відженіть транспортний засіб на ТО.

5.4.3 – Аварійна зупинка

Якщо раптово перед вами виїжджає інший транспортний засіб, у вас виникає природня реакція — натиснути на гальма. Ця реакція хороша, якщо у вас є достатня відстань для зупинки, і ви правильно гальмуєте.

Гальмувати слід так, щоб утримувати транспортний засіб на прямій лінії та мати змогу повернути, якщо це необхідно. Ви можете використовувати метод «контрольованого» або «переривчастого гальмування».

Контрольоване гальмування. У цьому методі гальма потрібно натискати якомога сильніше, не блокуючи колеса. Під час виконання цих дій намагайтеся якомога менше рухати кермом. Якщо ви бажаєте відрегулювати кермо або якщо колеса заблоковані, відпустіть гальма. Знову натисніть на гальма, щойно матимете змогу.

Переривчасте гальмування.

- Якомога сильніше натисніть на гальма.
- Відпустіть гальма, щойно колеса заблокуються.
- А коли вони почнуть котитися, знову якомога сильніше натисніть на гальма. (Після того, як ви відпустите гальма, може знадобитися до однієї секунди, щоб колеса почали обертатися. Якщо ви повторно натиснете на гальма до того, як колеса почнуть котитися, транспортний засіб не випрямиться).

Примітка. Якщо ви керуєте транспортним засобом з антиблокувальною системою гальм, прочитайте вказівки з посібника користувача щодо швидкої зупинки та дотримуйтеся їх.

5.4.4 – Гальмівний шлях

Гальмівний шлях описано в Розділі 2 «Швидкість і гальмівний шлях». У разі використання пневматичних гальм з'являється додаткова затримка — «затримка спрацювання». Це час, необхідний для спрацювання гальм після натискання на педаль гальма. Гідравлічні гальма (використовуються на легкових автомобілях і легких/середніх вантажівках) гальма спрацювують миттєво. А пневматичним потрібен певний час (півсекунди або більше), щоб повітря пройшло лініями до гальм. Таким чином, загальний гальмівний шлях для транспортних засобів із пневматичними гальмівними системами складається з чотирьох різних факторів.

Відстань сприйняття + відстань реакції + відстань затримки спрацювання гальм + гальмівний шлях = загальний гальмівний шлях

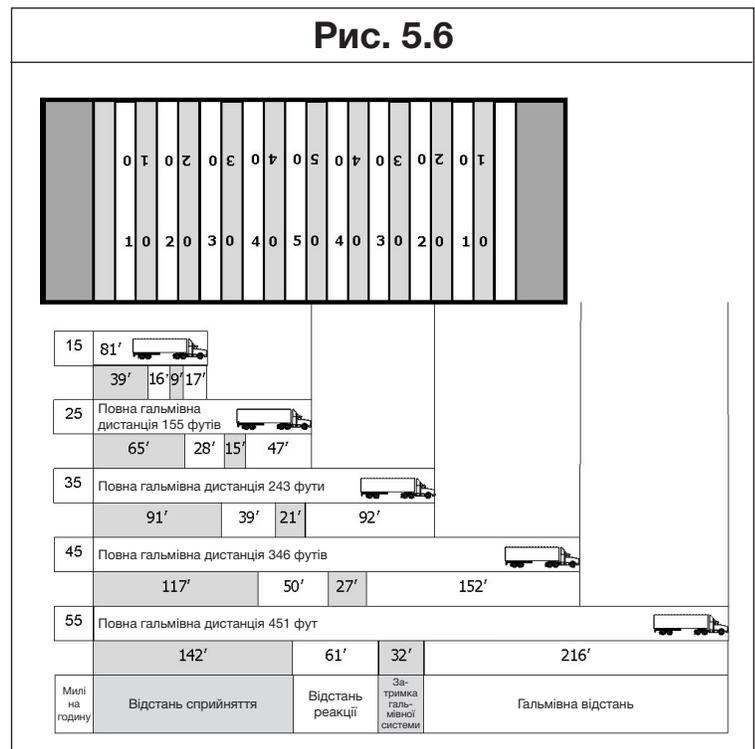
Відстань затримки спрацювання гальм за швидкості руху 55 миль/год на сухому дорожньому покритті становить приблизно 32 фути. Тобто за швидкості 55 миль/год, хороших умов зчеплення з дорогою та гальмування для середньостатистичного водія загальний гальмівний шлях становить понад 300 футів. Див. рис. 5.6.

5.4.5 – Згасання або несправність гальм

Гальма сконструйовані так, що гальмівні колодки чи накладки труться об гальмівний барабан або диски, щоб уповільнити автомобіль. Гальмування призводить до нагрівання, проте завдяки своїй конструкції гальма можуть витримувати високу температуру. Однак гальма можуть дещо втратити ефект або вийти з ладу через надмірне нагрівання, спричинене зачастим використанням і нехтуванням гальмівним ефектом двигуна.

Надмірне використання робочих гальм призводить до перегріву та згасання гальм. Згасання гальм є результатом надмірного нагрівання, яке спричиняє хімічні зміни в гальмівних накладках, через що зменшується тертя, а також розширюються гальмівні барабани. Оскільки перегріті барабани розширюються, гальмівні колодки та накладки змушені переміщуватися на більшу відстань, щоб доторкнутися барабанів, і сила тертя в результаті такого доторку зменшується. Тривале надмірне використання може призвести до згасання гальм і навіть неможливості взагалі сповільнити або зупинити транспортний засіб. Згасання гальм також спричиняється регулюванням. Безпечне керування транспортним засобом відбувається тоді, коли кожне гальмо виконує свою частину роботи. Невідрегульовані гальма перестануть виконувати свою частину роботи швидше, ніж відрегульовані. Через це інші гальма можуть перегрітися й втратити ефект, і гальмівного ефекту буде недостатньо для керування транспортними засобами. Гальма можуть швидко вийти з ладу, особливо коли вони гарячі. Тому часто перевіряйте регулювання гальм.

Рис. 5.6

5.4.6 – Правильна техніка гальмування (SNUB)

Пам'ятайте. На довгому та/або крутому спуску гальма мають використовуватися лише як доповнення до гальмівного ефекту двигуна. Щойно транспортний засіб буде переведено на відповідну низьку передачу, необхідно застосувати таку техніку гальмування:

1. Натискайте гальма достатньо сильно, щоб відчувти ясне сповільнення.
2. Коли швидкість знизиться приблизно на п'ять миль/год нижче вашої «безпечної» швидкості, відпустіть гальма. (Таке гальмування має тривати приблизно три секунди)
3. Коли швидкість знову збільшиться до «безпечної», повторіть кроки 1 і 2.

Наприклад, якщо вашою «безпечною» швидкістю є 40 миль/год, ви не застосовуєте гальма, поки ваша швидкість не досягне 40 миль/год. Тепер на гальма потрібно натиснути достатньо сильно, щоб поступово знизити швидкість до 35 миль/год, а потім відпустити. Повторюйте цю процедуру, доки не досягнете кінця спуску.

5.4.7 – Низький тиск повітря

У разі появи попередження про низький тиск повітря якомога швидше зупиніть і безпечно припаркуйте транспортний засіб. Можливо, у системі є витік повітря. Контрольоване гальмування можливе лише тоді, коли в балонах залишається достатньо повітря. Пружинні гальма спрацюють, коли тиск повітря впаде до 20–45 фунтів/кв. дюйм. Транспортному засобу з великим вантажем потрібний більший гальмівний шлях, оскільки пружинні гальма працюють не на всіх осях. А транспортні засоби з невеликим вантажем або транспортні засоби на слизькій дорозі можуть вийти з-під контролю під час активації пружинних гальм. Набагато безпечніше зупинитися, поки в резервуарах достатньо повітря, щоб скористатися ножним гальмом.

5.4.8 – Стоянкові гальма

Під час кожного паркування, за винятком указаних нижче випадків, використовуйте стоянкові гальма. Потягніть ручку керування стоянкового гальма, щоб активувати стоянкове гальмо, або натисніть її, щоб відпустити гальма. На новіших автомобілях елементом керування буде жовта кнопка у формі ромба з позначкою «стоянкові гальма». На автомобілях старіших моделей це може бути кругла синя кнопка або елемент іншої форми (зокрема важіль, який повертається з боку в бік або вгору–вниз).

Не активуйте стоянкові гальма, якщо гальма дуже гарячі (через спуск із крутого схилу) або якщо вони дуже вологі через вплив низької температури. Якщо використовувати гальма, поки вони дуже гарячі, існує ймовірність пошкодження через дію нагрівання. Якщо їх використовувати при морозних температурах, коли гальма дуже вологі, вони можуть замерзнути, тому автомобіль не зможе рухатися. Для утримання транспортного засобу на рівній поверхні використовуйте протидкатні упори. І дайте гальмам охолонути, перш ніж використовувати стоянкові гальма. Якщо гальма мокрі, злегка користуйтеся ними під час руху на низькій передачі, щоб нагріти та висушити їх.

Якщо ваш транспортний засіб не має автоматичних дренажів у пневмоакумуляторах, зливайте пневмоакумулятори в кінці кожного робочого дня, щоб видалити вологу та мастило. Інакше гальма можуть вийти з ладу.

Ніколи не залишайте свій автомобіль без нагляду, не задіявши стоянкові гальма або не заблокувавши колеса. В іншому разі він може покотитися та спричинити травми й пошкодження.

Підрозділ 5.4 Перевірте свої знання

1. Чому, перш ніж спускатися з пагорба, потрібно перейти на належну передачу?
2. Які фактори можуть спричинити згасання або відмову гальм?
3. Використання гальм на довгому, крутому спуску є лише доповненням до гальмівного ефекту двигуна. Правильне чи хибне твердження?
4. Якщо ви відлучаетесь від автомобіля на короткий час, стоянкове гальмо не потрібно активувати. Правильне чи хибне твердження?
5. Як часто потрібно спорожняти пневмоакумулятори?
6. Як потрібно гальмувати, якщо ви керуєте тягачем із причепом, оснащеним ABS?
7. Якщо система ABS не працює, ви все ще можете використовувати звичайні гальма. Правильне чи хибне твердження?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 5.4.

РОЗДІЛ 6

АВТОПОЇЗДИ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВОДІЇВ, ЯКИМ ПОТРІБНО ОТРИМАТИ
ПОСВІДЧЕННЯ КОМЕРЦІЙНОГО ВОДІЯ КАТЕГОРІЇ «А»**

РОЗДІЛ 6 – АВТОПОЇЗДИ

Цей розділ охоплює такі теми:

- Безпечне керування автопоїздами
- Пневматичні гальма автопоїздів
- Системи ABS
- Приєднання та від'єднання
- Візуальна перевірка автопоїзда

У цьому розділі міститься інформація, необхідна для успішного складання іспитів на керування автопоїздами (сідельний тягач із напівприцепом, подвійні та потрійні причепа, вантажівка з причепом). Ця інформація надає лише мінімальні знання, необхідні для керування типовими автопоїздами. Якщо вам потрібно скласти іспит на керування подвійними та потрійними причепами, ви мусите вивчити й Розділ 7.

6.1 – БЕЗПЕЧНЕ КЕРУВАННЯ АВТОПОЇЗДАМИ

Автопоїзди зазвичай важчі, довші й для керування ними потрібно більше навичок водіння, ніж для керування одиночним вантажним автотранспортом. Тобто водії автопоїздів мають володіти більшими знаннями та навичками, ніж водії одиночних транспортних засобів. У цьому розділі ми ознайомимося з деякими важливими факторами безпеки, що стосуються саме автопоїздів.

6.1.1 – Ризики перекидання

Понад половина смертей водіїв вантажівок через аварійні ситуації відбуваються саме через перекидання вантажівки. Коли у вантажівці завантажено більше вантажу, «центр тяжиння» зміщується вище дороги. Вантажівка легше піддається перекиданню. Повністю завантажені вантажівки перекидаються в десять разів частіше, ніж пусті.

Щоб уникнути перекидання, слід робити такі дві речі: розміщуйте вантаж якомога ближче до землі та уповільнюйтеся на поворотах. Утримувати вантаж якомога нижче для автопоїздів ще важливіше, ніж для одиночних вантажівок. Крім того, намагайтеся центрувати вантаж. Зміщення вантажу в одну сторону призводить до нахилу вантажівки та збільшує ймовірність перекидання. Переконайтеся, що вантаж відцентровано й розподілено, наскільки це можливо. (Розподілення вантажу розглядається в Розділі 3 цього посібника.)

Перекидання відбувається й через зашвидке повертання. Повільне проходження поворотів, а також виїзд на схили та з'їзд із них знижує ризик перекидання. Уникайте зашвидкої зміни смуги руху, особливо, якщо транспортний засіб максимально завантажено.

6.1.2 – Безпечне керування

Для вантажівок із причепами характерний ефект «батога». У разі зашвидкої зміни смуги руху ефект батога може призвести до перекидання причепа. У чималій кількості аварій перекидався лише причіп.

«Підсилення задньої частини» спричиняє ефект батога. На рис. 6.1 показано вісім типів автопоїздів і ступінь підсилення задньої частини кожного з них у разі зашвидкої зміни смуги руху. Транспортні засоби з найменшим ефектом батога показано зверху, а з найбільшим — знизу. Підсилення задньої частини зі значенням 2,0 на графіку означає, що причіп має у двічі більшу ймовірність перекинутися, ніж тягач. Ви можете побачити, що у трьохсекційних причепів (триплів) коефіцієнт зворотного підсилення становить 3,5. Це означає, що останній причіп у трьохсекційному автопоїзді може перевернутися в 3,5 рази легше, ніж п'ятиосний сідельний тягач.

Керуйте обережно й плавно, тягнучи причепа. Якщо зробити різкий рух кермом, причіп може перекинутися. Зберігайте достатню відстань до інших транспортних засобів (принаймні 1 секунда на кожні 10 футів довжини вашого транспортного засобу, плюс ще одна секунда, якщо швидкість перевищує 40 миль/год). Намагайтеся охоплювати зором побільше дороги, щоб уникнути несподіванок і раптового змінення смуги руху. У темний час доби рухайтесь достатньо повільно, щоб фари підсвітили перешкоду до того, як стане запізно змінювати смугу руху чи плавно зупинитися. Знижуйте швидкість до безпечної, перш ніж входити в поворот.

6.1.3 – Завчасне гальмування

Контролюйте свою швидкість, незалежно від того, заповнений причіп чи ні. Великі автопоїзди зупиняються довше в розвантаженому стані, якщо порівнювати зі станом повного завантаження. У разі невеликого завантаження або порожньому дуже жорсткі ресори підвіски й потужні гальма забезпечують погане зчеплення з дорогою та можуть спричинити стрибки, спрощуючи блокування коліс. У результаті причіп може відхилитися та зачепити інші транспортні засоби. А причіп — дуже швидко перевернутися. Див. рис. 6.2. Будьте також обережні, керуючи укороченими тягачами (тягачі без напівпричепів). Згідно з випробуваннями укорочені тягачі важко плавно зупинити. Їм потрібно більше часу для зупинки, ніж тягачу з напівприцепом із максимальним завантаженням.

Керуючи автопоїздами, дотримуйтеся достатнього інтервалу й дивіться далеко вперед, щоб встигнути загальмувати. Не допускайте несподіванок, щоб не довелося робити екстрену зупинку.

Рис. 6.1

ВПЛИВ ТИПУ АВТОПОЇЗДА НА ПОСИЛЕННЯ КОЛИВАНЬ ЗАДНЬОЇ ЧАСТИНИ

- Сідельний тягач із п'ятьма осями з напівприцепом довжиною 45 футів

- Сідельний тягач із трьома осями з напівприцепом довжиною 27 футів

- Подвійний автопоїзд типу «Turnpike» з 45-футовими причепами

- Подвійний автопоїзд типу «B-train» з 27-футовими причепами

- Подвійний автопоїзд типу «Rocky Mountain» з 45-футовим причепом

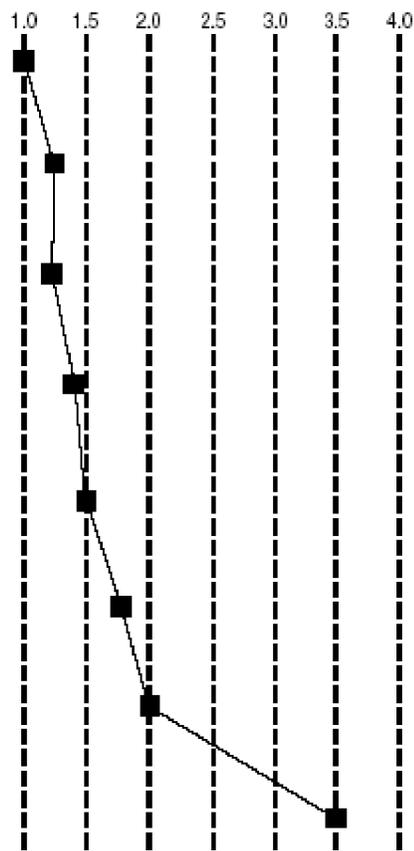
- Каліфорнійський автопоїзд з окремим повнорозмірним причепом

- 65 футів. Два причепа по 27 футів, стандартний тип

- Три причепа по 27 футів

6.1.4 – Залізничний переїзд

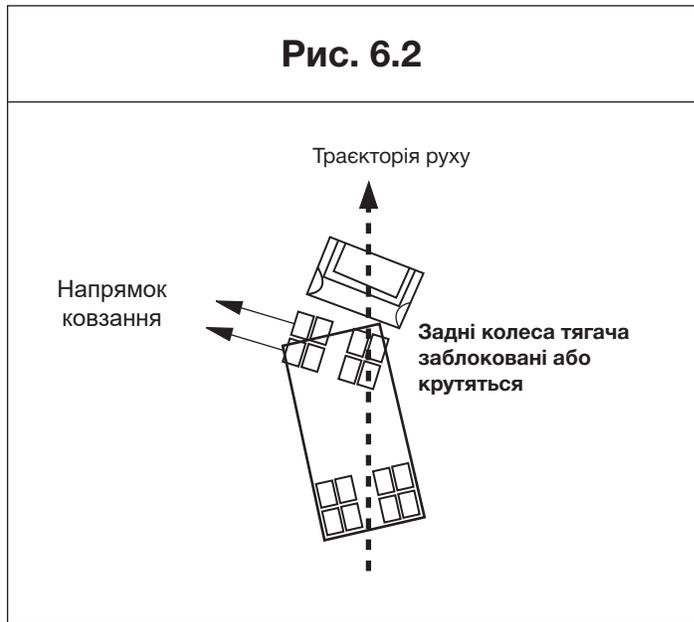
Залізничні переїзди також можуть стати проблемою, особливо в разі використання причепів із невеликим кліренсом.

Такі причепа можуть застрягти на переїздах:

- Причепи з низькою підвіскою (трал, автовоз, вантажівка для перевезення меблів, причіп для перевезення скоту з баком-піддоном).
- Одноосьовий тягач із довгим причепом, шасі якого розміщені так, щоб пристосувати тягач із тандемною віссю.

Якщо ви з якоїсь причини застрягнете на рейках, вийдіть із транспортного засобу та відійдіть від рейок. Ознайомтеся з вказівниками чи перевірте корпус світлофору на переїзді, щоб дізнатись інформацію про дії в разі надзвичайних ситуацій. Зателефонуйте 911 чи за іншим номером екстреної служби. Укажіть розташування переїзду, зазначивши всі орієнтири, особливо номер DOT, якщо він наявний.

Рис. 6.2

6.1.5 – Запобігання заносу причепа

У разі блокування коліс причіп має тенденцію розхитуватися. Найчастіше це трапляється, коли причіп пустий чи лише трохи навантажений. Цей тип заносу часто називають заносом причепів. Див. рис. 6.3.

Занос причепа можна зупинити так:

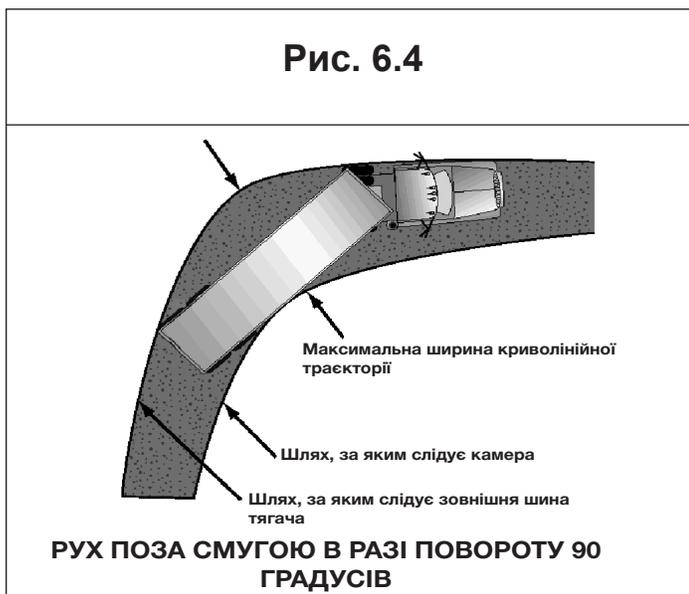
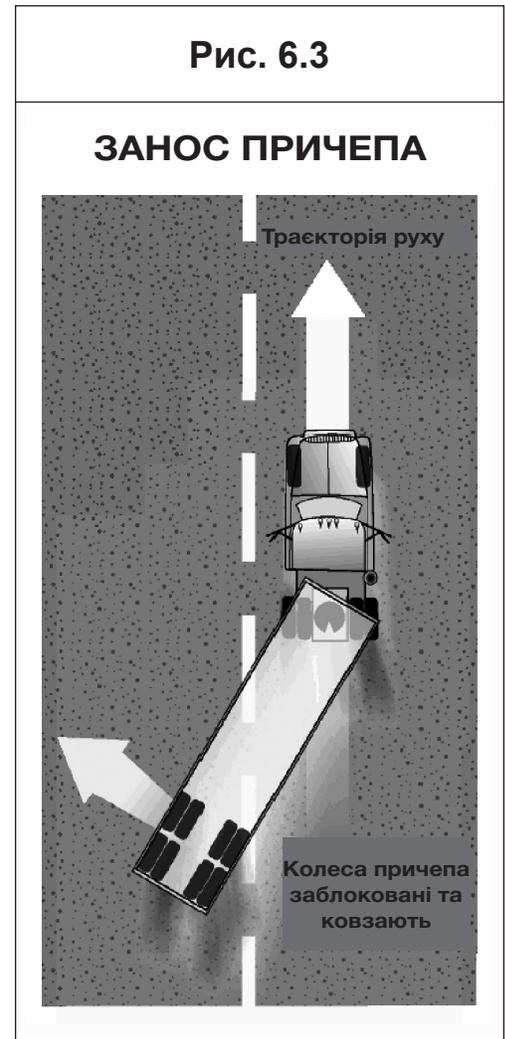
- **Розпізнавання заносу.** Найшвидший і найкращий спосіб розпізнавання заносу причепа — поглянути на нього в дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху. Під час кожного різкого гальмування дивіться в дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху, щоб переконатися, що причіп не змістився. Щойно причіп змістився з вашої смуги, запобігати заносу буде дуже складно.
- **Не використовуйте гальма.** Розблокуйте робоче гальмо, щоб відновити тягове зусилля. Не використовуйте ручне гальмо причепа (якщо воно є), щоб «вирівняти причіп». Це неправильна дія, оскільки саме гальма на колесах причепа призвели до заносу. Щойно колеса причепа знову зчепляться з дорогою, причіп почне слідувати за тягачем і вирівнюється.

* (З роботи R.D. Ervin, R.L. Nisconger, C.C. MacAdam і P.S. Fancher, «Influence of size and weigh variables on the stability and control properties of heavy trucks» (Вплив змінних розміру й ваги на стабільність і керуваність вантажівок великої вантажопідйомності) UMTRI, 1983 рік).

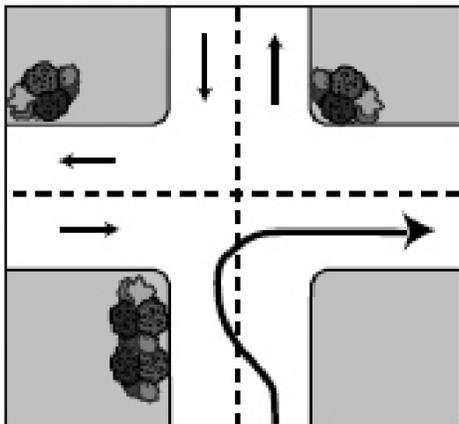
6.1.6 – Обширний поворот

Коли транспортний засіб входить у поворот, задні колеса рухаються по траєкторії, яка відрізняється від траєкторії передніх коліс. Це явище називається виходом із колії чи «чїтінгом». На рис. 6.4 показано, як через вихід із колії траєкторія руху тягача стає ширшою, ніж сам транспортний засіб. Довші транспортні засоби виходитимуть із колії ще більше. Задні колеса тягового засобу (вантажівки чи тягача) будуть трохи виходити з колії, коли ж вихід із колії задніх коліс причепа буде набагато більшим. Якщо причепів кілька, задні колеса останнього з них виходитимуть із колії на найбільшу відстань. Проходячи поворот, повертайте передню частину достатньо широко, щоб задня частина не наїхала на бордюр, пішоходів, інші транспортні засоби тощо. Проте притримуйте задню частину вашого транспортного засобу ближче до бордюру. Це не дасть іншим водіям змогу об'їхати вас справа. Якщо вам не вдасться завершити поворот, не виїжджаючи на іншу смугу руху, повертайте ширше, завершуючи поворот. Див. рис. 6.5 і 6.6

Це кращий підхід, ніж широкий поворот ліворуч перед початком повороту, оскільки так інші водії не зможуть об'їхати вас справа. Див. рис. 6.7. Якщо водії об'їдуть вас справа, ви можете зіштовхнутися з ними під час повороту.

Рис. 6.6
Не робіть цього.

6.1.7 – Реверсування з причепом

Реверсування з причепом. Рухаючись заднім ходом на легковому авто, одиночній вантажівці чи автобусі ви повертаєте верхню частину керма в тому напрямку, у який бажаєте рухатися. Проте рухаючись заднім ходом із причепом кермо слід обертати у зворотному напрямку. Щойно причіп почне повертати, кермо слід повернути в іншу сторону, щоб дотримуватися руху причепа.

Рухаючись заднім ходом із причепом, намагайтеся розташувати транспортний засіб так, щоб ви мали змогу рухатися по прямій. Якщо вам доводиться повернути назад по кривій траєкторії, здавайте назад за стороною водія, щоб відкрити огляд. Див. рис. 6.8.

Огляньте шлях руху. Перш ніж розпочати, огляньте траєкторію руху. Вийдіть назовні й обійдіть транспортний засіб. Ознайомтеся з кліренсом з обох боків і над транспортним засобом, а також на шляху руху й поблизу нього.

Використовуйте дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху з обох сторін. Часто поглядайте на зовнішні дзеркало / пристрій моніторингу дорожнього руху. Вийдіть із транспортного засобу й знову огляньте траєкторію, якщо ви невпевнені.

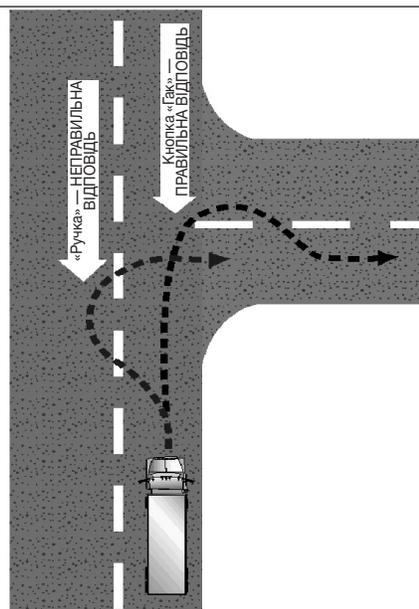
Рухайтесь заднім ходом повільно. Це дасть вам змогу відкоригувати траєкторію, перш ніж ви зміститесь від неї.

Відразу коригуйте зміщення. Побачивши, що причіп змістився з належної траєкторії, виправте це, повернувши верхню частину керма в сторону зміщення.

Тягніть вперед. Рухаючись заднім ходом із причепом, за необхідності підтягуйте транспортний засіб, щоб змінити його положення.

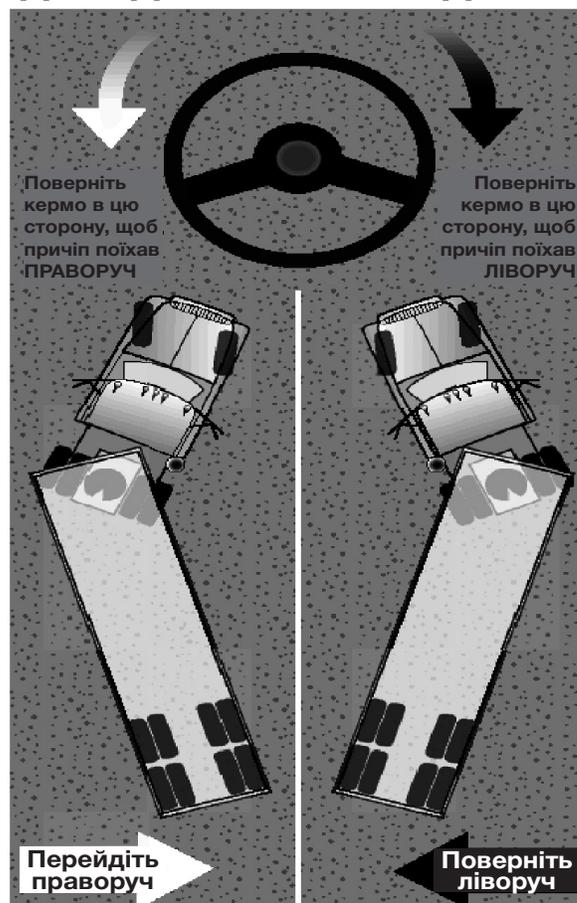
Якщо можливо, зверніться по допомогу.

Рис. 6.7

Рис. 6.8

ПІДКЛАДАННЯ ОПОР ПІД ПРИЧІП

Підрозділ 6.1 Перевірте свої знання

1. Які дві речі важливо виконати, щоб запобігти перекиданню?
2. Який із складників подвійного причепа найімовірніше перекинеться в разі різкого повороту?
3. Чому ручне гальмо причепа не можна використовувати для вирівнювання причепа, який пішов у занос?
4. Що таке вихід із колії?
5. Реверсуючи з причепом слід розташувати транспортний засіб так, щоб він міг рухатися назад по кривій траєкторії зі сторони водія. Правильне чи хибне твердження?
6. Які причепа можуть застрягнути на залізничних переїздах?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 6.1.

6.2 – ПНЕВМАТИЧНІ ГАЛЬМА АВТОПОЇЗДІВ

Перш ніж читати цю інформацію, ознайомтеся з Розділом 5 «Пневматичні гальма». В автопоїздах гальмівна система має, крім деталей, описаних у Розділі 5, деталі для керування гальмами причепа. Ці деталі описано нижче.

6.2.1 – Ручний клапан причепа

Гальмами причепа керує ручний клапан причепа (який також називають «клапан візка» або «гальмівний важіль»). Ручний клапан причепа потрібно використовувати лише для перевірки гальм причепа. Не використовуйте його під час водіння, оскільки це може призвести до заносу причепа. Ножне гальмо подає повітря на всі гальма транспортного засобу (зокрема на причіп). Використання лише ногого гальма значно зменшує ймовірність заносу чи перекидання.

Не використовуйте ручний клапан під час паркування, оскільки це підвищує ймовірність подання всього наявного повітря й розблокування гальм (у причепів без пружинних гальм). Завжди використовуйте під час паркування стоянкове гальмо. Якщо в причепа немає пружинних гальм, використовуйте противідкатні упори, щоб знерухомити причіп.

6.2.2 – Запобіжний клапан тягача

Запобіжний клапан тягача втримує повітря в гальмівній системі тягача чи вантажівки в разі відокремлення причепа або витоку. Запобіжний клапан тягача контролюється регулювальним клапаном подання повітря на причіп у кабіні. Регулювальний клапан дає змогу відкривати й закривати запобіжний клапан тягача. Запобіжний клапан тягача автоматично закривається, коли тиск повітря низький (у діапазоні від 20 до 45 фунтів/кв. дюйм). Закриваючись, запобіжний клапан тягача не дає повітря вийти з тягача. А також випускає повітря із запасного трубопроводу причепа. Це призводить до спрацювання екстрених гальм причепа й може спричинити втрату контролю. (Інформація про екстрені гальма розглядатиметься пізніше.)

6.2.3 – Регулятор подавання повітря в причіп

Регулятором подавання повітря в причіп на транспортних засобах новіших моделей є червона восьмигранна куляста ручка, яку слід використовувати для керування запобіжним клапаном тягача. Її слід натискати, щоб подати в причіп повітря, і витягувати, щоб перекрити подання повітря й активувати екстрені гальма причепа. Клапан закривається (вискакує) (закриваючи запобіжний клапан тягача), коли тиск повітря падає до 20–45 фунтів/кв. дюйм. Запобіжний клапан або клапани екстреного спрацювання тягача можуть не спрацювати автоматично для транспортних засобів старіших моделей. У них може використовуватися не ручка, а важіль. «Вихідне» положення використовується, щоб тягти причіп. В «екстрене» положення важіль перемикається, щоб перекрити повітря та активації екстрених гальм причепа.

6.2.4 – Лінії подання повітря до причепа

Кожен автопоїзд має дві лінії подання повітря — робочий трубопровід і запасний. Вони проходять між кожним тягачем і причепом, причепом і підтримувальним пристроєм, підтримувальним пристроєм і другим причепом тощо.

Робочий трубопровід. Робочий трубопровід (також називається лінією керування або сигнальним трубопроводом) подає повітря, яке контролюється ножним гальмом чи ручним гальмом причепа. Тиск у робочому трубопроводі змінюватиметься, залежно від того, наскільки сильно ви натискаєте ножне гальмо чи ручний клапан. Робочий трубопровід підключено до клапанів реле. Ці клапани дають змогу швидше застосовувати гальма причепа.

Запасний трубопровід. Запасний трубопровід (також званий лінією живлення) має два призначення. Перше: він подає повітря в пневмоакумулятори причепа. Друге: запасний трубопровід керує екстремими гальмами автопоїздів. Втрата тиску повітря в запасному трубопроводі призводить до активації екстрених гальм причепа. Таку втрату тиску може спричинити відокремлення причепа, через яке рветься повітряний шланг запасного трубопроводу. Або до втрати тиску може призвести розрив шлангу, металеві трубки чи іншої частини, у результаті чого повітря виходить назовні. Коли в запасному трубопроводі зникає тиск, запобіжний клапан тягача закривається (ручка подання повітря закривається (вискочить)).

Запасні трубопроводи часто маркуються червоним кольором (червоний шланг, червоні муфти чи інші деталі), щоб їх не можна було сплутати із синім робочим трубопроводом.

6.2.5 – Шлангові муфти (роз'єм шлангів)

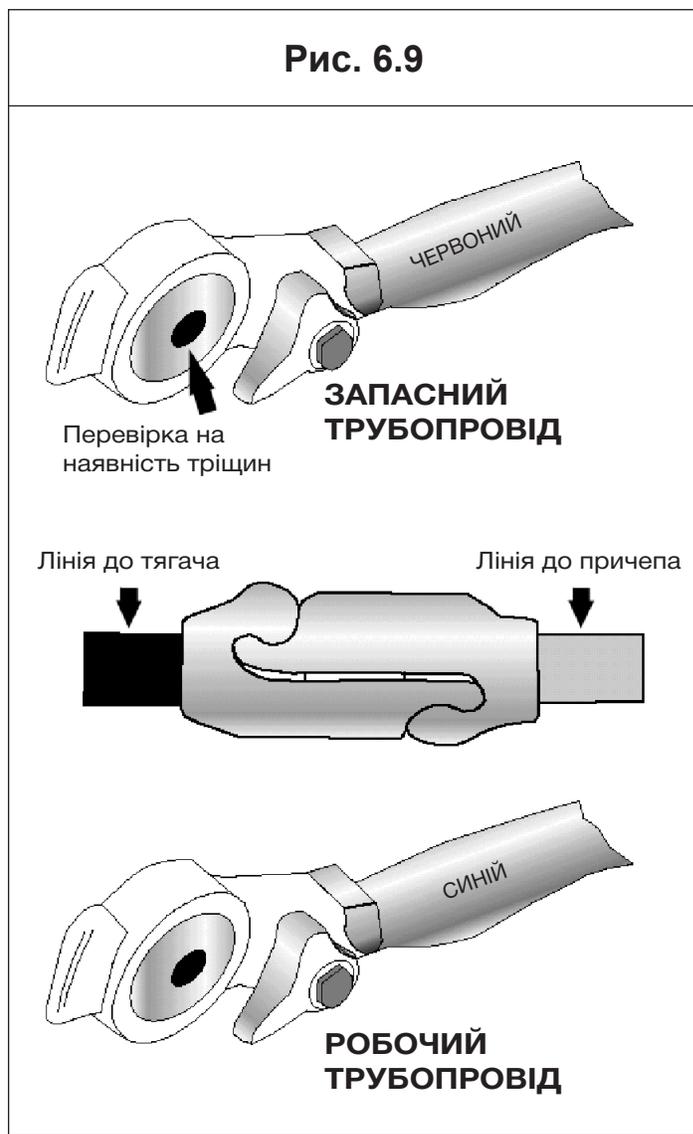
Роз'єми шлангів — це муфти, що використовуються для підключення робочого й запасного трубопроводів від вантажівки або тягача до причепа. Муфти мають гумове ущільнення, яке не дає повітрю виходити. Перед підключенням муфти та гумові ущільнення слід очистити. Підключаючи муфти, притисніть два ущільнення так, щоб муфти перебували під кутом 90 градусів одна до одної. Повертання роз'єму, приєднаного до шлангу, призведе до з'єднання та фіксації муфт.

Під час приєднання переконайтеся, що з'єднуєте правильні роз'єми шлангів. Це дасть змогу вам внести корективи до того, як ви відхилитесь від курсу. Синій колір використовується для робочого трубопроводу, а червоний — для запасного (підвідного). Іноді до трубопроводів прикріплюють металеві бірки з надписом «робочий» і «запасний». Див. рис. 6.9.

Якщо ви все-таки сплутаєте трубопроводи, повітря спрямовуватиметься в робочий трубопровід, а не в пневмоакумулятор причепа. Повітря не буде доступним для розблокування пружинних гальм причепа (стоянкове гальмо). Якщо пружинні гальма не розблоковуються, коли ви натискаєте регулятор подавання повітря в причіп, перевірте з'єднання лінії подання повітря.

У причепів старіших моделей немає пружинних гальм. У разі випуску всього повітря з пневмоакумулятора причепа екстремі гальма не працюватимуть, а колеса причепа вільно повертатимуться. Переплутавши повітряні лінії, ви зможете продовжувати рух, проте гальма причепа не працюватимуть. Потенційно це може призвести до великої небезпеки. Перш ніж розпочинати рух, завжди перевіряйте гальма причепа, задіявши ручний клапан або потягнувши регулятор подавання повітря (запобіжний клапан тягача). Обережно перетягніть їх на низькій передачі, щоб переконатися, що гальма працюють.

У певних транспортних засобах є «холості» чи неробочі муфти, до яких можна приєднати шланги, що не використовуються. Вони дають змогу запобігти потраплянню води й бруду в муфту й лінії подання повітря. Використовуйте неробочі муфти, коли лінії подання повітря не під'єднано до причепа. Якщо неробочих муфт немає, іноді можна зчепити роз'єми шлангів (залежно від муфт). Дуже важливо, щоб лінія подання повітря завжди була в чистому стані.

6.2.6 – Пневмоакумулятори причепа

Кожен причіп і підкатний візок має один або кілька повітряних ресиверів. Їх наповнює запасний (підвідний) трубопровід тягача. Завдяки їм формується тиск повітря для керування гальмами причепа. Тиск повітря передається з пневмоакумуляторів у гальма клапанами реле.

Тиск у робочому трубопроводі визначає, який тиск клапани реле мають подавати на гальма причепа. Тиск у робочому трубопроводі регулюється педаллю гальмування (і ручним гальмом причепа).

Важливо не допускати накопичення води та мастила в пневмоакумуляторах. Оскільки це може призвести до неналежного функціонування гальм. Кожен пневмоакумулятор має зливний клапан, через який ви маєте щодня випорожнювати кожен із пневмоакумуляторів. Якщо у ваших ресиверів є автоматичні дренажі, вони виводитимуть більшість вологи. Проте вам однак потрібно буде відкривати дренажі, щоб переконатися у випорожненні.

6.2.7 – Запірні клапани

Запірні клапани (або крани відсікання) наявні і в робочому трубопроводі, і в трубопроводі подання повітря в задній частині причепів, що використовуються для буксирування інших причепів. Ці клапани дають змогу перекрити лінії подання повітря, коли інший причіп не буксирується. Ви маєте стежити за тим, щоб усі запірні клапани, за винятком тих, що розміщуються в задній частині останнього причепа та мають бути закриті, перебували у відкритому положенні.

6.2.8 – Робочі, стоянкові й екстрені гальма причепа

Причепа новіших моделей оснащені пружинними гальмами, як вантажівки та тягачі. Проте для підкатних візків і причепів, виготовлених до 1975 року, не було вимоги використовувати пружинні гальма. Пристрої без пружинних гальм оснащено екстремними гальмами, які працюють завдяки повітрю, що зберігається в пневмоакумуляторі причепа. Екстрені гальма спрацьовують у разі втрати тиску повітря в запасному трубопроводі. У цих причепах також немає стоянкових гальм. Екстрені гальма активуються після витягування ручки подання повітря чи від'єднання причепа. Значний витік у запасному трубопроводі спричинить закриття запобіжного клапана тягача й спрацювання екстремних гальм причепа. Проте гальма будуть працювати, лише поки в пневмоакумуляторі причепа буде наявний тиск повітря. Зрештою повітря вивільниться, і гальма перестануть працювати. Саме тому для гарантування безпеки важливо під час кожного паркування причепів без пружинних гальм використовувати противідкатні упори.

Іноді значний витік у робочому трубопроводі непомітний, доки ви не спробуєте активувати гальма. Тоді втрата повітря через витік призведе до швидкого зниження тиску в пневмоакумуляторі. Якщо тиск стане досить низьким, активуються екстрені гальма причепа.

Підрозділ 6.2

Перевірте свої знання

1. Чому ручний клапан причепа не слід використовувати під час руху?
2. Опишіть спосіб функціонування регулятора подавання повітря в причіп.
3. Укажіть, для чого призначений робочий трубопровід.
4. Яке призначення запасного трубопроводу?
5. Чому під час паркування причепа без пружинних гальм слід використовувати противідкатні упори?
6. Де розміщуються запірні клапани?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 6.2.

6.3 – АНТИБЛОКУВАЛЬНІ СИСТЕМИ ГАЛЬМ (ABS)

6.3.1 – Причепи, для яких вимагається наявність ABS

Для всіх причепів і підкатних візків, виготовлених 1 березня 1998 року або пізніше, передбачено використання ABS. Проте багато причепів і підкатних візків, виготовлених до цієї дати, інколи обладнували ABS.

У причепів ліворуч є жовті індикатори несправності ABS, які розміщуються спереду або в дальньому куті. Див. рис. 6.10. Індикатор у підкатних візках, виготовлених 1 березня 1998 року або пізніше, має розміщуватися з лівого боку.

Для транспортних засобів, вироблених раніше зазначеної дати, іноді важко визначити, чи оснащено їх ABS. Загляньте під транспортний засіб і знайдіть дроти ECU та датчика швидкості обертання коліс, які виходять із задньої частини гальм.

6.3.2 – Гальмування за допомогою ABS

ABS є доповненням до звичайних гальм. Ця система не погіршує й не покращує звичайну гальмівну здатність. ABS активується лише в разі появи ознак блокування коліс.

Система ABS не обов'язково має скорочувати гальмівний шлях, проте вона допомагає контролювати автомобіль під час різкого гальмування.

ABS допомагає уникнути блокування коліс. Комп'ютер розпізнає загрозу блокування, знижує гальмівний тиск до безпечного рівня, і ви маєте змогу не втратити контроль.

Наявність ABS лише на причепі чи хоч одній осі однак забезпечує більше контролю над транспортним засобом під час гальмування.

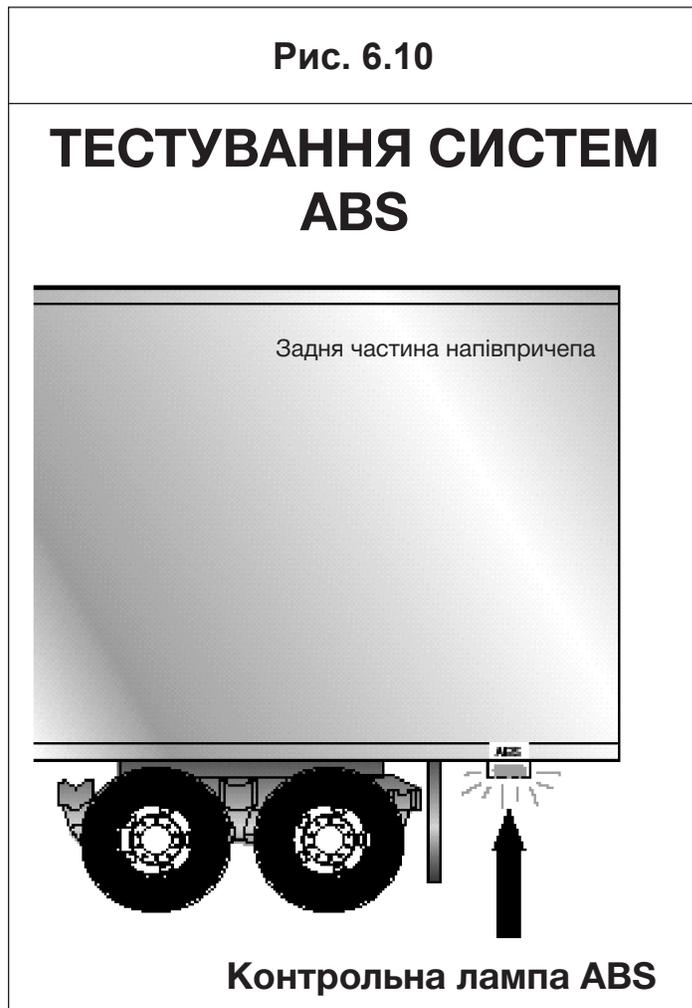
Якщо ABS встановлено лише на причепі, імовірність розхитування причепа буде значно меншою, проте, якщо ви втратите контроль над кермом або тягач перейде в занос, відпустіть гальма (якщо це можна зробити без ризику), доки не повернете контроль.

Керуючи комбінацією з тягача й причепа, оснащеною ABS, вам слід гальмувати як і завжди. Тобто:

- Застосовуйте лише гальмівне зусилля, необхідне для безпечної зупинки та збереження контролю.
- Гальмуйте в аналогічний спосіб, незалежно від того, де розміщується ABS: на тягачі, причепі чи обох транспортних засобах.
- Під час уповільнення стежте за тягачем і причепом і повільно відпускайте гальма (якщо це можна робити без ризику), щоб зберегти контроль.

Пам'ятайте, що в разі несправності ABS ви все ще можете використовувати звичайні гальма. Їдьте у звичайному ритмі, проте незабаром здійсніть технічне обслуговування системи.

ABS не дозволить вам їхати швидше, стежити ближче чи менш обережно.

6.4 – ПРИЄДНАННЯ ТА ВІД'ЄДНАННЯ

Знання про правильне приєднання та від'єднання є основою безпечного користування автопоїздами. Оскільки неправильне приєднання та від'єднання може бути дуже небезпечним. Загальні кроки з приєднання та від'єднання вказано нижче. Різні вантажівки мають відмінності, тому вам слід ознайомитися з відомостями про приєднання та від'єднання вантажівки, якими керуватимете.

6.4.1 – Приєднання тягача з напівпричепами

Крок 1. Огляньте зчіпний пристрій:

- Перевірте, чи немає пошкоджених або відсутніх деталей.
- Переконайтеся у надійності кріплення до тягача, відсутності тріщин у рамі тощо.
- Переконайтеся, що диск зчіпного пристрою змащено відповідно до вимог. Недотримання вимоги щодо змащування диска зчіпного пристрою може спричинити проблеми з керуванням через тертя між тягачем і причепом.
- Переконайтеся, що зчіпний пристрій перебуває в правильному положенні для зчіплювання:
  - Пристрій нахилено донизу в напрямку до кінця тягача.
  - Захвати відкриті.
  - Ручка безпечного розблокування перебуває в положенні автоматичного блокування.
  - Якщо ви використовуєте висувний зчіпний пристрій, переконайтеся, що він заблокований.
  - Переконайтеся, що палець зчіпного пристрою причепа не погнутий і не пошкоджений.

Крок 2. Огляньте територію та поставте під колеса противідкатні упори:

- Переконайтеся, що територія довкола транспортного засобу не містить перешкод.
- Переконайтеся, що колеса причепа заблоковані або ввімкнені пружинні гальма.
- Перевірте, чи зафіксований вантаж (якщо він наявний), щоб унеможливити його переміщення внаслідок зчеплення тягача з причепом.

Крок 3. Розмістіть тягач:

- Розмістіть тягач безпосередньо перед причепом. (Не заїжджайте під причіп під кутом, оскільки ви можете зіштовхнути причіп убік і пошкодити опору шасі.)
- Перевірте розташування, поглянувши у вікно / пристрій моніторингу дорожнього руху й звернувши увагу на обидві сторони причепа.

Крок 4. Повільно рухайтесь назад:

- Рухайтесь заднім ходом, доки зчіпний пристрій не доторкнеться до причепа.
- Не зачепіть причіп.

Крок 5. Зафіксуйте тягач:

- Активуйте стоянкове гальмо.
- Переведіть коробку передач у нейтральне положення.

Крок 6. Перевірте висоту причепа:

- Причіп має бути достатньо низьким, щоб, заїжджаючи під нього, тягач злегка його підіймав. За потреби підніміть або опустіть причіп. (Якщо причіп буде заниженим, тягач може задіти й пошкодити зчіпний пристрій; якщо причіп буде завишеним, можливе неправильне з'єднання.)
- Переконайтеся, що палець і зчіпний пристрій вирівняні.

Крок 7. Підключіть лінії подання повітря до причепа:

- Перевірте ущільнення роз'ємів шлангів і під'єднайте запасний трубопровід тягача до причепа.
- Перевірте ущільнення роз'ємів шлангів і під'єднайте робочий трубопровід тягача до причепа.
- Переконайтеся, що лінії подання повітря надійно закріплені в місцях, де їх не зможе під час руху заднім ходом під причеп роздавити або затиснути тягач.

Крок 8. Подайте повітря на причіп:

- Перебуваючи в кабіні, втисніть ручку «Подання повітря» або перемістіть регулятор запобіжного клапана тягача з «аварійного» положення у «вихідне», щоб подати повітря до гальмівної системи причепа.
- Зачекайте, доки тиск повітря не стане нормальним.
- Перевірте, чи не перехрещені лінії подання повітря гальмівної системи:
  - Вимкніть двигун, щоб послухати, чи працюють гальма.
  - Активуйте й відпустіть гальма причепа, прислуховуючись до звуку їх активації та відпускання. Ви маєте почути, як

гальма рухаються, коли їх натискають, і те, як повітря виходить, коли гальма відпускають.

- Перевірте манометр пневматичної гальмівної системи на наявність значної втрати повітря.
- Переконавшись, що гальма причепа справні, запустіть двигун.
- Переконайтесь, що тиск повітря відповідає нормі.

Крок 9. Заблокуйте гальма причепа:

- Витягніть ручку «Подання повітря» або перемістіть регулятор запобіжного клапана тягача з «вихідного» положення в «аварійне».

Крок 10. Заїдьте під причіп:

- Рухайтесь заднім ходом на найнижчій передачі.
- Повільно перемістіть тягач під причіп, щоб уникнути сильного удару об палець.
- Зупиніться, коли палець зафіксується в зчпному пристрої.

Крок 11. Перевірте, чи надійне з'єднання:

- Дещо припідніміть шасі причепа над землею.
- Обережно переведіть тягач уперед, поки гальма причепа заблоковані, щоб переконатися, що причеп зчплено з тягачем.

Крок 12. Зафіксуйте транспортний засіб:

- Переведіть коробку передач у нейтральне положення.
- Активуйте стоянкове гальмо.
- Заглушіть двигун і вийміть із транспортного засобу ключ, щоб хтось інший не почав рухатися вантажівкою, поки ви перебуваєте під нею.

Крок 13. Огляньте муфту:

- Якщо потрібно, присвітліть ліхтариком.
- Переконайтесь, що між верхнім і нижнім краєм зчпного пристрою відсутній зазор. Якщо зазор є, зчеплення неправильне (можливо, палець розміщується зверху закритих зажимів зчпного пристрою, через що причіп може легко від'єднатися).
- Зайдіть під причіп і погляньте на задню частину зчпного пристрою. Переконайтесь, що зажими зчпного пристрою захопили стрижень пальця.
- Переконайтесь, що стопорний важіль перебуває в положенні «Блокування».
- Переконайтесь, що запобіжний засув перебуває в положенні над стопорним важелем. (На певних зчпних пристроях фіксатор слід переводити в потрібне положення вручну.)
- Якщо муфта несправна, не використовуйте спарений транспортний засіб, доки не відремонтуйте його.

Крок 14. Підключіть електричний кабель і перевірте лінії подання повітря:

- Підключіть електричний кабель до причепа й закріпіть фіксатор.
- Перевірте обидва трубопроводи й електролінію на наявність пошкоджень.
- Переконайтесь, що лінії подання повітря й електроенергії не зможуть зачепити рухомі деталі транспортного засобу.

Крок 15. Підійміть передні опори причепа (шасі):

- Використайте діапазон нижчих передач (якщо він доступний), щоб приступити до підймання шасі. Вивантаживши вантаж, перейдіть на діапазон вищих передач.
- Підійміть шасі до упору. (Не рухайтесь з частково піднятими шасі, щоб не зачепити залізничні колії чи інші предмети.)
- Піднявши шасі, надійно закріпіть вигнуту рукоятку в кронштейні.
- Коли всю вагу причепа буде перенесено на тягач:
  - Перевірте, чи достатньо вільного простору між задньою частиною рами тягача й шасі. (Під час різкого повороту тягач не має задівати шасі.)
  - Перевірте, чи достатньо вільного простору між верхньою частиною шин тягача й переднім краєм причепа.

Крок 16. Видаліть противідкатні упори з-під коліс причепа:

- Заберіть противідкатні упори й перемістіть їх у надійне місце.

6.4.2 – Від'єднання тягача з напівпричепами

Виконавши вказані далі кроки, ви зможете безпечно виконати від'єднання:

Крок 1. Розміщення вантажівки:

- Переконайтесь, що поверхня паркувального майданчика витримає вагу причепа.
- Розмістіть тягач на рівні з причепом. (Заїзд під кутом може призвести до пошкодження шасі.)

Крок 2. Послабте тиск на блокувальні зажими:

- Відключіть подавання повітря на причіп, щоб заблокувати гальма причепа.
- Послабте тиск на блокувальні зажими зчіпного пристрою, злегка здавши назад. (Це дасть вам змогу вивільнити стопорний важіль зчіпного пристрою.)
- Активуйте стоянкові гальма, поки тягач притискається до пальця. (Це дасть змогу втримати вантажівку та зняти тиск із блокувальних зажимів.)

Крок 3. Заблокуйте колеса причепа:

- Поставте під колеса причепа противідкатні упори, якщо причіп не оснащено пружинними гальмами або якщо ви не впевнені в тому, як вони працюють. (З пневмоакумулятора причепа може вивільнитися повітря, що призведе до розблокування екстрених гальм. І, якщо не поставити упори, причіп може зрушити з місця.)

Крок 4. Опустіть шасі:

- Якщо причіп порожній, опускайте шасі до жорсткого контакту із землею.
- Якщо причіп завантажений, поверніть заводну ручку на першій передачі на ще кілька обертів, щойно шасі міцно торкнеться землі.
- Це дасть змогу зняти частину ваги з тягача. (Не вивільняйте причіп зі зчіпного пристрою.) Це:
  - Спростить від'єднання зчіпного пристрою.
  - Спростить приєднання в наступний раз.

Крок 5. Від'єднайте лінії подання повітря та електричний кабель:

- Від'єднайте лінії подання повітря від причепа. Під'єднайте лінії подання повітря до неробочих муфт у задній частині кабіни або з'єднайте їх.
- Підвісьте електричний кабель вилкою донизу, щоб запобігти потраплянню вологи.
- Переконайтесь, що кабелі надійно зафіксовані, щоб не пошкодити їх під час руху тягачем.

Крок 6. Розблокуйте зчіпний пристрій:

- Підійміть фіксатор ручки розблокування.
- Перетягніть ручку в положення для відкривання.
- Утримуйте ноги та стопи подалі від задніх коліс тягача, щоб уникнути серйозних травм у разі руху транспортного засобу.

Крок 7. Частково від'єднайте тягач від причепа:

- Переміщуйте тягач уперед, доки зчіпний пристрій не з'явиться з-під причепа.
- Зупиніться так, щоб рама тягача перебувала під причепом (це не дасть причепу впасти на землю, якщо шасі впаде чи опуститься).

Крок 8. Зафіксуйте тягач:

- Активуйте стоянкове гальмо.
- Переведіть коробку передач на нейтральну передачу.

Крок 9. Огляньте опори причепа:

- Переконайтесь, що причіп опирається на ґрунт.
- Переконайтесь, що шасі не пошкоджено.

Крок 10. Повністю від'єднайте тягач від причепа:

- Відпустіть стоянкове гальмо.
- Огляньте довколишню територію та проїдьте тягачем уперед, доки він повністю не від'єднається.

6.4.3 – Зачеплення буксирувального гака

Крок 1. Огляньте буксирувальний гак

Перед використанням перевірте пристрій на наявність зношених, пошкоджених або відсутніх частин, а також переконайтесь у надійності кріплення. Якщо не закріпити гак на монтажній поверхні, він може від'єднатися від транспортного засобу і, якщо цього не уникнути, призвести до смерті або серйозного травмування.

Крок 2. Розблокуйте фіксатор і відкрийте засув

Розблокуйте та вийміть приєднаний фіксатор, якщо він наявний (Рис. 16).

Повертайте затискну рукоятку в напрямку від транспортного засобу, доки замок не вийде з гнізда на корпусі гака.

Відкрийте засув, повертаючи замкове з'єднання вгору в напрямку до транспортного засобу, доки засув не перебуватиме в максимально вертикальному положенні, а потім відпустіть затискну рукоятку. (Рис. 17 і 18)

Крок 3. Опустіть буксирувальну скобу

Розташуйте вушко буксирувальної скоби над рогом гака й опустіть тягу.

Крок 4. Зафіксуйте буксирувальний гак

Втисніть засув і закрийте його. У разі правильної фіксації затискна рукоятка обертається й переміщуватиметься догори, доки не перебуватиме на рівні з верхньою частиною засуву (Рис. 19).

Вставте приєднаний фіксатор через засув і замкові отвори та зафіксуйте приєднаний пружинний фіксатор, якщо він наявний (Рис. 16).

Неправильна фіксація засуву може спричинити від'єднання причепа від транспортного засобу, і, якщо цього не уникнути, призвести до смерті або серйозних травм.

6.4.4 – Від'єднання буксирувального гака

Крок 1. Припаркуйтеся на рівній поверхні

Припаркуйте причіп на твердій рівній поверхні та заблокуйте шини причепа.

Крок 2. Від'єднайте електричний з'єднувач, гальмівний перемикач і запобіжні ланцюги

Від'єднайте електричний з'єднувач.

Від'єднайте ремінь гальмівного перемикача.

Від'єднайте запобіжні ланцюги від тягача.

Крок 3. Розблокуйте муфту

Розблокуйте муфту й відкрийте її.

Крок 4. Огляньте поверхню ґрунту, щоб знайти належну опору

Перш ніж ставити домкрат, переконайтесь, що поверхня ґрунту під опорною плитою домкрата витримає навантаження на фаркоп.

Крок 5. Поверніть ручку домкрата

Поверніть ручку домкрата, щоб розмістити домкрат і перенести вагу фаркопа причепа на домкрат.

Рис. 16

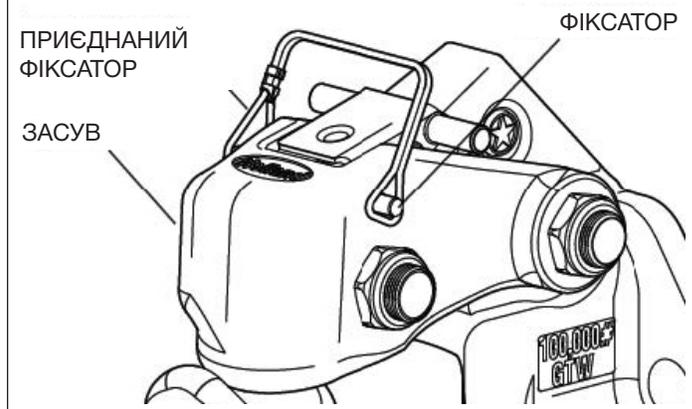

Рис. 17

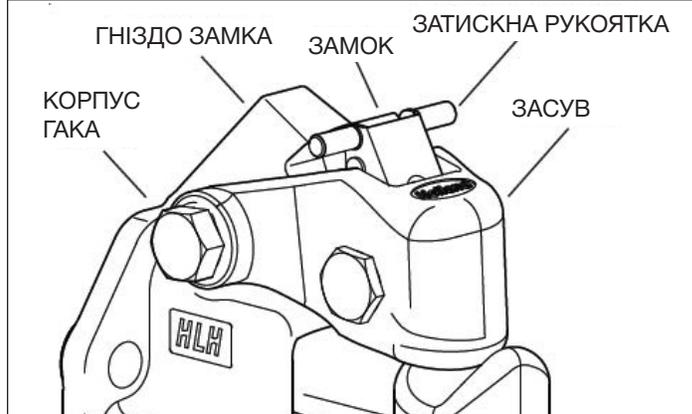
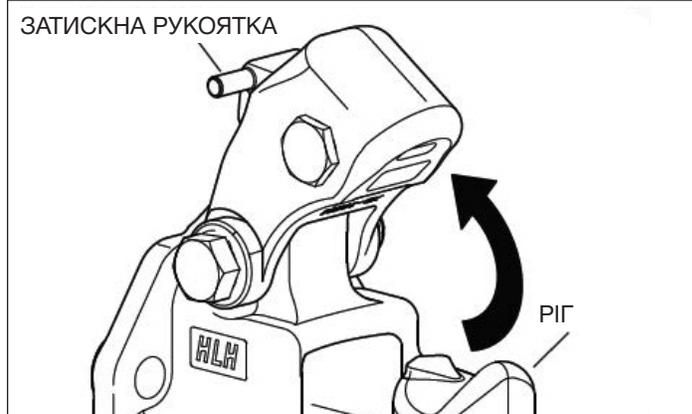

Рис. 18

Крок 6. Підніміть зчпний пристрій

Підніміть зчпний пристрій над дишлом тягача.

Крок 7. Проїдьте вперед

Проїдьте тягачем уперед.

6.4.5 – Зчеплення буксирувальної скоби

Крок 1. Відкрутіть гвинт запобіжного пристрою й поверніть стрижень захисної накладки

Вилучіть гвинт запобіжного замка (2), вийміть і відкладіть у сторону відповідну самоконтрувальну гайку (12), а потім послабте гвинт запобіжного замка (2a) і прокрутіть регулювальний гвинт (3) щонайменше на п'ять обертів. Поверніть захисну накладку (4) назовні так, щоб вона повністю відкрилася.

Крок 2. Здайте назад вантажівкою

Повільно рухайтесь заднім ходом, доки вушко буксирувальної скоби (6) не перебуватиме точно над круглим шарніром буксирувальної скоби (5).

Крок 3. Опустіть тягову балку

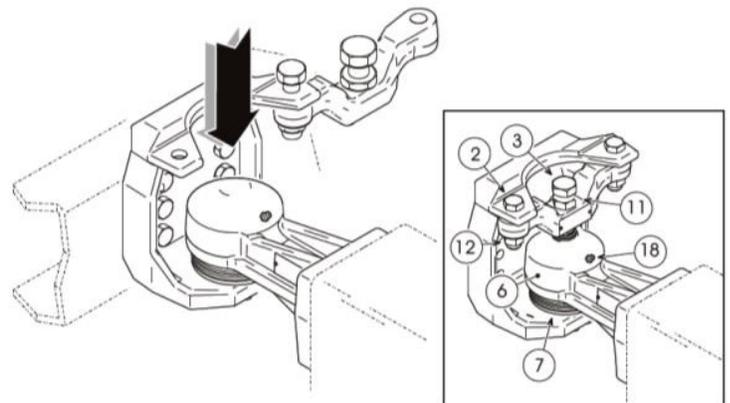
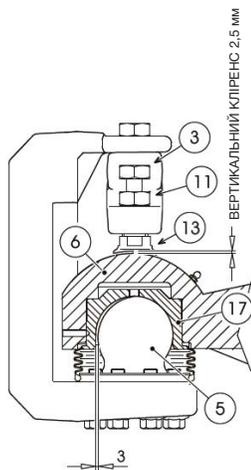
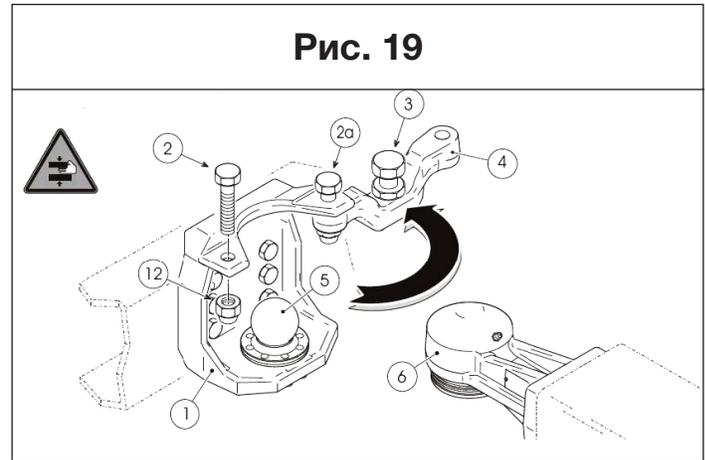
Опускайте балку, доки вушко буксирувальної скоби (6) повністю не закриватиме круглий шарнір буксирувальної скоби (5).

Крок 4. Поверніть стрижень захисної накладки

Поверніть стрижень захисної накладки назад усередину (4) і вставте гвинт безпеки (2) разом із самоконтрувальною гайкою. Затягніть обидва стопорні гвинти (2, 2a) і їхні самоконтрувальні гайки (12, 12a), установивши динамометричний ключ на 350–400 Нм.

Крок 5. Юстируйте регулювальний гвинт

Юстируйте регулювальний гвинт (3), доки між захисним диском (13) і чашею круглого шарніра (6) не буде досягнуто вертикального зазору 0,3–0,5 мм. Зафіксуйте гвинт контргайкою (11). Якщо стрижень захисної накладки (4) не фіксується належним чином, приводити транспортний засіб у рух суворо заборонено.

Крок 6. Захистіть круглий шарнір і зафіксуйте край у шарнірі

Захистіть видиму частину круглого шарніру (5) гумовою пилонепроникною мембранною захисною накладкою (7). Закріпіть край точно в самому круглому шарнірі.

Крок 7. Змастіть вушко буксирувальної скоби

Змастіть внутрішню частину чаші круглого шарніру вушка буксирувальної скоби (6) безпосередньо через змащувальний ніпель (18).

6.4.6 – Від'єднання буксирувальної скоби

Крок 1. Активуйте гальма причепа

Переконайтеся, що гальма причепа ввімкнено.

Крок 2. Зніміть кришку та послабте гвинти

Зніміть гумову пілонепроникну мембранну захисну накладку (7). Послабте регульовальний гвинт (3) і контргайку (11). Послабте запобіжний стопорний гвинт (2а) і вилучіть запобіжний стопорний гвинт (2) разом із його самоконтрувальною гайкою (12).

Крок 3. Поверніть стрижень захисної накладки та підійміть тягову балку причепа

Поверніть стрижень захисної накладки (4) назовні, щоб вона повністю відкрилася. Підіймайте тягову балку причепа, доки не стане видно круглий шарнір буксирувальної скоби (5), а потім дуже повільно продовжуйте тягнути причіп уперед. Повертайте стрижень захисної накладки всередину (4), доки він знову не зафіксується в корпусі.

Крок 4. Зафіксуйте запобіжний гвинт і затягніть самоконтрувальну гайку

Вставте запобіжний гвинт (2) і затягніть самоконтрувальну гайку (12).

6.4.7 – Зачеплення арочного дишла

Якщо ви під'єднуєте арочне дишло або дишло зчпного пристрою, процедура приєднання дещо відрізнятиметься від під'єднання отвору та круглого шарніру, проте вона не є складнішою.

Крок 1. Відкрийте засув і змастіть круглий шарнір арочного дишла

Відкрийте засув на муфті арочного дишла. Переконайтеся, що круглий шарнір арочного дишла належним чином змащено.

Крок 2. Розмістіть муфту на потрібному місці та зафіксуйте затискач

Розташуйте муфту причепа безпосередньо над круглим шарніром, опустіть причіп з арочним дишлом та зафіксуйте затискач.

Крок 3. Розмістіть запобіжні ланцюги

Зафіксуйте запобіжні ланцюги. Пам'ятайте, що згідно із законом усі причепи мають бути оснащені запобіжними ланцюгами.

Крок 4. Під'єднайте проводку освітлення причепа

Під'єднайте проводку освітлення причепа до роз'єму транспортного засобу. Перевірте всі фари, зокрема стоп-сигнали.

Крок 5. Опустіть і приберіть домкрати для причепів

Повністю опустіть і приберіть домкрати для причепів, давши вазі опуститися на тягач.

6.4.8 – Від'єднання зчпного пристрою з арочним дишлом

Крок 1. Вилучіть стопорний штифт і затискач

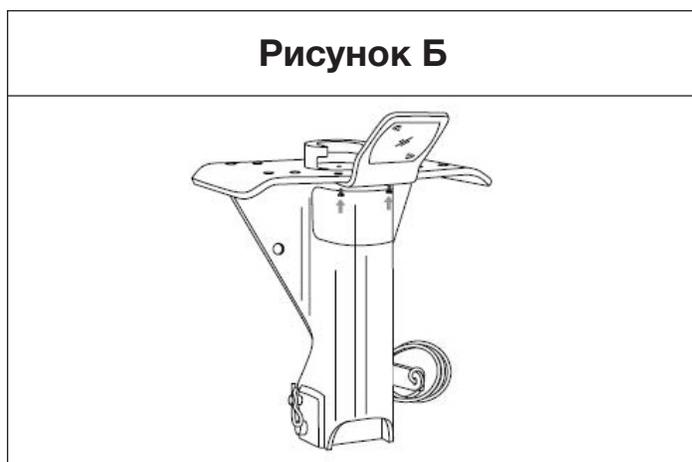
Просто вийміть стопорний штифт і затискач.

Крок 2. Поверніть ручку та зніміть причіп із круглого шарніру

Поверніть ручку в це положення (Рис. Б) і зніміть причіп із круглого шарніру. Муфта автоматично повернеться в положення навантаження.

Крок 3. Установіть стопорний штифт і затискач

Вставте стопорний штифт і затискач. (Рис. Б)

Підрозділи 6.3 та 6.4 Перевірте свої знання

1. Що може статися, якщо спробувати зчепити тягач, коли причіп розміщується занадто високо?
2. Яка відстань між верхньою та нижньою частиною зчіпного пристрою має забезпечуватися після зчеплення?
3. Щоб переконатися, що зчіпний пристрій зафіксований у пальці, слід поглянути на його задню частину. Правильне чи хибне твердження?
4. Щоб розпочати рух, шасі потрібно піднімати, лише доки воно не відірветься від дорожнього покриття. Правильне чи хибне твердження?
5. Як дізнатися, чи обладнано ваш причіп антиблокувальною системою гальм?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділи 6.3 та 6.4.

6.5 – ОГЛЯД АВТОПОЇЗДУ

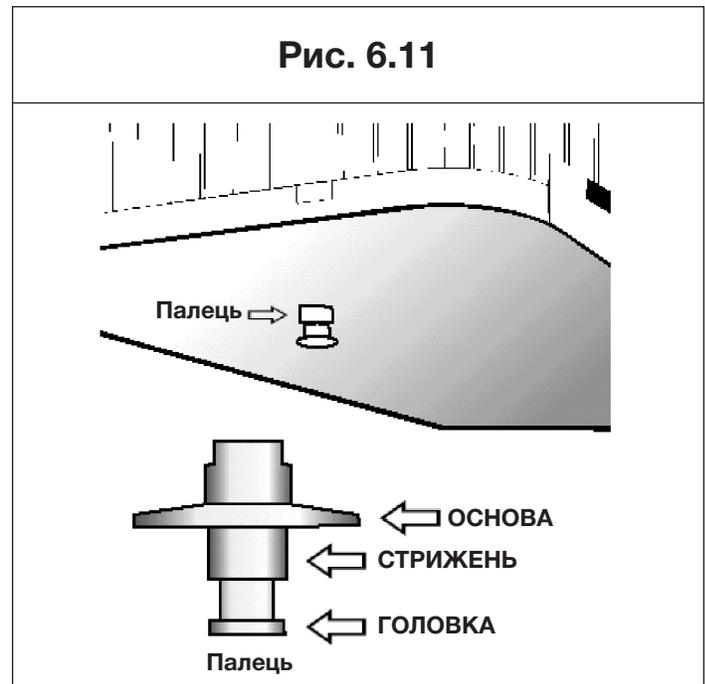
Щоб належним чином оглянути свій автопоїзд, скористайтеся семиетапною процедурою, описаною в Розділі 2. На автопоїзді необхідно перевіряти більше деталей, ніж на одиночному транспортному засобі. (Наприклад, шини, диски, фари, відбивачі тощо.) Проте існують ще кілька пунктів, які потрібно перевіряти. Їх зазначено нижче.

6.5.1 – Додаткові речі, які слід перевіряти під час загального огляду

Виконайте ці перевірки на додаток до тих, які вже зазначено в Розділі 2.

Зони довкола системи з'єднань:

- Перевірте зчіпний пристрій (нижня частина):
  - Чи надійно його закріплено на рамі.
  - Чи немає в ньому відсутніх або пошкоджених деталей.
  - Чи достатньо його змащено.
  - Чи немає видимого простору між верхньою та нижньою частиною зчіпного пристрою.
  - Блокувальні зажими мають охопити стрижень, а не головку пальця. Див. рис. 6.11.
  - Розчіпний важіль належним чином установлений, а запобіжний засув/фіксатор зафіксований.
- Перевірте зчіпний пристрій (верхня частина):
  - Пластина ковзання надійно закріплена на рамі причепа.
  - Палець не пошкоджений.
- Лінії подання повітря та електрокабель підведено до причепа:
  - Електрокабель надійно підключено й закріплено.
  - Повітряні лінії правильно під'єднані до роз'ємів шлангів, повітря не виходить назовні, вони належним чином закріплені з достатнім зазором у зоні поворотів.
  - Усі лінії не містять пошкоджень.
- Регульований сидельно-зчіпний пристрій:
  - Ковзна частина не пошкоджена та всі її деталі наявні.
  - Належним чином змащений.
  - Усі стопорні штифти наявні та зафіксовані.
  - У разі роботи від пневмопривода — відсутність витоків повітря.
  - Переконайтесь, що зчіпний пристрій не занадто висунуто вперед, щоб рама тягача не задівала шасі або щоб кабіна не вдарилася об причіп під час поворотів.

Шасі:

- Повністю підняте, наявні всі деталі, без кривизни чи інших пошкоджень.
- Вигнута ручка розміщується в належному положенні та зафіксована.
- У разі роботи від силового привода — відсутність витоків повітря або гідравліки.

6.5.2 – Перевірка гальм автопоїзда

Виконайте ці перевірки на додаток до зазначених у Розділі 5.3 «Перевірка пневматичних систем гальм».

У вказаному далі розділі пояснюється, як перевірити пневматичні гальма на автопоїздах. Перевіряйте гальма подвійних або потрійних причепів так само, як і будь-якого іншого автопоїзда.

Перевірте, чи повітря надходить до всіх причепів. Поставте тягач на стоянкове гальмо та/або підпріть колеса, щоб знерухомити транспортний засіб. Зачекайте, поки тиск повітря досягне нормального значення, а потім натисніть червону кулясту ручку «Подання повітря на причіп». Це забезпечить подання повітря в запасні (підвідні) трубопроводи. За допомогою ручного гальма причепа подайте повітря в робочий трубопровід. Перейдіть до задньої частини тягача. Відкрийте запірний клапан запасного трубопроводу в задній частині останнього причепа. Ви маєте почути звук подання повітря, що свідчитиме про те, що наповнено всю систему. Закрийте клапан запасного трубопроводу. Відкрийте клапан робочого трубопроводу, щоб переконаватися, що робочий тиск проходить через усі причепи (умовою цієї перевірки є активованими ручне гальмо причепа або педаль робочого гальма), а потім закрийте клапан. Якщо звуку подання повітря НЕ ЧУТНО з обох ліній, переконайтеся, що запірні клапани на причепах і тягачах перебувають у положенні «ВІДКРИТО». Щоб усі гальма працювали, повітря МАЄ подаватися через увесь транспортний засіб аж до задньої частини.

Перевірте запобіжний клапан тягача. Наповніть пневматичну систему гальм причепа. (Тобто сформуєте нормальний тиск повітря та натисніть кулясту ручку «Подання повітря».) Заглушіть двигун. Кілька разів натисніть і відпустіть педаль гальмування, щоб зменшити тиск повітря в пневмоакумуляторах. Регулятор подавання повітря в причіп (також — розподільник запобіжного клапана тягача) має закритися (вискочити) (або перейти з «нормального» положення в «аварійне»), коли тиск повітря опускається до діапазону, визначеного виробником. (Зазвичай у діапазоні від 20 до 45 фунтів/ кв. дюйм, тобто не менше 20 фунтів/кв. дюйм і не більше 45 фунтів/кв. дюйм.)

Якщо запобіжний клапан тягача не працюватиме належним чином, витік повітря з повітряного шлангу або гальма причепа може призвести до виведення всього повітря із системи тягача. Це призведе до екстреного гальмування з можливою втратою контролю.

Перевірте екстрені гальма причепа. Зарядіть пневматичну гальмівну систему причепа та переконайтеся, що причіп вільно котиться. Після цього зупиніть транспортний засіб і витягніть регулятор подавання повітря в причіп (також — розподільник запобіжного клапана тягача або аварійним клапаном причепа) або переведіть його в «аварійне» положення. Обережно потягніть тягачем причіп, щоб перевірити, чи ввімкнено екстрені гальма причепа.

Перевірте робоче гальмо причепа. Перевірте, чи досягнуто нормального тиску повітря, відпустіть стоянкові гальма, повільно переміщуйте транспортний засіб вперед і активуйте гальма причепа за допомогою ручного керування (клапан візка), якщо він наявний. Ви маєте відчувати, як спрацьовують гальма. Це означає, що гальма причепа підключені та працюють. (Гальма причепа слід випробовувати за допомогою ручного клапана, проте керувати ними в нормальному режимі за допомогою ножної педалі, яка подає повітря до робочих гальм на всіх колесах.)

Підрозділ 6.5

Перевірте свої знання

1. Які запірні клапани мають бути відкритими, а які — закритими?
2. Як перевірити, чи надходить повітря до всіх причепів?
3. Як перевірити запобіжний клапан тягача?
4. Як перевірити екстрені гальма причепа?
5. Як перевірити робочі гальма причепа?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо вам не вдається відповісти на всі з них, перечитайте підрозділ 6.5.

РОЗДІЛ 7

ПОДВІЙНІ ТА ПОТРІЙНІ ПРИЧЕПИ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНО ДЛЯ ВОДІЇВ, ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ЯКИХ
ТЯГНУТЬ ПОДВІЙНІ АБО ПОТРІЙНІ ПРИЧЕПИ**

РОЗДІЛ 7 – ДВА Й ТРИ ПРИЧЕПИ

Цей розділ охоплює такі теми:

- Буксирування двох / трьох причепів
- Зчеплення та розчеплення
- Огляд двох і трьох причепів
- Перевірка пневматичних гальм автомобіля з двома / трьома причепами

У цьому розділі міститься інформація, необхідна для складання іспиту CDL для безпечного керування автомобілем із двома або трьома причепами. У ньому йдеться про те, наскільки важливою є обережність під час їзди з більше ніж одним причепом, правила зчеплення їх і розчеплення, а також про уважний огляд автомобілів із двома або трьома причепами. (Також вивчіть розділи 2, 5 і 6.)

7.1 – ПЕРЕВЕЗЕННЯ ДВОХ / ТРЬОХ ПРИЧЕПІВ

Будьте особливо обережні під час перевезення двох і трьох причепів. Багато речей можуть піти не так, а автомобілі з двома або трьома причепами менш стабільні, ніж інші комерційні транспортні засоби. Деякі складнощі обговорюються нижче.

7.1.1 – Запобігання перекиданню причепа

Для запобігання перекиданню причепа вам необхідно акуратно працювати кермом і повільно проходити повороти, з'їзди або заїзди й вигини дороги. Безпечна швидкість для одинарної вантажівки або тягача з одним причепом на вигині дороги може бути зависокою для перевезення двох або трьох причепів.

7.1.2 – Остерігайтесь «ефекту батога»

Через «ефект батога» автомобілі з двома або трьома причепами перекидаються легше, ніж інші автопоїзди. Керуйте автомобілем акуратно під час буксирування причепів. Останній причіп автопоїзда має найбільші шанси перекинутися. Якщо ви не знаєте, що таке «ефект батога», вивчіть підрозділ 6.1.2 цього посібника.

7.1.3 – Повний огляд

Якщо у вас два або три причепа, з'являється більше важливих аспектів. Перевірте їх усі. Виконуйте процедури, описані далі в цьому розділі.

7.1.4 – Дивіться далеко вперед

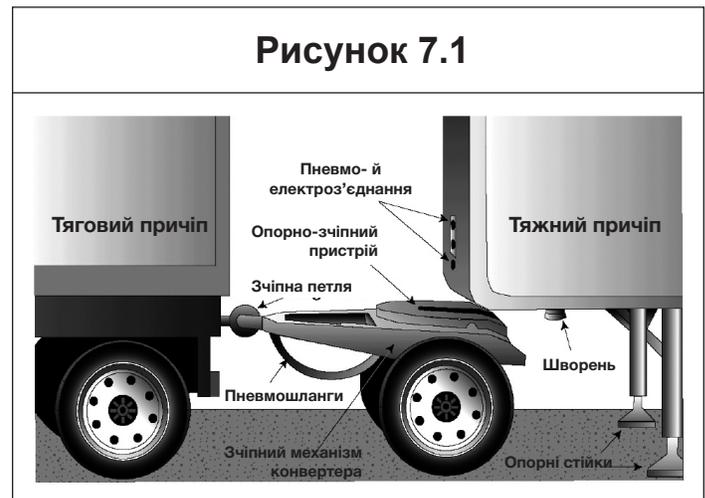
Автомобілями з двома або трьома причепами необхідно керувати дуже плавно, щоб уникнути перекидання або складання. Тому дивіться далеко вперед, щоб за необхідності мати можливість сповільнитись або, не поспішаючи, змінити смугу руху.

7.1.5 – Керування дистанцією

Автомобілям із двома або трьома причепами потрібно більше місця, ніж іншим комерційним автомобілям. Вони не просто довші, але також вимагають більше місця навколо, тому що не можуть раптово повернути чи зупинитися. Збільште дистанцію. Перш ніж в'їхати в транспортний потік або перетнути його, переконайтеся, що вам вистачить місця. Перед зміною смуги перевірте простір із боків.

7.1.6 – Несприятливі умови

Будьте обережні за несприятливих умов. У погану погоду, на слизькій дорозі й у гірській місцевості ви маєте бути особливо обережними з двома чи трьома причепами. Довжина автопоїзда більша й на тяговий міст лягає навантаження у вигляді більшої кількості тяжких мостів. Більша ймовірність заносу та втрати зчеплення.

7.1.7 – Паркування автомобіля

Переконайтеся, що ви не зупинилися на місці, з якого не зможете легко рушити. Ви маєте знати, як влаштовано стоянки, щоб уникнути довгих і складних виїздів.

7.1.8 – Антиблокувальні гальмівні системи на візках-конвертерах

Візки-конвертери, випущені 1 березня 1998 або пізніше, має бути оснащено антиблокувальною гальмівною системою. Ці візки оснащено жовтим ліхтарем на лівому боці.

7.2 – ЗЧЕПЛЕННЯ ТА РОЗЧЕПЛЕННЯ

Знання процедур правильного приєднання та від'єднання є основою безпечної експлуатації автомобілів із двома або трьома причепами. Неправильне зчеплення та розчеплення можуть бути дуже небезпечними. Нижче наведено кроки зчеплення та розчеплення двох і трьох причепів.

7.2.1 – Зчеплення двох причепів

Закріпіть другий (тяжний) причіп

Якщо другий причіп не має пружинних гальм, підженіть тягач до причепа, під'єднайте запасний повітропровід, наповніть повітрям повітряний резервуар і від'єднайте запасний трубопровід. Аварійне гальмо буде задіяно (за правильного налаштування гальмівних муфт). Заблокуйте колеса, якщо не впевнені в гальмах.

УВАГА! З'ЄДНУЙТЕ ТЯГАЧ І ПЕРШИЙ НАПІВРИЧІП, ЯК ОПИСАНО РАНІШЕ

З метою безпеки керування під час руху важчий вантажний напівпричіп має перебувати одразу за тягачем. Легший причіп має бути останнім.

Конвертер зчіпного механізму візка — це зчіпний пристрій на одній або двох осях і сидельно-зчіпний пристрій, за допомогою якого напівпричіп можна з'єднати із задньою частиною тягача / причепа для формування подвійного автопоїзда. Див. рисунок 7.1.

Розмістіть візок перед другим (тяжним) причепом

Відпустіть гальмо візка, відкривши кран спуску повітряного резервуара. (Або, якщо візок оснащено пружинним гальмом, використовуйте важіль стоянкового гальма.)

Якщо відстань не надто велика, поверніть візок у потрібне положення вручну, розмістивши на одній лінії зі шворнем.

Або підженіть тягач і перший напівпричіп для зчеплення з візком-конвертером:

- Розмістіть їх якомога ближче до візка-конвертера.
- Перемістіть візок до задньої частини першого напівпричепа та прикріпіть його до причепа.
- Зафіксуйте буксирний гак.
- Закріпіть стійку для візка в піднятому положенні.
- Підженіть візок якомога ближче до передньої частини другого напівпричепа.
- Опустіть опорну стійку для візка.
- Від'єднайте візок від першого причепа.
- Розмістіть візок перед другим причепом на одній лінії зі шворнем.

З'єднайте візок-конвертер із першим причепом

Відкотіть перший напівпричіп до передньої частини візка.

Під'єднайте візок до переднього причепа.

Зафіксуйте буксирний гак.

Закріпіть опору шестерні конвертера в піднятому положенні.

З'єднайте візок-конвертер із заднім причепом

Переконайтеся, що гальма причепа задіяно та/або колеса заблоковано.

Переконайтеся, що в причепа потрібна висота. (Він має бути трохи нижчим, ніж центр сідельно-зчіпного пристрою, щоб причіп піднявся під час наїзду на візок.)

Заженіть візок-конвертер під тяжний причіп.

Трохи підніміть опорні стійки, щоб уникнути пошкодження під час руху причепа.

Перевірте зчеплення, потягнувши за штифт другого напівпричепа.

Виконайте огляд зчеплення. (Немає щілини між верхньою та нижньою частиною сідельно-зчіпного пристрою. Запірні затискачі стискають шворень.)

З'єднайте страхувальні ланцюги, пневмошланги й електропроводку.

Закрийте спускний кран повітряного резервуара візка-конвертера й відсічні клапани на задній частині другого напівпричепа (відсічні клапани робочого й запасного повітропроводу).

Відкрийте відсічні клапани на задній частині першого причепа (і на візку, якщо встановлено).

Повністю підніміть опорні стійки.

Заповніть повітрям гальмівну систему (натисніть на регулятор Air Supply) і перевірте наявність повітря в системі другого причепа, відкривши відсічний клапан запасного повітропроводу. Якщо тиску немає, щось не так і гальма не працюватимуть.

7.2.2 – Розчеплення двох причепів

Від'єднайте тяжний причіп

Розташуйте автопоїзд безпосередньо на твердій і рівній поверхні.

Використайте стоянкове гальмо, щоб утримати автопоїзд на місці.

Заблокуйте колеса другого причепа, якщо на ньому немає пружинного гальма.

Опустіть опорні стійки другого напівпричепа, щоб зняти частину навантаження з візка.

Закрийте відсічні клапани в задній частині першого напівпричепа (і на візку, якщо їх встановлено).

Від'єднайте та закріпіть усі пневмо- та електропроводи.

Відпустіть гальмо візка.

Відведіть фіксатор сідельно-зчіпного пристрою візка.

Повільно протягніть тягач, перший напівпричіп і візок, щоб витягти його з-під останнього напівпричепа.

Від'єднайте візок-конвертер

Опустіть опорні стійки візка.

Від'єднайте страхувальні ланцюги.

Задійте пружинне гальмо візок або заблокуйте колеса.

Відпустіть буксирний гак на першому напівпричепі.

Повільно звільніться від візка.

Увага! Ніколи не відпускайте буксирний гак, якщо візок усе ще перебуває під заднім причепом. Тягово-зчіпний пристрій візка може підстрибнути, завдати травми або ускладнити процес розчеплення.

7.2.3 – Зчеплення та розчеплення трьох причепів

З'єднання тягача / першого напівпричепа з другим / третім причепом

З'єднайте тягач із першим причепом Використовуйте описаний вище метод для зчеплення тягачів і напівпричепів. Розташуйте візок потрібним чином і з'єднайте перший причіп із другим причепом методом зчеплення двох причепів. Зчеплення автопоїзда з трьох причепів завершено.

Розчеплення автопоїзда з трьох причепів

Від'єднайте третій причіп, витягнувши візок, потім відчепіть візок відповідно до методу розчеплення двох причепів.

Від'єднайте частину автопоїзда, що залишилася, так, як і у випадку автопоїзда з двома причепами з нижнім типом зчеплення, використовуючи описаний раніше метод.

7.2.4 – Зчеплення та розчеплення інших комбінованих автомобілів

Описані досі методи застосовні до найпоширеніших комбінацій тягачів і причепів. Проте існують інші способи зчеплення і розчеплення безлічі комбінованих вантажівок і тягачів із причепом. Їхня кількість занадто велика для опису в цьому посібнику. Вам необхідно вивчити правильний спосіб зчеплення та розчеплення транспортних засобів. Керуйте ними відповідно до вказівок виробника та/або власника.

7.3 – ОГЛЯД АВТОПОЇЗДА З ДВОМА АБО ТРЬОМА ПРИЧЕПАМИ

Використовуйте 7 крокову процедуру перевірки, описану в розділі 2, для належного огляду автопоїзда. На автопоїзді необхідно перевіряти більше деталей, ніж на одинарному автомобілі. Багатьох із них просто кількісно більше, ніж на одинарному автомобілі (наприклад, шини, колеса, ліхтарі, відбивачі тощо). Проте існують ще кілька елементів, які потрібно перевіряти. Їх описано нижче.

7.3.1 – Додатковий огляд

Ці перевірки виконуються на додаток до тих, які вже перелічено в розділі 2, крок 5 «Проведіть швидкий огляд».

Області системи зчеплення

Перевірте, чи сидельно-зчпний пристрій (нижній):

- Надійно закріплено на рамі.
- Не має пошкоджених чи відсутніх деталей.
- Добре змащено.
- Не має видимого простору між верхньою та нижньою частиною сидельно-зчпного пристрою.
- Затискачі охоплюють хвостовик, а не головку шкворня.
- Розчіплювальний важіль правильно встановлено, запобіжну заціпку / фіксатор зафіксовано.

Перевірте, чи на сидельно-зчпному пристрої (верхньому):

- Опорну плиту надійно закріплено на корпусі причепа.
- Шворень не було пошкоджено.

Пневмо- й електропроводи приєднано до причепа.

- Електричний кабель надійно підключено й закріплено.
- Пневмопроводи з'єднано зі сполучними головками та надійно закріплено з достатнім провисанням для поворотів.
- Усі лінії цілі.

Рухливий сидельно-зчпний пристрій:

- Рухливу частину не пошкоджено, і всі деталі на місці.
- Достатньо мастила.
- Усі фіксувальні штифти на місці й зафіксовані.
- Пневмопроводи (за наявності) не мають витоків.
- Сидельно-зчпний пристрій розташовано досить далеко, щоб тягач не вдарив опорні стійки або щоб кабіна не зачіпала причіп на поворотах.

Опорні стійки

Повністю піднято, мають усі деталі, не погнуто й не пошкоджено.

Вигнута ручка на місці й закріплена.

Якщо механізм електричний, відсутні витоки в пневмо- або гідравлічних системах.

Автопоїзд із двома й трьома причепами

Вимкніть клапани (у задній частині причепа, робочого й запасного повітропроводу):

- Задня частина передніх причепів: ВІДКРИТО.
- Задня частина останнього причепа: ЗАКРИТО.
- Зливний клапан повітряного резервуара візка-конвертера: ЗАКРИТО.

Переконайтеся, що пневмопроводу закріплено й з'єднувальні головки з'єднано належним чином.

Якщо запасна шина розміщена на конвертері (візку), переконайтеся, що її закріплено.

Переконайтеся, що буксирне кільце візка розташоване на буксирному гаку причепа(-ів).

Переконайтеся, що буксирний гак зафіксовано.

Страхувальні ланцюги має бути закріплено на причепі(-ах).

Переконайтеся, що електропроводку надійно закріплено в роз'ємах на причепах.

7.3.2 – Огляд додаткових елементів під час обходу автомобіля

Виконуйте ці перевірки на додаток до підрозділу 5.3 «Огляд пневматичних гальмівних систем».

7.4 – ПЕРЕВІРКА ГАЛЬМ НА АВТОПОЇЗДІ З ДВОМА АБО ТРЬОМА ПРИЧЕПАМИ

Перевірка гальм на автомобілі з двома або трьома причепами аналогічна перевірці на автопоїзді. У підрозділі 6.5.2 йдеться про процедуру перевірки пневматичного гальма на автопоїздах. Також на автопоїздах із двома або трьома причепами потрібно виконувати описані нижче перевірки.

7.4.1 – Додаткова перевірка пневматичного гальма

Переконайтеся, що повітря доходить до всіх причепів (на автопоїздах із двома або трьома причепами). Використовуйте стоянкове гальмо тягача й/або заблокуйте колеса, щоб утримати автомобіль на місці. Дочекайтеся нормалізації тиску, а потім натисніть регулятор Trailer Air Supply (Подача повітря на причіп) червоного кольору. Це забезпечить подачу повітря в запасний (живильний) повітропровід. Використовуйте ручне гальмо причепа для подачі повітря в робочий повітропровід. Перейдіть в задню частину автопоїзда. Відкрийте клапан відсіку запасного повітропроводу в задній частині останнього причепа. Ви маєте почути, як повітря виходить із системи — отже її заповнено повітрям. Закрийте клапан запасного повітропроводу. Відкрийте клапан робочого повітропроводу, щоб перевірити, чи наявний тиск у всіх причепах (ця перевірка передбачає, що ручне гальмо причепа задіяно або педаль гальма витиснуто), а потім закрийте клапан. Якщо ви НЕ ЧУЄТЕ, як повітря виходить з обох повітропроводів, перевірте, чи відсічні клапани на причепі(-ах) або візку(-ах) ВІДКРИТО. Повітря МАЄ доходити до кінця поїзда для того, щоб всі гальма працювали.

Перевірте захисний клапан причепа. Заповніть повітрям систему пневматичних гальм причепа. (Доведіть тиск до норми й натисніть регулятор Air Supply (Подача повітря).) Заглушіть двигун. Кілька разів натисніть педаль гальма, щоб знизити тиск у резервуарах. Регулятор подачі повітря (званий регулятором захисного клапана причепа) має вискочити (або змінити положення з Normal (Нормальна) на Emergency (Аварійна)), коли тиск досягає рівня, указанного виробником. (Зазвичай у діапазоні від 20 до 45 фунтів/кв. дюйм: не менше 20 фунтів/кв. дюйм й не більше 45 фунтів/кв. дюйм).

Якщо захисний клапан тягача не працює правильно, витік у повітропроводі або на гальмі причепа може позбавити всю пневмосистему тягача повітря. Це може призвести до залучення аварійного гальма з можливою втратою керованості.

Перевірте аварійне гальмо причепа. Наповніть повітрям гальмівну систему причепа й переконайтеся, що причіп вільно переміщується. Потім зупиніться і потягніть на себе регулятор подачі повітря (так званий регулятор захисного клапана причепа або аварійний клапан причепа) або переведіть його в положення Emergency. Обережно протягніть причіп уперед тягачем, щоб перевірити роботу аварійного гальма.

Перевірте робоче гальмо причепа. Перевірте нормальний тиск повітря, відпустіть стоянкове гальмо, повільно рухайтесь вперед і задійте гальмо причепа за допомогою важеля (клапана візка), якщо він є. Ви маєте відчути роботу гальма. Це говорить про те, що гальмо причепа з'єднане й працює. (Гальмо причепа потрібно перевіряти за допомогою ручного клапана, але в нормальних умовах за допомогою педалі гальма, яка активує робоче гальмо на всіх колесах.)

Розділ 7

Перевірте свої знання

1. Що таке візок-конвертер?
2. Чи оснащено візки-конвертери пружинними гальмами?
3. Які три методи можна використовувати для закріплення другого причепа перед зчепленням?
4. Як перевірити правильність висоти причепа перед зчепленням?
5. Що перевіряється під час візуального огляду зчеплення?
6. Навіщо потрібно витягати візок з-під причепа перед від'єднанням від передньої частини?
7. Що потрібно перевіряти під час огляду візка-конвертера? Буксирувальний гак?
8. Відсічні клапани на задній частині останнього причепа мають бути закритими чи відкритими? На першому причепі з двох? На середньому причепі з трьох?
9. Як перевірити, що потік повітря надходить у всі причепа?
10. Як дізнатися, чи обладнано візок-конвертер антиблокувальними гальмами?

Ці запитання можуть бути на іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділ 7.

РОЗДІЛ 8

АВТОЦИСТЕРНИ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНО ДЛЯ ВОДІІВ, ЯКІ БУДУТЬ КЕРУВАТИ
АВТОЦИСТЕРНАМИ З ГАЗАМИ АБО РІДИНОЮ**

РОЗДІЛ 8 – АВТОЦИСТЕРНИ

Цей розділ охоплює такі теми:

- **Огляд автоцистерн**
- **Керування автоцистерною**
- **Правила безпечного керування**

У цьому розділі міститься інформація, необхідна для складання теоретичного іспиту на посвідчення CDL для керування автомобілями-цистернами. (Ви також маєте вивчити розділи 2, 5, 6 і 9). Для деяких автомобілів, що перевозять рідини або гази, потрібен допуск до керування автомобілями-цистернами. Рідина чи газ не обов'язково можуть бути небезпечними матеріалами. Допуск до керування автомобілями-цистернами потрібен для автомобілів, що вимагають CDL класу А або В, і для перевезення рідин або зрідженого газу в цистерні або цистернах, кожна номінальною місткістю понад 119 галонів або сукупною місткістю 1000 галонів, які на тимчасовій чи постійній основі прикріплено до автомобіля або шасі. Допуск до керування автомобілями-цистернами також потрібен для автомобілів класу С, якщо цей автомобіль використовується для перевезення небезпечних матеріалів у рідкому або газоподібному стані в цистернах із зазначеними вище номінальними характеристиками.

Перед завантаженням, розвантаженням або керуванням автомобілем-цистерною огляньте транспортний засіб. Це потрібно, щоб переконатися, що автомобіль безпечний для транспортування рідини або газу й керування.

8.1 – ОГЛЯД АВТОЦИСТЕРН

Огляд автоцистерн має декілька особливостей. Автоцистерни бувають різних типів і розмірів. Вам необхідно перевірити довідник водія, щоб переконатися, що огляд проведено правильно.

8.1.1 – Витоки

На всіх автоцистернах найважливішим елементом для перевірки є витік. Перевірте місце під автомобілем і навколо нього на сліди витоків. Не перевозьте рідини або гази в цистерні з витіком. Це є злочином. Вас будете оштрафовано й позбавлено права керування. Вас також можуть зробити відповідальним за видалення розливу. Загалом перевіряйте ось що:

- Корпус або оболонку цистерни на наявність ум'ятин і витоків.
- Впускні, випускні та запірні клапани. Перед завантаженням, розвантаженням або переміщенням автомобіля переконайтеся, що клапани перебувають у правильному положенні.
- Труби, з'єднання та шланги на наявність витоків, особливо в місцях з'єднань.
- Кришки люків і вентиляційні отвори. Переконайтеся, що кришки оснащені прокладками та закриваються належним чином. Тримайте вентиляційні отвори в чистоті, щоб зберегти їх працездатність. Ніколи не керуйте автомобілем-цистерною з відкритими клапанами або кришками люків.

8.1.2 – Перевірка обладнання спеціального призначення

Якщо ваш автомобіль оснащено будь-яким із наведеного нижче обладнання, переконайтеся, що воно працює:

- Комплекти уловлювача пари.
- Кабелі заземлення та з'єднувальні камери.
- Системи аварійного відключення.
- Вбудований вогнегасник.

8.1.3 – Спеціальне обладнання

Перевірте аварійне обладнання, необхідне для автомобіля. Дізнайтеся, яке обладнання потрібно брати із собою, і переконайтеся, що воно працює.

8.2 – КЕРУВАННЯ АВТОЦИСТЕРНОЮ

Перевезення рідин у цистернах вимагає спеціальних навичок через високий центр ваги й рух рідини. Див. рисунок 8.1.

8.2.1 – Високий центр ваги

Високий центр ваги означає, що більшу частину ваги вантажу високо піднято над дорогою. Це підвищує вагу автомобіля і призводить до його перекидання. Цистерни з рідиною особливо легко перевертаються. Випробування показали, що автомобілі-цистерни можуть перевертатися на швидкості, установленій для вигинів дороги. Проходьте вигини дороги на автомагістралях і з'їздах / виїздах на швидкості, меншій за встановлену.

8.2.2 – Небезпека сильного коливання ідини

Колівання рідини відбувається через переміщення в незаповненій цистерні. Цей рух може негативно впливати на керуваність. Наприклад, коливання рідини вперед-назад під час зупинки. Під час зіткнення зі стінкою цистерни рідина штовхає автомобіль у напрямку хвилі. Якщо вантажівка їде по слизькій, наприклад зледенілій, поверхні, хвиля може викинути вантажівку на перехрестя. Водій автомобіля-цистерни має добре ознайомитися зі способом керування таким автомобілем.

8.2.3 – Перегородки

Деякі цистерни для рідин розділені перегородками на кілька менших цистерн. Під час завантаження та розвантаження менших цистерн водій має стежити за розподілом ваги. Заповнюйте цистерни рівномірно, не залишаючи велику вагу на передній або задній частині автомобіля.

8.2.4 – Цистерни з хвилерізами

Цистерни з хвилерізами обладнано перегородками з отворами, через які переміщується рідина. Вони допомагають контролювати коливання рідини вперед і назад. У таких цистернах коливання рідини спереду назад буде меншим, ніж у цистернах без перегородок. Але коливання з боку на бік можливі. Вони можуть призвести до перекидання.

8.2.5 – Цистерни без хвилерізів

Цистерни без хвилерізів (іноді їх називають «гладкими») не оснащено перегородками для вповільнення переміщення рідини. Тому поперечні й поздовжні коливання в них дуже сильні. Цистерни без хвилерізів зазвичай використовують для перевезення харчових продуктів (наприклад, молока). (Санітарні вимоги забороняють перегородки через утруднене очищення цистерни.) Будьте дуже уважні (знижуйте швидкість і будьте обережні) під час перевезення цистерн без хвилерізів, особливо на початку руху й під час зупинення.

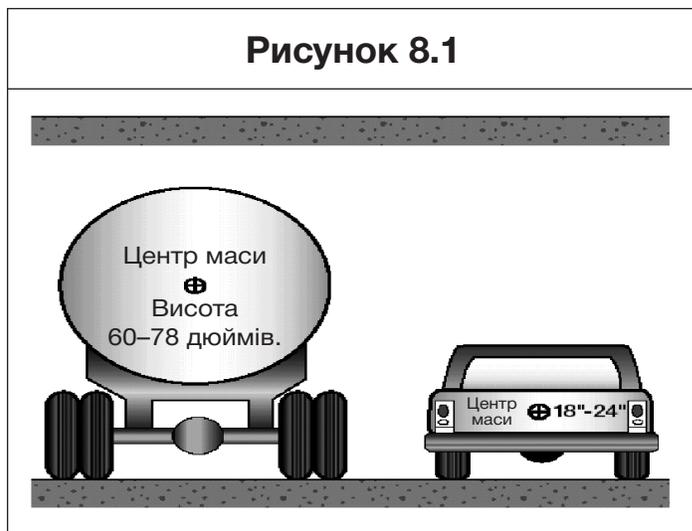
8.2.6 – Вільний обсяг

Ніколи не заповнюйте вантажну цистерну повністю. Рідина розширюється в міру нагрівання, для цього потрібен вільний простір. Це й називається «вільним обсягом». Оскільки різні рідини розширюються по-різному, кожній потрібен свій вільний обсяг. Вам потрібно знати вимоги до вільного обсягу під час заповнення цистерни.

8.2.7 – На скільки заповнювати?

Цистерна, заповнена щільною рідиною (деякі кислоти), може перевищувати обмеження за вагою. Тому часто допускається часткове заповнення цистерни важкою рідиною, щоб не виходити за межі дозволеного. Кількість рідини в цистерні залежить від:

- Обсягу, який рідина займе в разі розширення під час транспортування.
- Ваги рідини.
- Установлених обмежень за вагою.

8.3 – ПРАВИЛА БЕЗПЕЧНОГО КЕРУВАННЯ

Безпечне керування автоцистернами вимагає дотримання правил безпечного керування. Деякі з цих правил перелічено нижче:

8.3.1 – Керуйте автомобілем плавно

Через високий центр ваги й коливання рідини ви маєте починати рух, сповільнюватися та зупинятися дуже плавно. Крім того, плавно здійснюйте повороти й змінюйте смугу.

8.3.2 – Контроль коливань рідини (гальмування)

Натискайте гальмо рівномірно. Не відпускайте гальмо надто рано перед зупинкою.

Гальмуйте задовго до місця зупинки й збільшуйте дистанцію в потоці.

Якщо вам потрібно швидко зупинитися, щоб уникнути зіткнення, використовуйте контрольоване або уривчасте гальмування. Якщо ви не пам'ятаєте, як зупинитися за таких типів гальмування, перегляньте підрозділ 2.17.2. Крім того, пам'ятайте, що швидкий поворот керма під час гальмування може перевернути автомобіль.

8.3.3 – Вигини дороги

Знижуйте швидкість перед вигинами дороги й прискорюйтеся після входу до них. Позначена знаками швидкість для вигинів дороги може бути надто високою для автомобіля-цистерни.

8.3.4 – Гальмівний шлях

Майте на увазі відстань, яка необхідна вам для зупинки. Пам'ятайте, що на мокрій дорозі гальмівний шлях збільшується вдвічі. Порожній автоцистерну зупинити складніше ніж завантажений.

8.3.5 – Заноси

Уникайте зайвих поворотів кермом, надмірного прискорення чи гальмування. В іншому випадку автомобіль може занести. Занесення тягових коліс тягача або причепа на автомобілі-цистерні може призвести до складання автопоїзда. Під час занесення автомобіля необхідно вжити заходів для відновлення зчеплення з дорогою.

Підрозділ 8 Перевірте свої знання

1. Чим цистерни з перегородками відрізняються від цистерн із хвилерізами?
2. Чи слід автомобілю-цистерні долати вигини дороги, з'їзди / виїзди на позначеній знаками швидкості?
3. Чим гладкі цистерни відрізняються від цистерн із поперечними перегородками?
4. Які три фактори визначають ступінь завантаження цистерни?
5. Що таке вільний обсяг?
6. Як можна контролювати коливання рідини?
7. Які існують дві причини для особливої обережності під час керування автоцистерною?

Ці запитання можуть бути на вашому іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділ 8.

РОЗДІЛ 9

НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ПРИЗНАЧЕНО ДЛЯ ВОДІЇВ, ЩО ПЕРЕВОЗЯТЬ НЕБЕЗПЕЧНІ
МАТЕРІАЛИ, ЯКІ ПОТРІБНО ПОЗНАЧАТИ ПОПЕРЕДЖУВАЛЬНИМИ
ЗНАКАМИ**

РОЗДІЛ 9 – НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ

Цей розділ охоплює такі теми:

Мета законодавчих норм

- Завантаження, розвантаження та маркування насипних / наливних контейнерів
- Обов'язки водія
- Правила керування та паркування
- Правила оповіщення
- Надзвичайні ситуації
- Завантаження та розвантаження

Небезпечні матеріали — це продукти, які становлять ризик для здоров'я, безпеки й майна під час транспортування. Цьому терміну часто відповідає скорочення HAZMAT, яке можна побачити на дорожніх знаках, або HM чи HME в державних постановах. До небезпечних матеріалів належать вибухові речовини, різні види газів, тверді речовини, легкозаймисті й горючі рідини тощо. Через пов'язані ризики й потенційні наслідки, до яких ці ризики призводять, регулювання норм поведження з небезпечними матеріалами здійснюється на всіх рівнях влади.

Правила контролю небезпечних матеріалів (Hazardous Materials Regulations, HMR) містяться в частинах 171–180 розділу 49 Зводу федеральних правил. Загальні джерела для цих правил указано в CFR, розділ 49, частини 171–180.

Правила контролю HAZMAT Міністерства внутрішньої безпеки містяться в частині 1572. Тут зазначено, що федеральне оцінювання загроз безпеці є обов'язковим для всіх осіб, які подають заявку на допуск HAZMAT у своєму CDL.

Перелік цих предметів наведено в таблиці небезпечних матеріалів у правилах. Однак цей список не є вичерпним. Чи вважається матеріал небезпечним, залежить від його характеристик і рішення вантажовідправника щодо того, чи відповідає цей матеріал визначенню небезпечного матеріалу в положеннях.

Відповідно до законів на транспортні засоби, які перевозять певні типи або певну кількість небезпечних матеріалів, має бути нанесено знаки у формі ромба, квадрата на точці. Їх називають попереджувальними знаками.

Мета цього розділу — допомогти вам зрозуміти вашу роль та обов'язки під час перевезення небезпечних матеріалів. Через мінливий характер державних постанов неможливо гарантувати абсолютну точність матеріалів у цьому розділі. Вам потрібна оновлена копія повних правил. Ці правила містять повний глосарій термінів.

Перш ніж керувати транспортним засобом будь-якого розміру, який використовується для перевезення будь-яких матеріалів, які вимагають нанесення плаката про небезпечні матеріали, або будь-якої кількості матеріалу, зазначеного у списку 42 CFR 93 як агент чи токсин, ви повинні отримати дозвіл Commercial Driver's License (Водій вантажівок, CDL), а також дозвіл на перевезення HAZMAT. Ви маєте скласти письмовий іспит щодо правил і вимог й успішно пройти Федеральне оцінювання загроз безпеці, щоб отримати це схвалення.

Федеральні положення, видані на підтримку Закону США про протидію тероризму, вимагають проходження Федерального оцінювання загрози безпеці. Міністерство транспорту в штаті Пенсільванія має отримати дозвіл від Міністерства внутрішньої безпеки США, Управління транспортної безпеки (TSA), перш ніж видавати схвалення на перевезення небезпечних матеріалів.

Цей розділ містить всю інформацію, яка вам потрібна, щоб скласти письмовий іспит. Однак це лише початок. На робочому місці від більшості водіїв вимагається набагато більше знань. Ви можете дізнатися більше, прочитавши та дослідивши федеральні правила й правила штату щодо небезпечних матеріалів, а також відвідавши навчальні курси з небезпечних матеріалів. Ваш роботодавець, коледжі й університети, а також різні асоціації зазвичай пропонують такі курси. Ви можете придбати примірники Федеральних положень (49 CFR) у книжковому магазині місцевої Урядової друкарні й в різних галузевих видавництвах. В офісах профспілок або компаній часто пропонують копії правил для використання водіями. Дізнайтеся, де можна отримати власну копію для використання на роботі.

Додаткову інформацію щодо федеральних вимог див. на сайті www.fmcsa.dot.gov.

Відповідно до положень усі водії, залучені до транспортування небезпечних матеріалів, мають пройти навчання та тестування. Ваш роботодавець або вповноважений представник має забезпечити це навчання та тестування. Роботодавці, які працюють із небезпечними матеріалами, зобов'язані вести облік цього навчання для кожного працівника, доки цей працівник працює з небезпечними матеріалами, і протягом 90 днів опісля. Положення вимагають, щоб працівники відділу небезпечних матеріалів проходили навчання і тестування принаймні один раз на три роки. Водій повинен мати при собі датований сертифікат про проходження навчання щодо радіоактивних матеріалів. Навчання має бути пройдено протягом останніх 2 (двох) років для водіїв, які перевозять **контрольовані** радіоактивні матеріали.

Усі водії мають пройти навчання щодо ризиків безпеки під час транспортування небезпечних матеріалів. Це навчання має охоплювати тему розпізнавання можливих загроз безпеці й реагування на них.

Ці положення також вимагають, щоб водії пройшли спеціальну підготовку, перш ніж керувати транспортним засобом, який перевозить певні легкозаймисті гази або контрольовану кількість радіоактивних матеріалів. Крім того, водії, які перевозять вантажні цистерни й переносні цистерни, мають пройти спеціалізоване навчання. Кожен роботодавець водія або його призначений представник має забезпечити таке навчання.

У деяких місцях потрібні дозволи на транспортування певних вибухових речовин або об'ємних небезпечних відходів. Штати й округи також можуть вимагати від водіїв дотримання спеціальних маршрутів для перевезення небезпечних матеріалів. Федеральний уряд може вимагати дозволи на перевезення або винятки для особливих небезпечних вантажів, як-от ракетне паливо. Заздалегідь дізнавайтеся про дозволи, винятки й спеціальні маршрути для місць, у які ви прямуєте.

Додаткову інформацію щодо федеральних вимог див. на сайті www.fmcsa.dot.gov.

Законодавство штату й федеральні закони вимагають від усіх водіїв комерційних транспортних засобів, які перевозять небезпечні матеріали (HazMat) і бажають зберегти допуск HazMat (допуск H або X у своєму дозволі Commercial Driver's License), складання письмового іспиту на знання HAZMAT і проходження оцінювання загрози безпеці англійською мовою перед кожним поновленням дозволу Commercial Driver's License (CDL).

Водії вантажівок, які отримали CDL зі схваленням HazMat, отримають «Повідомлення про повторну сертифікацію небезпечних матеріалів» (DL-746CD) приблизно за 7 (сім) місяців до дати закінчення терміну дії їх CDL разом із Заявою на оцінювання загрози безпеці (DL-288). Це повідомлення буде вашим дозволом на іспит, і його слід узяти з собою, коли ви підете складати іспит для повторної сертифікації.

Водії вантажівок, які бажають зберегти допуск HazMat у своєму CDL, мають якнайшвидше відвідати вибраний екзаменаційний центр після отримання повідомлення про повторну сертифікацію. З 31 травня 2005 року водії, які оновлюють CDL із допуском HAZMAT, також мають успішно пройти Федеральне оцінювання загрози безпеці.

Діє від 31 травня 2005 року

Водії мають виконати наведені нижче дії, перш ніж повторно отримувати сертифікат CDL із допуском HAZMAT:

- Пройти іспит на знання для повторної сертифікації HAZMAT.
- З'явитися в Центр видачі водійських посвідчень і надати підтвердження громадянства США або підтвердження відповідного імміграційного статусу.
- Заповнити заявку на Федеральне оцінювання загроз безпеці.
- Сплатити збір за подання заявки на Оцінювання загроз безпеці Федеральній службі транспортної безпеки (TSA).
- Сплатити збір за перевірку відбитків пальців ФБР.
- Пройти дактилоскопію для Федерального оцінювання загроз безпеці.
- Міністерство транспорту в штаті Пенсільванія має отримати дозвіл від Федерального відомства національної безпеки, Управління транспортної безпеки, щоб ви могли перевозити небезпечні матеріали.
- Подати заявку на поновлення.
- Сплатити збір за поновлення в штаті Пенсільванія.

ПРИМІТКА.

Якщо особа складає повторний іспит HAZMAT і результати не зараховуються до запису водія до того, як він поновить свій CDL, поновлений CDL **не буде** містити позначення «H» або «X». Якщо це станеться і потрібен буде допуск HazMat, водій має подати заявку на отримання учнівських прав CDL HAZMAT і скласти іспит на знання HAZMAT, щоб отримати допуск «H» або «X».

Додаткову інформацію наведено в Посібнику з поновлення допуску до перевезення небезпечних матеріалів (PUB 288). Цей посібник доступний на нашому вебсайті за адресою www.dmv.pa.gov.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ

3. Як часто мені потрібно складати іспит на небезпечні матеріали?
- В. Перед кожним поновленням CDL, тобто до дати завершення терміну дії, яку вказано на вашому CDL.
3. Чи отримаю я нагадування про складання іспиту на повторну сертифікацію з небезпечних матеріалів?
- А. Так. Департамент транспорту Пенсільванії надішле повідомлення про повторну сертифікацію HAZMAT UCIM особам, які мають допуск HAZMAT у своїх CDL, приблизно за 7 (сім) місяців до дати завершення терміну дії їх CDL.
3. Що станеться, якщо я загублю або не зможу знайти своє Повідомлення про повторну сертифікацію HAZMAT?
- В. Вам не потрібно пред'являти повідомлення про повторну сертифікацію HAZMAT, коли ви з'являєтеся в місцевий Центр видачі водійських посвідчень, щоб розпочати оцінювання загроз безпеці або скласти іспит на знання HAZMAT.

3. Скільки в мене спроб, щоб скласти тест на повторну сертифікацію HazMat?
- В. Як і у випадку будь-якого іншого тесту CDL, вам буде дозволено пройти тест 3 (три) рази. Якщо ви не пройдете іспит повторної сертифікації втретє, вам потрібно буде отримати учнівські права та пройти іспит на знання HAZMAT.
3. Що станеться, якщо я не пройду тест HAZMAT до завершення терміну дії мого CDL?
- В. Якщо ви не склали іспит HAZMAT до завершення терміну дії вашого CDL, вас буде позбавлено ліцензії і вам не буде дозволено керувати транспортним засобом, який перевозить небезпечні матеріали, доки ви не отримаєте учнівські права, не пройдете іспит на знання HAZMAT й успішно не пройдете Федеральне оцінювання загроз безпеці.
3. Куди звернутися, щоб скласти письмовий іспит HAZMAT?
- В. Тест HAZMAT можна пройти на будь-якому сайті іспитів на водійські посвідчення CDL. Брошуру з переліком місць тестування має бути додано до вашого Повідомлення про повторну сертифікацію HAZMAT (DL-746CD).
3. **3 чого складається Федеральне оцінювання загроз безпеці?**
- В. Загалом, водії CDL, які подають заявку на допуск HAZMAT або поновлюють свій CDL із допуском HAZMAT, мають:
- Надати підтвердження громадянства США або відповідного імміграційного статусу в Центрі видачі водійських посвідчень Міністерства транспорту в штаті Пенсільванія
  - Подати «Заяву на Федеральне оцінювання загроз безпеці» (форма DL-288, доступна на вебсайті послуг для водіїв і транспортних засобів Міністерства транспорту в штаті Пенсільванія: www.dmv.pa.gov)
  - Сплатити всі федеральні збори, зазначені у формі DL-288. Федеральні збори включатимуть плату за Федеральне оцінювання загроз безпеці (федеральна перевірка даних про злочинців) і плату за подання відбитків пальців ФБР.
  - Здати відбитки пальців у затвердженому місці для зняття відбитків пальців Міністерства транспорту в штаті Пенсільванія.
  - Отримати федеральний дозвіл від TSA перед видачею допуску HAZMAT
- Додаткову інформацію можна знайти на вебсайті послуг для водіїв і транспортних засобів Міністерства транспорту в штаті Пенсільванія: www.dmv.pa.gov
3. Як часто водії CDL HAZMAT мають подавати заявку на Федеральне оцінювання загроз безпеці й відбитки пальців?
- В. Щоразу, коли допуск HAZMAT видається вперше чи поновлюється.
3. Чи доведеться мені складати іспит з водіння, якщо я отримаю учнівські права для HAZMAT?
- В. Ні. Вам потрібно буде пройти лише письмовий іспит на знання HAZMAT.

9.1 – МЕТА ЗАКОНОДАВЧИХ НОРМ

9.1.1 – Ізолювання матеріалу

Перевезення небезпечних матеріалів може бути ризикованим. Законодавчі норми призначені захистити вас, оточення і навколишнє середовище. У них наведено відомості про правильне пакування матеріалів для вантажовідправників і про навантаження, транспортування та розвантаження матеріалів для водіїв. Ці відомості називаються «Правилами ізолювання».

9.1.2 – Оповіщення про ризик

Вантажовідправники мають попереджати водіїв та інших людей про небезпеки, пов'язані з матеріалом у межах оповіщення про ризик. Закони вимагають від вантажовідправників закріплювати попереджувальні знаки на упаковках, забезпечувати наявність вантажних документів, інформації про надзвичайне реагування та попереджувальних знаків. Ці кроки повідомляють про ризик вантажовідправника, перевізника й водія.

9.1.3 – Гарантування перевезення обережним водієм і на безпечному обладнанні

Вам необхідно скласти теоретичний іспит із перевезення небезпечних матеріалів, щоб отримати допуск на CDL. Щоб скласти іспит, ви маєте знати, як:

- Визначати небезпечні матеріали.
- Здійснювати обережне навантаження і розвантаження вантажу.
- Правильно наносити на автомобіль попереджувальні знаки відповідно до правил.
- Безпечно перевозити вантаж.

Вивчіть додаткові правила й дотримуйтеся їх. Виконання правил знижує ризик травмування від небезпечних матеріалів. Неповне виконання правил є небезпечним. Недотримання правил може призвести до штрафів, ув'язнення та втрати переваг CDL.

Оглядайте свій автомобіль до та під час кожної поїздки. Правоохоронці можуть зупинити ваш автомобіль для перевірки. У разі зупинки вони можуть перевірити навантажувальні документи, попереджувальні знаки, допуск HazMat на вашому CDL і ваші знання про небезпечні матеріали.

9.2 – ТРАНСПОРТУВАННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ — ХТО ЗА ЩО ВІДПОВІДАЄ

9.2.1 – Вантажовідправник

Відправляє продукцію з одного місця до іншого вантажним автомобілем, залізницею, кораблем чи літаком.

Використовує правила контролю небезпечних матеріалів, щоб визначити:

- Ідентифікаційний номер.
- Правильне найменування вантажу.
- Клас безпеки.
- Група пакування.
- Правильна упаковка.
- Правильне маркування та позначення.
- Правильні попереджувальні знаки.

Має упакувати, позначити та маркувати матеріали; готувати вантажні документи; надавати інформацію щодо екстреного реагування і попереджувальні знаки.

Має завіряти вантажні документи про те, що вантаж підготовлено відповідно до правил, якщо матеріали не доставляються у власних цистернах перевізника.

9.2.2 – Перевізник

Перевозить вантаж від відправника до місця призначення.

Перед транспортуванням перевіряє, чи правильно описано, позначено, марковано й загалом підготовлено до транспортування вантаж.

Відмовляється від неправильно оформлених вантажів.

Повідомляє про аварії та події з небезпечними матеріалами до належних державних структур.

9.2.3 – Водій

Перевіряє належний рівень ідентифікації, позначення та маркування небезпечного вантажу.

Відмовляється від контейнерів і вантажів із витіканнями.

За потреби оснащує автомобіль попереджувальними знаками під час навантаження.

Обережно й своєчасно перевозить вантаж.

Виконує всі особливі правила транспортування небезпечних матеріалів.

Зберігає вантажні документи щодо небезпечних матеріалів і матеріали для екстреного реагування в належному місці.

9.3 – ПРАВИЛА ОПОВІЩЕННЯ

9.3.1 – Визначення

Окремі поняття мають особливе значення, коли йдеться про небезпечні матеріали. Деякі з них можуть мати значення, відмінне від того, до якого ви звикли. Поняття із цього розділу можуть бути на іспиті. Значення інших важливих понять наведено в глосарії наприкінці розділу 9.

Клас безпеки матеріалу відображає ризики, пов'язані з ним. Існує дев'ять різних класів безпеки. Типи матеріалів, включені в ці дев'ять класів, наведено на рисунку 9.1.

У вантажному документі описано транспортовані небезпечні матеріали. Вантажні ордери, коносаменти й декларації — це все вантажні документи. На рисунку 9.6 показано приклад вантажного документа.

Рисунок 9.1

Таблиця небезпечних матеріалів			
Клас	Підклас	Назва класу або підкласу	Приклади
1	1.1	Масовий вибух	Динаміт
	1.2	Небезпека розкидання	Сигнальні ракети
	1.3	Небезпека масових пожеж	Феєрверки
	1.4	Незначний вибух	Боеприпаси
	1.5	Дуже вибухобезпечно	Вибухові речовини Вибухові пристрої
2	2.1	Легкозаймісті гази	Пропан
	2.2	Незаймісті гази	Гелій
	2.3	Отруйні / токсичні гази	Фтор, стиснений
3	-	Легкозаймісті рідини	Бензин
4	4.1	Легкозаймісті гази	Пікрат амонію,
	4.2	Самозаймісті речовини	Зволожений Білий фосфор
	4.3	Самозаймісті речовини у вологому стані	Натрій
5	5.1	Окиснювачі	Нітрат амонію
	5.2	Органічні пероксиди	Перекис метилетилкетону
6	6.1	Отрута (токсичний матеріал)	Ціанід калію
	6.2	Патогенні речовини	Вірус сибірської виразки
7	-	Радіоактивні речовини	Уран
8	-	Їдкі речовини	Акумуляторна рідина
9	-	Інші небезпечні речовини	Поліхлорований біфеніл (PCB)
Немає	-	ORM-D (Інші регульовані матеріали — побутові)	Харчові ароматизатори, ліки
	-	Горючі рідини	Дизельне паливо

У разі аварії або витікання небезпечних матеріалів вас може бути поранено й ви не зможете повідомити про небезпеку матеріалів, що перевозяться. Пожежники й поліція можуть запобігти або зменшити кількість збитків на місці аварії, якщо вони знають, які саме небезпечні матеріали перевозяться. Ваше життя та життя інших може залежати від того, наскільки швидко можна знайти документи для перевезення небезпечних матеріалів. Із цієї причини правила вимагають:

- Правильний опис небезпечних матеріалів і номер телефону екстреної служби реагування у вантажних документах від вантажовідправника.
- Швидке знаходження вантажних документів для небезпечних матеріалів від перевізника чи водія, або зберігання їх на самому верху стосу документів і включення інформації про екстрене реагування до вантажних документів.
- Зберігання водієм вантажних документів щодо небезпечних матеріалів:
  - У чохлах на дверях водія.
  - На видноті й на відстані витягнутої руки за застебнутого паска безпеки в дорозі.
  - На сидінні водія, якщо він залишає кабінку.

9.3.2 – Пакувальні етикетки

Вантажовідправник прикріплює до більшості небезпечних вантажів ромбоподібні попереджувальні етикетки. Вони інформують інших про небезпеку. Якщо ромбоподібна етикетка не підходить до упаковки, вантажовідправники можуть розміщувати етикетки на надійно прикріпленій до упаковки бирці. Наприклад, балони зі стислим газом, на яких етикетка не триматиметься, оснащуються бирками або ярликами. На рисунку 9.2 показано приклади етикеток.

9.3.3 – Списки регульованих продуктів

Попереджувальні знаки. Попереджувальні знаки використовують для попередження про небезпечні матеріали. Попереджувальні знаки — це знаки, закріплені зовні автомобіля та на упаковках для оповіщення про клас безпеки вантажу. Автомобіль із попереджувальними знаками повинен мати не менше чотирьох однакових знаків. Вони закріплюються на передній, задній і бокових сторонах автомобіля. Див. рис. 9.3. Знаки мають читатися з усіх чотирьох сторін. Їх площа має становити щонайменше 250 мм (9,84 кв. дюйма), ромбоподібної форми (у вигляді перевернутого квадрата). Знаки потрібно прикріпляти на фоні контрастного кольору. Вантажні цистерни й інші контейнери повинні мати ідентифікатор вмісту на попереджувальних знаках або на помаранчевих щитах, або білих стендах у формі перевернутого квадрата, розмір яких відповідає попереджувальним знакам.

Ідентифікатор є чотиризначним кодом, який служби оперативного реагування використовують для ідентифікації небезпечних матеріалів. Ідентифікатор може використовуватися для ідентифікації більше ніж одного хімічного продукту. Літери NA або UN передують ідентифікатору. У Довіднику з реагування на надзвичайні ситуації (Emergency Response Guidebook, ERG) Департаменту транспорту США перелічено хімічні речовини з присвоєнням кожному ідентифікатору.

Існують три основні списки, які вантажовідправники, перевізники та водії використовують для ідентифікації небезпечних матеріалів. Перед транспортуванням матеріалу знайдіть його в цих 3 списках із правил контролю небезпечних матеріалів. Деякі матеріали містяться у всіх списках, а інші — лише в одному. Завжди перевіряйте такі списки:

- Розділ 172.101 — Таблиця небезпечних матеріалів.
- Додаток А до Розділу 172.101 — Список небезпечних речовин і підзвітних кількостей.
- Додаток В до Розділу 172.101 — Список забруднювачів морського середовища.

Таблиця небезпечних матеріалів. На рисунку 9.4 показано частину таблиці небезпечних матеріалів. У стовпчику 1 вказано, на які методи доставки впливає запис та іншу інформацію, що стосується опису вантажу. У наступних 5 стовпчиках вказано назву вантажу, клас або підклас безпеки, ідентифікатор, групу пакування та необхідні етикетки. У **стовпчику 1** таблиці можуть відобразитися 6 різних символів.

- (+) Вказує відповідне найменування вантажу, клас безпеки, використовувану групу пакування, навіть якщо матеріал не підходить для визначення класу безпеки.
- (A) Небезпечний матеріал, описаний у стовпчику 2, підлягає впливу HMR лише в тих випадках, коли він пропонується або призначений для транспортування повітрям, якщо це не небезпечна речовина або відходи.
- (W) Небезпечний матеріал, описаний у стовпчику 2, підлягає впливу HMR лише в тих випадках, коли він пропонується або призначений для транспортування водою, якщо це не небезпечна речовина, відходи або забрудники морського середовища.
- (D) Відповідне найменування вантажу підходить під опис матеріалів для транспортування всередині країни, але може підходити й для міжнародного транспортування.
- (I) Визначає правильну назву вантажу, яка використовується для опису матеріалів у міжнародних перевезеннях. Інша назва вантажу може використовуватися для транспортування всередині країни.
- (G) Небезпечний матеріал у стовпчику 2 має загальне найменування вантажу. Загальне найменування має супроводжуватися технічним найменуванням у вантажних документах. Технічне найменування — це спеціальний хімічний елемент, який робить продукт небезпечним.

У **стовпчику 2** перераховано відповідні найменування вантажу та описи контрольованих матеріалів. Пункти наведено в алфавітному порядку для швидшого пошуку. У таблиці відповідні назви вантажів вказано звичайним шрифтом. У вантажних документах має бути зазначено відповідні найменування вантажів. Назви, виділені курсивом, не є відповідними найменуваннями вантажів.

У **стовпчику 3** вказано клас чи підклас безпеки або запис «Forbidden» (Заборонено). Ніколи не перевозьте матеріал із позначкою Forbidden. Вантаж позначається попереджувальними знаками з огляду на обсяг і клас безпеки. Ви можете визначитися з використанням потрібних попереджувальних знаків, якщо знаєте такі три елементи:

- Клас безпеки матеріалу.
- Кількість, що поставляється.
- Кількість усіх небезпечних матеріалів усіх класів на вашому автомобілі.

У **стовпчику 4** наведено відповідний ідентифікатор для кожного найменування вантажу. Ідентифікаторам передують літери UN чи NA. Літери NA пов'язані з відповідними найменуваннями вантажу, які використовуються лише в США й Канаді. Ідентифікатор має бути вказано у вантажній документації як частину опису вантажу, а також на упаковці. Його також має бути вказано на вантажній цистерні або інших типах нетарної упаковки. Поліція та пожежники використовують цей номер, щоб швидко визначити небезпечні матеріали.

У **стовпчику 5** вказано групу пакування (римськими цифрами), присвоєну матеріалу.

У **стовпчику 6** вказано попереджувальні етикетки, які вантажовідправники мають прикріпляти до упаковки з небезпечними матеріалами. Для деяких продуктів потрібно більше ніж одну етикетку через подвійну загрозу матеріалу.

У **стовпчику 7** перераховано додаткові (спеціальні) положення, які застосовуються до матеріалу. За наявності запису в цьому стовпчику див. конкретну інформацію у Федеральній постанові. Цифри 1–6 у цьому стовпчику означають, що небезпечний матеріал становить небезпеку вдихання отрут (PIH). Для матеріалів PIH існують особливі вимоги щодо оформлення вантажної документації, маркування та позначення попереджувальними знаками.

Стовпчик 8 — це стовпчик із трьох частин, у якому вказано номери секцій із зазначенням рекомендацій щодо упаковки кожного небезпечного матеріалу.

Примітка. Стовпчики 9 і 10 не поширюються на транспортування автомобілями.

Додаток А до CFR, Розділ 49 § 172.101 — Список небезпечних речовин і звітних кількостей. DOT та EPA хочуть знати про розливи небезпечних речовин. Речовини наведено в «Списку небезпечних речовин і звітних кількостей». Див. рис. 9.5. У стовпчику 3 списку вказано кількість звітної кількості кожного продукту (RQ). Під час переміщення ці матеріали перевозять у кількості RQ або на одну упаковку більше, відправник вантажу має вказувати літери RQ у вантажних документах і на упаковці. Позначення RQ може стояти до або після опису. Ви або ваш роботодавець маєте повідомляти про розлив цих матеріалів у разі розливу кількості RQ.

Якщо у вантажних документах або на упаковці вказано INHALATION HAZARD (НЕБЕЗПЕЧНО ДЛЯ ВДИХАННЯ), правила вимагають додавати попереджувальні знаки POISON INHALATION HAZARD (ЗАГРОЗА ВДИХАННЯ ОТРУТИ) або POISON GAS (ОТРУЙНИЙ ГАЗ). Ці знаки мають використовуватися з іншими знаками, які можуть знадобитися залежно від класу безпеки продукту. Завжди вказуйте клас безпеки й додавайте знак POISON INHALATION HAZARD (ЗАГРОЗА ВДИХАННЯ ОТРУТИ), навіть для невеликої кількості небезпечних речовин.

Додаток В до CFR, Розділ 49 §172.101 — Список забрудників морського середовища

Додаток В — це перелік токсичних для морського середовища речовин. У випадку транспортування автомобілем цей список використовується тільки для хімічних речовин у контейнері місткістю 119 галонів або більше без попереджувального знака або етикетки, передбачених HMR.

Будь-які великі партії забрудників морського середовища повинні позначатися Marine Pollutant (забрудник морського середовища), трикутний знак із перекресленою рибою. Таке маркування (не знак) також має відобразитися на зовнішній частині автомобіля. Крім того, у вантажних документах поруч з описом матеріалу має бути вказано умовне позначення: Marine Pollutant (забрудник морського середовища).

Рисунок 9.4

CFR, РОЗДІЛ 49 §172.101 — ТАБЛИЦЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ									
Символи	Опис небезпечних матеріалів і відповідні назви вантажу	Клас або підклас небезпеки	Ідентифікаційний номер	PG	Коди етикеток	Спеціальні вказівки (172.102)	Упаковка (173. ***)		
							Виятки	Тарна	Не тарна
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8A)	(8B)	(8C)
A	Ацетальдегідний аміак	9	UN1841	III	9	IB8, IP3, IP7, T1, TP33	155	204	240

Рисунок 9.5

Додаток А до CFR, Розділ 49 §172.101 Список небезпечних речовин і звітних кількостей		
Небезпечні речовини	Синоніми	Звітна кількість (RQ) Фунти (кілограми)
Фенілмеркаптан	Бензінтіол, тіофенол	100 (45,4)
Фенілмеркурію ацетат	Меркурій, (ацетато-0) феніл	100 (45,4)
Фенілтіосечовини фонат	Тіосечовина, феніл	100 (45,4)
Фосген	Фосфородитіова кислота, О,О-діетил S-(етилтіо), метиловий ефір	10 (4,54)
Фосфін	Карбонілхлорид	10 (4,54) *
Фосфорна кислота	Фосфід водню	100 (45,4)
Фосфорна кислота, діетил		5000 (2270)
4-нітрофеніловий ефір	Діетил-п-нітрофенілфосфат	100 (45,4)
Фосфорна кислота, сіль свинцю (2+) (2:3)	Фосфат свинцю	1 (0,454)

Номер телефону має бути:

Номером особи, яка займається транспортуванням небезпечних матеріалів (якщо вантажовідправник / оферент надає дані в екстреній ситуації (ERI)). АБО:

Номером установи чи організації, яка має можливість і відповідає за надання необхідної інформації, яка вимагається параграфом (а)(2) цього розділу. Особу, зареєстровану як ERI, має бути вказано у вантажних документах із зазначенням імені, контактного телефону або інших унікальних даних.

Вантажовідправники також мають забезпечити водія даними для екстреного реагування для кожного типу небезпечного продукту. Необхідно, щоб інформацію для екстреного реагування можна було використовувати за межами автомобіля, а сама інформація містила вказівки про безпечне врегулювання інцидентів із матеріалом. Він має містити інформацію про найменування вантажу небезпечних матеріалів, безпеку для здоров'я, ризику пожежі й вибуху, а також першочергові заходи в разі розливу, загоряння і витоку матеріалів.

Така інформація може міститись у вантажних документах або іншій документації, яка включає основний опис і технічне найменування небезпечного матеріалу. Її також може бути зазначено в Довіднику з реагування на надзвичайні ситуації (ERG). Автоперевізники можуть допомогти вантажовідправникам, забезпечивши наявність довідника ERG в кожному автомобілі, що перевозить небезпечні матеріали. Водій має надати інформацію щодо екстреного реагування будь-якому федеральному органу влади, органу рівня штату або місцевому органу, який реагує на інцидент із небезпечними матеріалами або проводить його розслідування.

Загальна кількість, номер і тип пакетів мають відобразитися до основного опису або після нього. Тип упаковки й одиницю вимірювання може бути скорочено. Наприклад:

- 10 короб. UN1263, фарба, 3, PG II, 500 фунтів.

Вантажовідправник небезпечних відходів має вказати WASTE (ВІДХОДИ) перед відповідним найменуванням матеріалу у вантажних документах (декларації на небезпечні відходи). Наприклад:

- UN1090, PG II, відходи ацетону, 3.

Не небезпечний матеріал можна не описувати за допомогою класу безпеки чи ідентифікатора.

Вантажовідправники мають зберігати копію вантажних документів (або електронні копії) протягом 2 років (3 років для небезпечних відходів) після того, як матеріал буде прийнято початковим перевізником.

Якщо вантажовідправник надає тільки послуги перевізника й не є ініціатором відправки вантажу, перевізник має зберігати копію вантажних документів (або електронні копії) протягом 1 року.

ВАЖЛИВА ПРИМІТКА. Повні нормативні вимоги щодо транспортування небезпечних матеріалів див. в CFR, розділ 49, частини 171–185.

9.3.6 – Сертифікація вантажовідправника

Під час пакування небезпечних матеріалів вантажовідправник підтверджує, що пакування було здійснено з дотриманням правил. Підписаний сертифікат вантажовідправника вказується на оригінальному вантажному документі. Винятком є лише випадки, коли вантажовідправник є приватним перевізником, що перевозить власний продукт, і коли упаковка надається перевізником (наприклад, вантажна цистерна). Сертифікат схвалюється, крім випадків, коли упаковка явно небезпечна й не відповідає правилам HMR. Деякі перевізники мають додаткові правила для транспортування небезпечних матеріалів. Дотримуйтеся правил вашого роботодавця під час прийняття вантажу.

9.3.7 – Маркування та етикетки на упаковці

Вантажовідправники друкують необхідні маркування безпосередньо на упаковці, на закріпленій етикетці або ярлику.

Найменування небезпечного матеріалу — важливе маркування на упаковці. Воно не повинно відрізнятись від найменування у вантажних документах. Вимоги до маркування розрізняються за розміром упаковки й матеріалом, що транспортується. За необхідності відправник указує на упаковці таку інформацію:

- Ім'я та адреса вантажовідправника або одержувача.
- Найменування небезпечного матеріалу та ідентифікатор.
- Необхідні етикетки.

Хорошою практикою вважається порівняння вантажних документів із маркуванням й етикетками. Завжди слідкуйте за тим, щоб вантажовідправник указував правильний основний опис у вантажній документації і перевіряв, чи на упаковках вказано відповідні ярлики. Якщо матеріал вам не знайомий, попросіть вантажовідправника зв'язатися з вашим офісом.

Якщо цього вимагатимуть правила, вантажовідправник укаже на упаковці позначення RQ, MARINE POLLUTANT, BIOHAZARD, HOT або INHA-LATION-HAZARD. Упаковки з контейнерами для рідин усередині також матимуть позначки зі стрілками, що вказують потрібний напрямок. Використовувані етикетки завжди відображають клас безпеки продукту. Якщо для упаковки потрібно декілька етикеток, їх потрібно розміщувати близько один до одного, поряд із відповідним найменуванням вантажу.

9.3.8 – Розпізнавання небезпечних матеріалів

Навчіться розпізнавати вантажі з небезпечними матеріалами. Щоб дізнатися, чи містить вантаж небезпечні матеріали, перегляньте вантажні документи. Чи зазначено в них:

- Запис із відповідним найменуванням вантажу, класом небезпеки й ідентифікатором?
- Виділене найменування чи найменування, позначене X чи RQ у стовпчику небезпечних матеріалів?

Інші ознаки небезпечних матеріалів:

- З якої сфери вантажовідправник? Продавець фарби? Постачання хімреагентів? Постачальник наукових зразків? Боротьба зі шкідниками чи постачальник сільськогосподарської продукції? Продавець вибухових речовин, боєприпасів чи феєрверків?
- Чи є в приміщенні цистерни з ромбоподібними етикетками або попереджувальними знаками?
- Який тип упаковки доставляється? Балони й бочки часто використовуються для перевезення небезпечних матеріалів.
- Чи вказано на упаковці клас небезпеки, відповідне найменування вантажу або ідентифікатор?
- Чи є якісь застереження щодо поводження?

9.3.9 – Маніфест про небезпечні відходи

Під час транспортування небезпечних відходів ви маєте підписати й мати із собою Єдиний маніфест про небезпечні відходи. У маніфесті має бути вказано ім'я та реєстраційний номер ЕРА вантажовідправників, перевізників і пункту призначення. Вантажовідправник має підготувати, поставити дату й підписати маніфест вручну. Ставтеся до маніфесту як до вантажних документів під час транспортування відходів. Передавайте вантаж у вигляді відходів лише іншому зареєстрованому перевізнику або об'єкту утилізації / очищення. Маніфест має бути підписано вручну кожним перевізником. Після доставки вантажу збережіть копію маніфесту. Кожна копія повинна мати всі необхідні дати й підписи, зокрема особи, для якої здійснювалася доставка відходів.

9.3.10 – Попереджувальні знаки

Перед початком поїздки нанесіть необхідні попереджувальні знаки на автомобілі. Автомобіль, що не позначений попереджувальними знаками, можна переміщати лише у випадку екстреної ситуації для захисту людей або власності.

Попереджувальні знаки має бути нанесено на обидві сторони автомобіля. Кожен попереджувальний знак має бути:

- Легко видно з лицьового боку.
- Розміщено так, щоб слова й цифри були на одному рівні й читалися зліва направо.
- Розміщено на відстані щонайменше трьох дюймів від будь-якого іншого маркування.
- Не блокуватись обладнанням і пристроями, як-от сходи, двері й брезент.
- Слідкуйте за тим, щоб знак був чистим і неушкодженим, щоб колір, формат і текст легко читалися.
- Прикріплено на тлі контрастного кольору.
- Використання закликів Drive Safely («Будьте обережні за кермом») заборонено.
- Лицьовий знак має бути на лицьовій частині тягача чи причепа.

Щоб визначити, який саме попереджувальний знак використовувати, потрібно знати:

- Клас небезпеки матеріалів.
- Кількість небезпечних матеріалів, що перевозяться.
- Загальну вагу всіх класів небезпечних матеріалів на автомобілі.

9.3.11 – Таблиці попереджувальних знаків

Існує дві таблиці попереджувальних знаків: таблиця 1 і 2. Матеріали з таблиці 1 має бути позначено під час перевезення будь-якої кількості. Див. рисунок 9.7.

За винятком навалювальної упаковки, класи небезпеки в таблиці 2 потребують позначення знаками, тільки якщо загальна кількість вантажу, що перевозиться, становить 1 001 фунт або більше, включно з упаковкою. Додайте кількість усіх вантажів, що перевозяться відповідно до вантажних документів, із таблиці 2. Див. рисунок 9.8.

Ви можете використовувати знаки DANGEROUS (НЕБЕЗПЕЧНО) замість окремих знаків для кожного класу з таблиці 2, коли:

Перевозите вантаж класу небезпеки з таблиці 2 вагою 1001 фунт або більше, що вимагає попереджувальних знаків, а також ваш вантаж, що складається з будь-якого матеріалу класу небезпеки з таблиці 2, важить менше ніж 2205 фунтів і не був завантажений в одній точці навантаження. (Ви має використовувати спеціальний попереджувальний знак для цього матеріалу.)

Знак DANGEROUS (НЕБЕЗПЕЧНО) не є обов'язковим. Ви завжди можете позначати окремі матеріали знаками.

Якщо на пакувальному папері або упаковці зазначено INHALATION HAZARD (НЕБЕЗПЕКА ВДИХАННЯ ОТРУТИ), необхідно розмістити знаки POISON GAS (ОТРУЙНИЙ ГАЗ) або POISON INHALATION (ОТРУЄННЯ ОТРУТОЮ) на додаток до будь-яких інших знаків, необхідних відповідно до класу. Виняток щодо ваги в 1000 фунтів не поширюється на ці матеріали.

Вам не потрібно використовувати попереджувальні знаки EXPLOSIVES 1.5 (ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ 1.5), OXIDIZER (ОКИСНЮВАЧ) і DANGEROUS (НЕБЕЗПЕЧНО), якщо автомобіль містить вибухові речовини підкласу 1.1 або 1.2 і на ньому є попереджувальні знаки EXPLOSIVES 1.1 (ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ 1.1) або EXPLOSIVES 1.2 (ВИБУХОВІ РЕЧОВИНИ 1.2). Вам не потрібно додавати попереджувальний знак NON-FLAMMABLE GAS (НЕЗАЙМИСТІ ГАЗИ) підкласу 2.2 на транспортний засіб зі знаком FLAMMABLE GAS (ЗАЙМИСТІ ГАЗИ) підкласу 2.1; або для кисню — знак OXYGEN (КИСЕНЬ) підкласу 2.2.

Матеріали зі вторинною небезпекою в разі намокання потрібно позначати знаком DANGEROUS WHEN WET (НЕБЕЗПЕЧНО В РАЗІ НАМОКАННЯ) на додаток до інших знаків, необхідних відповідно до класу небезпеки. Виняток щодо розміщення попереджувальних знаків для ваги 1000 фунтів не поширюється на ці матеріали.

Попереджувальні знаки для матеріалу з головним або другорядним класом небезпеки мають містити номер класу або підкласу небезпеки в нижньому куті. На знаках, які використовуються для ідентифікації другорядного класу небезпеки матеріалу, заборонено вказувати номер класу або підкласу небезпеки. Закріплені на постійній основі попереджувальні знаки підкласу без вказування номера класу можуть використовуватися лише за умови дотримання вимог виділення кольором.

Попереджувальні знаки можуть використовуватися навіть для небезпечних матеріалів, які не потребують позначень, оскільки знак означає перевезення небезпечного вантажу.

Насипний контейнер — це окремий контейнер місткістю 119 галонів або більше. Насипний контейнер, як і автомобіль, що його перевозить, має бути позначений попереджувальними знаками, навіть за наявності лише осаду небезпечного матеріалу. Деякі насипні контейнери мають бути позначені знаками лише на протилежних сторонах або описових етикетках. Усі інші насипні контейнери мають бути позначені знаками з усіх 4 сторін.

Рисунок 9.7

Таблиця попереджувальних знаків 1 Будь-яка кількість	
ЯКЩО ВАШ АВТОМОБІЛЬ МІСТИТЬ БУДЬ-ЯКУ КІЛЬКІСТЬ.....	ПОЗНАЧАЄТЬСЯ...
1.1 Масовий вибух	Вибухові речовини 1.1
1.2 Небезпека розкидання	Вибухові речовини 1.2
1.3 Небезпека масових пожеж	Вибухові речовини 1.3
2.3 Отруйні / токсичні гази	Отруйний газ
4.3 Самозаймісті речовини у вологому стані	Небезпечно в разі намокання
5.2 (Органічний пероксид, тип В, рідкий або твердий, контрольований температурою)	Органічний пероксид
6.1 (Небезпека вдихання, лише зона A&B)	Отрута
7 (Лише радіоактивні речовини, етикетка Yellow III)	Радіоактивні речовини

Рисунок 9.8

Таблиця попереджувальних знаків 2 1001 фунт або більше	
Категорія матеріалу (номер класу й підкласу небезпеки й за потреби додатковий опис)	Назва знака
1.4 Не дуже вибухобезпечно	Вибухові речовини 1.4
1.5 Дуже вибухобезпечно	Вибухові речовини 1.5
1.6	Вибухові речовини 1.6
2.1 Легкозаймісті гази	Легкозаймистий газ
2.2 Незаймісті гази	Незаймистий газ
3 Легкозаймісті рідини	Легкозаймісті
Горюча рідина	Горючі*
4.1 Легкозаймісті гази	Легкозайміста тверда речовина
4.2 Самозаймісті речовини	Самозаймісті речовини
5.1 Окиснювачі	Окиснювач
5.2 (крім органічного пероксиду, тип В, рідкий або твердий, контрольований температурою)	Органічний пероксид
6.1 (крім зони небезпеки в разі вдихання А або В)	Отрута
6.2 Патогенні речовини	(Немає)
8 Ідкі рідини	Ідка рідина
9 Різні небезпечні матеріали	Клас 9**
ORM-D	(Немає)
* FLAMMABLE можна використовувати замість BUBUSTIBLE на незнімній або знімній цистерні.	
** Знак класу 9 не вимагається для внутрішніх перевезень.	

Підрозділи 9.1, 9.2 та 9.3

Перевірте свої знання

1. Вантажовідправники займаються пакуванням для того, щоб (заповніть пропуск) матеріал.
2. Водій оснащує автомобіль попереджувальним знаком, щоб (заповніть пропуск) про ризик.
3. Які три фактори необхідно знати, щоб правильно вибрати (за потреби) попереджувальний знак?
4. Ідентифікаційний номер небезпечного матеріалу має бути вказано на (заповніть пропуск) і на (заповніть пропуск). Ідентифікаційний номер також має бути вказано на вантажних цистернах та інших насипних контейнерах.
5. Де потрібно зберігати вантажні документи з описом небезпечних матеріалів?

Ці запитання можуть бути на іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділи 9.1, 9.2 та 9.3.

9.4 – ЗАВАНТАЖЕННЯ ТА РОЗВАНТАЖЕННЯ

Робіть усе можливе, щоб захистити контейнери з небезпечними матеріалами. Під час завантаження не використовуйте інструменти, які можуть пошкодити контейнери або інші види упаковки. Не використовуйте гаки.

9.4.1 – Загальні вимоги до завантаження

Перед завантаженням або розвантаженням поставте автомобіль на стоянкове гальмо. Переконайтеся, що він не зрушить із місця.

Небезпека багатьох продуктів підвищується під час дії тепла. Завантажуйте небезпечні матеріали подалі від джерел тепла.

Слідкуйте за витіканнями або пошкодженням контейнерів: **ВИТІКАННЯ ОЗНАЧАЄ НЕБЕЗПЕКУ!** Не перевозьте упаковки, які протікають. Залежно від матеріалу небезпека загрожує вам, автомобілю або іншим. Переміщати автомобіль із витоком небезпечних матеріалів заборонено законом.

Контейнери з небезпечними матеріалами має бути скріплено один з одним, щоб уникнути переміщення під час перевезення.

Куріння заборонено. Здійснюйте завантаження та розвантаження далеко від відкритого полум'я. Не дозволяйте іншим курити поблизу. Ніколи не куріть, якщо поряд:

- Матеріали класу 1 (вибухові речовини)
- Матеріали класу 2.1 (легкозаймистий газ)
- Матеріали класу 3 (легкозаймисті рідини)
- Матеріали класу 4 (легкозаймисті тверді речовини)
- Матеріали класу 5 (окиснювачі)

Запобігайте будь-якому переміщенню. Скріпіть контейнери один з одним, щоб вони не впали або не переміщалися в кузові під час перевезення. Завантажуйте контейнери з клапанами або іншими фітінгами дуже обережно. Усі упаковки небезпечних матеріалів має бути закріплено під час транспортування.

Після завантаження не відкривайте упаковки в дорозі. Ніколи не перекладайте небезпечні матеріали з однієї упаковки до іншої в дорозі. Ви можете спорожнити вантажну цистерну, але не будь-який інший тип контейнерів, поки вони заходяться на транспортному засобі.

Правила обігріву вантажу. Спеціальні правила обігріву застосовуються, якщо завантажують:

- Матеріали класу 1 (вибухові речовини)
- Матеріали класу 2.1 (легкозаймистий газ)
- Матеріали класу 3 (легкозаймисті рідини)

Правила зазвичай забороняють використання вантажних обігрівачів, зокрема автоматичних установок для обігріву вантажу / кондиціонування повітря. Поміщайте вказані вище продукти в опалювальний вантажний відсік, лише якщо ознайомилися з усіма правилами, що додаються.

Використовуйте закрите вантажне відділення. Заборонено перевозити такі вантажі, якщо вони виступають по боках або ззаду:

- Матеріали класу 1 (вибухові речовини)
- Матеріали класу 4 (легкозаймисті тверді речовини)
- Матеріали класу 5 (окиснювачі)

Небезпечні вантажі необхідно завантажувати в закрите вантажне відділення, крім випадків, коли упаковка:

- Вогнетривка й водостійка.
- Накрита вогнетривким або водостійким брезентом.

Запобіжні заходи від особливих небезпек

Матеріали класу 1 (вибухові речовини). Вимкніть двигун перед завантаженням або розвантаженням будь-яких вибухових речовин. Потім перевірте вантажне відділення.

Ви маєте:

- Вимкнути обігрівачі вантажу. Від'єднати джерела живлення та спорожнити паливні баки обігрівача.
- Переконайтесь у відсутності гострих елементів, які можуть пошкодити вантаж. Оглянути на наявність болтів, гвинтів, цвяхів, пошкоджених бічних панелей і дна кузова.
- Використовувати підкладку, яка вирівнює підлогу, для підкласів 1.1, 1.2 або 1.3 (вибухові речовини класу А або В). Підлоги мають бути щільними, а підкладка має бути з неметалічного матеріалу або кольорового металу. (Кольорові метали — це будь-який метал, що не містить заліза або залізних сплавів.)

Будьте особливо обережними під час уживання заходів захисту вибухових речовин. Ніколи не використовуйте гачки й інші металеві інструменти. Ніколи не кидайте й не згортайте упаковки. Захистіть вибухонебезпечні пакети від інших вантажів, які можуть пошкодити їх.

Не переміщуйте підкласи 1.1, 1.2 або 1.3 (вибухові речовини класу А або В) з одного автомобіля в інший на дорогах загального користування, крім екстрених випадків. Якщо в екстреній ситуації потрібно перемістити вантаж, установіть червоні попереджувальні відбивачі, прапорці й електричні ліхтарі. Ви маєте попередити інших водіїв.

Ніколи не перевозьте пошкоджені упаковки вибухових речовин. Не приймайте упаковку, на якій є волога або жирна пляма.

Не перевозьте підкласи 1.1 або 1.2 (вибухові речовини класу А) на комбінованих автомобілях, якщо:

- У складі автопоїзда є марковані чи позначені знаками незнімні цистерни.
- Інший транспортний засіб автопоїзда містить:
  - Матеріали підкласу 1.1 А (первинні вибухові речовини).
  - Пакети з матеріалами класу 7 (радіоактивні) із написом Yellow III.
  - Матеріали підкласу 2.3 (отруйний газ) або підкласу 6.1 (отруйна речовина).
  - Небезпечні матеріали в знімній цистерні, указівки DOT 106A або 110A.

Матеріали класу 4 (займисті тверді речовини) і класу 5 (окиснювачі). Матеріали класу 4 — це тверді речовини, які реагують на воду, тепло й повітря (зокрема пожежу або вибух) чи займаються без впливу.

Матеріали класу 4 й 5 має бути поміщено всередину транспортного засобу цілком або ж має бути щільно накрито. Матеріали класу 4 й 5, які стають нестійкими й небезпечними в разі намокання, мають перебувати в сухості під час транспортування, завантаження та розвантаження. Матеріали, схильні до самозаймання або нагрівання, мають перебувати в транспортних засобах із достатньою вентиляцією.

Матеріали класу 8 (їдкі рідини). У разі завантаження вручну подавайте крихкі контейнери з їдкою рідиною по одному. Дотримуйтеся вказівок «Верх-низ» на контейнерах. Не кидайте й не перевертайте контейнери. Викладайте вантаж на рівну поверхню підлоги. Складайте скляну тару, лише якщо нижній ряд може витримати вагу верхнього.

Не вантажте азотну кислоту поверх іншого вантажу й не складайте більше 2 (двох) стосів.

Завантажуйте заряджені акумуляторні батареї так, щоб вони не протікали. Дотримуйтеся вказівок «Верх-низ» на контейнерах. Переконайтеся, що інший вантаж не впаде на них і не призведе до замикання.

Ніколи не розміщуйте їдкі рідини поруч або над:

- Матеріалами підкласу 1.4 (вибухові речовини С).
- Матеріалами підкласу 4.1 (займисті тверді речовини).
- Матеріалами підкласу 4.3 (небезпечно в разі намокання).
- Матеріалами класу 5 (окиснювачі).
- Матеріалами підкласу 2.3, зона В (отруйні гази).

Ніколи не завантажуйте їдкі рідини разом із:

- Матеріалами підкласу 1.1 чи 1.2 (вибухові речовини А).
- Матеріалами підкласу 1.2 чи 1.3 (вибухові речовини В).
- Матеріалами підкласу 1.5 (підривні вибухові речовини).
- Матеріалами підкласу 2.3, зона А (отруйні гази).
- Матеріалами підкласу 4.2 (самозаймисті речовини).
- Матеріалами підкласу 6.1, PGI, зона А (отруйні рідини).

Матеріали класу 2 (стиснені гази), включно зі зрідженими газами. Якщо у вашому автомобілі немає стійок для балонів, вантажне відділення має бути рівним. Балони мають:

- Розміщуватися вертикально.

- Рівно лежати.
- Розміщуватися в стійках, закріплених за каркас автомобіля, або в коробках, які не дадуть їм перевернутися.

Балони можна вантажити в горизонтальному положенні (лежачи), якщо їх сконструйовано так, щоб рідина не торкалася запірною клапана.

Матеріали підкласу 2.3 (отруйний газ) або підкласу 6.1 (отруйна речовина). Ніколи не перевозьте ці матеріали в контейнерах з електричною розводкою. Ніколи не розміщуйте упаковку з маркуванням POISON (ОТРУТА) або POISON INHALATION HAZARD (НЕБЕЗПЕКА ВДИХАННЯ ОТРУТИ) у кабіні водія, у спальному місці або з харчовими продуктами для людей чи тварин Для завантаження матеріалів класу 2 у вантажні цистерни та їх розвантаження існують спеціальні правила. Для цього вам потрібно пройти спеціальну підготовку.

Клас 7 (радіоактивні матеріали). Деякі упаковки матеріалів класу 7 (радіоактивні матеріали) мають номер, який називають «транспортним індексом». Вантажовідправник маркує ці упаковки Radioactive II або Radioactive III й друкує транспортний індекс упаковки на етикетці. Поряд з упаковкою є радіація, яка проходить через усі упаковки, що перебувають поруч. Щоб вирішити цю проблему, кількість упаковок, які можна розміщувати разом, обмежено. Так обмежується наближеність цих упаковок до людини, тварин і неекспонованих плівок. Транспортний індекс указує ступінь контролю, необхідного під час транспортування. Загальний транспортний індекс усіх упаковок в одному транспортному засобі не повинен перевищувати 50. Рисунок 9.10. У таблиці А в цьому розділі (49 CFR177.842) наведено правила кожного транспортного індексу Він відображає, на якій мінімальній відстані до людей, тварин і плівок ви можете розміщувати матеріали класу 7 (радіоактивні матеріали). Наприклад, ви не можете розміщувати пакет із транспортним індексом 1.1 в межах двох футів від людей або стін вантажного відділення.

Змішані вантажі. Відповідно до правил деякі вантажі потрібно завантажувати окремо. Такі вантажі не можна розміщувати в одному вантажному відділенні. На рисунку 9.9 наведено деякі приклади. У правилах (Таблиця роздільного розміщення небезпечних матеріалів) наведено інші матеріали, які не можна розміщувати разом.

Рисунок 9.9

Таблиця «Не завантажувати»	
Не завантажувати	В один автомобіль із
Матеріали підкласів 6.1 або 2.3 (із маркуванням «ОТРУТА» або небезпечний для вдихання матеріал).	Харчові продукти для тварин або людей, якщо упаковку з отрутою не перепаковано відповідним чином. Харчові продукти — це все, що ви їсте. Однак засоби для полоскання рота, зубна паста й крем для шкіри — це не харчові продукти.
Підкласи 2.3 (отруйний газ), зона А або 6.1 (отруйні рідини), PGI, зона А.	Підклас 5.1 (окиснювачі), клас 3 (займисті рідини), клас 8 (їдкі рідини), підклас 5.2 (органічні пероксиди), вибухові речовини підкласу 1.1, 1.2, 1.3 (клас А або В), підклас 1.5 (вибухові речовини), підклас 2.1 (займисті гази), клас 4 (займисті тверді речовини).
Заряджені акумуляторні батареї.	Підклас 1.1 (вибухові речовини класу А).
Клас 1 (капсуль-детонатори).	Інші вибухові речовини не в спеціальних контейнерах чи упаковках.
Підклас 6.1 (ціанід або ціанідні суміші).	Кислоти, їдкі рідини чи інші кислотні речовини, які виділяють синильну кислоту. Наприклад: Ціаніди, неорганічні, n.o.s. Ціанід срібла Ціанід натрію.
Азотна кислота (клас В).	Інші матеріали, якщо азотну кислоту не завантажено поверх решти вантажу.

Підрозділ 9.4

Перевірте свої знання

1. Поруч із якими класами небезпечних матеріалів заборонено курити?
2. Які матеріали трьох класів безпеки не можна розміщувати в причепах з обігрівачами / кондиціонерами повітря?
3. Чи потрібна для вантажу підкласу 1.1 або 1.2 підкладка для підлоги з нержавіючої сталі?
4. На навантажувальній станції вантажовідправника вам дають накладну на 100 коробок електроліту. У вас уже завантажено 100 фунтів сухого ціаніду срібла. Які запобіжні заходи ви маєте вжити?
5. Назвіть клас безпеки, який використовує транспортний індекс для визначення кількості вантажу для одного автомобіля.

Ці запитання можуть бути на іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділ 9.4.

9.5 – МАРКУВАННЯ, ЗАВАНТАЖЕННЯ І РОЗВАНТАЖЕННЯ НАСИПНОГО / НАЛИВНОГО КОНТЕЙНЕРА

У глосарії в кінці цього розділу наведено значення фрази «насипний / наливний вантаж». Незнімні цистерни є контейнерами для насипного / наливного вантажу, які надійно закріплено на автомобілі. Незнімні цистерни не знімаються з автомобіля під час завантаження і розвантаження. Знімні цистерни є контейнерами для насипного / наливного вантажу, які не мають надійного кріплення на автомобілі. Завантаження чи розвантаження здійснюється після зняття цистерни з автомобіля. Потім знімні цистерни встановлюються на автомобіль для транспортування. Використовується велика кількість різних незнімних цистерн. Найпоширенішими є MC306 для рідин й MC331 для газів.

9.5.1 – Маркування

Ви маєте вказувати ідентифікаційний номер небезпечних матеріалів на знімних і незнімних цистернах та інших контейнерах для насипного / наливного вантажу (наприклад, для самоскидів). Ідентифікаційні номери вказано в стовпчику 4 таблиці небезпечних матеріалів. Правилами встановлено маркування чорними лініями шириною 100 мм (3,9 дюйма) на помаранчевих щитах, знаках або на білому ромбоподібному тлі, якщо нанесення попереджувальних знаків не потрібне. Серед характеристик незнімних цистерн має вказуватися дата повторного випробування.

На знімних цистернах має вказуватись ім'я власника. На них також має відобразитися транспортне найменування вмісту з обох боків. Літери транспортного найменування мають бути мінімум два дюйми у висоту на знімних цистернах місткістю понад 1000 галонів й один дюйм у висоту на знімних цистернах місткістю менше ніж 1005 галонів. Ідентифікаційний номер має бути вказано з обох боків й обох кінців знімної цистерни або інших контейнерів для насипного / наливного вантажу місткістю понад 1000 галонів і з двох боків за місткості менше ніж 1000 галонів. Ідентифікаційні номери мають бути видимими, коли знімна цистерна встановлюється на автомобіль. Якщо номерів не видно, необхідно вказати їх з обох боків і обох кінців автомобіля.

Середньотоннажні контейнери (IBC) — це насипні контейнери, власникам яких необов'язково вказувати ім'я власника або вантажне найменування.

9.5.2 – Завантаження цистерни

Особа, відповідальна за завантаження та розвантаження цистерни, має гарантувати нагляд кваліфікованого спеціаліста. Фахівець, який спостерігає за завантаженням або розвантаженням, має:

- Бути пильним.
- Добре бачити цистерну.
- Перебувати на відстані 25 футів від цистерни.
- Розбиратися в небезпеці матеріалу завантаження.
- Знати порядок дій в екстреній ситуації.
- Уповноважений переміщати незнімну цистерну й володіти відповідними навичками.

Існують спеціальні правила нагляду за незнімними цистернами, у яких перевозять пропан і рідкий аміак.

Закривайте всі люки й клапани перед переміщенням цистерни з небезпечними матеріалами незалежно від того, наскільки мала кількість вантажу й наскільки невелика дистанція. Люки й клапани має бути закрито для запобігання витоку. Забороняється переміщати незнімну цистерну з відкритими клапанами або люками, якщо вона не є порожньою відповідно до CFR, розділ 49 §173.29.

9.5.3 – Легкозаймисті рідини

Перед завантаженням або розвантаженням будь-яких легкозаймистих рідин вимкніть двигун. За необхідності запускайте двигун лише для запуску насоса. Забезпечте правильне заземлення цистерни перед наповненням через заливний отвір. Забезпечте заземлення цистерни перед відкриттям заливного отвору й тримайте її заземленою після закриття.

9.5.4 – Стиснений газ

Тримайте зливні клапани на цистернах зі стисненим газом закритими, крім випадків завантаження та розвантаження. Вимкніть двигун, якщо він не працює для перекачування продукту під час завантаження та розвантаження. Якщо ви використовуєте двигун, вимкніть його після закінчення завантаження та перед від'єднанням шлангів. Перед зчепленням, розчепленням або переміщенням цистерни від'єднайте вантажні / розвантажувальні шланги. Завжди блокуйте колеса причепів і напівпричепів, щоб запобігти відкочуванню за від'єднання від силової установки.

Підрозділ 9.5

Перевірте свої знання

1. Що таке незнімні цистерни?
2. Чим знімна цистерна відрізняється від незімної?
3. Насос для переміщення стисненого газу працює від двигуна. Після завершення перекачування газу ви маєте від'єднати шланги до чи після вимкнення двигуна?

Ці запитання можуть бути на іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділ 9.5.

9.6 – НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ — ПРАВИЛА ВОДІННЯ І ПАРКУВАННЯ

9.6.1 – Паркування з вибуховими речовинами підкласів 1.1, 1.2 – чи 1.3 –

Під час перевезення вибухових речовин підкласів 1.1, 1.2 або 1.3 ніколи не паркуйтеся на відстані п'яти футів від проїжджої частини. Крім випадків, коли зупинка займає небагато часу й потрібна для подальшої роботи автомобіля (наприклад, заправки), не зупиняйтеся ближче 300 футів від:

- Мостів, тунелів чи будівель.
- Місць скупчення людей.
- Відкритого полум'я.

У разі зупинки роботи, не стійте довго.

Не паркуйтеся на території приватної власності, якщо власник не знає про небезпеку. Хтось завжди має наглядати за припаркованим автомобілем. Дозволяти наглядати іншим особам, можна лише якщо автомобіль:

- Перебуває в межах власності вантажовідправника.
- Перебуває в межах власності перевізника.
- Перебуває в межах власності одержувача вантажу.
- У безпечній зоні автомобіль можна залишати без нагляду. Безпечна зона — це місце, де дозволено залишати припарковані автомобілі з вибухонебезпечним вантажем без нагляду. Визначення безпечних зон зазвичай проводиться органами місцевої влади.

9.6.2 – Паркування автомобіля з попереджувальними знаками, що не перевозить вибухові речовини підкласів 1.1, 1.2 – або 1.3 – (клас А або В)

Зупинка автомобіля з попереджувальними знаками (що не перевозить вибухові речовини) за п'ять футів від проїжджої частини дозволена лише в робочих цілях. Не стійте довго. Хтось завжди має наглядати за автомобілем, припаркованим на дорогах загального користування або узбіччі. Не від'єднуйте й не залишайте причіп із небезпечними матеріалами на вулицях населених пунктів. Не паркуйтеся в межах 300 футів від відкритого полум'я.

9.6.3 – Контроль автомобілів із попереджувальними знаками

Особа, яка здійснює контроль, має:

- Бути всередині автомобіля, у свідомості й не в спальному відділенні або в межах 100 футів від автомобіля і добре його бачити.
- Усвідомлювати небезпеку матеріалів, що перевозяться.
- Знати порядок дій у надзвичайній ситуації.
- Уміти переміщати автомобіль у разі потреби.

9.6.4 – Жодних сигнальних ракет!

У разі поломки вам доведеться використовувати сигнали автомобіля, що зупинився. Використовуйте світловідбивальні трикутники або червоні електричні лампи. Ніколи не використовуйте гарячі сигнальні засоби, наприклад ракети або підривники, біля:

- Заповненої або порожньої цистерни для матеріалу класу 3 (легкозаймисті рідини) або підкласу 2.1 (легкозаймистий газ).
- Автомобіля, завантаженого вибуховими речовинами підкласів 1.1, 1.2 або 1.3.

9.6.5 – Обмеження маршруту

У деяких штатах й округах вимагається дозвіл на перевезення небезпечних матеріалів або відходів. Може обмежуватися кількість маршрутів для використання. Місцеві правила про маршрути й дозволи часто змінюються. Ваш обов'язок як водія — з'ясувати, чи необхідний вам дозвіл, чи потрібно їхати спеціальним маршрутом. Переконайтеся, що перед початком шляху у вас є всі необхідні документи.

Якщо ви працюєте на перевізника, запитайте диспетчера про обмеження маршруту або дозволи. Якщо ви працюєте на себе й плануєте маршрут самі, проконсультуйтеся з державними органами щодо маршруту. У деяких населених пунктах заборонено перевозити небезпечні матеріали через тунелі, мости чи інші дороги. Завжди перевіряйте маршрут перед початком.

Щоразу, коли перевозите вантаж на автомобілі з попереджувальними знаками, уникайте скупчень людей, натовпів, тунелів, вузьких вулиць і провулків. Навіть якщо це не дуже зручно, вибирайте інші маршрути. Ніколи не проїжджайте на автомобілі з попереджувальними знаками поблизу відкритого полум'я, якщо не зможете проїхати без зупинки.

У разі транспортування вибухових речовин підкласів 1.1, 1.2 або 1.3 майте письмовий план маршруту й дотримуйтеся його. Перевізники заздалегідь готують план маршруту й надають водію копію. Якщо завантаження вибухових речовин здійснюється не на складі роботодавця, плануйте маршрут самі. Складайте план заздалегідь. Тримайте копію плану біля себе під час транспортування вибухових речовин. Доставляйте вибухові речовини лише вповноваженим особам або залишайте їх на замкнених складах для зберігання вибухових речовин.

Перевізник має вибрати найбезпечніший маршрут для перевезення радіоактивних матеріалів із попереджувальними знаками. Після вибору маршруту перевізник має повідомити водія про радіоактивні матеріали й показати план маршруту.

9.6.6 – Куріння заборонено

Не куріть у радіусі 25 футів від незімної цистерни з попереджувальними знаками, що використовується для транспортування матеріалів класу 3 (легкозаймисті рідини) або підкласу 2.1 (гази). Крім того, не куріть і не ходіть із запаленою сигаретою, сигарою або трубкою в радіусі 25 футів від автомобіля, що перевозить:

- Матеріали класу 1 (вибухові речовини)
- Матеріали класу 3 (легкозаймисті рідини)
- Матеріали класу 4.1 (легкозаймисті тверді речовини)
- Матеріали класу 4.2 (самозаймисті речовини)
- Матеріали класу 5 (окиснювачі)

9.6.7 – Заправка із заглушеним двигуном

Вимикайте двигун перед заправкою автомобіля, який перевозить небезпечні матеріали. Хтось завжди має контролювати подачу палива в горловини.

9.6.8 – 10 В: Вогнегасники класу С

Силу установку автомобіля з попереджувальними знаками має бути оснащено вогнегасником UL класу 10 В:С або вище.

9.6.9 – Перевірка шин

Перевірте достатній тиск у шинах. Кожну шину транспортного засобу необхідно перевіряти до початку руху й на кожній зупинці. Єдиний прийнятний метод перевірки тиску в шинах — використання манометра.

Не переміщайтеся зі спущеною шиною або такою, що пропускає повітря. У такому випадку можна дістатися лише до найближчого ремонтного центру. Зніміть будь-яку шину, яка надмірно нагрівається. Розмістіть її на безпечній відстані від автомобіля. Продовжуйте рух лише після видалення причини перегріву. Не забувайте дотримуватися правил зупинки й контролю автомобіля з попереджувальними знаками. Вони застосовуються навіть під час перевірки, ремонту або заміни шин.

9.6.10 – Де зберігати вантажні документи та інформацію для екстреного реагування

Не допускайте завантаження небезпечних матеріалів без належного оформлення вантажної документації. Вантажна документація для небезпечних матеріалів має бути помітною. Інші люди повинні мати можливість швидко знайти її після аварії.

Чітко позначте вантажну документацію для небезпечних матеріалів, розставивши в ній позначки або тримаючи її поверх інших документів. У дорозі тримайте вантажну документацію на відстані витягнутої руки (із пристебнутим ременем безпеки) або в чохлі на дверях водія. Вона має бути легко помітна людині в кабіні. Виходячи з кабінки, залишайте вантажні документи в чохлі на дверях водія або на кріслі водія. Інформація для екстреного реагування має зберігатися в тому самому місці, що й вантажні документи. **Документи для вибухових речовин підкласів 1.1, 1.2 чи 1.3.**

Перевізник має надати кожному водію, який перевозить вибухові речовини підкласів 1.1, 1.2 або 1.3, копію Федеральних правил безпеки автомобільних перевізників (FMCSR), частина 397. Перевізник також має надати письмові інструкції на випадок затримки або аварії. Письмові інструкції мають включати:

- Імена й номери телефонів людей, з якими можна зв'язатися (включно з агентами перевізника або відправниками вантажу).
- Вид вибухових речовин, які перевозяться.
- Запобіжні заходи в надзвичайних ситуаціях, як-от пожежі й нещасні випадки або витікання.

Водії мають засвідчити підписом отримання цих документів.

Ви маєте ознайомитися та мати при собі під час поїздки:

- Вантажні документи.
- Письмові інструкції щодо надзвичайних ситуацій.
- Письмовий план маршруту.
- Копія FMCSR, частина 397.

9.6.11 – Обладнання для хлору

Водій, який перевозить хлор у незнімних цистернах, повинен мати в транспортному засобі дозволений протигаз. Водій повинен мати аварійний комплект для контролю витікання на сполучних елементах кришки розширювального ковпака цистерни.

9.6.12 – Зупинка перед залізничним переїздом

Зупиняйтеся перед залізничним переїздом, якщо ваш автомобіль:

- Має попереджувальні знаки.
- Перевозить будь-яку кількість хлору.
- Оснащено незнімними цистернами, заповненими або порожніми, де перевозилися небезпечні матеріали.

Ви маєте активувати чотиристоронні пробіскові маячки та зупинитися на відстані 15–50 футів від найближчого залізничного шляху. Відкрийте передні вікна, подивіться в обох напрямках і прислухайтеся, чи не наближаються поїзди. Проїжджайте, лише коли впевнені, що поїзд не наближається. Не перемикайте швидкість під час перетинання залізничних колій.

9.7 – НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ — НЕБЕЗПЕЧНІ МАТЕРІАЛИ

• Куріння заборонено • Утримувати людей якомога далі	• Попередити інших • Уникати контакту або вдихання

9.7.1 – Довідник із реагування на надзвичайні ситуації (ERG)

Департамент транспорту створив довідник для пожежників, поліціантів і промислових робітників про те, як захистити себе й оточення від впливу небезпечних матеріалів. Довідник ураховує відповідне найменування вантажу й ідентифікаційний номер безпеки матеріалу. Персоналу служби екстреної допомоги необхідні ці дані у вантажних документах. Саме тому відповідне найменування, ідентифікаційний номер, етикетка й попереджувальні знаки настільки важливі.

9.7.2 – Аварії / інциденти

Ваші завдання, як професійного водія, на місці аварії:

- Утримувати людей якомога далі від місця події.
- Обмежити поширення матеріалу, але лише якщо це безпечно для вас.
- Повідомити про небезпеку небезпечних матеріалів службам екстреного реагування.
- Надати екстреним службам вантажні документи й інформацію для екстреного реагування.

Дотримуйтеся цього контрольного списку:

- Переконайтеся, що з напарником усе гаразд.
- Тримайте вантажні документи при собі.
- Утримуйте людей якомога далі або з навітряного боку.
- Попередьте інших про небезпеку.
- Покличте на допомогу.
- Дотримуйтеся інструкцій роботодавця.
- Не курить і тримайте якомога далі відкрите полум'я.

9.7.3 – Пожежі

Можливо, вам доведеться зіткнутися з незначними загоряннями на автомобілі в дорозі. Однак, якщо у вас немає навичок та обладнання для безпечної боротьби із загорянням небезпечних матеріалів, не гасіть спалах. Гасіння небезпечних матеріалів вимагає спеціальних навичок і захисного спорядження.

Виявивши загоряння, зверніться по допомогу. Ви можете використати вогнегасник для ліквідації незначних спалахів на автомобілі, щоб вогонь не перекинувся на вантаж до приїзду пожежників. Перевірте, чи не гарячі двері причепа, перш ніж відчиняти їх. Якщо вони гарячі, можливо спалахнув вантаж, і двері відчиняти не слід. Відчинення дверей призведе до припливу кисню і посилить горіння. Без доступу повітря багато спалахів просто тліють до приїзду пожежників і збитки від них набагато менше. Якщо вантаж уже спалахнув, гасити його небезпечно. Тримайте вантажні документи при собі, щоб віддати їх працівникам аварійних служб після приїзду. Попередьте інших про небезпеку й не давайте їм наблизитися.

Виявивши витік, визначте за допомогою вантажних документів, етикеток або розміщення упаковки, який саме небезпечний матеріал витікає. **Не торкайтеся матеріалу, який витікає: дотик до небезпечного матеріалу може призвести до травми.** Не намагайтеся визначити матеріал або знайти джерело витоку за запахом. Токсичні гази можуть порушити нюх, травмувати або вбити вас, навіть якщо вони не мають запаху. Якщо небезпечний матеріал витікає з контейнера, але не з вашого транспортного засобу, проїдьте до найближчої зони, де вам можуть надати допомогу, і за потреби викличте службу екстреного реагування. Ніколи не їжте, не пийте й не куріть біля витоку або розливу.

Якщо з транспортного засобу витікають небезпечні матеріали, не переміщуйте його більше, ніж потрібно для забезпечення безпеки. Ви можете з'їхати з дороги й виїхати з місць скупчення людей, якщо це підвищить безпеку. Переміщуйте автомобіль, лише якщо це безпечно для вас і людей навколо.

Ніколи не продовжуйте рух на автомобілі з витоком, щоб дістатися до телефонної будки, стоянки вантажівок, у пошуках допомоги або з подібних причин. Пам'ятайте, що перевізник оплачує очищення забруднених місць для паркування, доріг і дренажу. Витрати будуть величезними, тому не залишайте довгий брудний слід. У разі витікання небезпечних матеріалів з автомобіля:

- Зупиніться.
- Огородіть місце аварії.
- Залишайтеся на місці.
- Надішліть когось по допомогу.

Надсилаючи когось по допомогу, надайте цій особі:

- Опис надзвичайної ситуації.
- Ваше точне місцезнаходження та напрямок руху.
- Ваше ім'я, назву перевізника та назву спільноти чи міста розташування кінцевої вантажної станції.
- Відповідне найменування вантажу, клас безпеки, ідентифікаційний номер небезпечних матеріалів, якщо у вас є ця інформація.

Такий обсяг інформації важко запам'ятати. Буде корисно записати все це для особи, яку ви надсилаєте за допомогою. Команді екстреного реагування потрібні ці дані, щоб знайти вас і впоратися з надзвичайною ситуацією. Можливо, їм доведеться довго діставатися до вас. Ця інформація допоможе їм відразу взяти правильне обладнання і не повертатися за ним пізніше.

Ніколи не переміщайте автомобіль, якщо це може призвести до забруднення середовища чи пошкодження автомобіля. Залишайтеся на навітряному боці та якомога далі від придорожніх зупинок, стоянок вантажівок, кафе й підприємств. Ніколи не намагайтеся перепакувати контейнери, що протікають. Якщо у вас немає навичок та обладнання для безпечного усунення витікання, не намагайтеся їх закрити. Зателефонуйте до свого диспетчера або керівника, щоб отримати інструкції та за потреби викликати екстрені служби.

9.7.4 – Реакція на особливі небезпеки

Матеріали класу 1 (вибухові речовини). Якщо ваш автомобіль зламався або потрапив в аварію під час перевезення вибухових речовин, попередьте інших про небезпеку. Не підпускайте перехожих. Не допускайте куріння або відкритого полум'я поряд з автомобілем. У разі загоряння попередьте всіх про небезпеку вибуху.

Вилучіть усі вибухові речовини, перш ніж роз'єднувати транспортні засоби, які потрапили в аварію. Розмістіть вибухові речовини на відстань не менше ніж 200 футів від транспортних засобів і житлових будівель. Залишайтеся на безпечній відстані.

Матеріали класу 2 (стиснені гази). У разі витікання стисненого газу з вашого автомобіля попередьте інших про небезпеку. Дозволяйте наблизитися лише персоналу, який ліквідує небезпеку або уламки. У разі будь-якої аварії на автомобілі, що перевозить стиснутий газ, повідомте вантажовідправника.

Якщо ви заправляєте техніку, яка використовується для будівництва або ремонту доріг, не перевозьте легкозаймистий стиснений газ від однієї цистерни для іншої на загальнодоступних дорогах.

Матеріали класу 3 (легкозаймисті рідини). Якщо зламався автомобіль, що перевозить легкозаймисті рідини, або сталася аварія, не допускайте скупчення сторонніх людей навколо. Попереджайте людей про небезпеку. Не дозволяйте їм курити. Ніколи не переміщуйте незнімну цистерну, яка протікає, далі, ніж потрібно для зупинки в безпечному місці. З'їжджайте з дороги, якщо це безпечно. Перевозьте легкозаймисті рідини від одного транспортного засобу до іншого загальнодоступними дорогами лише в надзвичайних ситуаціях.

Матеріали класу 4 (легкозаймисті тверді речовини) і класу 5 (окиснювачі). У разі витікання легкозаймистих твердих речовин або окиснювачів попередьте інших про небезпеку. Не відкривайте розжєврілі упаковки легкозаймистих твердих речовин. Витягніть їх з автомобіля, якщо це безпечно. Крім того, вийміть неушкоджені упаковки, якщо це зменшить небезпеку пожежі.

Матеріали класу 6 (отруйні й патогенні речовини). Ваше завдання — не допустити заподіяння шкоди собі, оточенню та власності. Пам'ятайте, що багато отруйних продуктів можуть легко спалахнути. Якщо ви вважаєте, що підклас 2.3 (отруйні гази) або підклас 6.1 (отруйні матеріали) може легко спалахнути, уживіть заходів для запобігання загорянню рідин або газів. Не допускайте куріння, відкритого полум'я або зварювальних робіт поблизу. Попереджайте інших про небезпеку пожежі, вдихання пари або контакт з отрутою.

Автомобіль, із якого витікали матеріали підкласів 2.3 (отруйні гази) або 6.1 (отрути), має бути перевірено на наявність залишкової отрути перед повторним використанням.

Якщо упаковку з матеріалом підкласу 6.2 (інфекційні речовини) було пошкоджено під час завантаження або транспортування, негайно зв'яжіться з керівництвом. Не приймайте упаковки, які здаються пошкодженими чи мають сліди витоку.

Матеріали класу 7 (радіоактивні). Якомога швидше повідомте диспетчера або керівника про витік або пошкодження упаковки з радіоактивним матеріалом. У разі витоку або пошкодження внутрішнього контейнера, не торкайтеся упаковки та не вдихайте матеріал. Не використовуйте автомобіль, доки його не буде очищено й перевірено радіометром.

Матеріали класу 8 (їдкі рідини). У разі розливання або витоку їдких рідин під час транспортування будьте обережні, щоб уникнути пошкодження контейнера й травмування під час роботи з ним. Частина автомобіля, залиті їдкою рідиною, потрібно ретельно промити водою. Після розвантаження якомога швидше промийте внутрішню частину кузова перед наступним навантаженням.

Якщо продовження шляху з цистерною, що протікає, небезпечно, з'їжджайте з дороги. Збирайте рідину, що витікає, якщо це безпечно. Не підпускайте перехожих до рідини або пару від неї. Зробіть усе можливе, щоб запобігти травмуванню вас й оточення.

9.7.5 – *Обов'язкове повідомлення*

Національний центр реагування допомагає координувати реагування на ліквідацію хімічної небезпеки. Це ресурс для поліції та пожежників. Він підтримує цілодобову безкоштовну телефонну лінію. Ви або ваш роботодавець маєте зателефонувати, якщо через інцидент із небезпечними матеріалами відбувається будь-яке з наведених нижче:

- Померла людина.
- Потерпілий потребує госпіталізації.
- Передбачувана майнова шкода перевищує 50 000 \$.
- Евакуація населення триває понад годину.
- Одну або кілька великих транспортних магістралей чи об'єктів закрито на одну годину або більше.
- Виникла пожежа, поломка, розлив або підозра на радіоактивне зараження.
- Виникла пожежа, поломка, розлив або підозра на забруднення вантажем з етіологічними агентами (бактеріями чи токсичними речовинами).
- Викид забрудника моря в обсязі, що перевищує 119 галонів для рідини або 882 фунтів для твердої речовини; або ситуація така (наприклад, тривала загроза життю на місці події), що, на думку перевізника, про неї слід повідомити.

Національний центр реагування • (800) 424-8802

Особи, які телефонують до Національного центру реагування, мають бути готові надати:

- Своє ім'я.
- Найменування та адресу перевізника, на якого вони працюють.
- Номер телефону, за яким із ними можна зв'язатися.
- Дату, час і місце інциденту.
- Ступінь травмування (за наявності).
- Класифікацію, найменування і кількість небезпечних матеріалів, якщо така інформація є.

- Тип інциденту, тип причетності небезпечних матеріалів, а також чи існує небезпека для життя на місці події.

Якщо обсяг небезпечних матеріалів підлягає звітуванню, особа, яка телефонує в службу, має повідомити найменування вантажовідправника й обсяг розлитого матеріалу.

Також будьте готові надати вашому роботодавцю необхідну інформацію. Перевізники мають скласти докладні письмові звіти протягом 30 днів після інциденту.

CHEMTREC • (800) 424-9300

Безкоштовна цілодобова лінія також працює в Центрі надзвичайних ситуацій під час транспортування хімічних речовин (CHEMTREC) у Вашингтоні. CHEMTREC було створено для надання персоналу екстрених служб технічної інформації про фізичні властивості небезпечних матеріалів. Національний центр реагування та CHEMTREC підтримують тісний зв'язок. У разі дзвінка до будь-якої з організацій вони зв'яжуться один з одним за необхідності.

Не залишайте радіоактивні упаковки із жовтим маркуванням II (Yellow II) або III (Yellow III) поруч із людьми, тваринами або плівкою довше, ніж зазначено в таблиці 9.10

Рисунок 9.10

Радіоактивний розпад Таблиця А						
ЗАГАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ ІНДЕКС	МІНІМАЛЬНА ВІДСТАНЬ У ФУТАХ ДО НЕЕКСПОНОВАНОЇ ПЛІВКИ					ДО ЛЮДЕЙ АБО ПЕРЕГОРОДОК ВАНТАЖНОГО ВІДДІЛЕННЯ
	0–2 год.	2–4 год.	4–8 год.	8–12 год.	Понад 12 год.	
Немає	0	0	0	0	0	0
від 0,1 до 1,0	1	2	3	4	5	1
від 1,1 до 5,0	3	4	6	8	11	2
від 5,1 до 10,0	4	6	9	11	15	3
від 10,1 до 20,0	5	8	12	16	22	4
від 20,1 до 30,0	7	10	15	20	29	5
від 30,1 до 40,0	8	11	17	22	33	6
від 40,1 до 50,0	9	12	36	24	36	

Класи небезпечних матеріалів

Небезпечні матеріали поділяються на дев'ять основних класів небезпеки й додаткові категорії для споживчих товарів і горючих рідин. Класи небезпечних матеріалів наведено на рисунку 9.11.

Рисунок 9.11

Визначення класів небезпеки
Таблиця В

Клас	Назва класу	Приклад
1	Вибухові речовини	Боєприпаси, динаміт, феєрверки
2	Гази	Пропан, кисень, гелій
3	Легкозаймисті	Бензин, ацетон
4	Легкозаймисті тверді речовини	Сірники, запобіжники
5	Окиснювачі	Амонія нітрат, перекис водню
6	Отруйні речовини	Пестициди, миш'як
7	Радіоактивні речовини	Уран, плутоній
8	Їдкі речовини	Соляна кислота, акумуляторна рідина
9	Інші небезпечні речовини	Формальдегід, азбест
Немає	ORM-D (інші регульовані матеріали — побутові)	Лак для волосся або деревне вугілля
Немає	Горючі рідини	Мазут, рідина для розпалювання

Підрозділи 9.6 і 9.7 Перевірте свої знання

1. Якщо ваш причіп із попереджувальними знаками оснащено двоєними шинами, як часто необхідно перевіряти їхній стан?
2. Що таке «безпечна зона»?
3. Наскільки близько до проїжджої частини можна зупинитися з вантажем підкласів 1.2 чи 1.3?
4. На якій відстані від мостів, тунелів чи будівель можна зупинитися з таким самим видом вантажу?
5. Який тип вогнегасника має бути в автомобілі з попереджувальними знаками?
6. Ви перевозите 100 фунтів матеріалів підкласу 4.3 (небезпечно в разі намокання). Чи потрібно зупинитися перед залізничним переїздом?
7. У зоні відпочинку ви виявили невеликий витік небезпечних матеріалів з автомобіля. Поблизу немає телефону. Що вам потрібно зробити?
8. Що таке Посібник із реагування на надзвичайні ситуації (ERG)?

Ці запитання можуть бути на іспиті. Якщо ви не можете відповісти на всі запитання, перечитайте підрозділи 9.6 і 9.7.

9.8 – ГЛОСАРІЙ НЕБЕЗПЕЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

У цьому глосарії наведено визначення окремих термінів, які використовуються в цьому розділі. Повний глосарій термінів можна знайти у федеральних Правилах контролю небезпечних матеріалів (HMR) (CFR, розділ 49 §171.8). У вас має бути остання версія цих правил для довідки.

(Примітка: Знання глосарію не потрібне для складання іспиту.)

Розділ 171.8 Визначення та скорочення.

Насипний / наливний контейнер — контейнери, крім судна або баржі, зокрема транспортні засоби або вантажні контейнери, у які небезпечні матеріали завантажуються без проміжної форми стримування та які мають:

1. Максимальну місткість 450 л (119 галонів) або менше як місткість для рідини.
2. Максимальну масу нетто 400 кг (882 фунта) і максимальну місткість 450 л (119 галонів) або менше як місткість для твердої речовини. Або
3. Місткість води понад 454 кг (1000 фунтів) як резервуар для газу, визначеного в розділі 173.115.

Незнімна цистерна — насипний / наливний контейнер:

1. Цистерну, насамперед призначено для перевезення рідин або газів, вона включає приладдя, підкріплення, фітинги й затвори (для «цистерни» див. CFR, розділ 49 §178.3451(c), 178.3371 або 178.3381, якщо застосовно).
2. Може бути знімною / незнімною або частиною транспортного засобу, яка через її розмір, конструкцію або кріплення завантажуються або розвантажуються без зняття з автомобіля.
3. Не має спеціальної конструкції для балонів, знімних цистерн, автомобілів-цистерн або автопоїзда з кількома цистернами.

Перевізник — особа, яка займається перевезенням пасажирів або майна в комерційних цілях залізничним, повітряним, автомобільним або морським транспортом.

1. Наземним або водним транспортом як загальний, контрактний або приватний перевізник. Або
2. Цивільний літак.

Одержувач вантажу — компанія або особа, якій доставлено вантаж.

Підклас — підрозділ класу безпеки.

EPA — Агентство з охорони навколишнього середовища США.

FMCSR — Федеральні правила безпеки автомобільних перевізників.

Вантажний контейнер — багаторазовий контейнер об'ємом 64 кубічних фути або більше, спроектований і виготовлений для забезпечення можливості його підняття зі збереженням його вмісту й призначений насамперед для утримання упаковок (в одиничній формі) під час транспортування.

Паливний бак — резервуар, крім незнімної цистерни, що використовується для перевезення легкозаймистої чи горючої рідини або стисненого газу з метою подачі палива для руху транспортного засобу, до якого його прикріплено, або для роботи іншого обладнання на транспортному засобі.

Вага бруто чи маса — вага упаковки плюс вага її вмісту.

Клас безпеки — категорія безпеки, присвоєна небезпечному матеріалу відповідно до критеріїв визначення частини 173 й положень таблиці в розділі 172.101. Матеріал може відповідати визначальним критеріям для кількох класів безпеки, але його відносять лише до одного класу безпеки.

Небезпечний матеріал — речовина або матеріал, визначений Міністерством транспорту як такий, що становить надмірний ризик для здоров'я, безпеки й майна під час транспортування у сфері торгівлі й відповідно позначається. Цей термін включає небезпечні речовини, небезпечні відходи, забрудники морського середовища, матеріали з підвищеною температурою і матеріали, позначені як небезпечні в таблиці небезпечних матеріалів CFR, §172.101, а також матеріали, які відповідають визначальним критеріям для класів безпеки й підкласів у §173, підрозділ C цього розділу.

Небезпечна речовина — матеріал, включно з його сумішами й розчинами, який:

1. Указано в Додатку А, розділ 172.101.
2. Є в кількості в одній упаковці, яка дорівнює або перевищує звітну величину (RQ), указану в додатку А, розділ 172.101.
3. Суміші або розчини.
  - (i) Кількість радіонуклідів відповідає параграфу 7 додатка А, розділ 172.101.
  - (ii) Для інших речовин, крім радіонуклідів, наявних у концентрації за масою, що дорівнює або перевищує концентрацію, що відповідає RQ матеріалу, як показано на рисунку 9.12.

Це визначення не застосовується до нафтопродуктів, які є мастильними матеріалами або паливом (див. CFR, розділ 40 §300.6).

Небезпечні відходи — для цілей цього розділу означає будь-який матеріал, на який поширюються вимоги маніфесту небезпечних відходів Агентства з охорони навколишнього середовища США, зазначені в CFR, розділ 40, частина 262.

Проміжний контейнер для масових вантажів (IBC) — жорстка або гнучка переносна упаковка, відмінна від циліндра або знімної цистерни, призначена для механічного навантаження. Стандарти для IBC, виготовлених у США, викладено в підрозділах N та O, §178.

Обмежена кількість — максимальна кількість небезпечного матеріалу, для якого існують винятки щодо маркування та позначення етикетками.

Маркування — описове найменування, ідентифікаційний номер, інструкції, запобіжні заходи, вага, технічні характеристики або маркування ООН чи сукупність переліченого вище, які мають розміщуватися на зовнішній стороні упаковки небезпечного матеріалу відповідно до цього підрозділу.

Суміш — матеріал, що складається з більш ніж однієї хімічної сполуки або елемента.

Назва вмісту — відповідне найменування вантажу, указане в розділі 172.101.

Тарна упаковка — пакування, яке має:

1. Максимальну місткість 450 л (119 галонів) як місткість для рідини.
2. Максимальну масу нетто меншу ніж 400 кг (882 фунти) і максимальну місткість 450 л (119 галонів) або менше як місткість для твердої речовини. Або:
3. Місткість води більше ніж 454 кг (1000 фунтів) або менше як посудина для газу, зазначеного в розділі 173.115.
4. Незалежно від визначення упаковки для насипних вантажів, максимальну масу нетто мішка або ящика, що відповідає застосовним вимогам до специфікаційної тари, включно з обмеженням максимальної маси нетто, наведено в підрозділі L частини 178, не має перевищувати 400 кг (882 фунти).

N.O.S. — якщо не вказано інше.

Вільний або незаповнений обсяг — обсяг, на який контейнер не заповнено, зазвичай виражається у відсотках до загального обсягу.

Знімна цистерна — насипний / наливний контейнер (за винятком циліндричного резервуара місткістю для води 1000 фунтів або менше), призначений насамперед для завантаження на транспортний засіб або корабель чи тимчасово закріплений на ньому, оснащений полозами, кріпленнями або пристроями для полегшення механічного завантаження. Не включає незнімні цистерни, автомобілі-цистерни, автопоїзди з кількома цистернами або причіп, що перевозить циліндричні цистерни ЗАХ, ЗААХ або ЗТ.

Відповідне найменування вантажу — назва небезпечного матеріалу, указана латинським шрифтом (не курсивом) у розділі 172.101.

P.s.i. або psi — фунтів на кв. дюйм.

P.s.i.a. або psia — фунтів на кв. дюйм (абсолютне).

Звітна кількість (RQ) — кількість, яка вказується в стовпчику 2 додатка, розділ 172.101 для будь-якого матеріалу, указаного в стовпчику 1 додатка.

Рисунок 9.12

Концентрація небезпечних речовин		
RQ Pounds (Кілограми)	Концентрація за вагою	
	Відсоток	PPM
5000 (2270)	10	100 000
1000 (45)	2	20 000
100 (45,4)	0,2	2000
10 (4,54)	0,02	200
1 (0,454)	0,002	20

Сертифікат вантажовідправника — заява у вантажному документі, підписаному вантажовідправником, про те що, він належним чином підготував вантаж згідно із законом. Наприклад:

- «Це означає, що вищевказані матеріали належно класифікуються, описуються, упаковуються, маркуються та позначаються та перебувають у належному для перевезення стані відповідно до застосовних правил Департаменту транспорту». або;
- «Цим я заявляю, що зміст цієї партії повністю і точно описано вище відповідним найменуванням вантажів і класифіковано, упаковано, марковано / позначено попереджувальними знаками й перебуває в належному стані для транспортування * відповідно до застосовних міжнародних і національних урядових правил».

* Тут може бути вставлено слова для позначення виду транспорту (залізниця, літак, автомобіль, судно).

Вантажний документ — вантажний ордер, коносамент, вантажна відомість або інший вантажний документ, який має аналогічну мету й оформлений відповідно до підрозділу С частини 172.

Технічне найменування — визнане хімічне або мікробіологічне найменування, яке використовується в наукових і технічних довідниках, журналах і текстах.

Транспортний засіб — вантажний автомобіль, як-от фургон, тягач, вантажівка, напівпричіп, автомобіль-цистерна або залізничний вагон, що використовується для перевезення вантажу будь-яким способом. Кожен вантажний кузов (причіп, вагон тощо) є окремим транспортним засобом.

Стандартна упаковка ООН — специфікація упаковки, що відповідає стандартам, наведеним у рекомендаціях ООН.

ООН — Організація Об'єднаних Націй.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

- 10M. Технічний огляд транспортного засобу**
- 11M. Іспит із базових навичок керування транспортним засобом**
- 12. Іспит із водіння автотранспорту**

**ЦЯ ЧАСТИНА ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ
ВОДІЇВ,
ЯКИМ ПОТРІБНО СКЛАСТИ ІСПИТ ІЗ
НАВИЧОК**

РОЗДІЛ 10М

ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ДОПОМОЖЕ ВСІМ ВОДІЯМ ВАНТАЖІВОК СКЛАСТИ ІСПИТ НА
ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ**

РОЗДІЛ 10М – ТЕХНІЧНИЙ ОГЛЯД ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

Цей розділ охоплює такі теми:

- **Внутрішні огляди** (усі транспортні засоби)
- **Огляд легкових транспортних засобів**
- **Огляд шкільних автобусів**
- **Перевірка роботи фар** (усі транспортні засоби)
- **Зовнішні огляди** (усі транспортні засоби)
- **Огляди автопоїздів**

Федеральні та юрисдикційні закони вимагають, щоб водії з дозволом CDL оглядали свій транспортний засіб на безпечність керування. Техогляд допоможе вам виявити проблеми або дефекти, що можуть спричинити поломки або, що ще гірше, аварії. Важливо перевірити всі компоненти автомобіля на справність.

Технічний огляд транспортного засобу CDL буде зосереджено на критично важливих для безпеки елементах експлуатації транспортного засобу. Під час цього огляду ви маєте показати, що вмієте визначати, чи безпечно керувати транспортним засобом. Під час огляду вам знадобиться перевірити лише одну вісь транспортного засобу, однак ви маєте бути готові виконати той же огляд, описаний у розділі (11М.5.2), на всіх осях транспортного засобу. Техогляд, що використовується для оцінки ваших базових знань, не охоплює всіх федеральних правил техогляду. Ви несете відповідальність за знання Федеральних правил безпеки автоперевезень.

[З міркувань безпеки під час техогляду транспортного засобу слід використовувати противідкатні упори.] Для техогляду вам доведеться обійти транспортний засіб, зайти в нього та вийти з нього. Під час виходу з автомобіля слід ввімкнути стоянкове гальмо й поставити автомобіль на нейтральну передачу.

Слід безпечно входити до транспортного засобу й виходити з нього, стояти обличчям до транспортного засобу й постійно торкатися трьох (3) точок контакту (для безпечного входу до автобуса й виходу з нього слід стояти обличчям уперед і міцно триматися за поручень).

Ви зобов'язані перевірити лише елементи з контрольного списку технічного огляду транспортного засобу CDL. Ви можете скористатися контрольним списком у цьому розділі для техогляду й відмічати пункти після їх виконання. Проте перед техоглядом в цьому списку не має бути ЖОДНИХ додаткових позначок або записів.

Ви **ПОВИННІ** назвати, указати та/або торкнутися і повністю пояснити екзаменатору, **ДЛЯ ЧОГО** ви перевіряєте кожну критично важливу для безпеки деталь. Якщо ви цього не зробите, вам не буде зарахована їх перевірка. [Вам НЕ доведеться заповзати під автомобіль.] Будь-який транспортний засіб, на компонентах якого є маркування або етикетки, відмінні від тих, що надав виробник, **НЕ МОЖЕ** бути використаний для технічного огляду транспортного засобу.

Невиконання інструкцій або небезпечна дія — невиконання інструкцій екзаменатора щодо виконання огляду може призвести до автоматичної нездачі, після чого екзаменатор може припинити перевірку. Завжди дотримуйтесь інструкцій і вказівок екзаменатора. Якщо ви не розумієте інструкції, зверніться до екзаменатора за роз'ясненнями.

Вчинення «небезпечної дії» (наприклад, якщо ви забудете ввімкнути стоянкове гальмо) може призвести до автоматичної нездачі через небезпечну дію, після чого екзаменатор може припинити екзамен. Безпека водія, екзаменатора й місця проведення екзамену є найвищим пріоритетом. Завжди думайте про БЕЗПЕКУ.

10М.1 – ВНУТРІШНІЙ ОГЛЯД (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)

Вивчіть наведені нижче деталі транспортного засобу, який ви будете використовувати під час технічного огляду транспортного засобу CDL. Ви повинні вміти ідентифікувати кожну деталь і сказати екзаменатору, що ви шукаєте чи перевіряєте.

10М.1.1 – Внутрішня частина автомобіля / запуск двигуна

Світлові індикатори

Опис: індикатори приладової панелі для сигналів, проблискових маячків, фар дальнього світла; антиблокувальна система гальм (ABS); і рідина очищення дизельних вихлопних газів (DEF) / дизельний сажовий фільтр (DPF).

Причина перевірки: визначення активних функцій або попередження про проблемні компоненти автомобіля.

Огляд

Необхідно перевірити кожен із наведених нижче елементів. Перевірте, чи працюють індикатори на приладовій панелі, коли автомобіль рушає з місця та коли вмикаються відповідні фари, включно з такими:

Індикатор лівого повороту.

Індикатор правого повороту.

Чотиристоронній аварійний індикатор.

Індикатор фар дальнього світла.

Індикатор ABS на приладовій панелі (за наявності) (і тільки для автопоїздів: індикатор ABS причепа ззаду з боку водія має вмикатись, а потім вимикатись).

Індикатор DEF (за наявності).

Примітка: експлуатаційну перевірку фактичних функцій сигналів повороту, чотиристоронніх індикаторів і дальнього світла слід виконувати окремо під час перевірки роботи фар, описаної в розділі 11.4.

Аварійне обладнання

Опис: обов'язкове аварійне обладнання.

Причина перевірки: аварійне обладнання має бути доступним і придатним для використання.

Огляд

Перевірте наявність трьох (3) червоних світловідбивних трикутників, шести (6) запобіжників або трьох (3) рідинних сигнальних ракетниць.

Перевірте, чи правильно заряджений і закріплений вогнегасник.

Перевірте наявність запасних електричних запобіжників (за наявності) або знайдіть автоматичні вимикачі.

Примітка: якщо транспортний засіб не обладнано електричними запобіжниками, ви повинні повідомити про це екзаменатору й вказати, що транспортний засіб працює на автоматичних вимикачах.

Лобове скло й пристрої моніторингу дорожнього руху

Опис: лобове скло, дзеркала та інші пристрої моніторингу, наприклад камери.

Причина перевірки: тріщини, перешкоди, наклейки або бруд у зоні огляду водія можуть призвести до того, що водій утратить із поля зору зміни дорожніх умов або інших учасників транспортного руху навколо автомобіля.

Огляд

Переконайтеся, що лобове скло чисте й не має жодних перешкод, крім наклейки з даними про огляд. На склі не повинно бути жодних пошкоджень, як-от тріщини або дефекти.

Переконайтеся, що пристрій моніторингу дорожнього руху/дзеркало (за наявності) чисті й відрегульовані належним чином зсередини.

Перевірте, чи чисті та чи в робочому стані пристрої або камери заднього й бокового огляду (за наявності). Пристрої мають бути доступні для перегляду зсередини, а відеодисплей має бути робочим і налаштованим для перегляду.

Склоочисники / омивачі

Опис: склоочисники й омивачі лобового скла.

Причина перевірки: склоочисники покращують видимість під час дощу й снігу. Зношені повідки погіршують видимість. Омивачі допомагають підтримувати лобове скло в чистоті.

Огляд

Переконайтеся, що повідки та щітки склоочисників надійно закріплені й не пошкоджені, а також продемонструйте безперебійну роботу склоочисників, увімкнувши та вимкнувши їх.

Перевірте наявність рідини для омивання лобового скла й продемонструйте, що склоомивачі працюють правильно, активувавши їх.

Нагрівач / обігрівач лобового скла

Опис: обігріває кабінку або пасажирський салон і запобігає утворенню інею або конденсату на лобовому склі.

Причина перевірки: обігрівач покращує видимість, особливо в холодну погоду.

Огляд

Визначте, опишіть і продемонструйте правильну роботу нагрівачів та обігрівачів за допомогою елементів керування.

Сирена

Опис: пневматичні та/або електричні сирени, що використовуються для попередження інших учасників дорожнього руху (наприклад, автомобілів, мотоциклістів, велосипедистів і пішоходів).

Причина перевірки: сирена — це пристрій, що має працювати належним чином, щоб попереджати інших учасників дорожнього руху про вашу присутність.

Огляд

Перевірте, чи працює пневматична та/або електрична сирена.

Перевірка стоянкових гальм і гальм причепа

Опис: утримує транспортний засіб від переміщення або скочування під час паркування.

Причина перевірки: стоянкове гальмо має працювати, коли автомобіль припаркований, особливо на схилі / пагорбі. Транспортний засіб, що котиться, може пошкодити майно або травмувати інших учасників дорожнього руху.

Огляд

Вам знадобиться продемонструвати огляд стоянкового гальма (і стоянкового гальма причепа (за наявності)). Ця процедура дає змогу визначити, чи стоянкове гальмо працює належним чином й утримує транспортний засіб від руху.

Стоянкове гальмо: увімкніть стоянкове гальмо (відпустіть гальма причепа на автопоїздах (за наявності)), зніміть ногу з ногого гальма й перевірте, чи стоянкове гальмо утримає автомобіль. Для цього обережно зруште вперед з увімкненим стоянковим гальмом.

Гальмо причепа: відпустіть стоянкове гальмо, задійте стоянкове гальмо причепа (лише для автопоїздів), зніміть ногу з ногого гальма й перевірте, чи стоянкове гальмо причепа втримає автомобіль. Для цього обережно зруште вперед з увімкненим стоянковим гальмом причепа. Таким чином можна також перевірити з'єднувач причепа.

Огляд ногого гальма

Опис: процедура перевірки застосування пневматичних, гідравлічних або електричних ногогих гальм.

Причина перевірки: ця процедура допомагає переконатися, що пневматичні, гідравлічні чи електричні ногогі гальма працюють правильно для нормальної роботи.

Огляд

Вам потрібно буде продемонструвати застосування пневматичних, гідравлічних або електричних ногогих гальм. Ця процедура дає змогу визначити, чи гальма працюють належним чином і чи транспортний засіб не заносить в одну або іншу сторону на низькій швидкості.

Проїдьте вперед зі швидкістю 5 миль/год, натисніть робоче (ножне) гальмо й повністю зупиніться. Переконайтеся, що транспортний засіб не заносить в жодну сторону й він зупиняється під час натискання на ножне гальмо. Якщо транспортний засіб заносить у будь-яку сторону або він погано зупиняється, можливо, гальма не працюють належним чином.

10М.1.2 – Огляд пневматичного або гідравлічного гальма (залежно від типу гальмівної системи)

Перевірка пневматичного гальма (лише для транспортних засобів із пневматичним гальмом)

Опис: процедури для огляду пневматичних гальмівних систем.

Причина перевірки: запобіжні пристрої пневматичного гальма бувають різними. Ця процедура дає змогу переконатися, що запобіжні пристрої працюють належним чином, коли тиск повітря падає з «нормального» рівня до «розрідженого». Утрата тиску повітря призведе до спрацювання аварійного гальма, що спричинить різку й неконтрольовану зупинку.

Огляд: якщо ви не зможете правильно пояснити процедуру та продемонструвати (виконати) всі чотири (4) частини огляду пневматичних гальм, це призведе до автоматичної нездачі техогляду транспортного засобу CDL.

Належні процедури огляду пневматичної гальмівної системи такі:

- 1 **Огляд манометра й відсікання регулятора** — поставте колодки під колеса, заведіть автомобіль і перевірте, чи манометр працює та нагнітає тиск повітря до відсікання регулятора (приблизно 120-140 фунтів на квадратний дюйм), а також визначте тиск відсікання для автомобіля.
- 2 **Перевірка швидкості витоку повітря** — вимкніть двигун, поверніть ключ у положення «Увімкнено» або «Зарядження акумулятора», відпустіть стоянкове гальмо (усі транспортні засоби) і запобіжний клапан тягача (автопоїзди). Повністю натисніть на педаль ножного гальма. Після стабілізації манометра втримуйте ножне гальмо впродовж однієї (1) хвилини. Перевірте манометр, щоб переконатися, що тиск знижується на понад три (3) фунти за одну (1) хвилину (один автомобіль або причіп без пневматичних гальм) або на чотири (4) фунти за одну (1) хвилину (автопоїзд).
- 3 **Огляд пристроїв попередження про рівень повітря** — не запускайте двигун повторно й переконайтеся, що ключ або параметри електричного живлення перебувають у положенні «Увімкнено» або «Зарядження акумулятора». Почніть скидати тиск повітря. Для цього натискайте й відпускайте педаль ножного гальма. Пристрої попередження про низький рівень повітря (звуковий сигнал, світло й прапорець) мають спрацювати до того, як тиск повітря впаде нижче 55 фунтів на квадратний дюйм або нижче рівня, зазначеного виробником. Кандидат повинен знати специфікації виробника транспортного засобу.
- 4 **Огляд аварійних гальм** — продовжуйте скидати тиск повітря. Клапан стоянкового гальма (або аварійного гальма) має закриватися (вискакувати) за тиску від 20 до 45 фунтів на квадратний дюйм (не менше 20 фунтів на квадратний дюйм і не більше 45 фунтів на квадратний дюйм).
  - На причепах з пневматичним приводом запобіжний клапан тягача й клапан стоянкового гальма (або аварійного гальма) причепа мають закриватися (вискакувати) одночасно або перед клапаном вантажного автомобіля / тягача / автобуса.
  - Вам потрібно буде визначити рівень, установлений виробником для транспортного засобу, на якому виконується огляд. Якщо клапани транспортного засобу не сконструйовані так, щоб закриватися (вискакувати), вам потрібно буде почути звук повітря, що випускається з пневматичної системи, що вказує на те, що стоянкові (або аварійні) гальма застосовано. Якщо транспортний засіб обладнано резервною пневматичною системою, вам потрібно буде сказати про це, а також що клапани не закриваються (вискочать).

Примітка: вам потрібно буде пояснити конкретні процедури, визначені виробником для транспортного засобу, на якому виконується огляд. Ви зобов'язані знати специфікації пневматичних систем від виробника транспортного засобу й указати їх екзаменатору.

АБО

Огляд гідравлічного гальма (лише для транспортних засобів із гідравлічним гальмом)

Опис: процедура під час огляду гідравлічних гальм. Типи гідравлічних гальмівних систем і процедури огляду можуть відрізнятися.

Причина перевірки: пошкоджені гідравлічні шланги, витоки в гальмівній системі або низький рівень гідравлічної рідини призведуть до часткової або повної втрати гальмівної системи, що може призвести до збільшення гальмівного шляху або аварії.

Огляд: якщо ви не зможете правильно пояснити процедуру й продемонструвати огляд гідравлічного гальма, це призведе до автоматичної нездачі техогляду транспортного засобу CDL. Це перевірка правильності роботи гідравлічних гальм. Виконайте такі кроки перевірки гідравлічних гальм відповідно до системних специфікацій транспортного засобу.

Перевірте, чи працюють індикатори й системи попередження (за наявності), як зазначено виробником.

Поставте коробку передач у положення «Паркування», визначте нормальну висоту педалі гальма й перевірте тиск на педаль гальма [тобто натисніть на педаль гальма три (3) рази, а потім утримуйте її впродовж п'яти (5) секунд] або як зазначено виробником. Після першого натискання педаль гальма не має рухатися (підніматися), має бути зафіксованою й мати достатній запас ходу для натискання.

Переконайтеся, що системи гідропідсилення (за наявності) працюють, як зазначено виробником.

Примітка: гідравлічні гальмівні системи відрізняються. Для вашої системи може знадобитися, щоб запалювання було ввімкнено та/або щоб двигун працював. Вам потрібно буде пояснити й продемонструвати екзаменатору процедури для свого транспортного засобу, визначені виробником.

10М.2 – ТІЛЬКИ ДЛЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ І ШКІЛЬНИХ АВТОБУСІВ

Вхід і підйомник для пасажирів

Опис: двері автобуса використовуються для звичайного входу або виходу. Пасажирський підйомник використовується для людей на інвалідних візках.

Причина перевірки: усі пасажирів повинні мати можливість безпечно входити й виходити.

Огляд

Переконайтеся, що вхідні двері не пошкоджені, працюють безперебійно й надійно зачиняються зсередини.

Перевірте, чи надійно закріплені поручні й чи працюють підніжкові ліхтарі (за наявності).

Переконайтеся, що вхідні сходи вільні, а протектор не розхитаний і не зношений.

Перевірте пасажирський підйомник (за наявності) на протікання, пошкоджені чи відсутність деталей, а також поясніть процедуру перевірки правильної роботи підйомника.

Підйомник (за наявності) має бути повністю втягнутий і надійно зафіксований.

Аварійні виходи

Опис: двері автобуса, люки на даху або висувні вікна, що використовуються для екстреної евакуації.

Причина перевірки: аварійні виходи мають бути справними для евакуації пасажирів під час аварії чи надзвичайної ситуації.

Огляд

Переконайтеся, що всі аварійні виходи промарковані, не пошкоджені, безперебійно працюють і надійно закриваються зсередини. Покажіть, що принаймні один (1) аварійний вихід безперебійно працює, надійно закривається й не пошкоджений. Переконайтеся, що вихід і попередження працюють належним чином. Укажіть та опишіть, як працюють усі інші аварійні виходи.

Переконайтеся, що ручками розблокування можна належним чином користуватися як зсередини, так і ззовні транспортного засобу.

Перевірте, чи працюють пристрої оповіщення про аварійний вихід, коли ключ у положенні «Увімкнено» або «Заряджається».

Пасажирські місця

Опис: сидіння та рами легкових автомобілів.

Причини перевірки: сидіння мають бути безпечними для пасажирів.

Огляд

Перевірте, чи немає зламаних каркасів сидінь, і переконайтеся, що каркаси сидінь міцно прикріплені до підлоги.

Переконайтеся, що подушки сидінь надійно закріплені на каркасах сидінь.

Пристрої моніторингу пасажирів

Опис: пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало й пристрої моніторингу, як-от камери, для спостереження за пасажирами чи учнями.

Причина перевірки: внутрішній (пасажир) і зовнішній (на крилі, дзеркало заднього виду тощо) пристрій моніторингу руху / дзеркало або пристрої моніторингу пасажирів чи учнів дають водію змогу безпечно спостерігати за пасажирами / учнями під час руху, входу й виходу. Водії пасажирських транспортних засобів / шкільних автобусів повинні мати можливість бачити посадку й висадку пасажирів / учнів.

Огляд

Переконайтеся, що всі внутрішні й зовнішні пасажирські дзеркала, а також кронштейни пристроїв моніторингу дорожнього руху / дзеркал не зігнуті та надійно закріплені без відсутніх деталей.

Перевірте, чи регулюються всі внутрішні й зовнішні пасажирські дзеркала належним чином і їх чистоту.

Перевірте, чи пристрої або камери моніторингу пасажирів (за наявності) чисті й видимі зсередини, а відеодисплей працює та налаштований для перегляду.

Огляньте дзеркала заднього виду для спостереження за учнями (тільки для шкільного автобуса).

10М.3 – ТІЛЬКИ ДЛЯ ШКІЛЬНОГО АВТОБУСА

Фари для учнів (спереду та ззаду)

Опис: стробоскоп (за наявності), жовтогарячі та червоні фари з почерговим миготінням на шкільних автобусах.

Причини перевірки: фари для учнів дають водію шкільного автобуса змогу сповіщати інших учасників руху про присутність автобуса й наміри зупинити посадку та висадку чи відновити її.

Огляд

Необхідно оглянути вказані далі фари для учнів і продемонструвати роботу передніх і задніх фар транспортного засобу.

Переконайтеся, що стробоскоп (за наявності) працює і не зламанний. Переконайтеся, що індикатор стробоскопа на приладовій панелі працює.

Переконайтеся, що передні й задні жовтогарячі фари з почерговим миготінням (за наявності) транспортного засобу працюють і не пошкоджені. Переконайтеся, що індикатор жовтогарячої фари з почерговим миготінням на приладовій панелі працює.

Переконайтеся, що передні й задні червоні фари з почерговим миготінням транспортного засобу працюють і не пошкоджені. Переконайтеся, що індикатор червоних фар із почерговим миготінням на приладовій панелі працює.

Важелі зі знаком STOP і важіль безпеки

Опис: важіль зі знаком STOP і важіль безпеки в шкільних автобусах, що працюють, коли вмикаються фари для посадки й висадки учнів.

Причина перевірки: важіль зі знаком STOP попереджає інших водіїв про те, що шкільний автобус зупиняється або стоїть.

Важіль безпеки змушує учнів переходити на достатній відстані (наприклад, 10 футів) від передньої частини шкільного автобуса в зоні перегляду водія.

Огляд

Необхідно перевірити наступні елементи безпеки шкільного автобуса, а також описати їх і продемонструвати їхню роботу.

Перевірте важелі зі знаком STOP: чи вони наявні, чи надійно закріплені на конструкції транспортного засобу та чи немає розхитаних, зламаних або пошкоджених деталей. Перевірте, чи повністю висувається важіль зі знаком STOP під час спрацювання, чи працюють його фари, а також чи працює індикатор цього важеля на приладовій панелі.

Перевірте важіль безпеки: чи він наявний, чи надійно закріплений на конструкції транспортного засобу та чи немає розхитаних, зламаних або пошкоджених деталей. Перевірте, чи важіль безпеки функціонує належним чином разом із важелем зі знаком STOP. Він має повністю висуватися.

Аптечки й набори очищення організму від рідин

Опис: обов'язкове обладнання для надзвичайних ситуацій (включно з аптечкою першої допомоги й набором для очищення організму від рідин) для шкільного автобуса.

Причина перевірки: аварійне обладнання має бути доступним і придатним для використання.

Огляд

Перевірте, чи є аптечка першої допомоги та чи ціла пломба. Якщо вона пошкоджена, це може свідчити про відсутність необхідних предметів.

Перевірте, чи є набір для очищення організму від рідин та чи ціла пломба. Якщо вона пошкоджена, це може свідчити про відсутність необхідних предметів.

10М.4 – ПЕРЕВІРКА РОБОТИ ФАР (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)

Перевірка роботи фар

Опис: фари, фари дальнього світла, сигнали повороту, 4-сторонні пробліскові маячки, габаритні ліхтарі, задні габаритні ліхтарі й стоп-сигнали спереду, з боків і ззаду комерційного автомобіля та причепа (тільки автопоїзди).

Причина перевірки: фари дають змогу водію комерційного транспортного засобу бачити інших учасників дорожнього руху й спілкуватися з ними, а також дають їм можливість побачити водія.

Огляд

Перевірте, чи всі передні, бічні й задні фари транспортного засобу працюють і загоряються під час увімкнення, включно з лівим і правим покажчиком повороту, 4-сторонніми проблісковими маячками, фарами ближнього й дальнього світла, габаритними ліхтарями, задніми габаритними ліхтарями та стоп-сигналами. Переконайтеся, що стоп-сигнали вмикаються при натисканні на гальма й вимикаються, коли гальма відпускають.

Примітка: на автопоїзді необхідно перевірити лише задню частину причепа.

Примітка: роботу всіх зовнішніх освітлювальних приладів слід перевіряти зовні транспортного засобу. Ви можете попросити екзаменатора допомогти вам перевірити роботу ліхтарів ззовні. Під час перевірки вам потрібно буде спрямувати екзаменатора до передньої, бокових і задньої частини транспортного засобу або причепа (тільки для автопоїздів). Ви відповідаєте за те, щоб точно вказати екзаменатору, які саме фари йому слід перевірити, коли ви вмикаєте їх зсередини транспортного засобу. Вам потрібно буде опустити вікно й говорити достатньо голосно, щоб екзаменатор почув вас. Якщо ви забудете про якусь фару або пропустите її, вам не буде зарахована її перевірка.

10М.5 – ЗОВНІШНІЙ ОГЛЯД (УСІ ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ)

10М.5.1 – Передня частина транспортного засобу / зона двигуна (двигун вимкнено)

Лінзи

Опис: лінзи або кришки фар на передній частині транспортного засобу / тягача.

Причина перевірки: для належної роботи фар лінзи або кришки мають бути чистими й без пошкоджень.

Огляд

Перевірте, чи лінзи або кришки відповідного кольору, чисті, не зламані й наявні.

Критичні рівні рідини

Опис: моторна олива для змащування двигуна; рідина для охолодження двигуна; рідина для рульового керування, що допомагає керувати передніми колесами; і гальмівна рідина для гальмування автомобіля (тільки для гідравлічних гальм).

Причина перевірки: належний рівень рідини забезпечує правильну роботу двигуна, системи охолодження, рульового керування та гальмівної системи (тільки гідравлічні гальма), а також подовжує термін служби двигуна та цих систем.

Огляд

Вимкніть двигун і зауважте, що перевірятимете належний рівень таких рідин:

моторна олива;

система охолодження / охолоджувальна рідина;

рідина для гідропідсилювача керма; і

гальмівна рідина (тільки для гідравлічних гальм).

Якщо можливо, укажіть, де слід перевіряти рівень рідини й де розташовані щупи або оглядове скло. Зауважте, що для кожної рідини ви маєте перевірити, чи вона перебуває на рівні між позначкою недостатнього рівня та повного баку.

Увага! Ніколи не знімайте кришку радіатора охолоджувальної рідини, якщо двигун гарячий.

Витоки рідини й повітря

Опис: витік рідини з двигуна та інших систем транспортного засобу; і витоки повітря (якщо є).

Причина перевірки: утрата рідини може свідчити про несправність компонентів у місцях, де перевірка рівня важкодоступна (наприклад, коробка перед чи паливні системи). Витоки повітря можуть свідчити про несправність компонентів у важкодоступних для огляду місцях (наприклад, повітряний компресор та інші компоненти пневматичної системи).

Огляд

Шукайте калюжі на землі.

Шукайте краплі рідини навколо й на нижній стороні двигуна та коробки передач.

Перевірте стан шлангів і повітропроводів (якщо вони є), а також наявність витоків.

Система рульового керування

Опис: механізми, що перетворюють дію рульової колонки на дію повороту коліс.

Причина перевірки: зношені, потріскані, ослаблені або зламані деталі рульової системи можуть призвести до втрати функції рульового керування. Рух у важелях і тягах може призвести до того, що транспортний засіб буде заносити або виникнуть інші серйозні проблеми з керуванням.

Огляд

Перевірте, чи надійно закріплений гідропідсилювач керма та чи не протікає він.

Переконайтеся, що всі рульові шланги й з'єднання не потріскані, не зношені та не протікають.

Перевірте, чи є в рульовій системі всі гайки, болти або шплінти.

Перевірте, чи видимі сполучні деталі, важелі й тяги від рульової коробки до колеса не зношені й не потріскані, а з'єднання та гнізда не зношені й не розхитані.

10М.5.2 – Компоненти осі / напрямна вісь

Примітка: будьте готові виконати таку ж перевірку, як описано в цьому розділі (11.5.2), на будь-якій з осей транспортного засобу.

Шини

Опис: колесо з шиною в зборі контактують із дорожнім покриттям.

Причина перевірки: недокачування збільшує ймовірність розриву шини від надмірного накопичення тепла внаслідок збільшеного згинання шини. Низька глибина протектора посилює ефект гідропланування, зменшує зчеплення з дорогою та збільшує гальмівний шлях.

Надмірне накачування збільшує ймовірність пошкодження шини на бордюрах і вибоїнах і втрати зчеплення через менший контакт протектора з дорогою. Порізи й випуклості можуть призвести до пошкодження шини, розривів і раптової втрати керування.

Огляд

Ось що слід перевірити на кожній шині:

Накачування шин: перевірте належність накачування шин за допомогою манометра. Переконайтеся, що всі штоки клапанів доступні.

Стан шини: перевірте, чи немає порізів і пошкоджень, через які шари шини оголюються до протектора й боковини. Переконайтеся, що ковпачки клапанів наявні, а штоки клапанів не пошкоджені чи не зламані. Шукайте нерівності й опуклості на боковині, а також невідповідність діаметрів у здвоєних шинах.

Глибина протектора: перевірте мінімальну глибину протектора за допомогою вимірювача глибини протектора на всіх основних канавках протектора, які містять стержні зносу (4/32 на шинах прямої осі, 2/32 на всіх інших шинах).

Примітка: якщо ви просто вдарите шини ногою або перевірите рівень накачування молотком, вам не зарахується перевірка. Ви повинні сказати про використання шинного манометра.

Примітка: якщо шини оснащені автоматичною системою накачування шин (ATIS) або системою контролю тиску в шинах (TPMS), у якій є шланги, під'єднані до штоків клапанів шин, необхідно лише зазначити, що тиск у шинах контролюється та регулюється автоматичною системою, і перевірити, чи вона працює належним чином.

Диски / колеса

Опис: металеві диски / колеса, на яких встановлено шини.

Причина перевірки: пошкоджені диски можуть призвести до злітання шини з диска, зсуву колеса з осі, утрати тиску повітря в шині, скокування колеса з диска через пошкодження фланця або до розколу диска. Пошкоджене колесо може призвести до втрати контролю над транспортним засобом й аварії. Колеса й диски слід перевіряти на наявність умов, які можуть призвести до повного або часткового від'єднання колеса або втрати повітря в шині.

Огляд

Перевірте, чи немає пошкоджених, потрісканих або погнутих дисків. Диски не підлягають ремонту зварюванням. Перевірте, чи немає слідів іржі, які можуть свідчити про ослаблення диска на колесі, якщо це можливо.

Перевірте шпильки й отвори для болтів, щоб переконаватися, що вони не витягнуті (не круглі), і переконайтеся, що всі гайки чи болти на місці й не ослаблені.

Кріплення коліс (гайки на колеса)

Опис: утримує колесо на осі.

Причина перевірки: ослаблені або відсутні гайки можуть призвести до втрати колеса й аварії.

Огляд

Перевірте наявність усіх гайок на колесах.

Переконайтеся, що вони не ослаблені й не мають слідів іржі або блискучої різьби, що може свідчити про ослаблення.

Перевірте, чи немає зламаних шпильок.

Пружини, подушки безпеки й амортизатори

Опис: пластинчасті або спіральні пружини для гасіння вібрації коліс, що виникають при перекочуванні дорожнім покриттям. Подушки безпеки, які є додатком до пружин або слугують основною системою підвіски. Газові або гідравлічні пристрої (амортизатори), які амортизують підвіску транспортного засобу та стабілізують його.

Причина перевірки: пошкоджені або відсутні пластинчасті чи спіральні пружини можуть призвести до втрати контролю або перекидання, якщо автомобіль впаде на раму чи шину. Зсунуті пружини можуть вдаритись об шину, що призведе до розриву або перешкоджатиме керуванню. Пошкоджені подушки безпеки або амортизатори можуть вплинути на керованість автомобіля та гальмівний шлях.

Огляд

На кожній осі необхідно перевірити такі елементи, якщо вони видимі й доступні:

Перевірте, чи немає відсутніх пластинчатих пружин, чи вони не зміщені, потріскані або зламані, а також переконайтеся, що їхні кріплення не мають тріщин, вони не зламані та чи не відсутні будь-які деталі.

Перевірте, чи немає зламаних або деформованих спіральних пружин, а також переконайтеся, що в кріпленнях немає тріщин, вони не зламані та чи не відсутні будь-які деталі.

Переконайтеся, що пневматична підвіска надійно закріплена, не пошкоджена й не протікає (за наявності).

Переконайтеся, що амортизатори надійно закріплені, не пошкоджені й не протікають (за наявності).

Переконайтеся, що автомобіль стоїть рівно (спереду назад і збоку вбік).

Примітка. Повідомте екзаменатора, якщо компоненти підвіски не видно або вони недоступні на транспортних засобах, як-от транзитні або туристичні автобуси, і переконайтеся, що транспортний засіб стоїть рівно (спереду назад і збоку вбік), і зауважте, що нахилений транспортний засіб може свідчити про проблему з підвіскою.

Гальмівні магістралі / шланги / витоки

Опис: подає повітря або гідравлічну рідину до колісного гальма в збірці.

Причина перевірки: утрата гідравлічної рідини може призвести до втрати гальмівної сили й реакції. Утрата тиску повітря може призвести до блокування коліс.

Огляд

Переконайтеся, що шланги та трубки можуть подавати повітря або гідравлічну рідину до гальм і не протікають.

Перевірте, чи немає тріщин, зношених або потертих шлангів або трубок.

Переконайтеся, що всі з'єднання та фітинги шлангів чи трубок надійно закріплені.

Примітка: якщо гальма електричні, перевірте, чи надійно закріплені електричні кабелі, а корпус не зношений і не має тріщин.

Забруднення гальм

Опис: забруднення, наприклад мастило, масло тощо, які можуть вплинути на ефективність гальмування під час сповільнення або зупинки транспортного засобу.

Причина перевірки: забрудники на гальмах можуть спричинити зменшення гальмівного тертя, що може призвести до аварії. Забрудники також можуть створювати небезпеку пожежі.

Огляд

Якщо це можливо, перевірте, чи немає на гальмівних накладках або колодках, а також на гальмівному барабані або диску забрудників, як-от мастило, масло тощо, які можуть вплинути на ефективність гальмування.

10М.5.3 – Бічна сторона транспортного засобу

Лінзи й рефлектори

Опис: лінзи або кришки фар і рефлектори з боків транспортного засобу й причепа (тільки в автопоїздах).

Причина перевірки: для належної роботи фар лінзи або кришки мають бути без пошкоджень. Рефлектори дають іншим учасникам руху змогу побачити водія комерційного транспортного засобу, а водію сповіщати про свою присутність.

Огляд

Переконайтеся, що лінзи або кришки фар на бокових сторонах транспортного засобу й причепа (тільки для автопоїздів) мають відповідний колір, чисті, не розбиті й не відсутні.

Переконайтеся, що рефлектори на бокових сторонах транспортного засобу й причепа (тільки для автопоїздів) мають відповідний колір, чисті, не розбиті та не відсутні.

Пристрої моніторингу дорожнього руху

Опис: бічні дзеркала для огляду руху збоку й позаду (усі транспортні засоби). Інші пристрої моніторингу, як-от камери, можна використовувати з дзеркалами або замість них.

Причина перевірки: пристрій моніторингу дорожнього руху / дзеркало або інші пристрої моніторингу забезпечують видимість із боків і ззаду транспортного засобу. Водій повинен бачити інший транспорт, особливо в сліпих зонах.

Огляд

Переконайтеся, що дзеркала чисті й не мають тріщин, а також кронштейни пристроїв моніторингу дорожнього руху / дзеркал не зігнуті й надійно закріплені, немає відсутніх деталей.

Пристрої або камери заднього та бокового огляду повинні бути чистими для перегляду зсередини.

Акумулятор / електрична система

Опис: акумуляторні батареї, які постачають електричний струм для роботи транспортного засобу або слугують частковим чи основним джерелом живлення транспортного засобу.

Причина перевірки: пошкодження акумуляторів, електричної системи чи електродвигуна може призвести до поломки транспортного засобу або дефіциту електроенергії, що призведе до пожежі в транспортному засобі.

Огляд

У будь-якому місці встановлення цих деталей:

Перевірте, чи надійно закріплені батареї, якщо їх видно.

Перевірте, чи всі з'єднання щільно затягнуті й не мають ознак надмірної корозії, якщо їх видно.

Перевірте, чи всі кабелі й трубки електричної системи надійно закріплені й не мають тріщин чи ознак зносу.

Перевірте надійність кріплення батарейного відсіку, кришки або дверцят, якщо вони є.

Примітка: повідомте екзаменатора, якщо батареї не видно або вони недоступні.

Паливні баки

Опис: контейнер, у якому зберігається паливо.

Причина перевірки: витоки становлять небезпеку виникнення пожежі й можуть створити небезпеку для інших учасників руху. Паливо на дорожньому покритті може бути дуже слизьким.

Огляд

перевірте, чи всі паливні баки, включно з баком рідини очищення дизельних вихлопних газів (DEF) (за наявності), надійно закріплені, кришки щільно закриті, а також чи немає витоків із баків або трубок.

Каркас

Опис: елементи конструкції для підтримки кузова транспортного засобу або кузова причепа.

Причина перевірки: ослаблені або тріснуті елементи каркасу можуть знизити стійкість транспортного засобу, спричинити проблеми з керуванням та поворотами (наприклад, занос, можливе перекидання), що призведе до повної втрати контролю над транспортним засобом. Тріщини, розломи або отвори у вантажному відділенні можуть призвести до можливої втрати вантажу.

Огляд

Перевірте, чи немає тріщин, пошкоджених зварних швів, отворів чи інших пошкоджень елементів каркасу, включно з причепом (за наявності).

Перевірте, чи немає тріщин, розломів або отворів у вантажному відсіку або підлозі, включно з причепом (за наявності).

Перевірте, чи надійно закріплені важіль розчеплення двовісного причепа та штифти (за наявності).

10М.5.4 – Задня частина транспортного засобу або причепа

Лінзи й рефлектори

Опис: лінзи або кришки фар і рефлектори ззаду транспортного засобу чи причепа (тільки в автопоїздах).

Причина перевірки: для належної роботи фар лінзи або кришки мають бути без пошкоджень. Рефлектори дають іншим учасникам руху змогу побачити водія комерційного транспортного засобу, а водію сповіщати про свою присутність.

Огляд

Перевірте, чи лінзи або кришки фар відповідного кольору, чисті, не зламані й наявні.

Перевірте, чи рефлектори відповідного кольору, чисті, не зламані й наявні.

Примітка: на автопоїзді необхідно перевірити лише задню частину причепа.

10М.6 – АВТОПОЇЗДИ

10М.6.1 – Лише автопоїзди

Пневматичні й електричні лінії / з'єднувачі

Опис: транспортування повітря та електроживлення від силової установки до причепа.

Причина перевірки: пневматичні гальма — утрата повітря, що подається до причепа, призведе до часткової або повної втрати гальмування причіпного компонента. Низький рівень повітря призведе до раптового спрацювання пружинних гальм причепа, що може призвести до втрати контролю та аварії.

Електричні гальма — утрата електричного з'єднання з причепом призведе до повної втрати гальмування та керування причіпним компонентом і може призвести до аварії.

Електричні лінії — пошкоджені лінії можуть призвести до втрати здатності транспортного засобу повідомляти іншим водіям про маневри (сигнали повороту або стоп-сигнали не вмикаються). Якщо вас не помітять інші транспортні засоби вночі, це серйозна загроза руху, що може призвести до аварії.

Огляд

Перевірте, чи пневматичні й електричні з'єднувачі на силовій установці та причепі надійно закріплені, ущільнені, не мають пошкоджень і зафіксовані.

Перевірте, чи повітряні шланги та електричні лінії не порізані, не тріснуті, не потерті, не сплетені, не заклеєні клейкою стрічкою або зношені (сталеве обплетення / електричний провідник не повинні просвічувати). Перевірте, чи немає витоків повітря (тільки для пневматичних гальмівних систем).

Перевірте, чи електричні лінії й пневматичні трубки (за наявності) не переплутані, не перекручені, не защемлені й не тягнуться по деталям транспортного засобу чи землю.

Примітка. Ви повинні перевірити з'єднання силової установки й причепа, щоб перевірку було зараховано

Для решти цього розділу (10.6.1) вам потрібно буде вивчити тип системи зчеплення, якою обладнано транспортний засіб, на якому ви робитимете техогляд:

- транспорт із сідлово-зчипним пристроєм, або
- транспорт із гаком-петлею, або
- усі інші типи транспорту.

ТІЛЬКИ ДЛЯ ТРАНСПОРТУ ІЗ СІДЛОВО-ЗЧИПНИМИ ПРИСТРОЯМИ

Опорна плита сідлово-зчипного пристрою

Опис: пластина, на якій тримається причіп і якою закріплюється шворінь причепа.

Причина перевірки: несправна або пошкоджена плита сідлово-зчипного пристрою і неправильне з'єднання між тягачем і причепом можуть призвести до проблем із керуванням, перекидання або роз'єднання тягача й причепа, що може стати причиною аварії.

Огляд

Перевірте, чи надійно закріплена опорна плита сідлово-зчипного пристрою на транспортному засобі за допомогою платформи сідлово-зчипного пристрою.

Перевірте на наявність тріщин, розломів або надмірного зносу.

Переконайтеся, що змащення відповідне, якщо це можливо.

Шворінь, фартух і зазор

Опис: штифт, який кріпить напівпричіп до тягача (шворінь), і металева пластина, прикріплена до шворня, яка забезпечує поверхню для опори причепа на сідлово-зчипний пристрій (фартух).

Причина перевірки: знос або пошкодження шворня можуть призвести до проблем з керуванням, перекидання або роз'єднання тягача й причепа, що може стати причиною аварії.

Огляд

Переконайтеся, що шворінь на місці, не зігнутий, не пошкоджений і не зношений.

Переконайтеся, що видима частина фартуха не зігнута, не потріскана й не зламана.

Переконайтеся, що причіп лежить рівно на опорній плиті сідлово-зчипного пристрою, а між фартухом і сідлово-зчипним пристроєм немає зазору (щілини).

Переконайтеся, що змащення відповідне, якщо це можливо.

АБО

ТІЛЬКИ ДЛЯ ТРАНСПОРТУ З ГАКОМ-ПЕТЛЕЮ

Гак-петля

Опис: тягово-зчипний пристрій або прийомна муфта, до якого кріпиться зчипне кільце / вушко причепа.

Причина перевірки: несправний або пошкоджений гак-петля та неправильне з'єднання між силовою установкою та причепом можуть призвести до проблем з керуванням, перекидання або роз'єднання силової установки й причепа, що може стати причиною аварії.

Огляд

Перевірте, чи надійно закріплений гак-петля на каркасі транспортного засобу.

Перевірте, чи є ослаблені або відсутні деталі, зокрема монтажні болти, гайки, штифти, кронштейни й затискачі.

Перевірте на наявність тріщин, розломів або надмірного зносу.

Зчипне кільце та язичок причепа

Опис: зчипне кільце або вушко причепа, прикріплене до передньої частини язичка причепа, яке кріпиться на гак-петлю для зчеплення. Язичок причепа, який відходить від основного каркаса кузова причепа для зчеплення та поворотів.

Причина перевірки: знос, пошкодження, тріщини або неналежні зварні шви на зчипному кільці та язичку причепа можуть призвести до втрати причепа й аварії.

Огляд

Переконайтеся, що зчіпне кільце або вушко не зігнуто й не перекручене.

Переконайтеся, що зчіпне кільце або вушко надійно закріплено на язичку причепа та що немає ослаблених чи відсутніх болтів, пошкоджених зварних швів або тріщин.

Переконайтеся, що зчіпне кільце або вушко не зношене.

Перевірте язичок причепа на наявність вм'ятин, скручень, тріщин і пошкоджених зварних швів. Переконайтеся, що язичок може витримати вагу вантажу. Якщо конструкція висувна, переконайтеся, що болти, стопорні штифти та шплінти на місці.

АБО

УСІ ІНШІ ТИПИ АВТОПОЇЗДІВ

Примітка: системи зчеплення можуть бути різними. Якщо у вас є інший тип системи зчеплення, вам потрібно буде описати екзаменатору, як вона працює та що ви перевіряєте.

Тягово-зчіпний пристрій

Опис: тягово-зчіпний пристрій або гніздо кріплення та куля причепа, на які спирається зчіпний вузол.

Причина перевірки: несправний або пошкоджений тягово-зчіпний пристрій чи інший механізм і неправильне з'єднання між силовою установкою й причепом можуть призвести до проблем з керуванням, перекидання або роз'єднання силової установки й причепа, що може стати причиною аварії.

Огляд

Переконайтеся, що тягово-зчіпний пристрій чи інший механізм надійно закріплений на каркасі транспортного засобу. Перевірте стержень підвіски / регулятор (за наявності).

Перевірте, чи є ослаблені або відсутні деталі, зокрема монтажні болти, гайки, штифти, кронштейни й затискачі, включно з кулею причепа чи іншим механізмом.

Перевірте на наявність тріщин, розломів або надмірного зносу.

Зчіпний вузол для причепа та язичок

Опис: зчіпний вузол, прикріплений до передньої частини язичка причепа, який фіксується до зчіпного пристрою та кулі причепа. Язичок причепа, який відходить від основного каркаса кузова причепа для зчеплення та поворотів.

Причина перевірки: знос, пошкодження, тріщини або неналежні зварні шви на зчіпному кільці та язичку причепа можуть призвести до втрати причепа та аварії.

Огляд

Переконайтеся, що зчіпний вузол для причепа не зігнутий і не перекручений.

Переконайтеся, що зчіпний вузол для причепа надійно закріплено на язичку причепа та що немає ослаблених чи відсутніх болтів, розірваних зварних швів або тріщин.

Переконайтеся, що зчіпний вузол причепа не зношений.

Перевірте язичок причепа на наявність вм'ятин, скручень, тріщин і пошкоджених зварних швів. Переконайтеся, що язичок може витримати вагу вантажу. Якщо конструкція висувна, переконайтеся, що болти, стопорні шпильки та шплінти на місці.

Фіксувальні й запобіжні пристрої

Опис: фіксувальні з'єднання та запобіжні пристрої, які утримують причіп на місці.

Причина перевірки: причіп може від'єднатися під час руху, якщо фіксувальні механізми не закріплені. Запобіжні пристрої допомагають утримувати фіксувальний механізм на місці й допомагають у разі від'єднання.

Огляд

Тільки для сідлово-зчіпних пристроїв

Подивіться на зазор сідлово-зчіпного пристрою та перевірте, чи повністю зафіксовані запірні губки або важіль навколо шворня, а також перевірте наявність зазору між шворнем і запірними губками / важелем.

Перевірте, чи важіль розблокування в положенні зчеплення, а запобіжний фіксатор або замок (якщо є) на місці.

Перевірте, чи не пошкоджені штифти блокування сідлово-зчіпного пристрою (за наявності) і чи повністю вони зафіксовані.

АБО

Огляд: усі інші з'єднувальні системи

Перевірте, чи є в запірному механізмі або засувці відсутні або зламані деталі, і переконайтеся, що важіль або засувку для розблокування петлі чи тягово-зчіпного пристрою надійно зафіксовано.

Переконайтеся, що запобіжні штифти й шплінти зафіксовані та не відсутні (за наявності).

Перевірте, чи страхувальні троси або ланцюги (за наявності) надійно закріплені, перехрещені, не мають перегинів і надмірного провисання. Відривні троси мають бути задіяні.

10М.6.2 – Тільки причепи

Механізм опускання та підйому опорної стійки й кліренс

Опис: підтримує передню частину причепа, коли він не з'єднаний із вантажівкою чи тягачем.

Причина перевірки: механізм опускання та підйому опорної стійки потрібно підняти належним чином, щоб він не вдарився об землю під час руху, і під час повороту він має бути на безпечній відстані від задньої частини силової установки. Його ручка має бути закріплена на транспортному засобі, щоб він не рухався та не врізався в інших учасників дорожнього руху. Будь-яке пошкодження опор механізму опускання та підйому опорної стійки може призвести до перекидання причепа після від'єднання.

Огляд

Переконайтеся, що механізм опускання та підйому опорної стійки повністю піднятий, не має відсутніх деталей, кривошипна рукоятка надійно закріплена, а опорний каркас і посадочні опори не пошкоджені.

Якщо механізм електричний, перевірте, чи немає витоків повітря або рідин.

Якщо тягач із напівпричепом, перевірте правильність розташування сідлово-зчіпного пристрою, щоб каркас тягача не зачіпав механізм опускання та підйому опорної стійки під час поворотів.

Світловідбивна стрічка

Опис: світловідбивна стрічка збоку та ззаду причепа (за потреби).

Причина перевірки: світловідбивна стрічка на причепі дає змогу іншим учасникам дорожнього руху бачити водія комерційного транспортного засобу, а водію повідомляти про свою присутність.

Огляд

Переконайтеся, що світловідбивна стрічка з боків і ззаду причепа наявна й надійно закріплена на транспортному засобі.

Примітка: світловідбивна стрічка потрібна лише для причепів. Закони деяких юрисдикцій можуть вимагати її використання на шкільних автобусах.

ПЕРЕВІРКА БАЗОВИХ НАВИЧОК КЕРУВАННЯ

Пам'ятайте, що іспит з огляду транспортного засобу необхідно скласти, перш ніж ви зможете перейти до перевірки базових навичок керування (розглянуто в наступному розділі).

Контрольний список класу А. Тягач із напівприцепом або вантажівка з причепом або автобус із причепом

Внутрішня частина автомобіля / запуск двигуна

- огляд *пневматичних або *гідролічних гальм
- огляд стоянкового гальма й гальма причепа
- огляд ножного гальма
- індикатори фар
- аварійне обладнання
- лобове скло та пристрої моніторингу руху
- склоочисники й омивачі
- нагрівач й обігрівач лобового скла
- сирени

Перевірка роботи фар

- усі зовнішні фари

Передня частина транспортного засобу / зона двигуна

- лінзи
- рівні рідини
- витоки рідини й повітря
- системи рульового керування

Напрямна вісь

- шини
- диски
- гайки на колеса
- пружини / кріплення, подушки безпеки, амортизатори
- гальмівні магістралі або шланги, витоки
- забруднення гальм

Сторона транспортного засобу

- лінзи й рефлектори
- пристрої моніторингу дорожнього руху
- акумулятор
- паливний бак / бак DEF
- рамки

Тільки автопоїзди

- пневматичні й електричні лінії та з'єднувачі
- опорна плита сідлово-зчпного пристрою або гак-петля чи тягово-зчпний пристрій
- шворінь, фартух і зазор або тягово-зчпне кільце та язичок або зчпний вузол і язичок
- фіксувальні й запобіжні пристрої

Тільки причіп

- механізм опускання та підйому опорної стійки й кліренс
- світловідбивна стрічка

Задня частина причепа

- лінзи й рефлектори

Тільки пасажирські транспортні засоби та шкільні автобуси

- пасажирський вхід і підйомник
- аварійні виходи
- місця для сидіння пасажирів
- пристрої моніторингу пасажирів

Тільки шкільний автобус

- фари для учнів (передні й задні)
- важелі зі знаком STOP і важелі безпеки
- аптечка першої допомоги й набори очищення організму від рідин

* Автоматична нездача в разі неправильного виконання

Ви зобов'язані перевірити лише елементи з контрольного списку технічного огляду транспортного засобу CDL. Ви можете використовувати цей контрольний список для власної перевірки й відмічати пункти після їх виконання. **НЕ** вписуйте в цей список додаткові позначки чи записи. Ви **ПОВИННІ** назвати кожен критично важливу деталь безпеки, указати на неї та/або торкнутися її й повністю пояснити, на що ви її перевіряєте. Якщо ви цього не зробите, то вам не зарахується огляд деталі чи деталей.

Контрольний список класу В або класу С. Пряма вантажівка або інший прямий транспортний засіб

Внутрішня частина автомобіля / запуск двигуна

- огляд *пневматичних або *гідравлічних гальм
- огляд стоянкового гальма й гальма причепа
- огляд ногового гальма
- індикатори фар
- аварійне обладнання
- лобове скло й пристрої моніторингу руху
- склоочисники й омивачі
- нагрівач й обігрівач лобового скла
- сирени

Перевірка роботи фар

- усі зовнішні фари

Передня частина транспортного засобу / зона двигуна

- лінзи
- рівні рідини
- витоки рідини й повітря
- системи рульового керування

Напрямна вісь

- шини
- диски
- гайки на колеса
- пружини / кріплення, подушки безпеки, амортизатори
- гальмівні магістралі або шланги, витоки
- забруднення гальм

Сторона транспортного засобу

- лінзи й рефлектори
- пристрої моніторингу дорожнього руху
- акумулятор
- паливний бак / бак DEF
- рамки

Задня частина транспортного засобу

- лінзи й рефлектори

* Автоматична нездача в разі неправильного виконання

Ви зобов'язані перевірити лише елементи з контрольного списку технічного огляду транспортного засобу CDL. Ви можете використовувати цей контрольний список для власної перевірки й відмічати пункти після їх виконання. **НЕ** вписуйте в цей список додаткові позначки чи записи. Ви **ПОВИННІ** назвати кожен критично важливу деталь безпеки, указати на неї та/або торкнутися її й повністю пояснити, на що ви її перевіряєте. Якщо ви цього не зробите, то вам не зарахується огляд деталі чи деталей.

Контрольний список класу В або С. Пасажирський транспортний засіб або шкільний автобус

Внутрішня частина автомобіля / запуск двигуна

- огляд *пневматичних або *гідравлічних гальм
- огляд стоянкового гальма й гальма причепа
- огляд ногого гальма
- індикатори фар
- аварійне обладнання
- лобове скло й пристрої моніторингу руху
- склоочисники й омивачі
- нагрівач й обігрівач лобового скла
- сирени

Тільки пасажирські транспортні засоби та шкільні автобуси

- пасажирський вхід і підйомник
- аварійні виходи
- місця для сидіння пасажирів
- пристрої моніторингу пасажирів

Тільки шкільний автобус

- фари для учнів (передні й задні)
- важелі зі знаком STOP і важелі безпеки
- аптечка першої допомоги й набори очищення організму від рідин

Перевірка роботи фар

- усі зовнішні фари

Передня частина транспортного засобу / зона двигуна

- лінзи
- рівні рідини
- витоки рідини й повітря
- системи рульового керування

Напрямна вісь

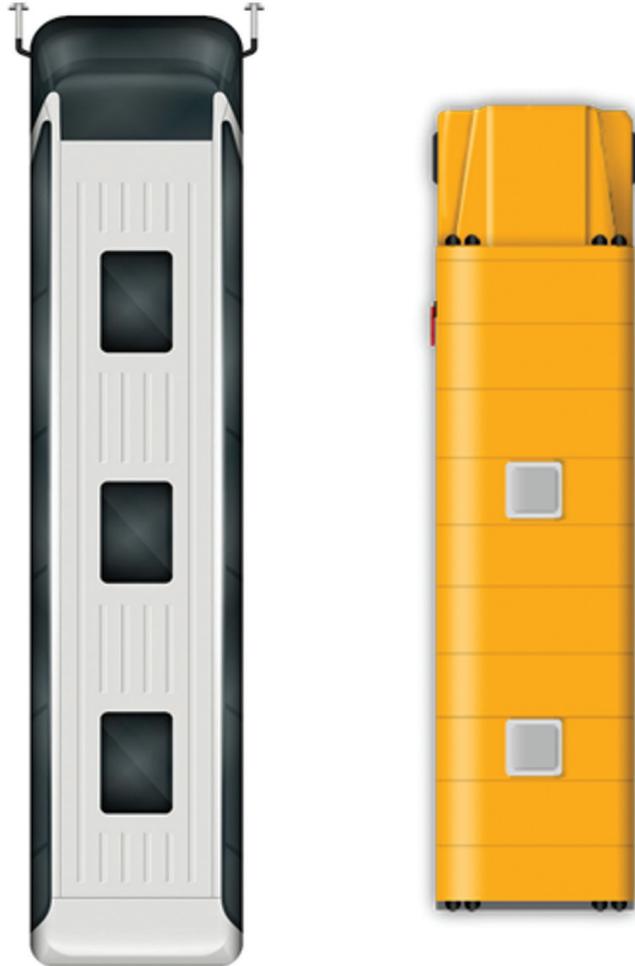
- шини
- диски
- гайки на колеса
- пружини / кріплення, подушки безпеки, амортизатори
- гальмівні магістралі або шланги, витоки
- забруднення гальм

Сторона транспортного засобу

- лінзи й рефлектори
- пристрої моніторингу дорожнього руху
- акумулятор
- паливний бак / бак DEF
- рамки

Задня частина автомобіля

- лінзи й рефлектори

* Автоматична нездача в разі неправильного виконання

Ви зобов'язані перевірити лише елементи з контрольного списку технічного огляду транспортного засобу CDL. Ви можете використовувати цей контрольний список для власної перевірки й відмічати пункти після їх виконання. **НЕ** вписуйте в цей список додаткові позначки чи записи. Ви **ПОВИННІ** назвати кожен критично важливу деталь безпеки, указати на неї та/або торкнутися її й повністю пояснити, на що ви її перевіряєте. Якщо ви цього не зробите, то вам не зарахується огляд деталі чи деталей.

РОЗДІЛ 11М

ПЕРЕВІРКА БАЗОВИХ НАВИЧОК КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ДОПОМОЖЕ ВСІМ КОМЕРЦІЙНИМ ВОДІЯМ ПРОЙТИ
ПЕРЕВІРКУ БАЗОВИХ НАВИЧОК КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ**

РОЗДІЛ 11М – ПЕРЕВІРКА БАЗОВИХ НАВИЧОК КЕРУВАННЯ

Цей розділ охоплює такі теми:

- Оцінювання під час перевірки базових навичок керування
- Вправи для перевірки базових навичок керування

У рамках перевірки базових навичок керування ви продемонструєте базові навички керування комерційним транспортним засобом й оцінки його положення відносно інших об'єктів.

Вона дає змогу перевірити базові навички, необхідні для безпечного керування та експлуатації транспортного засобу. Типи аналізу й навички, необхідні для розвитку цих базових навичок керування, також знадобляться в багатьох різних водійських ситуаціях.

Ви отримуватимете бали за зміну напрямку, щоб зайняти краще розташування, перетин обмежувальних ліній або конусів чи їх торкання, а також за кінцеве розташування.

Вам можуть дозволити вийти з транспортного засобу, щоб оглянути місцевість під час виконання вправ із руху заднім ходом. При вході / виході з транспортного засобу поставте транспортний засіб на стояночне гальмо, поставте його в нейтральну позицію, безпечно вийдіть / ввійдіть обличчям до транспортного засобу й постійно підтримуйте три (3) точки дотику (під час входу / виходу з автобуса стійте обличчям вперед і міцно тримайтеся за поручень).

Якщо в будь-який момент ви відкриєте двері, зрушите з місця, коли фізично контролюєте транспортний засіб (або в автобусі пройдете до задньої частини, щоб мати кращий огляд), вам поставлять відповідну оцінку за огляд.

Перед виконанням кожної вправи ви отримаєте конкретні інструкції до неї. У вас буде можливість поставити запитання. Ви повинні виконати вправу за інструкцією. Якщо ви бачите, що екзаменатор підняв руку (ось так), зупиніться і поверніть свій транспортний засіб у межі зони для виконання вправи.

Ваша перевірка базових навичок керування міститиме такі вправи, які ви виконуватимете на бездоріжжі або десь на вулиці під час дорожньої перевірки:

- Крок 1. Зупинка переднім ходом;
- Крок 2. Їзда заднім ходом по прямій;
- Крок 3. Їзда вперед зі зміщенням; і
- Крок 4. Їзда заднім ходом зі зміщенням.

Ці вправи показані на рис. 11.1-11.4 на сторінці 11-4.

11М.1 – ОЦІНЮВАННЯ

Під час виконання вправ перевірки базових навичок керування вас оцінюватимуть за такими критеріями:

Заїзди — під'їждження вперед під час виконання вправи з їзди заднім ходом, щоб не наїхати на перешкоду або зайняти кращу позицію, оцінюється як «заїзд». Це «Вправа 2. Їзда заднім ходом по прямій» і «Вправа 4. Їзда заднім ходом зі зміщенням». Екзаменатор підрачує кількість заїздів.

Зупинка без зміни напрямку руху не вважається заїздом.

Ви не будете оштрафовані за початкові заїзди. Однак надмірна кількість заїздів вважатиметься помилкою. Ваш екзаменатор розповість про «заїзди» під час інструктажу до цих вправ.

Здавання назад — здавання назад під час виконання вправи на рух вперед, щоб не наїхати на перешкоду або зайняти кращу позицію, оцінюється як «здавання назад». «Здавання назад» оцінюватимуться у «Вправі 3. Їзда вперед зі зміщенням». Екзаменатор підрачує, скільки разів ви здали назад.

Наїзди на перешкоди — перетинання або торкання обмежувальних ліній для вправи або конусів будь-якою частиною вашого транспортного засобу, окрім дзеркал (двері чи крило) або інших унікальних деталей транспортного засобу на висоті пристрою моніторингу дорожнього руху / дзеркала на дверях або вище, як от на автовишках, вважається «наїздом на перешкоду». Унікальні деталі нижче рівня пристрою моніторингу дорожнього руху / дзеркала на дверях вважаються «перешкодою».

Якщо ви наїхали на перешкоду, екзаменатор зупинить вас, після чого ви повинні повернути транспортний засіб у межі виконання вправи. Ви повинні негайно зупинитися за сигналом екзаменатора. Екзаменатор підрахує, скільки разів ви торкаєтесь або перетинаєте обмежувальну лінію чи конус для вправи. Кожен наїзд на перешкоду вважатиметься помилкою.

Озирання — вихід із автомобіля під час виконання вправи, щоб перевірити його положення під час руху заднім ходом. Вам може бути дозволено безпечно зупинитися та вийти з транспортного засобу, щоб перевірити зовнішнє положення транспортного засобу (подивитися).

Для цього необхідно ввімкнути стоянкове гальмо (гальма) і поставити автомобіль на нейтральну передачу. Потім висадку з транспортного засобу або посадку до нього слід виконувати безпечно обличчям до нього із постійним торканням трьох (3) точок контакту з транспортним засобом (під час виходу з автобусу та входу до нього можна стояти обличчям вперед і міцно триматися за поручень). Якщо ви не зафіксуєте положення автомобіля або не зможете безпечно вийти з нього або ввійти до нього, це може призвести до автоматичної нездачі через небезпечну дію.

Якщо ви відчиняєте двері або рухаєтесь із сидячого положення, це вважатиметься «озиранням». Якщо ви відчиняєте двері під час руху автомобіля (не на нейтральній передачі й не на стоянковому гальмі), це може призвести до автоматичної нездачі через небезпечну дію.

Якщо в автобусі ви пройдете до його задньої частини, щоб отримати кращий огляд, це вважатиметься «озиранням».

Вам може бути дозволено щонайбільше одне (1) вільне озирання у «Вправі 2. Їзда заднім ходом по прямій» і два (2) вільних озирання у «Вправі 4. Їзда заднім ходом зі зміщенням», щоб перевірити положення свого автомобіля. Ваш екзаменатор розповість про «озирання» під час інструктажу до цих вправ.

Кінцеве положення — кінцеве положення транспортного засобу для виконання вправ із заднім ходом. Вас оцінюватимуть за кінцеве положення автомобіля у «Вправі 2. Їзда заднім ходом по прямій» і «Вправі 4. Їзда заднім ходом зі зміщенням».

Важливо виконувати кожну вправу точно за інструкціями екзаменатора. Ваш транспортний засіб має перебувати в кінцевих межах виконання вправи (окрім дзеркал й унікальних деталей транспортного засобу вище рівня дзеркал на дверях, як-от на автовищці). Якщо ви не повернете транспортний засіб у кінцеве положення відповідно до вказівок екзаменатора, то отримаєте штраф і не складете перевірку базових навичок керування. Ви **ПОВИННІ** виконати вправи відповідно до інструкцій.

Невиконання інструкцій або небезпечні дії — невиконання вказівок екзаменатора щодо виконання вправи може призвести до автоматичної нездачі, після чого екзаменатор може припинити екзамен. Завжди дотримуйтесь інструкцій і вказівок екзаменатора. Якщо ви не розумієте інструкцій або не знаєте, як виконувати вправи, зверніться до екзаменатора за роз'ясненнями. [Ви можете попросити екзаменатора провести вас зоною виконання вправ, якщо це дозволено].

Вчинення «небезпечної дії» (наприклад, якщо ви забудете ввімкнути стоянкове гальмо або відкриєте двері під час руху) може призвести до автоматичної нездачі через небезпечну дію, після чого екзаменатор може припинити екзамен. Безпека водія, екзаменатора й місця проведення екзамену є найвищим пріоритетом. Завжди думайте про БЕЗПЕКУ.

11М.2 – ВПРАВИ

11М.2.1 – Вправа 1. Зупинка переднім ходом

Ви продемонструєте свою здатність оцінювати передню частину автомобіля під час контрольованої зупинки. Проїдьте вперед провулком, зупиніться передньою частиною транспортного засобу (крім унікальних деталей автомобіля на рівні вище дзеркал на дверях, як-от на автовищці) у зоні в кінці провулка й не проминіть його. Ви можете зупинитися лише раз.

Ваш екзаменатор вказуватиме на передню частину вашого автомобіля, коли даватиме інструкції для цієї вправи.

Після зупинки поставте машину на стоянкове гальмо, переключіться на нейтральну передачу й подайте звуковий сигнал. Після цього екзаменатор оцінить вправу. Вам нарахують бали, якщо передня частина автомобіля (окрім унікальних деталей вище рівня дзеркал на дверях, як-от на автовищці) не потрапила в зону зупинки. (Див. рис. 11.1 на стор. 11-5).

11М.2.2 – Вправа 2. Їзда заднім ходом по прямій

Ви продемонструєте здатність їхати транспортним засобом заднім ходом по прямій лінії. Екзаменатор попросить вас проїхати вперед і зупинитися, коли він підніме руку (ось так) , із позиції зупинки з попередньої вправи.

Потім вам слід проїхати заднім ходом прямо через провулок, доки передня частина вашого транспортного засобу не пройде останню групу конусів у дальньому кінці провулку. (Див. рис. 11.2 на стор. 11-5)

Вам будуть нараховуватись бали за заїзди, наїзди на перешкоди й кінцеве положення.

Ви маєте право на один (1) вільний заїзд і можете безпечно вийти з автомобіля лише раз, щоб оглянути автомобіль.

Після виконання вправи поставте машину на стоянкове гальмо, переключіться на нейтральну передачу й подайте звуковий сигнал. Так ви повідомите екзаменатору про виконання вправи, і він зможе оцінити ваше кінцеве положення.

11М.2.

Вправа 3. Їзда вперед зі зміщенням

Ви продемонструєте свою здатність об'їжджати інші об'єкти транспортним засобом під час руху вперед.

Ви проїдете вперед і повернете ліворуч через просвіт на зустрічну смугу й триматимете праве заднє колесо між конусом і лінією. Продовжуйте їхати вперед, доки не досягнете граничної лінії.

Вам будуть нараховувати бали за здавання назад, наїзди на перешкоди й зазор між задніми колесами та лінією (заднє колесо між конусом і лінією).

Вам НЕ виділяються вільні здавання назад, і вам ЗАБОРОНЕНО виходити з автомобіля під час цієї вправи.

Зупиніть свій транспортний засіб паралельно зовнішній межі, перед конусами в дальньому кінці зони виконання вправи або біля них. Потім поставте машину на стоянкове гальмо, переключіться на нейтральну передачу й подайте звуковий сигнал. Так ви повідомите екзаменатору, що виконали вправу, і він зможе оцінити її. (Див. рис. 11.3 на стор. 11-5)

11М.2.

Вправа 4. Їзда заднім ходом зі зміщенням

Ви продемонструєте свою здатність їхати автомобілем назад зі зміщенням і паркуватися в кінці провулку. З початкової позиції паралельно зовнішній межі їдьте зі зміщенням назад до провулку. Задня частина транспортного засобу (крім його унікальних деталей вище рівня дзеркала на дверях, як-от на автовишці) має бути у межах трьох (3) футів від задньої частини провулку.

Зупиніться задньою частиною автомобіля (крім його унікальних деталей) у зоні розміром три (3) фути в кінці провулку.

Ваш екзаменатор вказуватиме на задню частину вашого автомобіля, коли даватиме інструкції для цієї вправи.

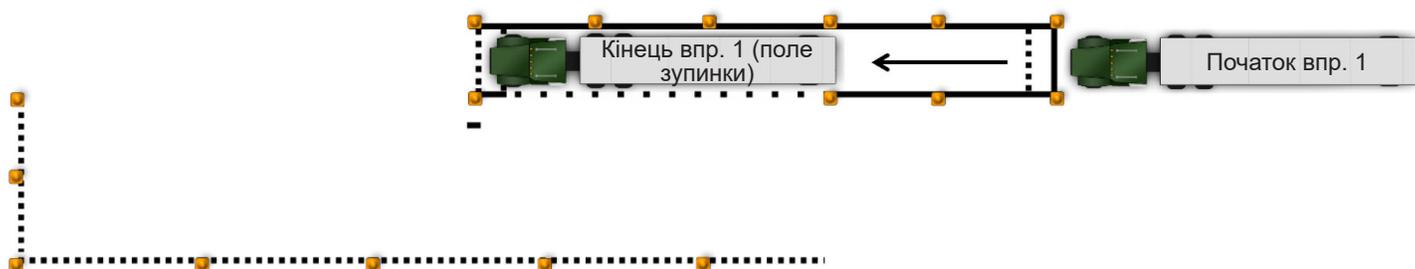
Після завершення вправи ваш автомобіль має стояти прямо в провулку. Після завершення вправи ваш транспортний засіб має повністю перебувати у визначених межах виконання вправи (окрім дзеркал й унікальних деталей транспортного засобу вище рівня дзеркал на дверях, як-от на автовишці). Ви не можете виходити за зовнішню обмежувальну лінію. (Див. рис. 11.4 на стор. 11-5)

Вам будуть нараховуватись бали за заїзди, наїзди на перешкоди й кінцеве положення.

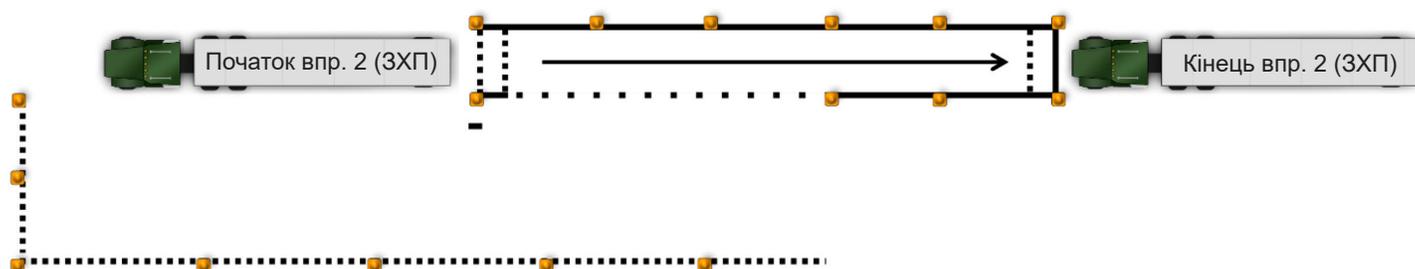
Під час виконання цієї вправи ви маєте право на два (2) вільні заїзди й можете вийти з автомобіля лише два (2) рази, щоб оглянути його.

Після виконання вправи поставте машину на стоянкове гальмо, переключіться на нейтральну передачу й подайте звуковий сигнал. Так ви повідомите екзаменатору, що виконали вправу, і він зможе оцінити кінцеве положення.

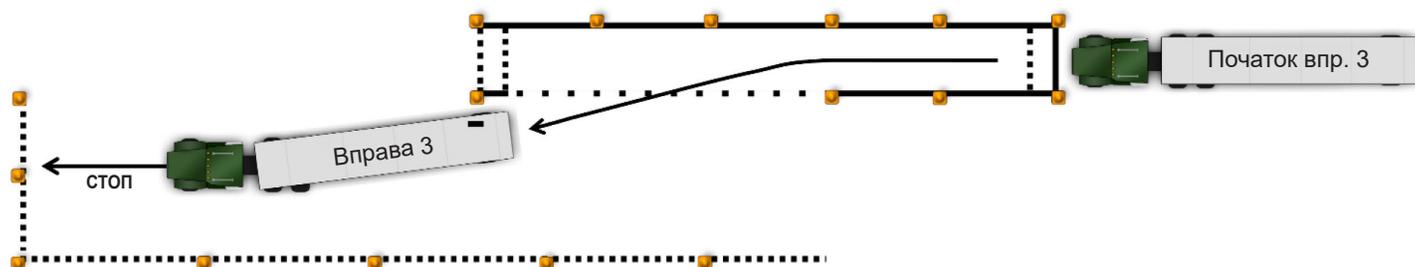
РИС. 11М.1. ВПРАВА 1. ЗУПИНКА ПЕРЕДНІМ ХОДОМ

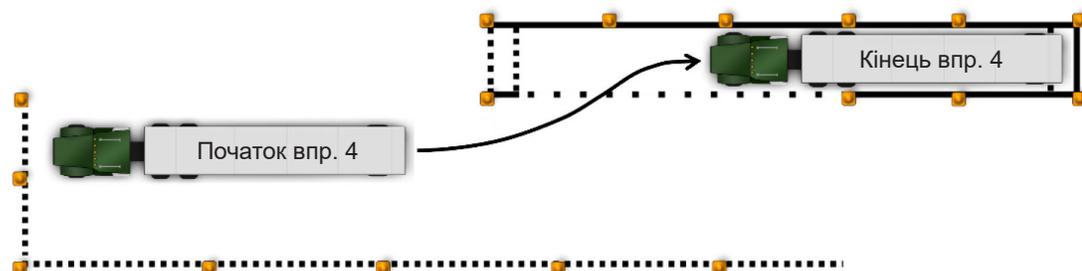
РИС. 11М.2. ВПРАВА 2. ЇЗДА ЗАДНІМ ХОДОМ ПО ПРЯМІЙ

РИС. 11М.3. ВПРАВА 3. ЇЗДА ВПЕРЕД ЗІ ЗМІЩЕННЯМ

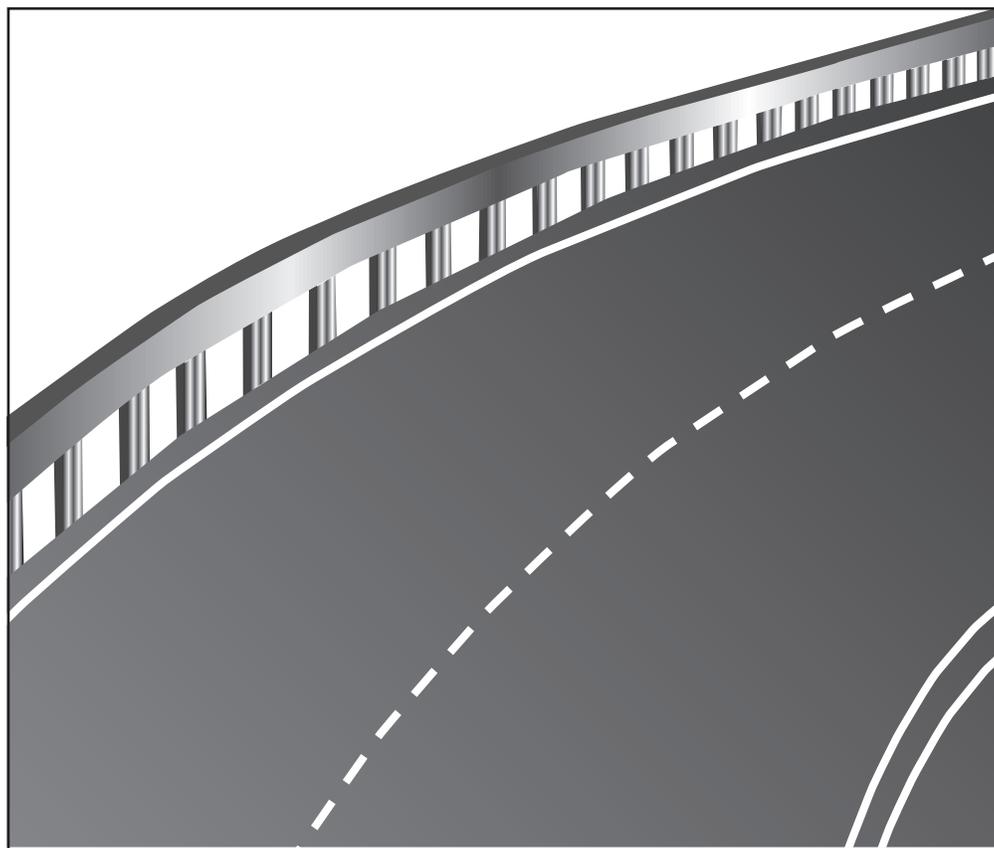

РИС. 11М.4. ВПРАВА 4. ЇЗДА ЗАДНІМ ХОДОМ ЗІ ЗМІЩЕННЯМ

РОЗДІЛ 12

ІСПИТ З ВОДІННЯ ЗА ЗВИЧАЙНИХ УМОВ

**ЦЕЙ РОЗДІЛ ДОПОМОЖЕ ВОДІЯМ СКЛАСТИ ІСПИТ З ВОДІННЯ ЗА
ЗВИЧАЙНИХ УМОВ**

РОЗДІЛ 12 – ІСПИТ ІЗ ВОДІННЯ ЗА ЗВИЧАЙНИХ УМОВ

Цей розділ охоплює такі теми:

- Як проходитиме іспит

Ви проїдете тестовим маршрутом із різними дорожніми ситуаціями. Упродовж усього іспиту ви повинні керувати автомобілем безпечно й відповідально. Для цього слід:

Пристібнути ремінь безпеки.

Дотримуватися всіх дорожніх знаків, сигналів і законів.

Пройти іспит без аварій і порушень правил дорожнього руху.

Під час іспиту з водіння екзаменатор оцінюватиме конкретні маневри водіння, а також вашу загальну поведінку за кермом. Ви виконуватимете вказівки екзаменатора. Екзаменатор надасть вам указівки, тож у вас буде достатньо часу для їх виконання. Вам не даватимуть указівки щодо небезпечного керування.

Якщо ваш тестовий маршрут не передбачає певних дорожніх ситуацій, вас можуть попросити змоделювати їх. Для цього ви розповісте екзаменатору, що ви робите або робили б, якби опинилися в такій дорожній ситуації.

12.1 – ЯК ПРОХОДИТИМЕ ІСПИТ

12.1.1 – Повороти

Вас попросили виконати поворот:

Перевірте рух в усіх напрямках.

Ввімкніть сигнали повороту й безпечно перелаштуйтеся в смугу, необхідну для повороту.

Під час наближення до повороту:

Скористайтеся сигналами повороту, щоб попередити інших про свій поворот.

Плавно сповільнюйте рух, за потреби переключіть передачі, щоб зберегти живлення, але не здійснюйте небезпечний рух по інерції. Небезпечний рух по інерції відбувається, коли ваш автомобіль рухається поза передачею (зчеплення вимкнено або перемикач передач перебуває в нейтральному положенні) на відстані, що перевищує довжину автомобіля.

Якщо потрібно зупинитися перед поворотом:

Зупиніться плавно без заносу.

Повністю зупиніться за стоп-лінією, пішохідним переходом або знаком «Стоп».

Якщо ви зупиняєтеся позаду іншого транспортного засобу, то маєте бачити його задні шини (безпечна відстань).

Не дозволяйте автомобілю котитися.

Передні колеса мають бути спрямовані прямо вперед.

Коли будете готові до повороту:

Перевірте рух в усіх напрямках.

Під час повороту тримайте обидві руки на кермі.

Продовжуйте перевіряти пристрій моніторингу дорожнього руху або дзеркало, щоб переконатися, що автомобіль не зачепив щось на внутрішній стороні повороту.

Транспортний засіб не повинен виїжджати на смугу зустрічного руху.

Транспортний засіб повинен завершити поворот у правильній смузі.

Після повороту:

Переконайтеся, що сигнал повороту вимкнено.

Підлаштуйтеся під швидкість руху інших учасників руху, увімкніть сигнал повороту й перемістіться в крайню праву смугу, коли це безпечно (якщо ви ще не зробили цього).

Перевірте дзеркала й дорожній рух.

12.1.2 – Перехрестя

Під час наближення до перехрестя:

Ретельно перевірте рух транспорту в усіх напрямках.

Обережно зменшуйте швидкість.

Плавно гальмуйте і за потреби перемикайте передачі.

Якщо необхідно, повністю зупиніться (без руху по інерції) за будь-якими знаками зупинки, сигналами, тротуарами або стоп-лініями й дотримуйтеся безпечної відстані до будь-якого транспортного засобу попереду.

Ваш транспортний засіб не повинен котитися вперед або назад.

Під час проїзду перехрестя:

Ретельно перевірте рух транспорту в усіх напрямках.

Знизьте швидкість і дайте дорогу всім пішоходам і транспортним засобам на перехресті.

Не змінюйте смугу руху під час проїзду перехрестя.

Тримайте руки на кермі.

Після переїзду перехрестя:

Продовжуйте перевіряти дзеркала й дорожній рух.

Плавно розганяйтеся та за потреби перемикайте передачі.

12.1.3 – Рух у межах міста

Під час цієї частини іспиту ви повинні регулярно перевіряти дорожню обстановку й дотримуватися безпечної дистанції слідування. Ваш транспортний засіб має бути в центрі відповідної смуги (крайній правий ряд), їхати зі швидкістю потоку транспорту та не перевищувати встановлену швидкість.

12.1.4 – Зміна смуги руху

Під час багатосмугових частин іспиту вас попросять змінити смугу руху на ліву, а потім назад на праву. Спочатку слід перевірити дорожню обстановку, а потім скористатися відповідними сигналами та плавно й безпечно змінити смугу руху.

12.1.5 – Автострада / сільська дорога / дорога з обмеженим числом в'їздів

Перед в'їздом на автостраду:

Перевірте рух на дорозі.

Скористайтеся правильними сигналами.

Плавно перемістіться у відповідну смугу руху.

На автошляху:

Дотримуйтеся правильного розташування на смузі руху, інтервалу між транспортними засобами й швидкості руху.

Продовжуйте ретельно перевіряти рух транспорту в усіх напрямках.

Під час з'їзду з автостради:

Зробіть необхідні перевірки дорожнього руху.

Скористайтеся правильними сигналами.

Плавно знизьте швидкість на виїзній смузі.

Після виїзду на виїзну рампу продовжуйте знижувати швидкість у межах розмітки смуги руху й дотримуйтеся достатньої відстані між вашим транспортним засобом та іншими транспортними засобами.

12.1.6 – Зупинка / Початок руху

Для виконання цього маневру вас попросять звернути на узбіччя та зупинитися так, ніби ви збираєтеся вийти й перевірити щось у своєму транспортному засобі. Ретельно перевірте рух у всіх напрямках і перемістіться в крайню праву смугу або на узбіччя дороги.

Підготовка до зупинки:

Перевірте дорожній рух.

Увімкніть правий поворотник.

Плавно сповільнюйте рух, рівномірно гальмуйте, за потреби перемкніть передачі.

Зробіть повну зупинку без руху по інерції.

Після зупинки:

Транспортний засіб має бути безпечно розміщено паралельно краю тротуару або узбіччю дороги поза транспортним потоком.

Транспортний засіб не має блокувати проїзди, пожежні гідранти, перехрестя, знаки тощо.

Вимкніть сигнал повороту.

Увімкніть чотиристоронні аварійні проблискові маячки.

Увімкніть стоянкове гальмо.

Переведіть перемикач передач у нейтральне положення або в положення паркування.

Зніміть ноги з педалей гальма й зчеплення.

Коли отримаєте вказівку відновити рух:

Ретельно перевірте дорожній рух і дзеркала в усіх напрямках.

Вимкніть чотиристоронні проблискові маячки.

Увімкніть лівий поворотник.

Якщо дорожній рух безпечний, відпустіть стоянкове гальмо й рухайтесь прямо.

Не повертайте кермо до початку руху транспортного засобу.

Перевірте рух з усіх напрямків, особливо зліва.

Плавно повертайте кермо й безпечно перестроюйтесь у відповідну смугу.

Щойно ваш автомобіль повернеться в потік, вимкніть лівий поворотник.

12.1.7 – Вигин дороги

Під час наближення до вигину дороги:

Ретельно перевірте рух транспорту в усіх напрямках.

Перед входом у вигин дороги знизьте швидкість, щоб у вигині не потрібно було гальмувати або перемикаючи передачі.

Тримайте транспортний засіб у смузі руху.

Продовжуйте перевіряти рух транспорту в усіх напрямках.

12.1.8 – Залізничний переїзд

Перед тим як під'їхати до переїзду, усі водії комерційного транспорту повинні:

Знизити швидкість, плавно загальмувати й за потреби перемикнути передачі.

Перевірити наявність поїздів візуально й аудіально.

Перевірити рух транспорту в усіх напрямках.

Не зупинятися, не перемикаючи передачі, не об'їжджати інші транспортні засоби й не перелаштовуватися в іншу смугу руху, поки будь-яка частина вашого автомобіля перебуває на перехресті.

Якщо ви керуєте автобусом, шкільним автобусом або транспортним засобом із табличками безпеки, будьте готові дотримуватися таких процедур на кожному залізничному переїзді (крім переїздів, на яких зупинка для такого транспорту не обов'язкова):

Коли транспортний засіб наближається до залізничного переїзду, увімкніть чотиристоронні пробліскові маячки.

Зупиніть транспортний засіб на відстані 50 футів, але не менше 15 футів від найближчої колії.

Слухайте й дивіться в обидва боки вздовж колії на потяг, що наближається, і на сигнали, що вказують на наближення поїзда. Якщо ви керуєте автобусом, від вас також можуть вимагати відчинити вікна й двері перед перетином колій.

Тримайте руки на кермі, коли автомобіль перетинає колії.

Не зупиняйтеся, не перемикайте передачі й не перелаштовуйтеся в іншу смугу руху, поки будь-яка частина вашого автомобіля рухається коліями.

Після того як транспортний засіб перетне колії, чотиристоронні пробліскові маячки слід вимкнути.

Продовжуйте перевіряти дзеркала й стежити за дорожнім рухом.

Не на всіх дорожніх тестових маршрутах буде залізничний переїзд. Вас можуть попросити пояснити й продемонструвати екзаменатору належні процедури перетину залізничної колії на модельованому місці.

12.1.9 – Міст / Естакада / Знак

Після проїзду під естакадою екзаменатор може запитати вас про встановлений кліренс або висоту. Після проїзду мостом екзаменатор може запитати вас про встановлене обмеження ваги. Якщо на вашому тестовому маршруті немає моста або естакади, вас можуть запитати про інший дорожній знак. На запитання екзаменатора будьте готові визначити й пояснити будь-який дорожній знак, який може з'явитися на маршруті.

12.1.10 – Висадка учнів (шкільний автобус)

Якщо ви подаєте заявку на підтвердження прав на водіння шкільного автобуса, вам потрібно буде продемонструвати процедуру висадки учнів. Перейдіть до розділу 10 цього посібника.

Коли ви наближаєтеся до місця, де забирають учнів, вам потрібно:

Зменшити швидкість і повільно наблизитися, а також продовжувати слідкувати за дорожнім рухом.

Увімкнути жовтогарячі попереджувальні вогні й сигнали правого повороту.

Рухатися якомога правіше по проїзній частині дороги.

Перевірити дорожній рух ще раз.

Під час зупинки для висадки учнів слід зробити ось що:

Привести шкільний автобус до повної зупинки на відстані не менше 10 футів від учнів на зупинці.

Перевести коробку передач в нейтральне положення / положення паркування та ввімкнути стоянкове гальмо.

Активувати важіль зі знаком STOP і червоні попереджувальні вогні.

Під час висадки учнів процедура така:

Повідомте учням про висадку.

Перевірте дорожній рух.

Відкрийте двері для учнів.

Перевірте учнів.

Коли учні переходять дорогу:

Перевірте дорожній рух.

Комунікуйте з учнями.

Перевірте учнів.

Після висадки учнів:

Перевірте всі дзеркала.

Вимкніть попереджувальні вогні й важіль зі знаком STOP.

Закрийте двері.

Перевірте дорожній рух.

Від'їдьте від зупинки.

12.1.11 – Загальна поведінка за кермом

Оцінюватимуть ваші загальні дії в таких загальних категоріях поведінки за кермом:

12.1.11(a) – Використання зчеплення (для механічної коробки передач)

Завжди використовуйте зчеплення для перемикання передач.

Якщо транспортний засіб оснащено механічною коробкою передач без синхронізаторів, слід застосувати техніку подвійного вижиму зчеплення під час перемикання передач. Не збільшуйте оберти або навантаження на двигун. Подвійний вижим зчеплення потрібен лише на транспортних засобах із коробками передач без синхронізаторів. Це можна визначити за наявністю перемикача діапазону.

Не використовуйте зчеплення для регулювання швидкості, не рухайтесь з вимкненим зчепленням і не вимикайте зчеплення.

12.1.11(б) – Використання передач (для механічної коробки передач)

Попереджуйте тертя та зіткнення шестерень.

Вибирайте передачу, яка не збільшує обертів і не збільшує навантаження на двигун.

Не змінюйте передачу на поворотах і перехрестях.

12.1.11(в) – Використання гальм

Не їдьте з натиснутою педаллю гальма й не натискайте на педаль гальма кілька разів.

Не гальмуйте різко. Плавно гальмуйте з рівномірним тиском.

12.1.11(г) – Використання смуги руху

Не ставте транспортний засіб на бордюри, тротуари або розмітку смуги руху.

Зупиняйтеся перед стоп-лініями, пішохідними переходами або знаками «Стоп».

Завершуйте поворот у відповідній смузі на багатосмуговій дорозі (транспортний засіб має завершити лівий поворот у смузі безпосередньо праворуч від центральної лінії).

Завершуйте правий поворот у крайній правій (по узбіччю) смузі.

Перемістіться в крайній правий ряд або залишайтеся в ньому, якщо він не заблокований.

12.1.12 – Рульове управління

Не робіть зайвих або недостатніх рухів кермом транспортного засобу.

Тримайте обидві руки на кермі весь час, крім моменту перемикання передач. Після перемикання передачі поверніть обидві руки на кермо.

12.1.13 – Регулярні перевірки дорожнього руху

Регулярно перевіряйте дорожній рух.

Регулярно перевіряйте дзеркала.

Перевіряйте дзеркала й дорожній рух до, під час і після перехрестя.

Пильно слідкуйте за дорожнім рухом і перевіряйте його в місцях з високою інтенсивністю руху та в місцях, де очікується присутність пішоходів.

12.1.14 – Використання сигналів повороту

Правильно використовуйте сигнали повороту.

Вмикайте сигнали повороту за потреби.

Вмикайте сигнали повороту у відповідний момент.

Вмикайте сигнали повороту після завершення повороту або зміни смуги руху.

ДОВІДНИК ІЗ ЗАМІНИ ТАБЛИЧОК

КЛАС / ПІДРОЗДІЛ НЕБЕЗПЕКИ	НОВА ЕТИКЕТКА	НОВА ТАБЛИЧКА	СТАРА ТАБЛИЧКА	ПРИМІТКИ
Підрозділ 1.1				<p>Це лише Посібник для заміни таблиць.</p> <p>Відомості про таблицьки й вагу матеріалів див. в цьому документі:</p> <p>Посібник із небезпечних матеріалів АТА (С11046 — нова версія) або (С1060 — стара версія)</p> <p>або в</p> <p>Посібнику з вибухових речовин АТА (С1036)</p>
Підрозділ 1.2				
Підрозділ 1.3				
Підрозділ 1.4				
Підрозділ 1.5				
Підрозділ 1.6				
Підрозділ 2.1				
Підрозділ 2.2		 * 		

Для вибухових речовин група сумісності буде показана замість *

* Може використовуватися для внутрішніх відправлень
(1) стисненого кисню;
АБО
(2) охолодженого рідкого кисню.

ДОВІДНИК ІЗ ЗАМІНИ ТАБЛИЧОК

КЛАС / ПІДРОЗДІЛ НЕБЕЗПЕКИ	НОВА ЕТИКЕТКА	НОВА ТАБЛИЧКА	СТАРА ТАБЛИЧКА	ПРИМІТКИ
Підрозділ 2.3				<p>Змішані вантажі Якщо загальна вага двох або більше матеріалів Таблиці II становить 1000 фунтів (454 кг) або більше, можна використувати таблицю НЕБЕЗПЕЧНО.</p> <p>Якщо 5000 фунтів (2268 кг) або більше будь-яких матеріалів Таблиці II завантажено в одному розташуванні, використовуйте таблицю відповідного для них класу.</p> <p>ТОКСИЧНИЙ ПРИ ВДИХАННІ 3 10.01.97 вони необхідні на додаток до поточних етикеток і табличок підрозділу 2.3 та 6.1.</p> <p>Матеріали, що визначені як токсичні при вдиханні, а в транспортному документі зазначено «Небезпека при вдиханні отрути», повинні мати позначку «Небезпека при вдиханні» та етикетку «Отрута». На транспортному засобі повинні бути розміщені табличка «Отрута» або «Отруйний газ» на додаток до первинних вимог щодо безпеки.</p> <p>Примітка: виняток щодо 1000 фунтів не застосовується до цих матеріалів.</p>
Клас 3				
Горюча рідина	ГОРЮЧА РІДИНА			
Підрозділ 4.1				
Підрозділ 4.2				
Підрозділ 4.3				
Підрозділ 5.1				
Підрозділ 5.2				
Підрозділ 6.1 (PG I і PG II)				
Підрозділ 6.1 (PG III)			НЕМАЄ ТАБЛИЧКИ	
Клас 7 (Yellow III)				
Клас 8				
Клас 9			НЕМАЄ ТАБЛИЧКИ	

ЦЯ ПУБЛІКАЦІЯ НЕ ПРИЗНАЧЕНА ДЛЯ ПРОДАЖУ

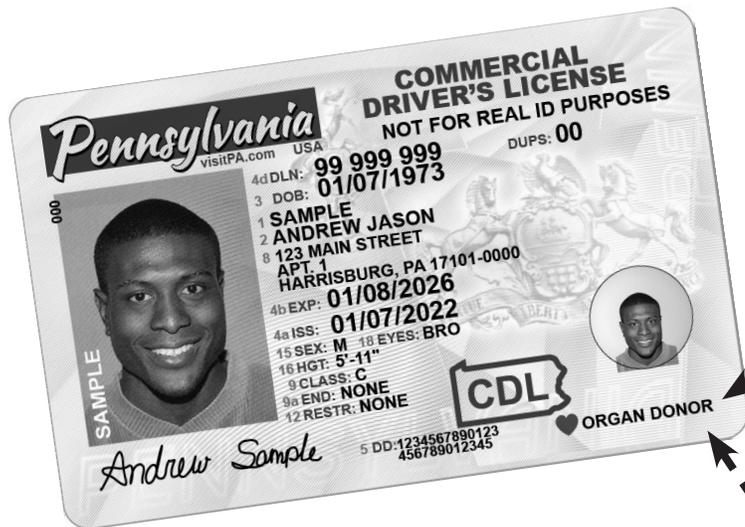
Цей матеріал оснований на роботі, що підтримано Федеральною адміністрацією безпеки перевезень у рамках Угоди про співпрацю під номером DTFH61-97-X-00017. Будь-які думки, результати, висновки або рекомендації, висловлені в цій публікації, належать автору чи авторам і не обов'язково відображають точку зору Федеральної адміністрації безпеки перевезень.

(АВТОРСЬКЕ ПРАВО © 2005 AAMVA. Усі права захищено)

Цей матеріал створено для Державних агентств із видачі водійських посвідчень (SDLA) і надано їм на вимогу AAMVA для навчання кандидатів на отримання водійських прав (комерційних і некомерційних). Дозвіл на відтворення, використання, розповсюдження або продаж цього матеріалу надано лише SDLA. Жодна частина цієї книги не може бути відтворена або передана в будь-якій формі або будь-якими засобами, електронними чи механічними, включно з фотокопіюванням, записом або за допомогою будь-якої системи зберігання та пошуку інформації без явного письмового дозволу автора чи видавця. Будь-який несанкціонований передрук, використання, розповсюдження або продаж цього матеріалу заборонено.

ДЕПАРТАМЕНТ ТРАНСПОРТУ ШТАТУ ПЕНСІЛЬВАНІЯ

Важливі слова, що слід пам'ятати

ДОНОР ОРГАНІВ

КОЛИ ВИ ОТРИМАЄТЕ ПРАВА, ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ ЦІ ВАЖЛИВІ СЛОВА

Це важливі слова для тисяч людей, які чекають на трансплантати — органи й тканини, що рятують життя. Слова, що можуть допомогти іншим відновити зір завдяки пересадці рогівки ока, швидше загоїти опіки за допомогою донорської шкіри або ходити без болю з пересадженою кісткою.

Люди, які вирішили врятувати життя згодою на донорство органів і тканин, повинні внести позначку про донорство в посвідчення та підписати донорську картку. Бажанням донорства також слід поділитися з родичами й друзями, щоб вони знали про важливе рішення, яке ви прийняли, щоб допомогти іншим.

КІЛЬКА КОРОТКИХ ФАКТІВ ПРО ДОНОРСТВО ОРГАНІВ І ТКАНИН:

- Пенсільванія рішуче підтримує донорство органів і тканин, оскільки воно може врятувати життя та покращити його якість.
- Обмежень за віком для донорства органів немає. Загальне обмеження за віком для донорства тканин і рогівки — 70 років.
- Більшість основних релігій підтримують донорство.
- Донорство розглядається лише після оголошення про смерть.
- Донорство не перешкоджає організації похорону.
- Родина донора не несе жодних витрат.

ЩОБ ОТРИМАТИ КАРТКУ ДОНОРА ТКАНИН Й ОРГАНІВ, ТЕЛЕФОНУЙТЕ ЗА НОМЕРОМ:

У Східній Пенсільванії:

Донорська програма «Подаруй життя» 1-888-DONORS-1

У Західній Пенсільванії:

Center for Organ
Recovery & Education (CORE)..... 1-800-DONORS-7

Щоб отримати додаткові відомості щодо ресурсів для органів і тканин, телефонуйте за номером:

Департамент охорони здоров'я
Пенсільванії..... 1-877-PAHEALTH